

Les persones estrangeres en el mercat de treball de les Illes Balears. Any 2008

Versión en castellano a partir de la página 137

**Observatori del Treball
de les Illes Balears**

**Govern
de les Illes Balears**

Conselleria
de Treball i Formació

Les persones estrangeres en el mercat de treball de les Illes Balears. Any 2008

OBSERVATORI DEL TREBALL DE LES ILLES BALEARS

Invertim en el seu futur

Cofinanciado por:

UNIÓN EUROPEA
FONDO SOCIAL EUROPEO

**Govern
de les Illes Balears**

Conselleria
de Treball i Formació

Direcció: Llorenç Pou Garcias
Director General de Planificació Estratègica

Coordinació: Delia Riera Tur

Autors: Sandra Ollé Fernández, Maria del Mar Ribas Mas, Baltasar Miguel Ramis
Llabrés

Revisió lingüística: Mateu Coll Torres

Impressió: amadip.esment
Dipòsit legal: PM-3107-2009
ISBN 978-84-692-6705-9

Si voleu més informació i/o subscriure-us als informes de l'Observatori del Treball
de les Illes Balears podeu adreçar-vos a otib@dgplaes.caib.es o bé:

Direcció General de Planificació Estratègica.
Conselleria de Treball i Formació de les Illes Balears
Plaça de Son Castelló, 1
Polígon de Son Castelló. 07009 Palma
Tel. 971 17 63 00
www.caib.es
<http://treballiformacio.caib.es>

Aquesta publicació ha estat cofinançada per la Unió Europea, Fons Social Europeu, i
impresa en paper ecològic.

Es permet reproduir totalment o parcialment la informació que conté aquest informe,
sempre que se n'esmenti la font i l'autoria.

ÍNDEX

1	PRESENTACIÓ	5
2	NOTES METODOLÒGIQUES	7
3	CONTEXT DEMOGRÀFIC I SOCIAL DELS ESTRANGERS RESIDENTS	11
4	POBLACIÓ ESTRANGERA ACTIVA A LES ILLES BALEARS	27
	4.1 Evolució de la població activa i de la població inactiva.....	27
	4.2 Evolució de la taxa d'activitat	30
5	POBLACIÓ ESTRANGERA OCUPADA A LES ILLES BALEARS.....	33
	5.1 Evolució de la població ocupada segons l' EPA, la Seguretat Social i la contractació registrada al SOIB	33
	5.2 Població ocupada per règim, nacionalitat i activitat econòmica	40
	5.2.1 Evolució de les persones ocupades per règims de cotització.....	40
	5.2.2 Distribució de les persones ocupades estrangeres per règims d'afiliació	42
	5.2.3 Evolució de les persones ocupades estrangeres per sectors d'activitat.....	44
	5.2.4 Ocupacions dels estrangers.....	50
	5.3 Persones ocupades estrangeres per sexe i grup d'edat.....	52
	5.4 Evolució de la taxa d'ocupació.....	58
	5.5 Temporalitat i rotació de la contractació registrada.....	60
6	POBLACIÓ ESTRANGERA EN SITUACIÓ D'ATUR A LES ILLES BALEARS.....	63
	6.1 Evolució de la població en situació d'atur segons l'EPA i els registres del SOIB.....	63
	6.1.1 Evolució per illes de les persones en situació d'atur.....	67
	6.2 Atur per sexe, edat, nacionalitat i nivell d'estudis.....	69
	6.3 Atur per activitat econòmica, sexe i nacionalitat.....	73
	6.4 Evolució de la taxa d'atur.....	79
	6.5 Durada de la demanda	80
7	CONDICIONS LABORALS DELS ESTRANGERS.....	83
	7.1 Diferències salarials	83
	7.2 Accidents laborals.....	85
8	ANNEX	93
9	ÍNDEX DE QUADRES I GRÀFICS.....	121
10	RELACIONS DE FONTS I INDICADORS.....	133

1 PRESENTACIÓ

El present informe sobre la situació laboral de les persones estrangeres a les Illes Balears dóna continuïtat a la línia de seguiment del conjunt de col·lectius més vulnerables encetada per l'Observatori del Treball de les Illes Balears amb l'edició corresponent a l'any 2007 i forma part de l'estratègia global desenvolupada per la Conselleria de Treball i Formació d'atenció preferent dels col·lectius de joves, dones, estrangers i persones en risc d'exclusió social.

Sens dubte, un dels fenòmens rellevants de la darrera dècada a les Illes és el fet immigratori, tal com ho palesa el fet que la població estrangera hagi passat de representar el 6,5% de la població resident el 2000 al 21,7% el 2008, valor que situa a les Balears com la comunitat autònoma amb un pes més elevat de població estrangera, a una distància molt superior del conjunt de l'estat (12%). De totes formes, tot i que el 2008 encara es troben taxes positives de creixement demogràfic entre la població estrangera, s'ha alentit notablement el seu ritme d'incorporació.

Pel que fa a la incorporació a l'activitat, tot i que s'observa un alentiment progressiu de l'increment durant el darrer any, per part de la població estrangera, el ritme d'incorporació és encara molt elevat (13,3% durant el 2008), sobretot si es compara amb el de la població activa nacional, que va tenir un creixement negatiu a l'any 2007 (-0,9%) i tot just d'un 1% al 2008. Per tant, tot i la crisi, la migració per motivació laboral continua creixent a un ritme fort. Cal tenir en compte que aquests col·lectius preparen els seus plans migratoris a llarg termini i l'ajustament a les variacions del mercat de treball no es tradueix de forma immediata.

Les dades d'ocupació mostren una evolució diferent segons la nacionalitat dels treballadors, així mentre que entre els nacionals s'han perdut llocs de feina (-1,4%), els estrangers, tant comunitaris (+5%), com extracomunitaris (+1,5%) presenten, tot i que menors que anys anterior, taxes positives. Els

treballadors extracomunitaris es concentren en major mesura en la construcció, els comunitaris en les activitats d'hoteleria i els nacionals també en hoteleria i altres activitats del sector de serveis.

Tot i que les dades sobre afiliació i contractació mostren que el col·lectiu estranger, especialment l'extracomunitari, reacciona millor a la pèrdua generalitzada d'ocupació durant l'any 2008, aquest fet no implica una disminució del grau de segregació vertical i horitzontal en el mercat de treball, sinó que, al contrari, les diferències internes en el grup de persones ocupades augmenten.

L'increment de l'atur patit durant 2008 ha afectat més els estrangers que els nacionals, i són sobretot els homes extracomunitaris, de 25 a 34 anys i que treballaven en el sector de la construcció, els qui, en proporció, pateixen més l'augment de la desocupació. D'altra banda, la població estrangera mostra un major dinamisme de sortida de situacions d'atur, si més no l'atur de llarga durada hi té una baixa incidència (18,5% pels nacionals, enfront d'un 6,9% dels comunitaris i un 2,6% dels extracomunitaris). Aquest dinamisme s'ha de relacionar tant amb la dependència d'ingressos mensuals constants, com en l'obligació, de molts d'ells, de renovar permisos de treball i/o de residència.

Finalment, esmentar que s'ha produït una reducció notable de la sinistralitat laboral, tant en el col·lectiu de treballadors nacionals com d'estrangers respecte a 2007. Però alhora cal remarcar que l'índex d'incidència per als estrangers és encara 20 punts percentuals superior al dels nacionals.

En definitiva, aquest informe mostra com el col·lectiu de persones estrangeres s'està veient afectat per la crisi. Això no obstant, l'estudi també indica que aquest col·lectiu ja arrossega problemes d'ocupació que existien abans de la crisi i que, en conseqüència, cal aproximar-se als problemes d'aquest col·lectiu amb una mirada estructural i ésser conscients de la situació actual, del que creiem que aquest informe ajudarà a entendre-la.

SR. LLORENÇ POU GARCÍAS
Director general de Planificació Estratègica

HBLE. SRA. JOANA M. BARCELÓ MARTÍ
Consellera de Treball i Formació

2 NOTES METODOLÒGIQUES

Aquest informe respon en línies generals a l'estructura de l'informe de l'any 2007, tant en la concepció del subjecte d'estudi, com en les fonts d'informació i en els indicadors utilitzats, així com en l'enfocament de l'anàlisi dels canvis viscuts en el mercat de treball a partir del nou cicle econòmic iniciat l'any 2008.

Així doncs, el concepte de població estrangera fa referència al conjunt de persones residents no nacionals, amb exploració de les diferències segons pertanyin a l'Europa comunitària o a tercers països. Hem preferit l'opció de nacionalitat i no de país d'origen perquè la primera determina legalment les condicions d'accés al mercat laboral espanyol¹. Per tant, es consideren espanyoles tant les persones d'origen estranger que n'han adquirit la nacionalitat com aquelles que tenen doble nacionalitat (l'espanyola i una altra)². Evitem esmentar els termes *immigrant* o *població immigrant* a causa de les interpretacions de què són objecte aquests conceptes, tot i que dues de les fonts emprades les utilitzen: l'INE i l'OCDE —val a dir que, efectivament, amb accepcions diferents—.

Pel que fa als indicadors inclosos, cal fer alguns aclariments:

Padró municipal definitiu de l'INE: és el que hem fet servir en l'apartat de context demogràfic i social, i és el que comptabilitza tots els habitants de les Illes que s'hagin inscrit en els registres municipals. S'explota a partir de la desagregació de les dades per sexe, per grans grups d'edat i per nacionalitat i se n'extreuen les 15 amb més presència a les Illes (78,4% del total d'estrangers empadronats), les quals s'analitzen al llarg de l'informe.

Cal esmentar la dificultat que presenta el padró

com a font d'informació sobre els fluxos immigratoris ja que el seu registre informa del saldo poblacional, és a dir, de la diferència entre les persones que s'hi han inscrit i les qui s'han donat de baixa.

El registre de baixes, a més, depèn fonamentalment de la decisió voluntària de les persones empadronades de comunicar a l'ajuntament el seu trasllat de residència. Com que aquest fet no és comú, habitualment les baixes es coneixen un cop l'INE comunica que hi ha constància que la persona figura inscrita en un altre municipi. En el cas de persones estrangeres que retornen al seu país —o es traslladen a qualsevol altre—, no existeix aquest mecanisme de correcció. Per tal d'evitar aquest possible desfasament entre les inscripcions i els residents reals, des de 2006 existeix un mecanisme³ que obliga els estrangers a renovar-ne la inscripció cada dos anys, o a declarar-ne, en cas contrari, la caducitat. Tot i així, aquest procés només és d'aplicació als residents no comunitaris sense autorització de residència permanent i implica, com ja hem dit, un retard possible d'un màxim de dos anys en la detecció de les baixes.

Registre Central d'Estrangers de la Direcció General de Policia: la comptabilització de les autoritzacions de residència i de treball⁴ serveixen en aquest informe per a corroborar les tendències observades en la font anterior i permeten aproximar una xifra de les persones estrangeres que resideixen a les Illes de manera irregular. Tot i això, també hem de destacar-ne la imprecisió com a font d'informació sobre l'evolució en l'arribada de persones nouvingudes, ja que una persona pot haver regularitzat la seva situació un temps després del trasllat a un municipi.

¹ Estan exempts de l'obligació d'obtenir autorització de treball els nacionals de països membres de la Unió Europea, de l'Espai Econòmic Europeu (Islàndia, Noruega i Liechtenstein) i Suïssa, com també els de tercers països que siguin familiars d'espanyols o de nacionals dels esmentats països.

² Utilitzen aquest mateix criteri l'Enquesta de Població Activa de l'INE, la Tresoreria de la Seguretat Social i el Servei Públic d'Ocupació SOIB, entre d'altres fonts d'informació.

³ Conseqüència de la modificació legislativa introduïda per la Llei Orgànica 14/2003 d'estrangeria en la Llei Reguladora de Bases del Règim Local.

⁴ Recollides dels anuaris estadístics d'immigració publicats per la Secretaria d'Estat d'Immigració, alhora procedents del Registre Central d'Estrangeria. Per a més detalls, vegeu la secció "Fonts d'informació, notes metodològiques i normes jurídiques" publicada al web <<http://extranjeros.mtas.es/es/InformacionEstadistica/Anuarios/Archivos/2008>>.

En segon lloc, cal dir que les dades del registre corresponen al 31 de desembre de cada any i, així, es comparen amb el padró en data d'1 de gener de l'any següent.

També convé tenir en compte que la inscripció dels estrangers del règim comunitari en el Registre Central d'Estrangeria no va ser obligatòria fins al 2 d'abril de 2007 i que s'inclouen en aquest règim els nacionals de tercers països que són familiars directes d'espanyols. Quant als búlgars i als romanesos, independentment de la seva activitat laboral, a partir de l'1 de gener de 2007 queden inclosos, als efectes estadístics, en el règim comunitari si ja s'han inscrit en el Registre Central d'Estrangers i en el règim general quan encara disposen d'una autorització de residència en vigor. En aquest sentit, hem de recordar que el nombre de països membres de la Unió Europea ha canviat progressivament en els darrers sis anys⁵, fet que canvia l'assignació dels estrangers com a comunitaris i no comunitaris al llarg del temps. Totes les fonts emprades inclouen a partir de l'1 de gener de 2007 els ciutadans i ciutadanes de Bulgària i de Romania entre els estrangers comunitaris; però a causa de la moratòria al dret de lliure circulació de treballadors imposada durant dos anys a Bulgària i a Romania, en incorporar-se a la UE-27 l'1 de gener de 2007, els seus nacionals han de sol·licitar una autorització per a poder treballar com a assalariats en les mateixes condicions que la resta de països extracomunitaris (si bé gaudeixen d'alguns avantatges, com la no consideració de la situació nacional d'ocupació).

Estadística de Variacions Residencials de l'INE: s'utilitza per a complementar les mancances de les dues fonts anteriors sobre el moviment poblacional d'estrangers, ja que permet analitzar els fluxos migratoris interiors entre els municipis de l'Estat Espanyol i determinar la mobilitat laboral territorial a través de les altes i les baixes padronals.

Enquesta nacional d'immigrants 2007⁶ de l'INE: esmentada en l'informe de l'any anterior, proporciona dades que tot just s'usen de referència, ja que tenen en compte la variable de país d'origen i no la nacionalitat de les persones estrangeres enquestades. Hem de recordar, a més, que a les Illes no es va completar el 77 % de la mostra de 170 habitatges, fet que fa minvar-ne la representativitat i recomana prudència a l'hora de fer-ne la lectura.

International Migration Outlook 2009 de l'OCDE: usat també en l'apartat de context demogràfic per tal de posicionar les Illes en el marc dels països de la UE-27.

Tresoreria General de la Seguretat Social: proporciona el registre de treballadors ocupats per compte d'altri i per compte propi segons el règim (general o específic) i segons els sectors econòmics. Cal recordar que el nombre de persones afiliades no es correspon necessàriament amb el nombre de treballadors⁷.

Les dades d'aquest estudi procedeixen de la Delegació Provincial de la Tresoreria de la Seguretat Social i són més àmplies que les disponibles en el Butlletí d'Estadístiques Laborals⁸, en què sols es publica el nombre absolut d'altes a final de cada mes. Això no obstant, també presenten força limitacions, ja que tot just permeten conèixer la nacionalitat dels treballadors segons el règim de cotització i ofereixen la resta d'informació agregada sota l'agrupació UE /no UE.

Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB): per analitzar la inserció laboral de la població treballadora estrangera per nacionalitats s'ha de recórrer a les dades de contractació i d'atur registrat pel Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB), font de la qual es deriven alguns dels indicadors més interessants per arribar a conèixer les particularitats que presenten els estrangers respecte a la població treballadora espanyola.

5 La incorporació de Suïssa en l'espai comunitari i l'ampliació de la UE de 15 a 25 membres i, recentment, a 27 implica canvis progressius en la consideració d'onze països extracomunitaris que passen a ser comunitaris a mitjà dels anys 2002 i 2004 i a començament de 2007. A més, cal considerar la moratòria de dos anys en el dret de lliure circulació per als ciutadans dels deu països incorporats l'any 2004, que té efectes també a mitjan 2006.

6 Darrera actualització publicada. Per a més detalls sobre la definició de l'univers i la metodologia de l'estudi, vegeu el web www.ine.es.

7 Per a més detalls, vegeu "Fonts i notes explicatives" al web <http://www.mtin.es/estadisticas/bel/AFI/afifn.htm>

8 Accessible al web <http://www.mtin.es/estadisticas/BEL>.

Sobre les noves contractacions cal dir que, en línies generals, les conversions efectuades sobre un contracte preexistent tenen la mateixa consideració que un contracte. Quant als demandants, convé remarcar que es tracta de persones amb una sol·licitud d'ocupació registrada a les oficines del SOIB, tant si es troben en situació d'atur com si no s'hi troben. Els demandants en situació d'atur es comptabilitzen segons els criteris estadístics que estableix l'Ordre ministerial d'11 de març de 1985 per mesurar l'atur registrat.

Enquesta de Població Activa (EPA) de l'Institut Nacional d'Estadística (INE): té l'avantatge de definir⁹ les persones ocupades en un sentit més ampli que l'afiliació a la Seguretat Social, amb inclusió dels qui fan feina de manera no regulada en treballs informals i/o de curta durada; però les desagregacions que permet són reduïdes, ja

que la mostra de població estrangera a les Illes Balears presenta deficiències importants.

Enquesta d'estructura salarial de l'INE: aquesta és l'única font disponible per analitzar les diferències salarials segons la nacionalitat dels treballadors i treballadores de les Illes. Cal anar amb compte a l'hora d'interpretar les dades que presenta sobre els treballadors estrangers ja que, en molts de casos, el nombre d'observacions mostrals estan compreses entre 100 i 500. Té periodicitat quadriennal, i la darrera és la de l'any 2006.

9 Per a més detalls, vegeu el web <www.ine.es>.

3 CONTEXT DEMOGRÀFIC I SOCIAL DELS ESTRANGERS RESIDENTS

3.1 EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ ESTRANGERA AL CONJUNT DE LES ILLES BALEARS (1.1.2009)

D'acord a l'avanç del padró municipal, dia 1 de gener de 2009 la població balear és de 1.094.972 persones, de les quals 857.613 són de nacionalitat espanyola i 237.359 són estrangeres (un 51,4% són comunitàries i el 48,6%, extracomunitàries).

El gràfic 1 mostra l'aportació anual dels residents estrangers al creixement de la població balear, així com el seu pes relatiu des de l'any 2000. En termes absoluts, podem observar que si durant 2008 la població balear ha augmentat en 22.128 persones

sobre l'any 2007, 14.323 són residents estrangers i 7.805, nacionals: és a dir, que en aquest any cal atribuir el 64,7% del creixement demogràfic total als estrangers. El creixement acumulat des de 2000 equivaldria a 163.745 persones estrangeres i 52.600 nacionals, i la mitjana anual de creixement és d'un 27,8% en el cas dels estrangers i d'un 0,8% en el cas dels nacionals.

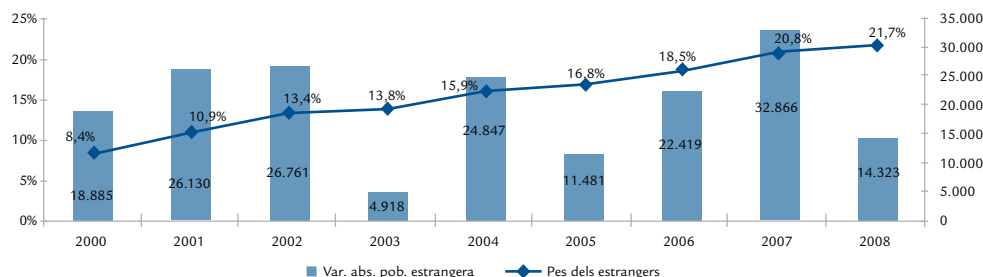
Per tant, durant l'any 2008 els estrangers representen un 21,7% del total d'habitants de les Illes Balears, un percentatge que situa les Illes Balears com la comunitat autònoma de l'Estat amb un pes més elevat de població estrangera, a una distància molt superior de la mitjana (12%).

Quadre 1 Evolució de la població resident a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats (2000-2008)

	2000	2008	Increment acumulat 2000-08	Mitjana creixement anual
Total	878.627	1.094.972	24,6%	3,1%
Estrangers	73.614	237.359	222,4%	27,8%
UE	43.285	122.010	181,9%	22,7%
No UE	30.329	115.349	280,3%	35,0%
Nacionals	805.013	857.613	6,5%	0,8%

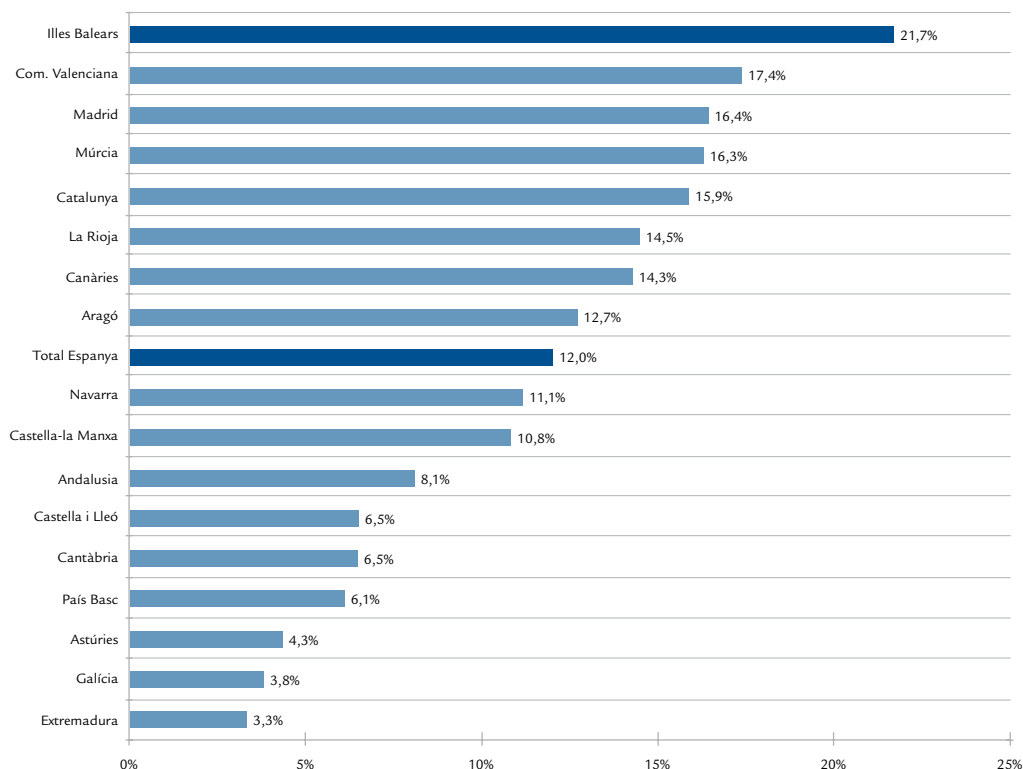
Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

Gràfic 1 Evolució de la variació absoluta interanual de la població estrangera i del pes de la població estrangera sobre el total de la població a les Illes Balears (2000-2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

Gràfic 2 Percentatge de població estrangera sobre el total de població, per comunitats autònomes (1 de gener de 2009)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

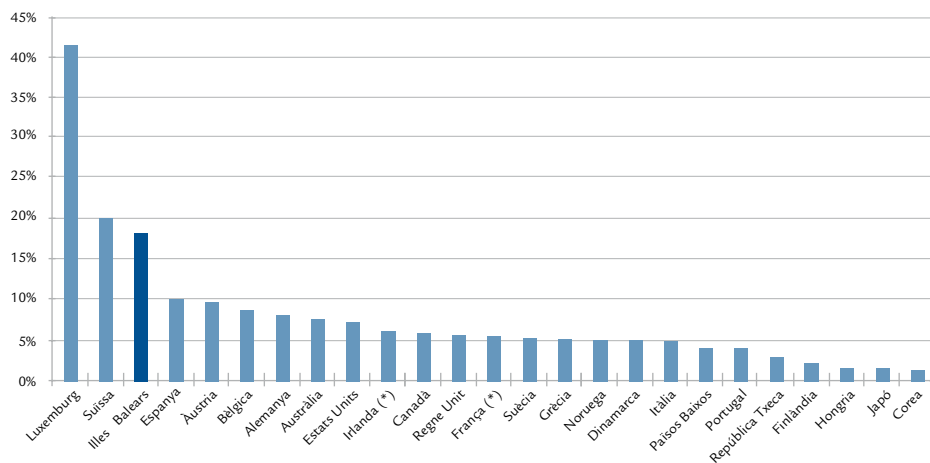
De fet, un 4,2% dels estrangers empadronats a Espanya resideixen a les Illes Balears, quasi el doble del que suposa el pes demogràfic de la nostra comunitat (2,3%) en el conjunt de l'Estat.

Quadre 2 Població estrangera per comunitats autònomes, segons l'avanç del padró (1 de gener de 2009)

Comunitats autònomes	Total estrangers	Percentatge d'estrangers	Total població	Percentatge sobre el total
Catalunya	1.184.192	21,2%	7.467.423	16,0%
Madrid	1.043.133	18,6%	6.360.241	13,6%
Com. Valenciana	882.870	15,8%	5.084.502	10,9%
Andalusia	668.093	11,9%	8.285.692	17,8%
Canàries	299.220	5,3%	2.098.593	4,5%
Illes Balears	237.359	4,2%	1.094.972	2,3%
Múrcia	235.134	4,2%	1.445.410	3,1%
Castella-la Manxa	224.892	4,0%	2.079.401	4,5%
Aragó	170.295	3,0%	1.342.926	2,9%
Castella i Lleó	166.032	3,0%	2.560.031	5,5%
País Basc	132.189	2,4%	2.171.243	4,7%
Galícia	106.129	1,9%	2.794.796	6,0%
Navarra	70.149	1,3%	629.569	1,3%
Astúries	47.012	0,8%	1.085.110	2,3%
La Rioja	46.416	0,8%	321.025	0,7%
Cantàbria	38.024	0,7%	589.043	1,3%
Extremadura	36.489	0,7%	1.100.000	2,4%
Total Espanya	5.598.691	100,0%	46.661.950	100,0%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

Gràfic 3 Percentatge de població estrangera sobre el total de població (2006)

Font: elaboració pròpia a partir del padró de l'INE i de l'informe International Migration Outlook OCDE-2009. Notes: *Dades de 2005.

En un context geogràfic més ample, si comparem les Balears amb altres països, podem observar que durant l'any 2006 – darrera data d'actualització proporcionada per l'OCDE – ja podien figurar en un lloc destacat, pel que fa al pes de la població de nacionalitat estrangera sobre el total dels seus residents.

Per a conèixer en detall la composició d'aquesta població estrangera, es desagreguen les dades del padró per nacionalitats. Una primera aproximació per continents ens indica que el model migratori balear es caracteritza per l'uropeïtzació i la iberoamericanització, si tenim en compte que aquests dos col·lectius junts sumen més del 80% de la població estrangera.

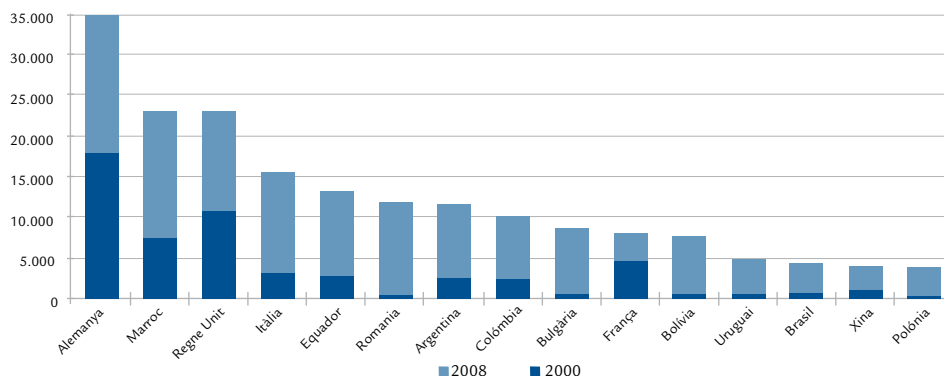
Per nacionalitats, en data d'1 de gener de 2009, Alemanya assoleix la xifra de 34.936 persones i són encara la nacionalitat més nombrosa a les Illes Balears, tot i que any rere any perden pes sobre el total d'estrangers: si l'any 2000 representaven el 24,5%, al 2008 davallen fins al 14,7% de la població estrangera balear. El Marroc apareix com el segon país amb més presència a les Illes, 23.134 persones, una mica per sobre dels britànics, 23.097 persones, que fins enguany suposaven la segona nacionalitat estrangera més nombrosa a les Illes. Els italians, 15.708 persones, i els equatorians, 13.340 empadronats, són les nacionalitats següents en el rànking, seguides pels romanesos, els argentins i els colombians, amb més de 10.000 habitants en total.

Quadre 3 Distribució de població resident a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats (2000-2008)

Anys	Europa	Àfrica	Amèrica del Sud i Central	Àsia	Resta	Total
2000	64%	14%	17%	3%	1%	100%
2001	56%	14%	26%	3%	1%	100%
2002	51%	14%	31%	3%	1%	100%
2003	47%	14%	35%	3%	1%	100%
2004	47%	15%	34%	3%	1%	100%
2005	51%	14%	31%	3%	1%	100%
2006	53%	13%	30%	3%	1%	100%
2007	53%	14%	29%	3%	1%	100%
2008	54%	14%	28%	3%	1%	100%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

Gràfic 4 Evolució de la població resident a les Illes Balears segons la nacionalitat (2000-2008)

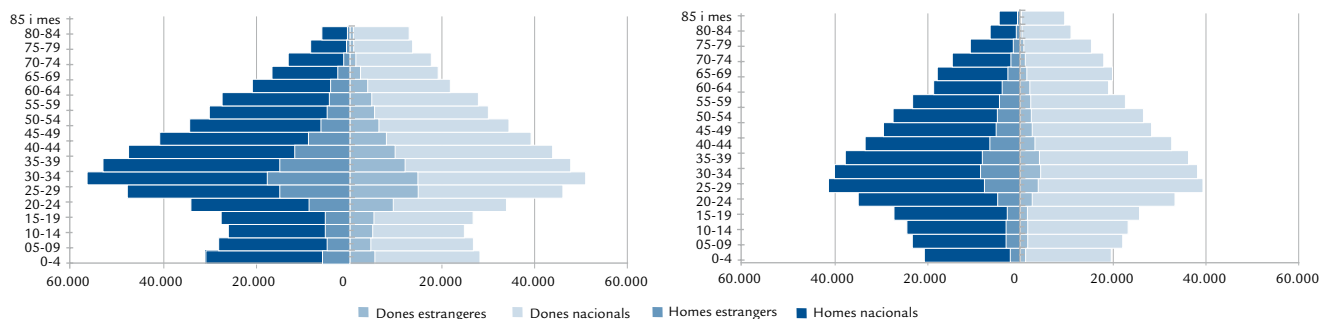

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró, INE

L'increment progressiu del pes dels estrangers a les Illes ha modificat la composició de la piràmide de població, i ha provocat que el pes dels homes augmenti, des del 49,8% que representava a l'any 2000 al 50,4% de 2008. Aquest percentatge és

major entre els estrangers (52,3%), especialment en el cas dels extracomunitaris (53,7%), que entre els nacionals (49,9%). En aquest sentit destaquen els marroquins, amb un 64,2% de població masculina sobre el seu total.

Gràfic 5 Piràmide de població de les Illes Balears (2008 i 2000)

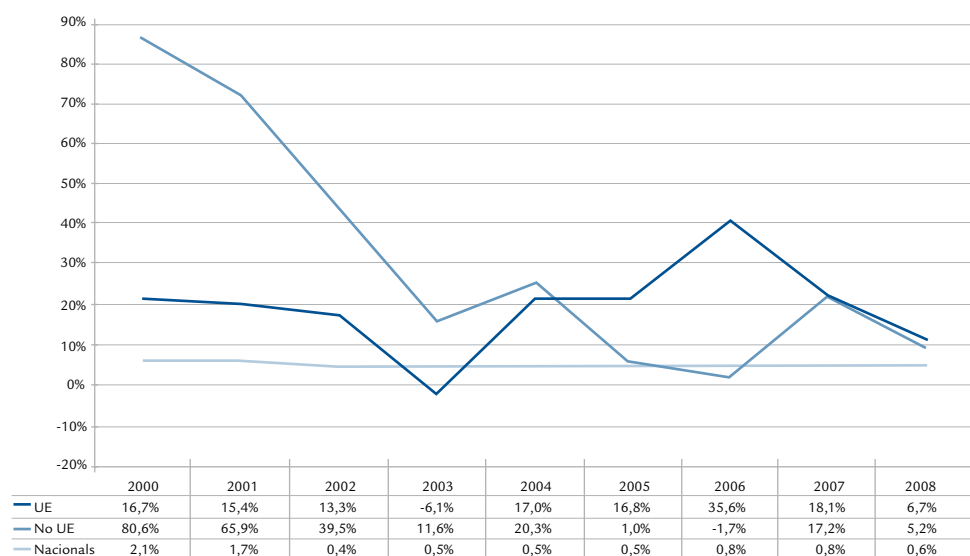

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE

D'altra banda, en l'anàlisi per edats cal observar que quasi el 50% del creixement de la població en aquest període s'ha concentrat en els trams compresos entre 30 anys i 49 anys, mentre que el nombre de persones majors de 65 no ha variat significativament. De nou, trobam diferències entre el residents estrangers i els nacionals: en el tram dels 14 als 44 anys es concentra un 57,9% del primer grup esmentat, enfront d'un 42,9% de la població nacional. És a dir, podem entendre que la població estrangera està més lluny de les edats de jubilació.

Efectivament, si estudiam l'aportació dels estrangers a la població en edat laboral de les Illes podrem veure com el seu pes ha augmentat al llarg dels anys, i ha passat de representar el 9,3% l'any 2000 a sumar el 24,2% durant el 2008. El gràfic 6 mostra la variació percentual interanual en aquest període, amb una distinció clara del col·lectiu comunitari del grup de tercers països. Mentre els espanyols han crescut en percentatges que oscil·len entre el 2,1% de l'any 2000 i el 0,6% de l'any 2008, comunitaris i no comunitaris assoleixen increments anuals molt superiors.

Gràfic 6 Taxes de variació de la població d'edat entre 16 i 64 anys a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats (2000-2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

Tot i així, cal advertir com en el darrer any es produeix un alentiment notable del creixement de la població estrangera, que passa de taxes del 18,1% i el 17,2% al 2007 a variacions del 6,7% i 5,2% durant 2008 (en ambdós casos, UE-27 i no UE-27 respectivament). De fet, aquesta minoració ja quedava reflectida en el gràfic 1 que fa referència al total de trams d'edats de la població estrangera balear.

Però, com s'ha dit en l'apartat de notes metodològiques, el padró presenta certes imprecisions com a font d'informació¹⁰ sobre el flux migratori rebut. És per això que cal comparar-ne les dades amb les d'altres fonts complementàries.

En primer lloc, es pot acudir al Registre Central d'Estrangers del Ministeri d'Interior, que comptabilitza les persones sense nacionalitat espanyola que disposen d'autorització de residència (o de certificat de registre, en el cas dels ciutadans comunitaris). Tot i que aquest registre també presenta limitacions com a informant dels fluxos

migratoris anuals, és cert que aporta una visió complementària de l'evolució dels residents estrangers. D'aquesta comparació podem obtenir, a més, una aproximació a la xifra d'estrangers en situació irregular a les Illes.

Així doncs, segons el Registre Central d'Estrangers, dia 31 de desembre de 2008, un total de 189.707 persones estrangeres tenien certificat de registre o targeta de residència en vigor. S'ha vist que, d'acord a l'avanç del padró d'1 de gener de 2009, es trobaven empadronats a les Illes Balears 237.359 estrangers. Entre una font i l'altra hi ha, doncs, una diferència de 47.652 persones. Si comparàssim un període més ample, del 2000 al 2008, veuríem com el nombre d'estrangers empadronats hauria pujat en 163.745 persones, un 222,4%, mentre que el nombre de posseïdors de targeta de residència hauria crescut en 143.935 persones, un 314,5%¹¹. L'estimació de creixement de residents estrangers en situació irregular durant aquest període seria, per tant, de 19.810 persones.

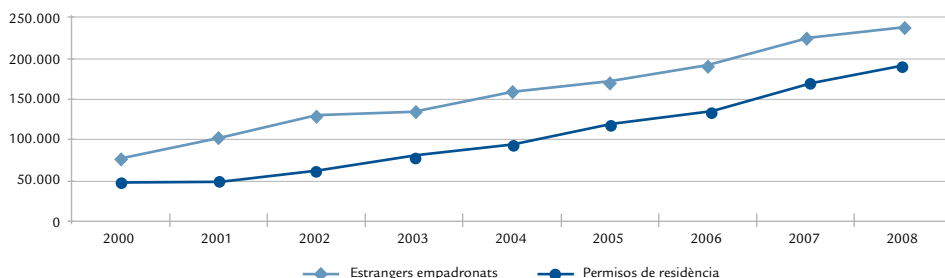
¹⁰ En l'apartat de notes metodològiques s'expliquen les limitacions del padró i del Registre Central d'Estrangers com a font d'informació sobre les altes i les baixes dels residents estrangers.

¹¹ Per a una anàlisi més detallada de l'evolució dels registres d'autoritzacions de residència i dels efectes de les regularitzacions dels anys 2000, 2001 i 2005, vegeu l'Informe de Població Estrangera al mercat de treball de les Illes Balears corresponent a l'any 2007.

Quant a la tendència observada en el creixement relatiu de la població estrangera, el gràfic 7 mostra que ambdues fonts registren línies d'evolució paral·leles, i indica un augment continuat en el nombre d'estrangers residents. En tot cas, la cor-

ba se suavitza entre els anys 2007 i 2008, període en què la variació interanual dels empadronats estrangers passa del 17,3% al 6,4%, mentre que la corresponent al Registre Central d'Estrangers davalla del 27,7% registrat al 2007 al 13,6% de 2008.

Gràfic 7 Evolució de la població estrangera segons el padró municipal i segons el Registre Central d'Estrangers (2000-2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE) i el Registre Central d'Estrangers.

Una segona font de comparació és l'Estadística de Variacions Residencials (EVA) de l'INE, que informa de les altes i de les baixes del padró entre els municipis de l'estat. Cal precisar que l'EVA no considera les altes produïdes per persones que procedeixen d'un altre país ni les baixes de persones d'un municipi per marxar a un altre país, sinó únicament els moviments entre municipis. És per això que permet estudiar els desplaçaments de població estrangera entre comunitats autònomes, i mostra si unes són emissores i d'altres, receptores de població nouvinguda. De fet, tradicionalment la població estrangera ha mostrat una disposició major a la mobilitat territorial que l'espanyola, i en una època de desajustament del mercat laboral -com ha succeït l'any 2008-, podria haver augmentat.

Al quadre 4 es veu com a l'any 2008 migraren d'un municipi a un altre 1.643.210 persones, de les quals 1.149.426 eren nacionals i 493.784, estrangeres. És a dir que, en termes relatius, es traslladaren un 2,8% dels nacionals enfront d'un 9,4% dels estrangers: la mobilitat geogràfica dels estrangers va ser, doncs, tres vegades superior a la dels nacionals.

Si comparam les dades de 2008 amb les d'anys anteriors podrem observar que la mobilitat dels estrangers ha estat sempre superior a la dels nacionals, si bé aquest darrer any ha davallat una mica la diferència, perquè ha baixat la dels estrangers (del 11,8% de l'any 2007 al 9,4% actual) i no perquè hagi pujat la dels nacionals, contra el que podríem esperar.

Quadre 4 Migracions interiors a l'Estat (2004-2008)

	Nacionals			Estrangers		
	Població a l'inici de l'any	Migren durant l'any	%	Població a l'inici de l'any	Migren durant l'any	%
2004	40.163.358	1.169.708	2,9%	3.034.326	357.738	11,8%
2005	40.377.920	1.168.484	2,9%	3.730.610	401.877	10,8%
2006	40.564.798	1.129.331	2,8%	4.144.166	462.978	11,2%
2007	40.681.183	1.260.160	3,1%	4.519.554	535.193	11,8%
2008	40.889.060	1.149.426	2,8%	5.268.762	493.784	9,4%

Font: Enquesta de Variacions Residencials de l'INE.

Amb l'anàlisi de la mobilitat entre comunitats autònomes podem veure que aquelles que tenen un percentatge major de nacionals amb moviments de sortida són també les que en tenen un percentatge major d'entrada. És a dir, que en allò que afecta els nacionals, no hi ha comunitats autònomes que siguin sobretot emissores ni sobretot receptores. En

el cas dels estrangers passa més o manco el mateix, tot i que els percentatges d'entrada i de sortida són més elevats. Al 2008, Navarra, el País Basc i Astúries són més receptors que emissors i Extremadura és més emissora que receptora. Les Illes Balears registren tants de moviments de sortida d'estrangers (un 7,2%) com d'entrada (un 7,9%).

Quadre 5 Migracions interiors per comunitats autònomes durant l'any 2008

	Nacionals					Estrangers				
	Població Gener-08	Surten el 2008	%	Entren el 2008	%	Població Gener-08	Surten el 2008	%	Entren el 2008	%
Andalusia	7.578.941	178.856	2,4%	181.121	2,4%	623.279	51.441	8,3%	49.620	8,0%
Aragó	1.172.026	25.785	2,2%	25.739	2,2%	154.892	12.670	8,2%	13.089	8,5%
Astúries	1.039.334	24.270	2,3%	25.243	2,4%	40.804	4.191	10,3%	5.174	12,7%
Illes Balears	849.808	33.939	4,0%	35.517	4,2%	223.036	16.063	7,2%	17.730	7,9%
Canàries	1.792.121	68.962	3,8%	64.879	3,6%	283.847	22.156	7,8%	20.080	7,1%
Cantàbria	548.896	18.666	3,4%	19.506	3,6%	33.242	3.883	11,7%	4.230	12,7%
Castella i Lleó	2.402.528	69.890	2,9%	66.022	2,7%	154.802	18.351	11,9%	17.371	11,2%
Castella-la Manxa	1.837.092	49.682	2,7%	61.158	3,3%	206.008	24.024	11,7%	25.085	12,2%
Catalunya	6.260.288	200.734	3,2%	193.654	3,1%	1.103.790	122.842	11,1%	125.840	11,4%
Com. Valenciana	4.182.262	125.648	3,0%	126.241	3,0%	847.339	64.931	7,7%	63.568	7,5%
Extremadura	1.062.429	21.525	2,0%	21.927	2,1%	35.315	4.335	12,3%	3.594	10,2%
Galícia	2.688.601	69.160	2,6%	71.432	2,7%	95.568	10.512	11,0%	11.320	11,8%
Madrid	5.266.257	163.607	3,1%	159.437	3,0%	1.005.381	90.734	9,0%	84.531	8,4%
Múrcia	1.200.484	23.772	2,0%	25.183	2,1%	225.625	20.160	8,9%	18.888	8,4%
Navarra	555.332	16.678	3,0%	17.286	3,1%	65.045	7.903	12,2%	9.314	14,3%
País Basc	2.039.775	46.636	2,3%	43.228	2,1%	117.337	15.174	12,9%	19.044	16,2%
La Rioja	273.645	7.258	2,7%	7.603	2,8%	43.856	3.985	9,1%	4.240	9,7%
Total	40.889.060	1.149.426	2,8%	1.149.426	2,8%	5.268.762	493.784	9,4%	493.784	9,4%

Font: Enquesta de Variacions Residencials de l'INE.

Finalment, l'efecte de la crisi econòmica sobre la mobilitat geogràfica dels estrangers residents a les Illes pot també estudiar-se a través del programa de retorn de treballadors estrangers en atur, que es posà en marxa amb fons públics durant l'any 2008. Cal dir que ja existia un projecte anterior -de l'any 2003- que contemplava el retorn assistit per estrangers en situació de vulnerabilitat social, emperò tenia una finalitat de caràcter humanitari.

El programa que sorgeix a finals de 2008¹² està relacionat sobretot amb la crisi i necessita l'acompliment de tres condicions. La primera, estar en situació d'atur i tenir dret a prestació, de forma que la persona beneficiària pot percebre la prestació de forma acumulada en dues parts: una primera del 40% se li abona a Espanya en el moment en què se li concedeix la sol·licitud; la segona part del 60% restant se li abona en el seu país d'origen. Cal que es trobi en el país d'origen 30 dies després d'haver percebut el primer abonament.

¹² Real Decret 1800/2008, de 3 de novembre, pel qual es desenvolupa el Real Decret - llei 4/2008, de 19 de setembre, sobre l'abonament acumulat i de forma anticipada de la prestació contributiva per atur a treballadors estrangers no comunitaris que retornen voluntàriament als seus països d'origen.

La segona condició és ser ciutadà d'un país que hagi subscrit amb Espanya un conveni bilateral en matèria de Seguretat Social. La major part dels països llatinoamericans disposen d'aquest conveni, amb l'excepció de Bolívia. També el tenen subscrit el Marroc i Tunísia (els dos únics països africans); Filipines (l'únic país asiàtic); finalment, Rússia i Ucraïna (de tots els països de l'Europa de l'est). Els ciutadans de la UE-27 no poden acollir-s'hi, així que les nacionalitats majoritàries a les Illes -com els alemanys, els britànics, els italians i els romanesos- en queden excloses. A més, hem de tenir en compte que molts de llatinoamericans poden haver adquirit la nacionalitat espanyola -ja que la llei d'estrangeria els exigeix un temps menor de residència legal continuada a Espanya (dos anys) enfront dels deu anys requerits als ciutadans d'altres països -. I òbviament, la nacionalització els exclou de la possibilitat d'acollir-se al programa.

El darrer requeriment és que l'acceptació d'aquesta ajuda suposa la pèrdua del dret de residència i el compromís de no sol·licitar cap altra autorització de residència o de treball durant els tres anys següents a la data de concessió. Aquesta condició sembla determinant perquè poques persones s'acullin al programa.

Finalment, també hi poden intervenir altres qüestions¹³ de caire social: així per exemple, les persones en situació d'atur són més reticents al trasllat voluntari, ja que les xarxes socials cobren una importància més gran en termes de suport durant les fases d'atur.

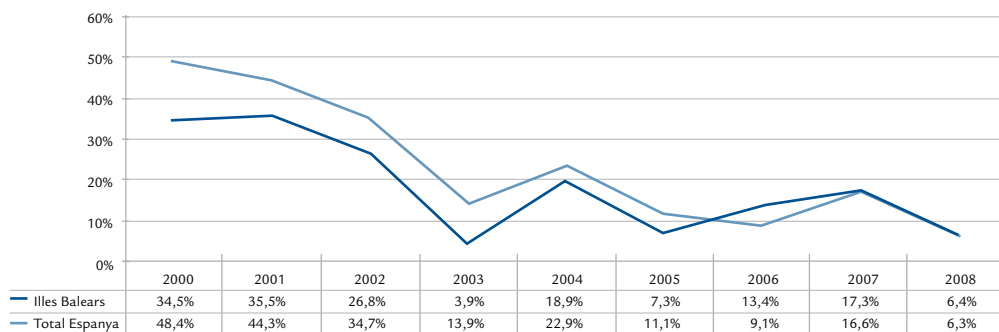
En conclusió, el conjunt dels factors esmentats ha provocat que el nombre d'estrangers que han retornat mitjançant aquest programa sigui molt reduït: a les Illes, només s'hi han acollit 29 persones durant l'any 2008.

Quadre 6 Retorn de persones en atur amb abonament anticipat de la prestació, Illes Balears (2008)

	Nombre d'estrangers que s'han acollit al retorn assistit durant l'any 2008
Argentina	4
Brasil	2
Colòmbia	3
Equador	13
Perú	3
Ucraïna	1
Uruguai	3
Total	29

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del SOIB.

Gràfic 8. Creixement interanual dels estrangers a les Illes Balears i a l'Estat (2000-2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

¹³ Extret de l'article "Oportunidades y Retos relacionados con la movilidad de la mano de obra en tiempo de crisis y posteriormente" inclòs al Boletín de Información Sociolaboral Internacional núm. 160 del Ministeri de Treball i Immigració, en traducció del document original "Opportunities and challenges for labour mobility in times of crisis and beyond".

Finalment, per a saber si aquesta evolució és pròpia de les Illes o comú a la resta de l'Estat¹⁴, cal comparar altra vegada el creixement del total de població estrangera a les Balears amb la del conjunt de l'Estat (vegeu el gràfic 8). Com en el cas anterior, podem considerar que ambdues línies de tendència corren relativament paral·leles –amb l'excepció de l'any 2006, l'única vegada que les Balears superen l'Estat –, per a igualar-se al 2007 i davallar juntes al 2008 (6,3% de variació interanual a Espanya, enfront del 6,4% a les illes).

Aquesta tendència per a l'Estat també es confirma amb el registre de visats de residència i de treball, que informa de la immigració legal anual. L'estadística de 2005 a 2008 mostra que la variació interanual del darrer any fou del 2,4%, positiva encara, emperò molt inferior a la d'anys anteriors, com per exemple del 24% entre 2007 i 2006.

En conclusió, podem afirmar que la població estrangera encara mostra taxes positives de creixement demogràfic, tant a les Illes com a la resta de l'Estat, tot i que durant 2008 s'ha alentit notablement el ritme d'incorporació. De moment, segons les dades analitzades en aquest

apartat, no s'ha observat que el desajustament del mercat laboral hagi augmentat la mobilitat geogràfica intraterritorial ni n'hagi fomentat el desplaçament a d'altres països.

3.2 EVOLUCIÓ DEMOGRÀFICA PER ILLES. ANY 2008

En el moment de redactar aquest informe, l'INE encara no ha fet públiques les dades definitives del padró (1.1.2009) desagregades per municipis, per la qual cosa no es pot aplicar l'enfocament anterior sobre la influència del canvi de cicle econòmic en el creixement de la població estrangera per illes. Tot i així, resulta interessant fotografiar-ne l'evolució en els darrers anys disponibles.

En data d'1 de gener de 2008, podem observar que la població estrangera a Mallorca assoleix la xifra de 173.999 persones; a Menorca, de 15.147; a Eivissa, de 31.067 i finalment, a Formentera, de 2.823. Per tant, el pes dels estrangers sobre el total de la població a Mallorca és del 20,6%, a Menorca del 16,4%, a Eivissa del 24,8% i a Formentera, del 30,9%.

Quadre 7 Població estrangera per grans grups de nacionalitats i illa, segons el padró d'1 de gener de 2008

	Illes Balears	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
Total estrangers	223.036	173.999	15.147	31.067	2.823
UE	113.595	86.465	7.159	18.076	1.895
No UE	109.441	87.534	7.988	12.991	928
Total població	1.072.844	846.210	92.434	125.053	9.147
% estrangers	20,8%	20,6%	16,4%	24,8%	30,9%
% UE	50,9%	49,7%	47,3%	58,2%	67,1%
% No UE	49,1%	50,3%	52,7%	41,8%	32,9%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

El creixement més gran respecte a l'any anterior s'ha produït a Mallorca, on la població estrangera ha augmentat, en termes absoluts, en 25.766 persones, el que suposa un 78,4%

de l'increment total dels estrangers al conjunt de les Illes. En termes percentuals, en canvi, destaca l'augment interanual a l'illa de Formentera (21,8%).

¹⁴ Les darreres dades al respecte publicades per l'OCDE per altres països del món corresponen a 2007, motiu pel qual no és possible una anàlisi de l'àmbit internacional. En tot cas, aquest estudi correspondria a un informe més ambiciós que el present.

Quadre 8 Població estrangera per grans grups de nacionalitats i illa, segons el padró d'1 de gener de 2007

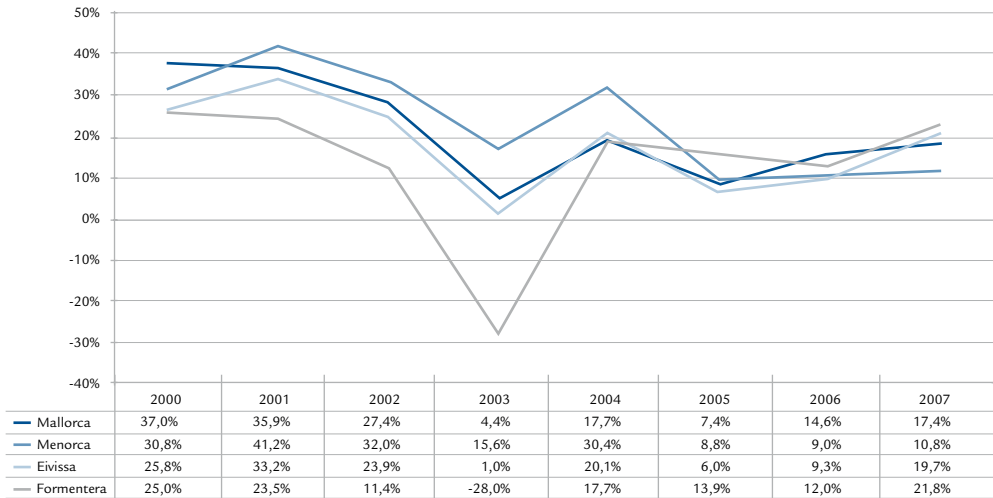
	Illes Balears 2006	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
Total	1.030.650	814.275	90.235	117.698	8.442
Estrangers	190.170	148.233	13.672	25.947	2.318
UE	96.329	73.732	6.393	14.678	1.526
No UE	93.841	74.501	7.279	11.269	792
Nacionals	840.480	666.042	76.563	91.751	6.124

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

El gràfic 9 mostra el ritme de creixement anual de la població estrangera per illes des de l'any 2000. Enfront de la mitjana d'augment del 17,3% del conjunt de Balears a l'any 2007 respecte del 2006, Eivissa i Formentera mostren percentatges superiors del 19,7% i del 21,8%, respectivament.

D'altra banda, en un període més ample, del 2000 al 2007, les illes de Mallorca i Menorca han experimentat el creixement acumulat més alt, del 320,4% i del 374,5%, respectivament, enfront de la mitjana balear del 307,5%; Eivissa i Formentera, amb un 249,1% i un 126,4%, s'hi situarien per sota.

Gràfic 9 Evolució de la variació interanual de la població estrangera per illes (2000-2007)

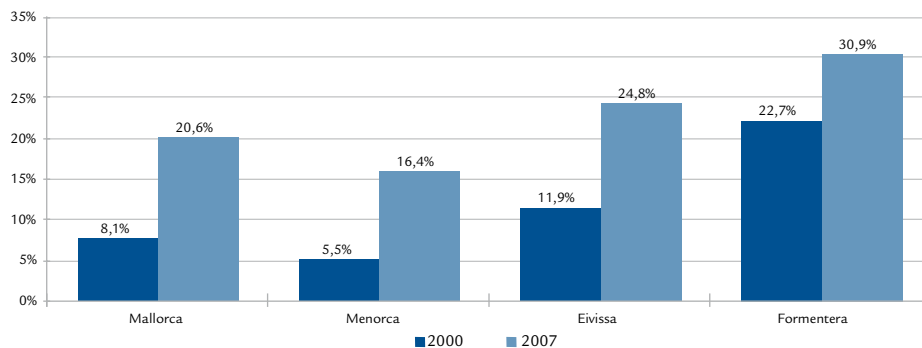

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

D'aquesta manera, de l'any 2000 al 2007, el pes dels estrangers sobre el total de la població de

cada illa hauria canviat segons mostra el gràfic següent:

Gràfic 10 Pes de la població estrangera per illes (2000-2007)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

Dels municipis de cada illa, sobresurten Palma i Calvià a Mallorca, amb més de la meitat del total d'estrangers: el 44,4% i el 10,4% respectivament, tot i que és Deià el municipi on la població estrangera té més pes, un 41,2%

sobre el total d'habitants. Per nacionalitats, els tres col·lectius més nombrosos són l'alemany, el marroquí i el britànic, amb 28.202, 15.691 i 15.632 residents, respectivament (vegeu els quadres 9 i 10).

Quadre 9 Rànquing dels 10 municipis amb més població estrangera resident a l'illa de Mallorca segons el padró d'1 de gener de 2008

Mallorca	Població estrangera 2007	% sobre el total estrangers
Palma de Mallorca	77.330	44,4%
Calvià	18.046	10,4%
Manacor	7.747	4,5%
Llucmajor	7.195	4,1%
Alcúdia	5.723	3,3%
Inca	5.255	3,0%
Pollença	4.401	2,5%
Santanyí	3.990	2,3%
Andratx	3.849	2,2%
Felanitx	3.668	2,1%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

Quadre 10 Rànquing dels 10 municipis amb més pes de població estrangera resident a l'illa de Mallorca segons el padró d'1 de gener de 2008

Mallorca	Població total 2007	Població estrangera	Pes dels estrangers sobre el total de pobl.
Deià	754	311	41,2%
Calvià	50.777	18.046	35,5%
Andratx	11.348	3.849	33,9%
Santanyí	12.303	3.990	32,4%
Alcúdia	18.327	5.723	31,2%
Ses Salines	5.049	1.573	31,2%
Sant Llorenç des Cardassar	8.467	2.614	30,9%
Capdepera	11.446	3.424	29,9%
Santa Margalida	11.207	3.009	26,8%
Pollença	16.997	4.401	25,9%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

A Menorca destaquen els municipis de Maó i de Ciutadella, amb el 33,9% i el 23,6% del total d'estrangers de l'illa, respectivament; no obstant, es Mercadal presenta el pes de població estrangera

major sobre el total dels habitants (28,1%). Les nacionalitats estrangeres majoritàries aquí són els britànics (3.487), seguit dels equatorians (1.636) i dels marroquins (1.564 residents).

Quadre 11 Població estrangera resident a l'illa de Menorca segons el padró d'1 de gener de 2008

Menorca	Població estrangera 2007	% sobre el total estrangers	Població total	Pes dels estrangers sobre el total de pobl.
Maó	5.139	33,9%	28.904	17,8%
Ciutadella	3.576	23,6%	28.696	12,5%
Alaior	1.610	10,6%	9.133	17,6%
Es Castell	1.467	9,7%	7.724	19,0%
Es Mercadal	1.442	9,5%	5.134	28,1%
Sant Lluís	1.313	8,7%	6.704	19,6%
Ferrieres	323	2,1%	4.617	7,0%
Es Migjorn Gran	277	1,8%	1.522	18,2%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

A Eivissa destaquen els municipis d'Eivissa i de Santa Eulària, amb un 37,4% i un 24,8%, respectivament, dels estrangers residents a l'illa, encara que és Sant Joan de Labritja el municipi amb més pes de població estrangera (31,5%). En aquesta illa destaquen els alemanys, els

romanesos i els marroquins, amb 3.667, 3.443 i 3.146 residents respectivament.

Finalment, a Formentera el col·lectiu més nombrós és l'alemany (720 residents) seguit de l'italià (627 residents).

Quadre 12 Població estrangera resident a l'illa de Eivissa segons el padró d'1 de gener de 2008

Eivissa	Població estrangera 2007	% sobre el total estrangers	Població total	Pes dels estrangers sobre el total de pobl.
Eivissa	11.604	37,4%	46.835	24,8%
Santa Eulària des Riu	7.702	24,8%	30.364	25,4%
Sant Antoni de Portmany	5.065	16,3%	21.082	24,0%
Sant Josep de sa Talaia	4.974	16,0%	21.304	23,3%
Sant Joan de Labritja	1.722	5,5%	5.468	31,5%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

Quadre 13 Rànquing de les nacionalitats estrangeres amb un nombre més elevat de residents per illa (1 de gener de 2008)

País	Total 2007	Valors absoluts			
		Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
Alemanya	33.208	28.102	719	3.667	720
Regne Unit	22.055	15.632	3.487	2.871	65
Marroc	20.625	15.691	1.564	3.146	224
Itàlia	14.171	9.588	1.134	2.822	627
Equador	13.538	9.794	1.636	2.072	36
Argentina	12.328	9.957	678	1.439	254
Romania	10.330	6.219	529	3.443	139
Colòmbia	9.965	8.314	640	849	162
Bolívia	8.298	7.279	818	199	2
Bulgària	7.985	7.580	106	285	14
França	7.876	5.055	498	2.140	183
Uruguai	4.948	3.872	237	807	32
Brasil	4.053	2.744	486	787	36
Polònia	3.513	3.185	81	237	10
Xina	3.486	3.086	153	236	11

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

3.3 PROJECCIONS DE FUTUR

Al mes de gener de 2009 l'INE va publicar una projecció de població a curt termini (2008-2018) en què analitza el creixement migratori com un factor clau de l'augment poblacional de l'Estat en els darrers anys. Cal fer-ne una interpretació prudent ja que, com reconeix l'INE, la immigració exterior és un component molt volàtil i incert en un futur proper.

El punt de partida és la hipòtesi que la immigració a Espanya patirà una correcció severa de l'any 2009 a l'any 2011, i s'estima un balanç migratori global de 2,93 milions de persones per al període 2008-2017, fet que implicaria un creixement una mica inferior al balanç de 2,56 milions registrat tan sols als anys 2004 i 2007. Totes les comunitats autònomes tendrien un impacte positiu del balanç migratori exterior, que en el cas de les Illes Balears es calcula en un total de 113.418 persones per

al període 2008-2017. Les Illes assolirien el tercer creixement demogràfic més intens, amb un 15,9% d'augment en la pròxima dècada.

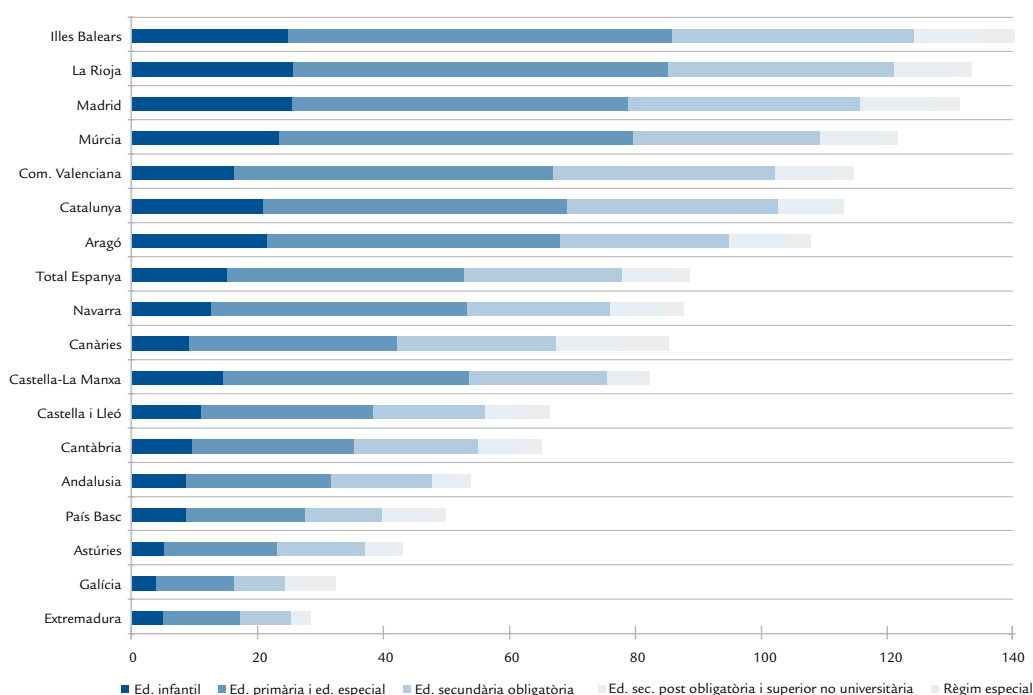
Cal atorgar a aquestes projeccions de futur un pes destacat de les motivacions dels nouvinguts per a migrar des del país d'origen i romandre al receptor. Segons la darrera enquesta estatal d'immigrants (2007), les motivacions principals per venir a les Balears són la qualitat de vida, la recerca d'un treball millor i el reagrupament familiar. D'acord amb l'enquesta, un 75,6% dels immigrants residents a les Illes tenen fills un 56% dels quals ja conviuen amb els pares. A més, el 20,3% dels qui tenen familiars fora d'Espanya tenen intenció de fer-los venir. També s'estima que un 40% viuen en un habitatge de la seva propietat. Tot això fa pensar en un establiment a llarg termini d'aquests ciutadans a les Illes, perquè un cop recuperat el nucli familiar, integrats els fills a l'escola, establerts els llaços de suport social i invertit els guanys a aconseguir un entorn segur, els lligams amb el país d'origen es debiliten.

En aquest mateix sentit, convé destacar que les Illes Balears són la primera comunitat autònoma pel que fa a alumnat d'origen estranger. En el curs acadèmic 2007-08 s'hi registren 23.641 alumnes estrangers escolaritzats en ensenyaments no universitaris. Per tant, de cada 1.000 alumnes a les aules 140 són estrangers, una ràtio molt per sobre de la mitjana estatal, que se situa en 88 alumnes estrangers per cada 1.000.

La major part d'aquests alumnes cursen educació infantil (un 17,7%), educació primària (un 43,6%) i educació secundària obligatòria (un

27,3%). Només un 7,6% es matricula a educació secundària post obligatòria o educació superior no universitària. És a dir, que són majoritàriament molt joves i constitueixen la segona generació de nouvinguts a les Illes, amb un potencial d'integració més alt que els seus pares. En el futur, formaran part de la ciutadania balear de ple dret i es constituïran com a població activa al mercat laboral. Es tracta d'un capital humà molt valuós que hem de cuidar des de totes les vessants si volem aprofitar tots els avantatges que ens pot reportar, tant des d'una perspectiva de riquesa econòmica com de diversitat cultural.

Gràfic 11 Alumnat estranger per cada mil alumnes escolaritzats en el total d'ensenyaments no universitaris, segons la comunitat autònoma. Curs 2007-08

Font: Institut d'Avaluació, Ministeri d'Educació, Política Social i Esport.

4 POBLACIÓ ESTRANGERA ACTIVA A LES ILLES BALEARS

4.1 EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ ACTIVA I DE LA POBLACIÓ INACTIVA

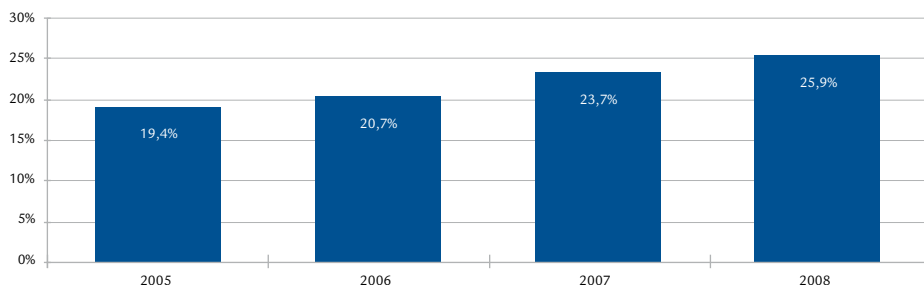
D'acord amb les dades de l'Enquesta de Població Activa (EPA) de l'INE, durant l'any 2008 la població activa a les Illes Balears s'ha situat en 567.550 persones, de les quals 146.900 són estrangeres. D'aquestes, 44.475 pertanyen a algun país de la UE (un 30,3%) i 102.425 són extracomunitaris (un 69,7%).

Així doncs, al 2008 els estrangers en actiu han suposat un 25,9% del total de la població activa balear. El gràfic 12 mostra com el seu pes ha augmentat des de l'any 2005, quan representaven el 19,4% del total.

El quadre 14 mostra l'evolució de la població activa balear entre 2005 i 2008 desagregada per grans grups de nacionalitat. Si estudiem la variació del total d'actius en relació a 2007, hi veurem un creixement de 21.500 persones de les quals 17.300 són estrangeres, i suposa que el 80,5% del creixement dels actius l'any 2008 l'aporten els no nacionals.

Si feim una anàlisi des de l'any 2005 al 2008, observarem que la població activa total ha crescut un 12,51% de forma acumulada (63.100 actius més des de 2005). També en aquest període foren els estrangers els qui impulsaren l'augment, amb una aportació del 50,13% del total: 49.050 actius més. Vist en termes de mitjanes anuals, equival a 16.350 actius estrangers cada any, un 16,71% de creixement mitjà anual.

Gràfic 12 Evolució del pes de la població activa estrangera sobre el total de població activa (2005-2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

Quadre 14 Població activa per grans grups de nacionalitats (2005-2008)

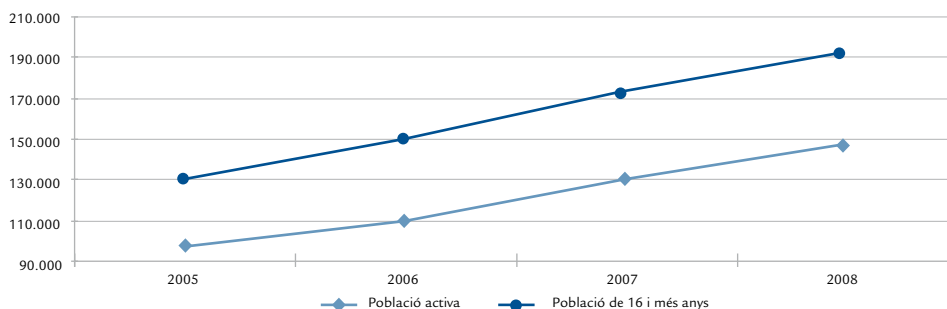
Població activa	2005	2006	2007	2008
Total	504.450	530.225	546.100	567.550
Nacionals	406.525	420.400	416.500	420.650
Estrangers	97.850	109.850	129.600	146.900
UE	17.400	27.900	43.400	44.475
No UE	80.500	81.900	86.200	102.425

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

Cal dir que aquest creixement de la població activa estrangera ha estat paral·lel al de la població de 16 anys i més: durant el període

2005-2008 la població activa estrangera ha crescut un 50,1% i la població de 16 anys i més, un 47%.

Gràfic 13 Evolució de la població estrangera activa i població estrangera de 16 anys i més (2005-2008)

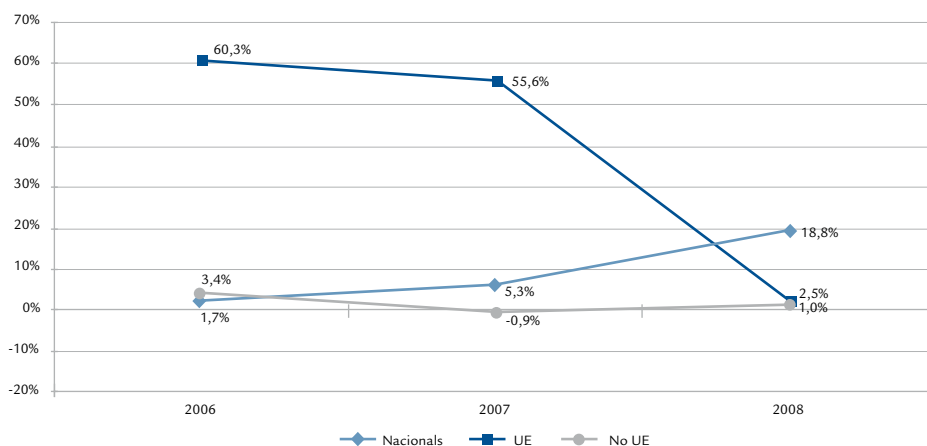

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

Tot i que podem observar un alentiment progressiu de l'increment en el darrer any (varen passar de créixer un 18% l'any 2007 a un 13,3% a l'any 2008), el ritme d'incorporació és encara molt elevat, sobretot si el comparem amb el de la població activa nacional, que va tenir un creixement negatiu a l'any 2007 (-0,9%) i tot just d'un 1% al 2008.

D'altra banda, al gràfic 14 podem observar que extracomunitaris i comunitaris tenen comportaments diferents. Els primers augmenten el ritme de creixement des d'una taxa de l'1,7% l'any abans del començament de la crisi (2006) a una taxa del 18,8% a l'any 2008. Per la seva banda, els comunitaris passen d'uns ritmes de creixement del 60,3% durant 2006 al 2,5% durant 2008.

Gràfic 14 Variació interanual de la població activa espanyola i estrangera (2006-2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

Si realitzam la desagregació per sexes, podem observar una participació femenina elevada, que representa durant l'any 2008 el 46,4% del total de la població activa estrangera (més de 4 punts per sobre de la representació de les dones entre

els actius nacionals). De fet, quasi el 73% del creixement viscut per la població activa estrangera durant el 2008 ha estat provocat per l'augment de participació: mentre les dones actives han crescut un 22,7%, els homes ho han fet un 6,3%.

Quadre 15 Distribució percentual de la població activa per grans grups de nacionalitats i sexe (2005-2008)

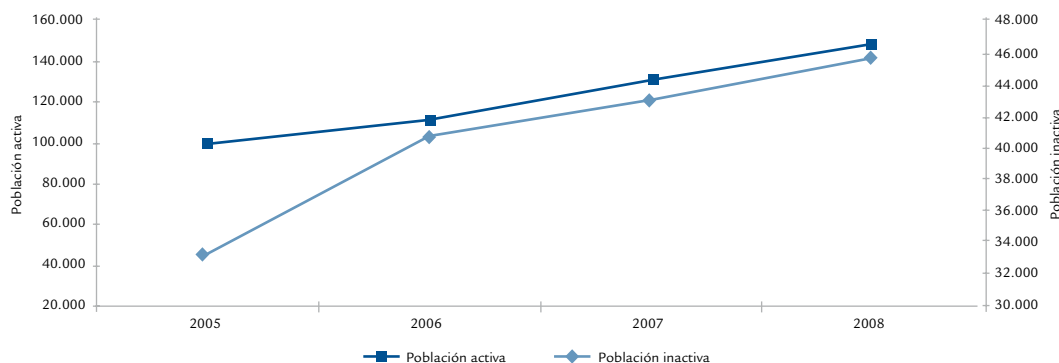
	2005	2006	2007	2008
Homes				
Total	57,4%	57,3%	57,4%	56,7%
Nacionals	57,8%	57,7%	57,5%	57,8%
Estrangers	55,7%	56,0%	57,2%	53,6%
UE	51,7%	55,9%	60,1%	54,5%
No UE	56,5%	56,1%	55,7%	53,3%
Dones				
Total	42,6%	42,7%	42,6%	43,3%
Nacionals	42,2%	42,3%	42,5%	42,2%
Estrangeres	44,3%	44,0%	42,8%	46,4%
UE	48,3%	44,1%	39,9%	45,5%
No UE	43,5%	43,9%	44,3%	46,7%

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

D'on procedeix aquesta nova població activa estrangera? Si estudiam l'evolució del total del grup d'estrangers, notam que de manera simultània a l'increment dels actius també han augmentat constantment els inactius: 12.475

persones en els darrers quatre anys (gràfic 15). Per tant, pareix que l'augment de la població activa a les Illes el provoca l'entrada de nous i no el trànsit de persones que passen de la inactivitat a la situació d'activitat.

Gràfic 15 Evolució de la població activa i inactiva estrangera (2005-2008)

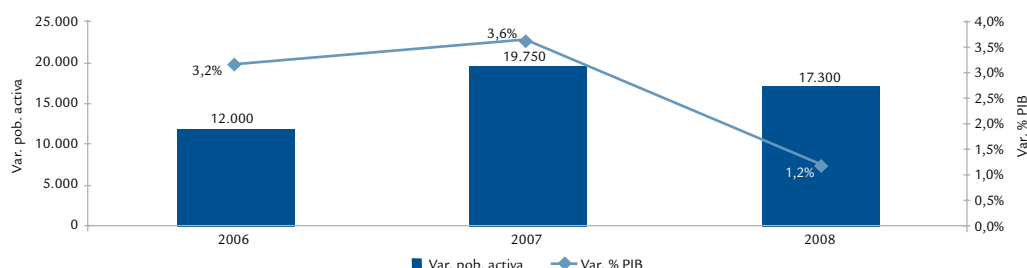

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

A tall de conclusió podríem dir que la població activa estrangera continua creixent a un ritme fort, fins i tot en el moment actual de crisi econòmica. Cal tenir en compte que aquests col·lectius preparen els seus plans migratoris a llarg termini, i els acompanyen, en bona part, les seves famílies. Tot i que es tracta d'una migració

per motius laborals i que, en conseqüència, la seva mobilitat geogràfica és major que la dels espanyols, l'ajustament a les variacions del mercat de treball no és immediat. En els capítols següents veurem en quin grau, en comparació amb els treballadors nacionals, els afecta aquest desajust del mercat laboral.

Gràfic 16 Variacions interanuals de la població activa estrangera i del PIB a preus constants a les Illes Balears (2006-2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

4.2 EVOLUCIÓ DE LA TAXA D'ACTIVITAT

La taxa d'activitat de la població estrangera a les Illes ha crescut l'any 2008 en 1,2 punts percentuals, i s'ha situat en el 76,4%, equivalent al

nacional respectiu (76,8%). L'augment del 2008 és una continuació de la tendència de creixement constant observada des de 2005, quan assolí un 74,8% (vegeu el quadre 16).

Quadre 16 Rànquing de la taxa d'activitat d'estrangers per comunitats autònomes (2005-2008)

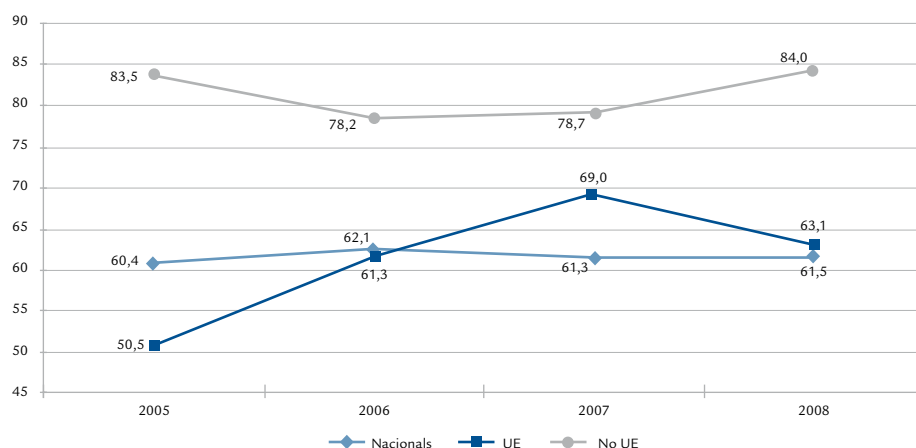
Comunitats autònomes	2005	2006	2007	2008
Astúries	57,3	76,2	77,2	83,7
Aragó	82,1	79,6	84,6	82,9
Madrid	82,2	84,0	81,1	81,7
Castella-La Manxa	80,4	79,6	78,3	80,9
Múrcia	78,1	78,0	80,4	80,7
Navarra	80,4	79,6	75,8	80,4
Castella i Lleó	77,5	78,7	76,4	80,1
La Rioja	80,2	83,5	78,6	78,6
País Basc	77,5	77,6	75,9	78,5
Catalunya	75,0	78,0	76,2	77,2
Total Espanya	75,5	77,1	75,9	76,8
Illes Balears	74,8	73,1	75,2	76,4
Cantàbria	74,9	77,1	75,3	75,4
Galícia	64,0	72,2	72,4	74,2
Andalusia	68,6	74,6	75,1	73,5
Com. Valenciana	72,7	69,4	69,3	71,5
Canàries	72,5	77,6	73,5	71,0
Extremadura	68,4	72,7	61,5	69,8

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

Desagregada aquesta taxa mitjana per grans grups de nacionalitats, cal observar diferències notables entre les taxes d'activitat dels comunitaris (63,1% al 2008) i dels extracomunitaris (84% també al 2008). Aquestes diferències afecten tots els anys estudiats excepte el 2007, quan disminueixen

significativament (vegeu gràfic 17). Aquest apropament s'explica per la incorporació l'1 de gener de 2007 al grup de comunitaris dels ciutadans de Bulgària i Romania, nacionalitats que presenten unes taxes d'activitat molt més altes que la mitjana de la resta de països comunitaris.

Gràfic 17 Evolució de la taxa d'activitat per grans grups de nacionalitats a les Illes Balears (2005-2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

5 POBLACIÓ ESTRANGERA OCUPADA A LES ILLES BALEARS

5.1 EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ OCUPADA SEGONS L' EPA, LA SEGURETAT SOCIAL I LA CONTRACTACIÓ REGISTRADA AL SOIB

Les dues fonts d'informació estadística més importants per a l'anàlisi de la població ocupada són la Tresoreria General de la Seguretat Social – a través dels registres dels treballadors d'alta i l'Enquesta trimestral de Població Activa (EPA) de l'INE. Entre una font i l'altra existeixen diferències metodològiques notables que ja hem explicat en un apartat anterior. En síntesi, només cal recordar que la definició de persona ocupada de l'EPA s'ajusta a les directrius de l'OIT (Organització Internacional del Treball) i, en comparació amb els registres d'afiliació, permet estimar aquella població que treballa de forma irregular en l'economia submergida. Per contra, la subrepresentació del col·lectiu estranger a la mostra de l'EPA a les Illes Balears recomana molta prudència en la lectura de les estimacions.

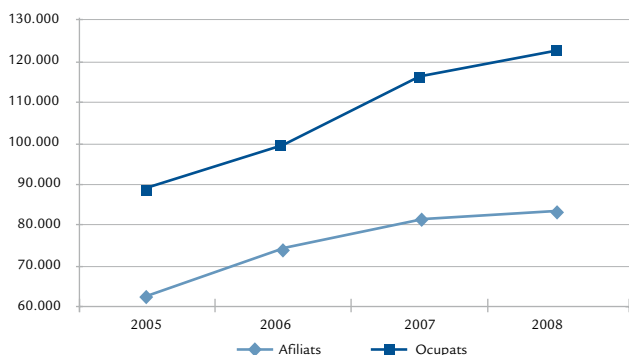
D'altra banda, cap de les dues fonts proporciona aquest desglossament per Illes, raó per la qual l'anàlisi se centrarà en el conjunt de la comunitat

autònoma. Per a cobrir aquesta mancança i també per estudiar l'estratificació sectorial i ocupacional per nacionalitats, l'anàlisi es completarà amb les dades de noves contractacions registrades pel SOIB.

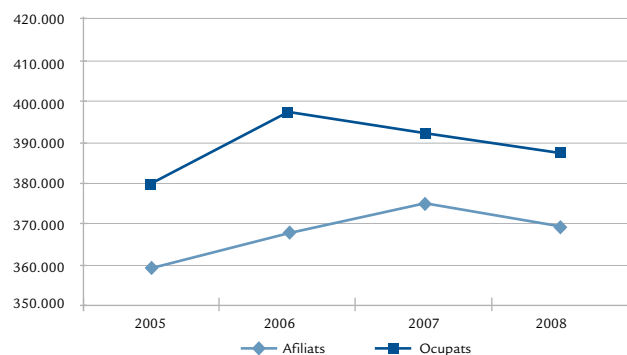
Així doncs, es comença amb una comparació entre les dades d'ocupació segons les dues primeres fonts. Els gràfics 18 i 19 mostren els afiliats d'alta a la Seguretat Social i els ocupats segons l'EPA. Durant l'any 2008, quant als nacionals, notam una diferència de 17.985 afiliats menys que els ocupats que estima l'EPA; quant als estrangers, s'estimen 39.521 afiliats menys que els ocupats de l'EPA. En percentatges es dibuixa més clarament: el 30% dels estrangers ocupats segons l'EPA no estan afiliats, enfront del 4% dels nacionals.

Si realitzam aquest mateix exercici per a l'any 2007 i sumam les diferències entre aquest any i el posterior, veurem que els ocupats estrangers no afiliats han augmentat un 11,7% i els nacionals, un 6,3%. En conclusió, si suposam que les estimacions d'ocupats de l'EPA són correctes, podríem dir que l'economia submergida ha crescut en el darrer període de 2007 a 2008, sobretot en el cas dels estrangers. Però, com s'ha dit abans, cal posar entre cometes aquesta suposició.

Gràfic 18 Evolució dels estrangers afiliats a la Seguretat Social i dels ocupats segons l'EPA (mitjanes 2005-2008)

Gràfic 19 Evolució dels nacionals afiliats a la Seguretat Social i dels ocupats segons l'EPA (mitjanes 2005-2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA) i de la Tresoreria General de la Seguretat Social

Si ens centram ara en la fotografia que ofereixen les dades de la Seguretat Social, durant l'any 2008 es registren un total de 452.244 afiliats, dels quals 83.079 són estrangers, el que representa un 18,3%

del total. Per grups de nacionalitat, els comunitaris assoleixen 36.405 afiliats i els extracomunitaris, 46.674 persones, el que suposa un 43,8% i un 56,2%, respectivament, del total d'estrangers afiliats.

Quadre 17 Evolució dels treballadors d'alta en la Seguretat Social per grans grups de nacionalitats (mitjanes 2005-2008)

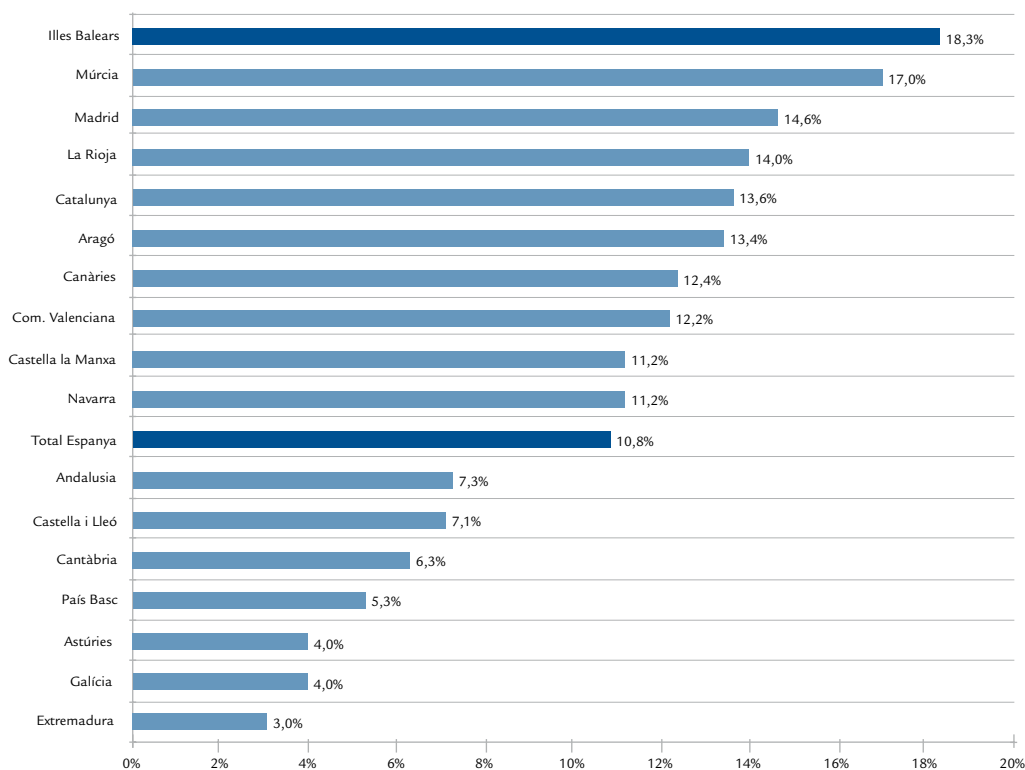
	2005	2006	2007	2008
Total	421.243	441.276	455.689	452.244
Nacionals	359.205	367.551	374.973	369.165
Estrangers	62.038	73.725	80.716	83.079
UE	23.301	26.195	34.673	36.405
No UE	38.736	47.531	46.043	46.674

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

En comparació amb altres comunitats autònomes, les Illes Balears serien, doncs, la primera comunitat autònoma pel que fa al pes

de la població estrangera afiliada a la Seguretat Social, amb un valor significativament superior a la mitjana del conjunt de l'Estat (10,8%).

Gràfic 20 Rànquing del pes dels treballadors estrangers d'alta en la Seguretat Social sobre el total de treballadors d'alta per comunitats autònomes (mitjana 1r semestre 2008)

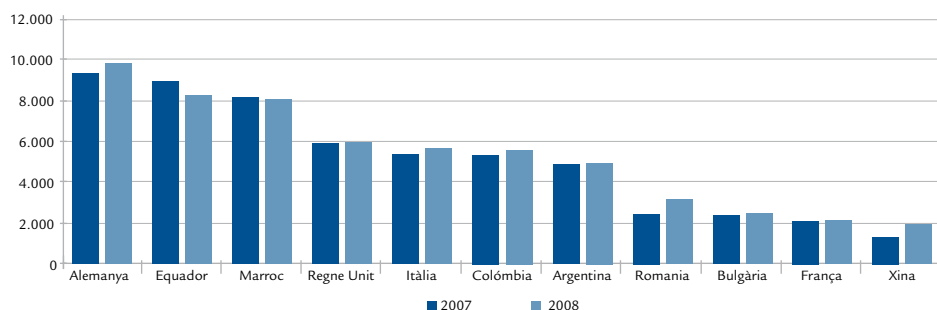

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

Si desagregam les nacionalitats estrangeres amb un nombre major d'afiliats, podem veure que apareixen en primer lloc els alemanys (amb 9.764 altes), després els equatorians (8,223

afiliats) i els marroquins (8.004 persones), seguit dels britànics (5.934 afiliats) i els italians (5.617 altes). L'ordre d'aquest rànquing no canvia respecte a 2007.

Gràfic 21 Evolució dels d'afiliats estrangers amb un nombre d'afiliacions major a les Illes Balears (mitjanes 2007-2008)

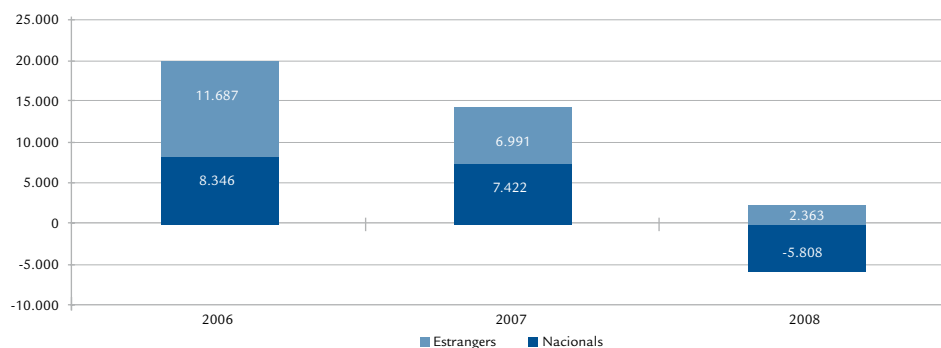
Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

Quant a l'evolució del total de la població afiliada respecte a l'any 2007, podem observar una disminució de 3.445 persones, per la caiguda de la població nacional (5.808 afiliats menys), i un augment de l'estrangera en 2.363 afiliats –una majoria dels quals, 1.732, són comunitaris –.

El gràfic 23 presenta aquesta mateixa evolució en termes de variació interanual. Així, es pot

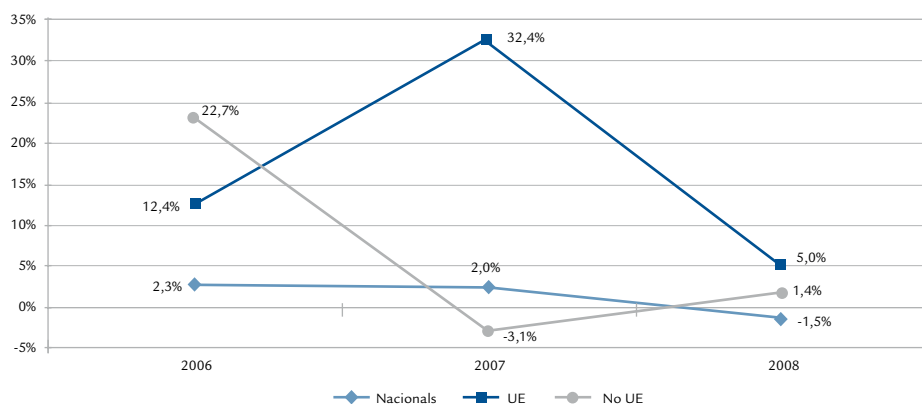
veure que les taxes de creixement d'afiliats estrangers durant 2006 i 2007 foren d'un 18,8% i un 9,5% respectivament, i varen davallar fins a un 2,9% durant 2008. En detall, els comunitaris augmentaren un 5,0% durant el 2008 i els no comunitaris, un 1,4%. En canvi, els afiliats nacionals ofereixen unes taxes de creixement significativament inferiors als estrangers durant tot el període 2006-2008, i passen a tenir un creixement negatiu de l'1,5% aquest darrer any.

Gràfic 22. Aportació a l'ocupació dels afiliats nacionals i estrangers (mitjanes 2006-2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de Tresoreria General de la Seguretat Social

Gràfic 23 Variació interanual de la població afiliada per grups de nacionalitat (2006-2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de Tresoreria General de la Seguretat Social

Podem afirmar que l'ocupació creix entre la població estrangera tot i l'alentiment de l'activitat econòmica i del mercat de treball, encara que disminueix de manera notable el ritme de creixement respecte a anys anteriors, sobretot en el col·lectiu no comunitari.

Efectivament, si orientam l'anàlisi cap a una desagregació per nacionalitats, podem observar que els ciutadans de Romania, entre els comunitaris, presenten el creixement major (712 nous afiliats al 2008, un 29,1% més que a l'any anterior), seguit dels britànics (465 altes, un 5% més) i dels italians (286 altes, un 5,4% més).

Dels no comunitaris destaca l'augment d'afiliats xinesos (623 persones, un 47% més), tot i que en total no superen els 1.947 afiliats al 2008. També augmenten els colombians (231 afiliats més) i els argentins (52 persones més). Al contrari, davalla el col·lectiu equatorià (perd 650 afiliats) i el marroquí (104 afiliats menys).

Pel que fa a les dades de l'EPA, en finalitzar l'any 2008 s'estimen a les Illes Balears 122.600 ocupats estrangers de mitjana, 6.500 més que a l'any anterior. També segons l'EPA, per tant, es produeix un alentiment important del creixement del conjunt de la població ocupada, que passa d'una taxa del 17% durant 2007 a una taxa del 5,6% al 2008.

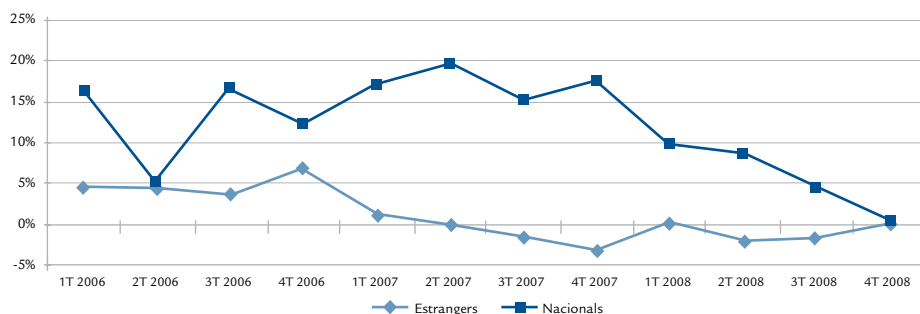
Al gràfic 24 es pot veure l'anàlisi de l'evolució interanual de l'ocupació per trimestres desagregada per grans grups de nacionalitats segons l'EPA. Mentre els ocupats nacionals ja començaren a presentar taxes de creixement negatives a principis de 2007, el conjunt dels estrangers marca creixements positius fins a finals de 2008. Així i tot, es pot veure que els seus ritmes en aquest darrer any han estat força inferiors als d'anys anteriors: durant el primer trimestre de 2008 s'ha calculat una taxa de creixement del 9,6% (quan fou del 16,9% durant el primer trimestre de 2007) i l'any 2008 ha acabat amb una taxa del 0,3% (enfront del 17,2% del darrer trimestre de 2007).

Quadre 18 Població ocupada per grans grups de nacionalitats (2005-2008)

	2005	2006	2007	2008
Total	468.050	495.975	508.000	509.750
Nacionals	379.625	396.775	391.900	387.150
Estrangers	88.425	99.200	116.100	122.600
UE	15.900	26.000	40.400	36.400
No UE	72.600	73.200	75.700	86.200

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

Gràfic 24 Evolució interanual de l'ocupació estrangera i nacional per trimestres (1r trimestre 2006- 4t trimestre 2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

Tot i això, cal establir diferències entre el creixement de l'ocupació dels comunitaris i el dels extracomunitaris, ja que segons l'EPA evolucionen amb tendències contraposades de forma que, arribat el 2008 els primers perden ocupació (-9,9% de mitjana), mentre que els segons creixen un 13,9%, un valor notòriament superior al dels anys anteriors.

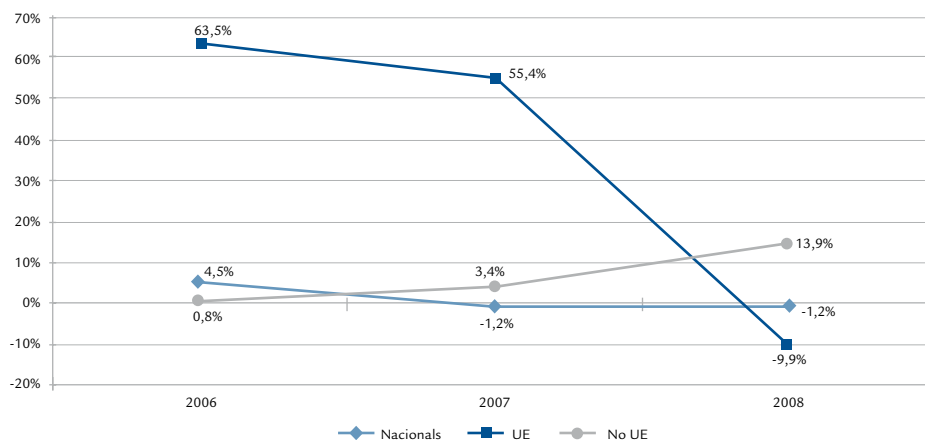
En conclusió, ambdues fonts, EPA i Seguretat Social, informen que durant l'any 2008 l'ocupació ha seguit la tendència a l'augment en el conjunt de la població estrangera, si bé el comportament del grup de comunitaris difereix notablement segons

la font de referència (pèrdua d'ocupació segons l'EPA, i augment segons la Seguretat Social).

Les dades següents sobre contractació registrada al SOIB serviran per a confirmar el que hem vist fins ara i analitzar en detall l'evolució per illes.

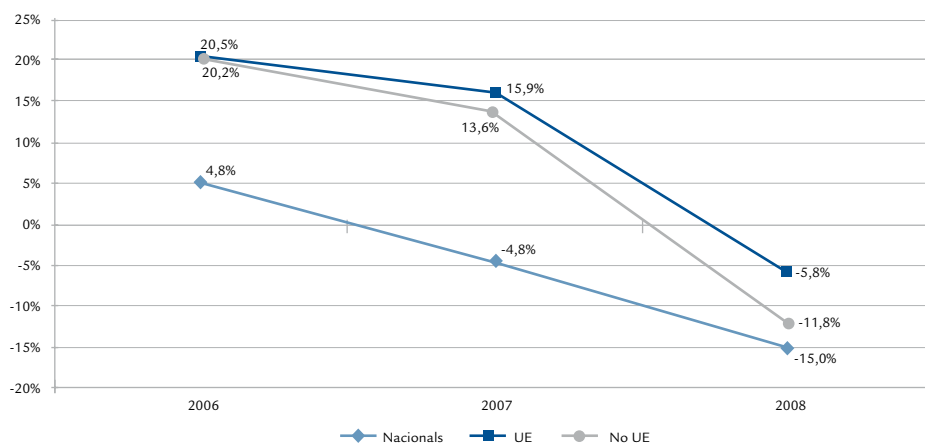
Durant l'any 2008 s'han registrat 381.473 contractes a les Illes Balears, dels quals 129.057 han estat signats amb estrangers, és a dir, un 33,8% del total. Alhora, una majoria d'aquests contractes, el 65,3%, han correspost a persones de nacionalitat extracomunitària.

Gràfic 25 Variació interanual de la població ocupada per grans grups de nacionalitats (2006-2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

Gràfic 26 Variació interanual de la contractació registrada per grans grups de nacionalitats (2006-2008)

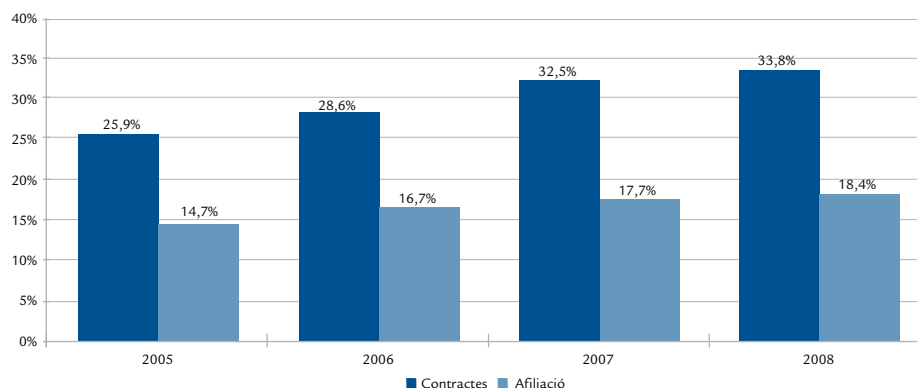
Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Com es pot observar al gràfic 26, a l'any 2008 la contractació registrada té ritmes de creixement negatius per a tots els grups de nacionalitats. Però els nacionals ja tingueren un creixement negatiu al 2007 (-4,8%) i al 2008 presenten una davallada major (-15%), mentre que els estrangers no han mostrat taxes de creixement negatives fins aquest darrer any. Quant a les diferències observades en l'evolució dels dos grans grups d'estrangers, els registres de contractació coincideixen amb la Seguretat Social en calcular una tendència a la davallada major entre els extracomunitaris (-11,8%) que entre els comunitaris (-5,8%).

En qualsevol cas, aquesta minoració dels contractes registrats amb nacionals ha fet que segueixi l'augment del pes de la contractació estrangera sobre el total, una tendència que ja es produïa des d'anys enrere. El gràfic 27 mostra com es relaciona en paral·lel amb el creixement de l'afiliació de treballadors estrangers a la Seguretat Social.

A partir de l'anàlisi per illes, cal observar que el pes del nombre de contractes d'estrangers en relació al total de 2008 fou: a Mallorca del 33,5%; a Menorca, del 31,2%; a Eivissa, del 36,7%, i a Formentera, del 41,9%.

Gràfic 27 Percentatge de la contractació de treballadors estrangers sobre el total de contractes i percentatge dels treballadors estrangers afiliats a la Seguretat Social a les Illes Balears (2005-2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

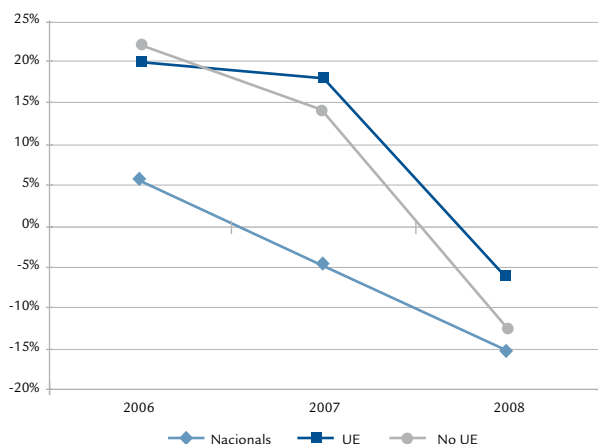
Al'illa de Mallorca s'han registrat 297.645 contractes a l'any 2008, dels quals 99.699 s'han signat amb estrangers (un 10,5% menys que a l'any anterior). Els comunitaris registren 33.941 contractes (-6,4%) i els extracomunitaris, 65.758 (-12,5%).

A l'illa de Menorca s'han registrat 28.746 contractes a l'any 2008, 8.977 dels quals s'han signat amb estrangers (un 14,1% menys que a l'any anterior) i d'aquests, 2.384 són amb comunitaris (-12%) i 6.593, amb extracomunitaris (-14,9%).

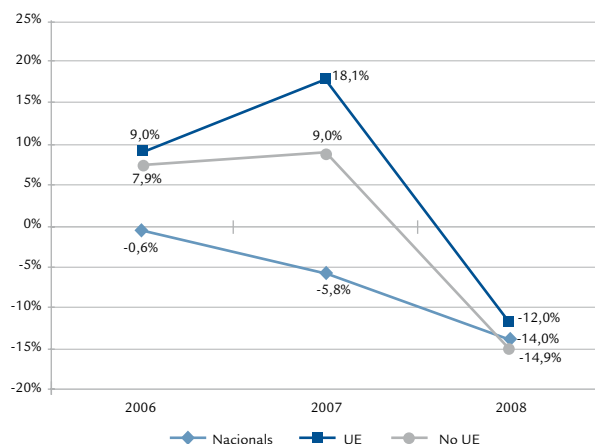
Dels 51.685 contractes registrats a l'illa d'Eivissa al 2008, 18.956 són amb estrangers (-4,9% respecte el 2007) i d'aquests, 7.782 són amb comunitaris (-2,7%) i 11.174 amb extracomunitaris (-6,4%).

Per acabar, Formentera registra 3.397 contractes al 2008, 1.425 amb estrangers (8% més que l'any anterior) dels quals 658 són amb comunitaris (+13,4%) i 767 amb extracomunitaris (+3,8%). És l'única illa on augmenta la contractació d'estrangers a l'any 2008.

Gràfic 28 Variació interanual de la contractació a l'illa de Mallorca (2006-2008)

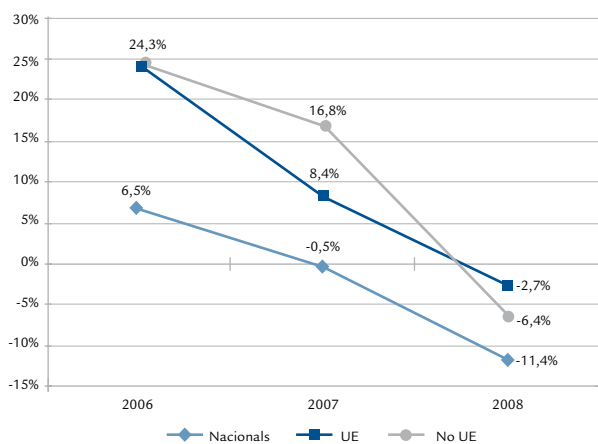

Gràfic 29 Variació interanual de la contractació a l'illa de Menorca (2006-2008)

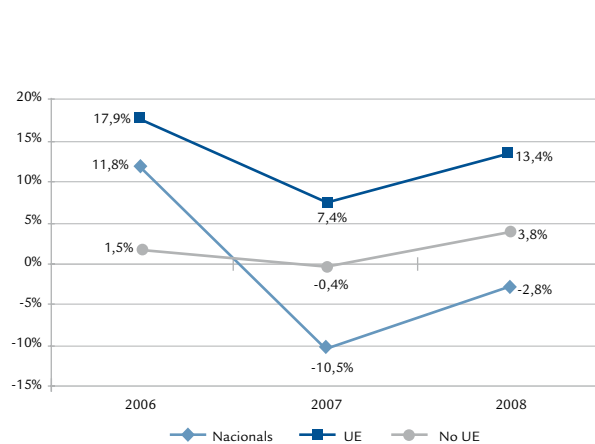

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Gràfic 30 Variació interanual de la contractació a l'illa d'Eivissa (2006-2008)

Gràfic 31 Variació interanual de la contractació a l'illa de Formentera (2006-2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

5.2 POBLACIÓ OCUPADA PER RÈGIM, NACIONALITAT I ACTIVITAT ECONÒMICA

5.2.1 Evolució de les persones ocupades per règims de cotització.

A l'hora d'analitzar els afiliats cal tenir en compte que existeixen sis règims de cotització a la Seguretat Social, tot i que el Règim General agrupa una majoria dels treballadors assalariats. El règim de la mineria i el carbó s'ha eliminat de l'anàlisi ja que no inclou afiliats a les Illes Balears. El quadre 19 mostra la distribució en valors absoluts de la població afiliada a cada règim per nacionalitat.

Si analitzam l'evolució per règims durant l'any 2008 del conjunt de la població ocupada a les

Illes, observarem que la pèrdua global de 3.445 afiliats ja esmentada prové essencialment del règim general (pèrdua de 5.816 afiliats) i del règim agrari (2.093 afiliats menys). En canvi, el règim d'autònoms (4.028 afiliats més) i el règim de la llar (477 afiliats més) guanyen noves altes.

Quant a les variacions produïdes tant en el règim agrari com en el d'autònoms, s'ha de tenir en compte l'entrada en vigor de la Llei 18/2007, de 4 de juliol, que en data 1 de gener de 2008 va produir un canvi de classificació, a partir de la qual els treballadors per compte propi del règim especial agrari s'integren en el d'autònoms. Per aquest motiu, es produeix un descens d'afiliats en el règim agrari i un augment en el règim d'autònoms, fet que dificulta una anàlisi correcta de la seva evolució anual.

Quadre 19 Treballadors d'alta en la Seguretat Social per grans grups de nacionalitats i règim de cotització (mitjana 2008)

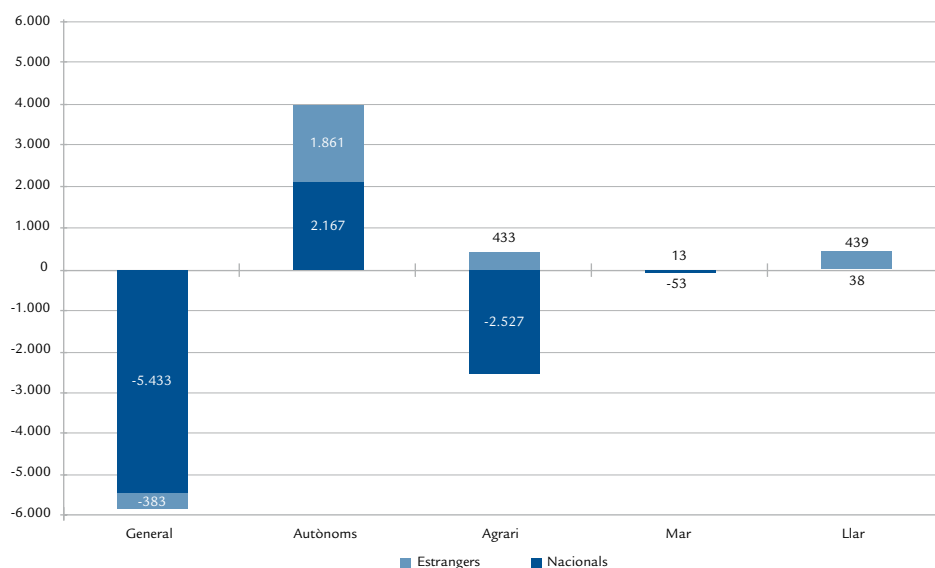
	Total	General	Autònoms	Agrari	Mar	Llar
Total	452.244	350.189	88.333	2.350	2.061	9.311
Nacionals	369.165	289.882	73.483	955	1.907	2.939
Estrangers	83.079	60.308	14.850	1.395	154	6.372
UE	36.405	23.717	11.627	121	92	848
No UE	46.674	36.591	3.224	1.274	62	5.524
Onze principals nacionalitats						
Alemanya	9.764	5.545	4.084	9	22	104
Equador	8.223	6.573	152	123	1	1.375
Marroc	8.004	6.534	432	614	19	405
Regne Unit	5.934	3.467	2.408	4	16	40
Itàlia	5.617	4.459	1.111	5	14	28
Colòmbia	5.554	4.112	206	313	5	919
Argentina	4.920	4.016	530	12	9	354
Romania	3.160	1.626	1.324	24	3	184
Bulgària	2.481	1.519	559	33	3	367
França	2.118	1.434	644	5	14	21
Xina	1.947	1.298	552	1	0	96
Pes sobre el total d'estrangers	69,5%	67,3%	80,8%	81,9%	68,4%	61,1%

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

Un altre fet que provoca un augment d'afiliats al règim d'autònoms és la regularització de Romania i Bulgària. A l'any 2007, aquests països s'adhereixen a la Unió Europea, de manera que els seus ciutadans es beneficien del règim comunitari

d'estrangeria, excepte per a treballar per compte d'altri (en aquest cas, durant els dos anys posteriors tenen l'obligació d'obtenir una autorització de treball). Això fa que tant romanesos com búlgars es concentrin en el règim d'autònoms.

Gràfic 32 Variació interanual dels afiliats nacionals i estrangers per règim de cotització (mitjanes 2007-2008)

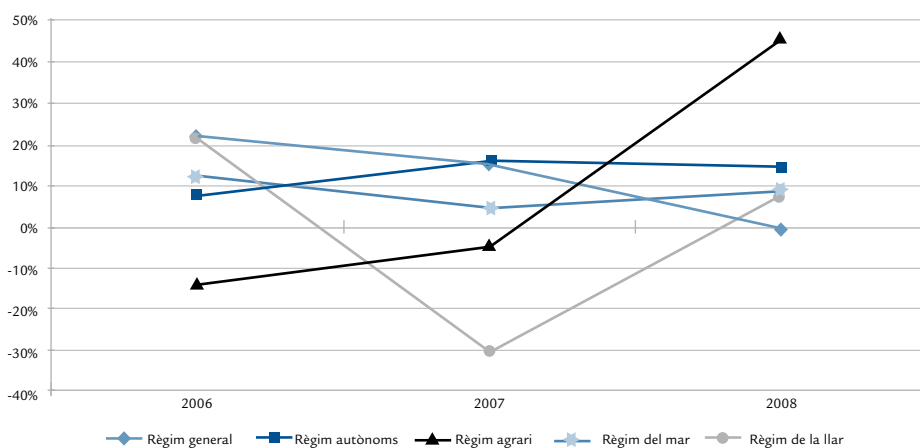

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

De qualsevol manera, podem observar que durant l'any 2008, davant de la pèrdua generalitzada d'afiliats nacionals en tots els règims, els treballadors estrangers guanyen ocupació excepte en el règim general, en el qual es donen de baixa 383 afiliats (gràfic 32). De fet, si ampliam l'horitzó des de

l'any 2005 i en termes de variació interanual acumulada (gràfic 33), podem veure que els estrangers han augmentat progressivament els seus afiliats en tots els règims excepte en el de la llar, i són més significatius els increments acumulats en el règim general (39,1%) i en l'autònom (42,7%).

Gràfic 33 Variació interanual dels règims de cotització dels treballadors estrangers (2006-2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

5.2.2 Distribució de les persones ocupades estrangeres per règims d'afiliació

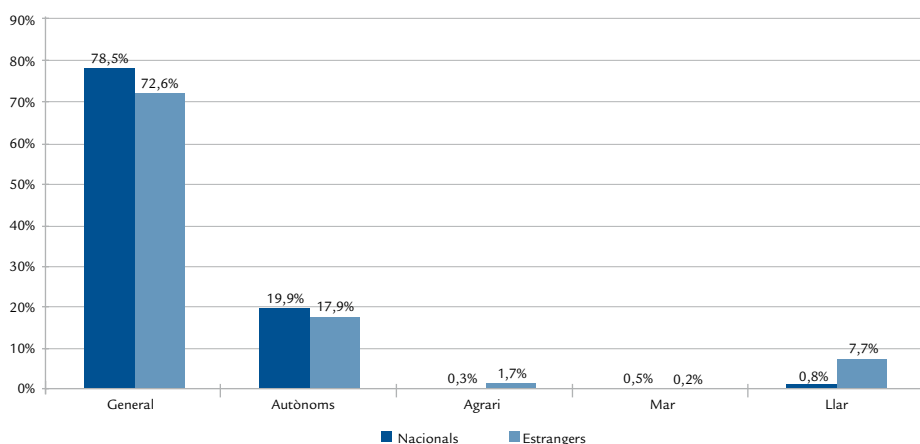
Volem estudiar ara la distribució de la població nacional i de l'estrangera per règims, i fer en primer lloc una extracció dels percentatges horitzontals per grans grups de nacionalitats (gràfic 34).

Cal observar que una majoria (72,6%) dels estrangers es concentra al règim general, seguit de l'autònom (17,9%). La participació dels espanyols en el règim general és major (78,5%). En comparació a les dades de l'any passat, els estrangers haurien disminuït, per tant, la seva assalariació (75% en 2007), per guanyar presència entre els treballadors autònoms.

Però per interpretar correctament aquests canvis de distribució cal fer una anàlisi més detallada per nacionalitats (gràfic 35). Així doncs, s'aprecia que el comportament dels comunitaris i no comunitaris difereix notablement, i suggereix la permanència d'una segregació sectorial per nacionalitats.

Efectivament, la presència al règim general d'assalariats és més alta en el col·lectiu d'extracomunitaris (78,4%). Aquí es concentren els marroquins (81,63%), els argentins (81,62%) i els equatorians (79,94%), seguit dels italians (79,39%). També al règim de la llar sobresurten els equatorians (16,7%), els colombians (16,5%) i els búlgars (14,8%). Finalment, al règim agrari destaquen els marroquins (7,7%) i els colombians (5,6%).

Gràfic 34 Distribució dels treballadors nacionals i estrangers per règim de cotització (mitjana 2008)

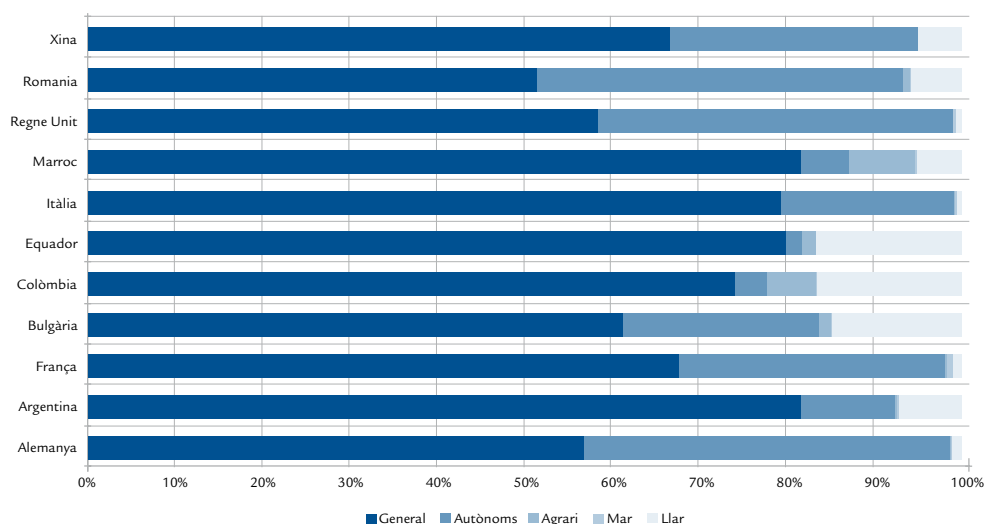
Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

En canvi, els comunitaris es concentren menys al règim general (65,1%) per augmentar la seva presència en el d'autònoms: especialment els romanesos (41,9%), els alemanys (41,8%) i els britànics (40,6%). Aquí cal recordar els motius legals pels quals els primers tenen una presència tan forta en aquest règim. De fet, i en relació a les dades de l'any anterior, destaca la pujada significativa d'aquesta nacionalitat en el règim d'autònoms (del 21,5% durant 2007 dels seus afiliats al 41,9%), que prové del transvasament des del règim de la llar (en què passen d'un 9,9% al 2007 a un 5,8%) i del règim general (del

67,2% al 51,4% al 2008).

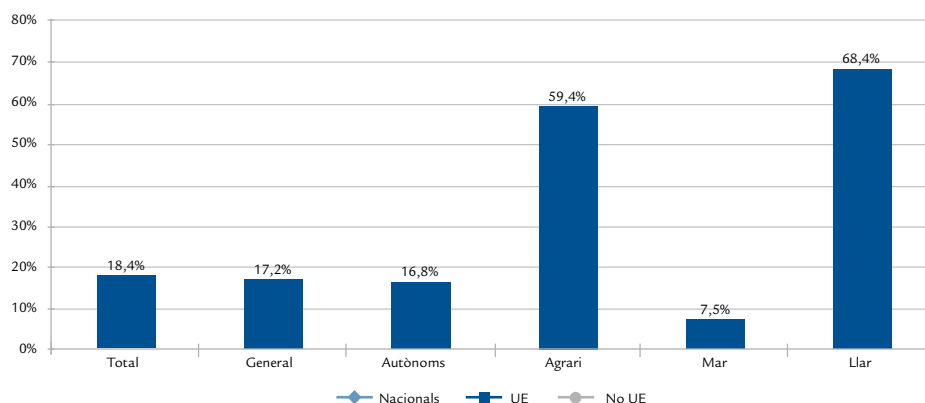
Així, quan en segon lloc es calculen els percentatges verticals (gràfic 36), es veu que el règim agrari i el de la llar tenen una presència molt forta d'estrangers (59,5% i 68,4% respectivament), fet que ens confirma la segregació sectorial esmentada. Si desglossam les nacionalitats que hi són més presents, els marroquins (44%) i els colombians (22,4%) sumen el 66,4% dels afiliats al règim agrari; mentre que els equatorians (21,6%) i els colombians (14,4%) suposen més d'un terç del règim de la llar.

Gràfic 35 Participació dels treballadors estrangers segons el règim de cotització a la Seguretat Social a les Illes Balears (mitjana 2008)

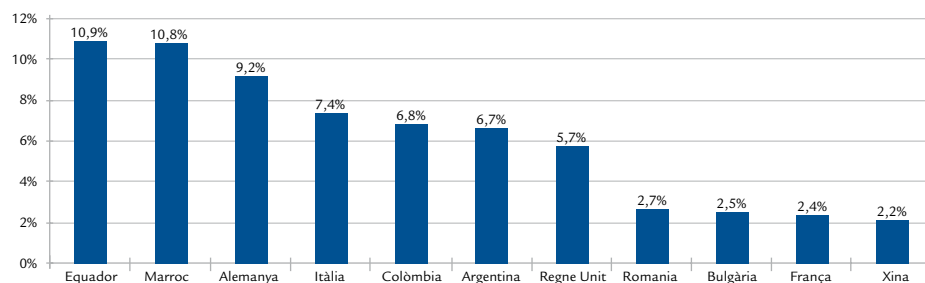
Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

Gràfic 36 Pes dels estrangers en els règims de cotització a la Seguretat Social (mitjana 2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

Gràfic 37 Pes de les nacionalitats amb més nombre d'afiliats sobre el total d'estrangers afiliats al règim general (mitjana 2008).

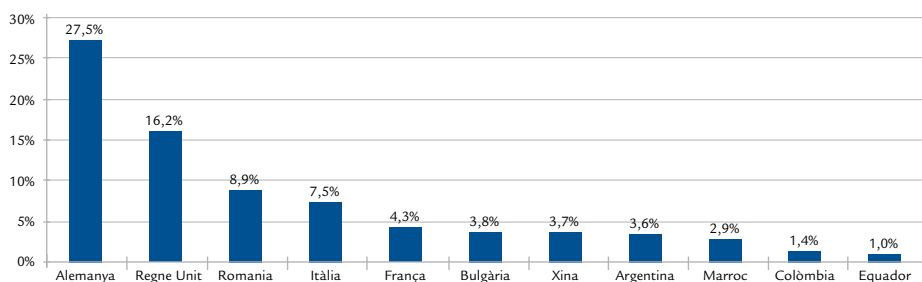

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

Quant al règim general (gràfic 37), sobresurten les nacionalitats equatoriana, marroquina i alemanya (amb un 10,9%, 10,8% i 9,2%, respectivament). En el règim d'autònoms (gràfic 38), destaquen l'alemanya i la britànica, amb un

27,5% i un 16,2%, respectivament. Per acabar, hem de dir que al règim de la mar el pes està molt repartit entre totes les nacionalitats, tot i que hi destaquen els alemanys (14,1%), els marroquins (12,5%) i els britànics (10%).

Gràfic 38 Pes de les nacionalitats amb més nombre d'afiliats sobre el total d'estrangers afiliats al règim d'autònoms (mitjana 2008).

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

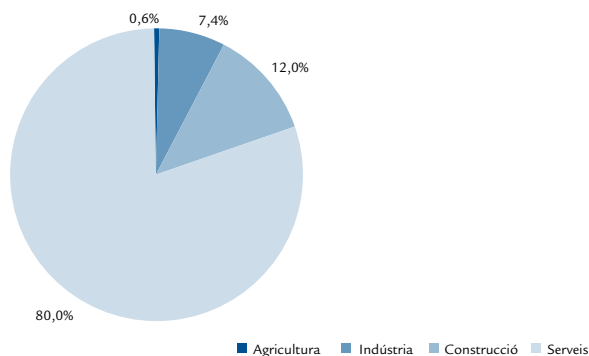
5.2.3 Evolució de les persones ocupades estrangeres per sectors d'activitat

Els gràfics 39 i 40 mostren la concentració dels afiliats espanyols i estrangers del règim general en els quatre grans sectors d'activitat econòmica: hi podem veure com el conjunt dels estrangers presenta una concentració menor als

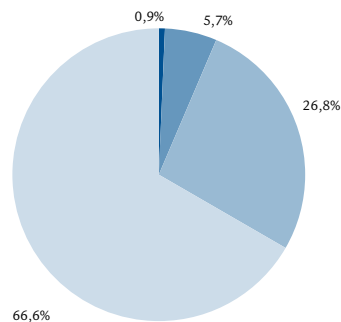
serveis (66,6%) i una dependència major de la construcció (26,8%) que els afiliats nacionals.

De manera més detallada, el quadre 20 mostra la distribució dels treballadors estrangers en el règim general segons les branques d'activitat i l'evolució mitjana interanual en els primers semestres de 2005 a 2008.

Gràfic 39 Distribució dels afiliats nacionals per sector d'activitat (mitjana 1r semestre 2008)

Gràfic 40 Distribució dels afiliats estrangers per sector d'activitat (mitjana 1r semestre 2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

Quadre 20 Treballadors estrangers d'alta en el règim general de la Seguretat Social per sector d'activitat a les Illes Balears (mitjanes 1r semestre 2005-2008)

Sector d'activitat - Règim general	1er semestre 2005	1er semestre 2006	1er semestre 2007	1er semestre 2008	Variació 07/08	Variació 05/08
Estrangers	37.601	49.866	58.641	60.997	4,0%	62,2%
Comerç; reparació de vehicles de motor	4.777	5.976	6.967	7.726	10,9%	61,8%
Hoteleria	10.465	13.270	15.950	17.110	7,3%	63,5%
Construcció	9.568	14.427	17.155	16.350	-4,7%	70,9%
Activitats immobiliàries i de lloguer, serveis empreses	4.278	5.603	6.408	6.523	1,8%	52,5%
Activitats sanitàries i veterinàries, serveis socials	748	969	1.273	1.611	26,6%	115,3%
Transport, emmagatzemament i comunicacions	1.938	2.389	2.827	3.000	6,1%	54,8%
Administració pública, defensa i Seguretat Social	208	261	312	305	-2,2%	46,4%
Indústries manufactureres	2.198	2.765	3.103	3.344	7,8%	52,2%
Altres activitats socials, serveis personals	2.288	2.781	2.953	3.185	7,8%	39,2%
Educació	558	647	756	796	5,4%	42,7%
Intermediació financera	166	192	216	224	3,9%	35,3%
Producció d'energia	21	31	33	50	54,1%	137,8%
Agricultura, ramaderia, caça i silvicultura	267	400	491	552	12,4%	106,9%
Llars que col·loquen personal domèstic	46	54	94	116	23,6%	151,3%
Indústries extractives	47	69	72	69	-4,4%	48,4%
Pesca	17	19	19	24	28,3%	39,4%
Organismes extraterritorials	8	13	14	12	-15,1%	46,0%
Sense classificar	5	2	0	0	0,0%	-100,0%

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

En primer lloc, hi observam la concentració del conjunt d'estrangers en dues grans branques d'activitat: la construcció (26,8%) i l'hoteleria (28%), que juntes representen més de la meitat de la població estrangera assalariada al primer semestre de 2008. Tot seguit, el comerç i les reparacions de vehicles sumen el 12,7% del total d'ocupats estrangers i les activitats immobiliàries i de lloguer, el 10,7%. Els nacionals, per la seva banda, es concentren principalment en el comerç i reparació de vehicles de motor (18%), però també tenen una presència forta en l'hoteleria i la construcció, encara que els percentatges són inferiors als dels estrangers (14,8% i 12%, respectivament). Finalment, també és significativa la seva concentració en

activitats immobiliàries i de lloguer i serveis a empreses (9%).

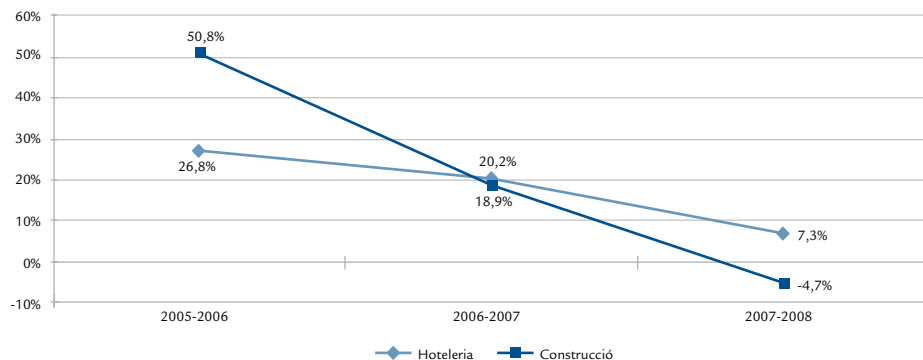
A partir de l'estudi de l'evolució dels quatre grans grups d'activitat, entre el primer semestre de 2005 i el primer de 2008, podem observar comportaments diferents. La construcció, que durant 2006 augmentà un 50,8% el nombre d'afiliats estrangers, mostra un alentiment fort (18,9%) durant l'any 2007 i deixa de ser el motor de creixement a l'any 2008 (variació interanual del -4,7%). Per la seva banda, l'hoteleria continua en creixement però té també un dinamisme menor, i passa d'un ritme de creixement del 26,8% al 2006 i del 20,2% al 2007 a 7,3%, al 2008.

Quadre 21 Treballadors estrangers i nacionals d'alta en el règim general de la Seguretat Social per sector d'activitat a les Illes Balears (mitjana 1r semestre 2008)

	Estrangers		Nacionals	
	Afiliats	Pes	Afiliats	Pes
Total	60.997	100,0%	291.255	100,0%
Comerç; reparació de vehicles de motor	7.726	12,7%	52.422	18,0%
Hoteleria	17.110	28,0%	43.090	14,8%
Construcció	16.350	26,8%	35.052	12,0%
Activitats immobiliàries i de lloguer, serveis empreses	6.523	10,7%	30.242	10,4%
Activitats sanitàries i veterinàries, serveis socials	1.611	2,6%	26.097	9,0%
Transport, emmagatzemament i comunicacions	3.000	4,9%	22.560	7,7%
Administració pública, defensa i Seguretat Social	305	0,5%	20.005	6,9%
Indústries manufactureres	3.344	5,5%	18.616	6,4%
Altres activitats socials, serveis personals	3.185	5,2%	15.933	5,5%
Educació	796	1,3%	14.578	5,0%
Intermediació financera	224	0,4%	7.726	2,7%
Producció d'energia	50	0,1%	2.441	0,8%
Agricultura, ramaderia, caça i silvicultura	552	0,9%	1.553	0,5%
Llars que col·loquen personal domèstic	116	0,2%	452	0,2%
Indústries extractives	69	0,1%	433	0,1%
Pesca	24	0,0%	43	0,0%
Organismes extraterritorials	12	0,0%	15	0,0%
Sense classificar	0	0,0%	0	0,0%

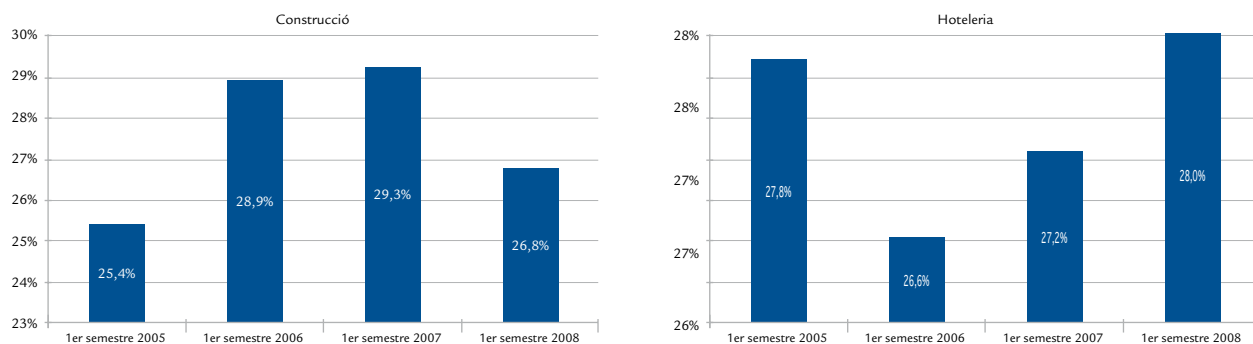
Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

Gràfic 41 Variació interanual dels estrangers d'alta al règim general de la Seguretat Social per sectors de major inserció laboral (mitjanes 1r semestre 2006-1r semestre 2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

Gràfic 42 Concentració dels estrangers afiliats al règim general de la Seguretat Social als sectors de la construcció i de l'hoteleria (mitjanes 1r semestre 2006-1r semestre 2008)

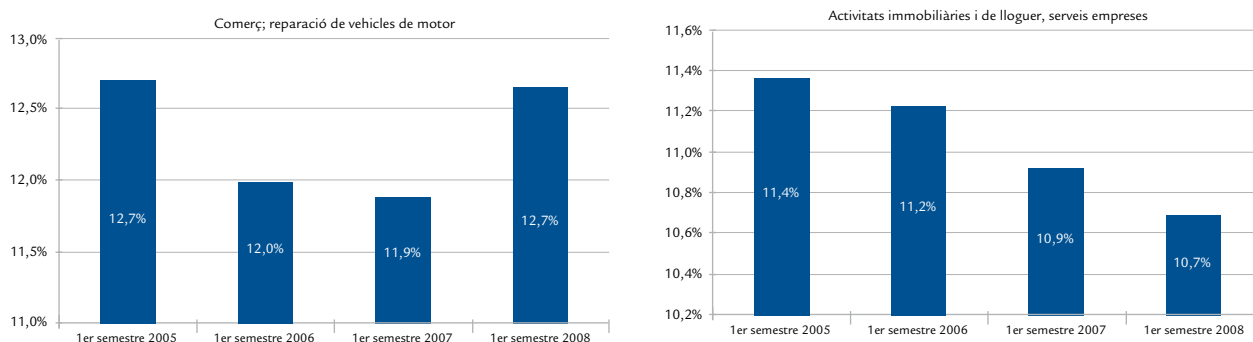

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

Finalment, el grup d'activitats de comerç i reparació de vehicles a motor guanya 0,8 punts al 2008 després de dos anys de perdre representativitat,

mentre que les activitats immobiliàries i de lloguer perden pes des de 2006.

Gràfic 43 Concentració dels estrangers afiliats al règim general de la Seguretat Social al sector del comerç i reparació de vehicles a motor i al sector d'activitats immobiliàries i de lloguer, serveis a empreses (mitjanes 1r semestre 2006-1r semestre 2008)

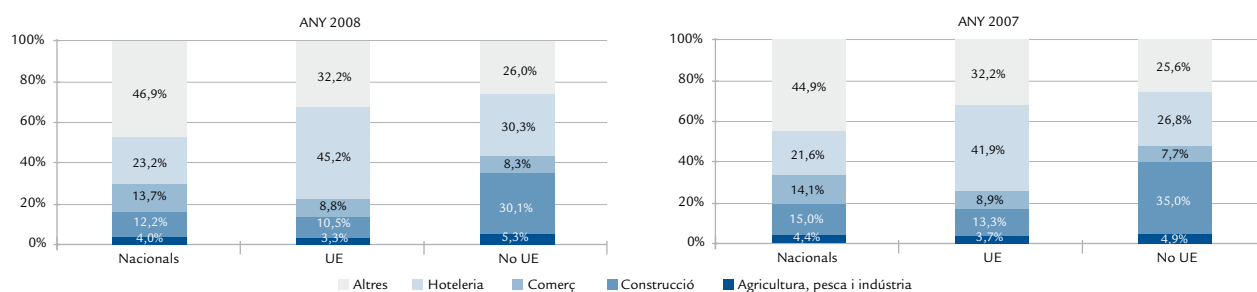

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

Els registres de contractació del SOIB permeten complementar l'anàlisi sobre l'ocupació dels treballadors estrangers, així com aprofundir en l'estratificació horitzontal suggerida per les dades anteriors d'afiliació a la Seguretat Social. Al gràfic

44 s'agrupa la contractació registrada durant 2007 i 2008 en cinc grans sectors d'activitat: agricultura, pesca i indústria, construcció, hoteleria, comerç i altres serveis.

Gràfic 44 Distribució de la contractació registrada per grans grups de nacionalitats i sectors d'activitat (2007-2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

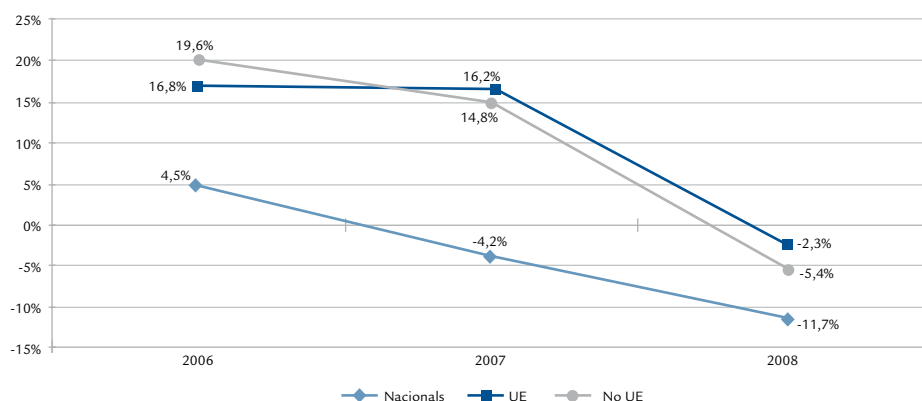
Tal i com mostraven les estadístiques anteriors sobre afiliacions, podem observar que els treballadors extracomunitaris es concentren en major mesura en la construcció (30,1%) que la resta de nacionalitats (12,2%, els espanyols i 10,5%, els comunitaris). Al contrari, tenen una presència menor en el sector serveis (64,6%) enfront dels nacionals (83,8%) i dels ciutadans de la UE-27 (86,1%). Aquests darrers s'acumulen especialment en les activitats d'hoteleria (45,2%), mentre que els nacionals destaquen en la resta d'activitats de serveis (46,9%). La comparació d'aquesta distribució amb la de l'any 2007 mostra com la crisi de la construcció ha provocat una pèrdua de pes en tots els grups de nacionalitats, i ha provocat un transvasament de treballadors a les activitats hoteleres en tots

els grups (entre 1,6 i 3,6 punts).

Aquesta distribució de les nacionalitats indueix a pensar que el decreixement en el volum de contractació de cada un dels sectors els haurà afectat proporcionalment a la seva presència; però els següents gràfics de variacions interanuals dibuixen un altre comportament.

Així doncs, al gràfic corresponent als serveis podem veure que els nacionals han tingut el decreixement negatiu major al 2008 (-11,7%), i que de fet ja experimentaren taxes negatives durant l'any 2007. En comparació, ambdós grups d'estrangers no decreixen fins a 2008 i en tot cas ho fan amb molta menys intensitat (-2,3% per l'UE-27 i -5,4% pels no UE-27).

Gràfic 45 Variació interanual de la contractació registrada al sector serveis per grans grups de nacionalitats.

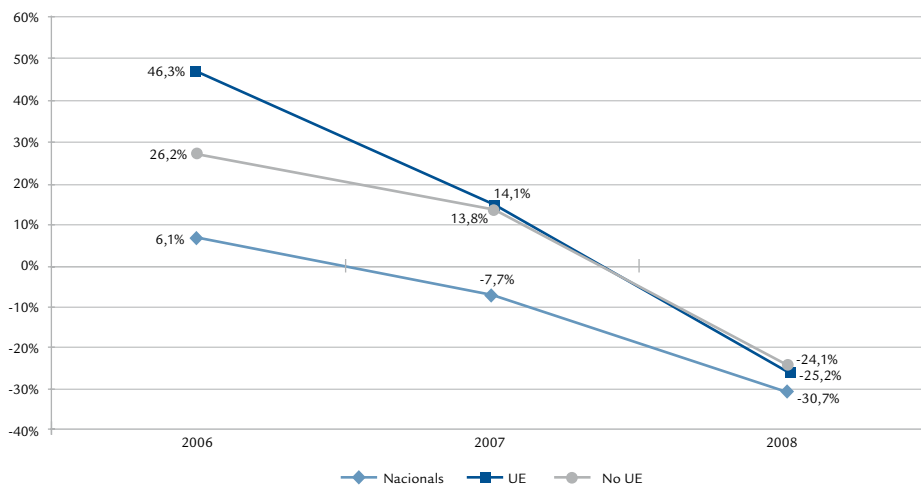

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

També en la construcció, on es concentren en un grau major els ciutadans de tercers països, els espanyols

presenten decrements superiors (30,7% en 2008) als comunitaris (25,2%) i els extracomunitaris (24,1%).

Gràfic 46 Variació interanual de la contractació registrada al sector de la construcció per grans grups de nacionalitats

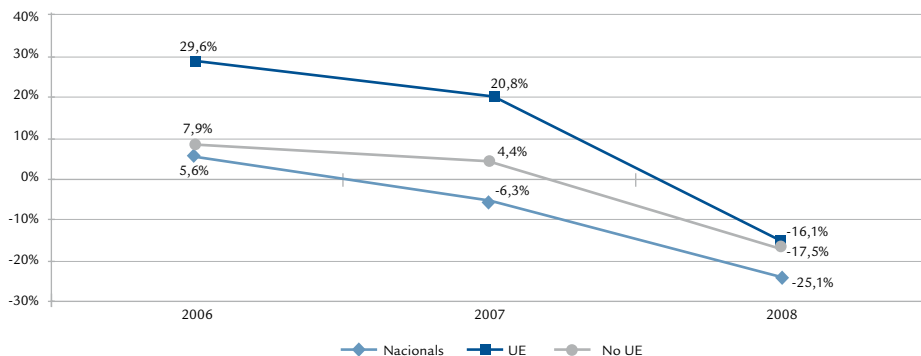

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Aquesta tendència es repeteix en la indústria, on la baixada més forta la protagonitzen els nacionals amb un 25,1% menys de contractacions, seguit dels extracomunitaris

(17,5%) i els comunitaris (16,1%). De la mateixa manera que en els serveis i la construcció, la contractació dels nacionals ja tenia taxes negatives durant 2007.

Gràfic 47 Variació interanual de la contractació registrada al sector de la indústria per grans grups de nacionalitats.

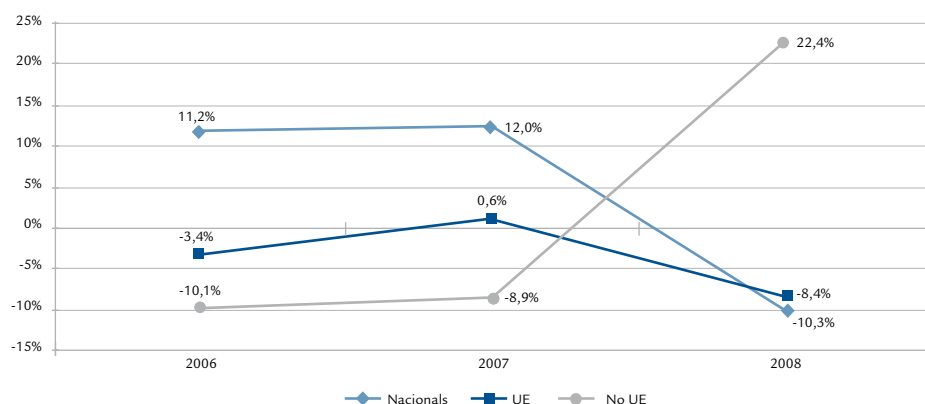

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Finalment, al sector de l'agricultura i pesca destaca la recuperació forta de la contractació dels extracomunitaris durant l'any 2008 (22,4%), que es mantenia en taxes negatives

des de 2006. En contraposició, altra vegada podem apreciar que la davallada més forta correspon al grup de nacionals (-10,3% al 2008).

Gràfic 48 Variació interanual de la contractació registrada al sector de l'agricultura i pesca per grans grups de nacionalitats.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

5.2.4 Ocupacions dels estrangers

Per tal d'aprofundir en les diferències observades entre els treballadors espanyols i els estrangers, analitzarem les deu ocupacions amb més contractació per a cada gran grup de nacionalitat durant l'any 2008.

Ressalta, en primer lloc, la coincidència majoritària de les ocupacions en els tres grans grups, tot i que apareixen en un ordre diferent. Però cal observar el grau de concentració divers que sumen per a cada grup: com els espanyols es reparteixen en més ocupacions, les deu escollides només suposen per a ells el 52,9% del total de contractacions, mentre que per als comunitaris ja signifiquen el 64,9% i per als extracomunitaris, el 76,4%.

També cal fer esment de les dues ocupacions que difereixen en cada una de les tres taules, ja que les corresponents a persones de tercers països (peons agrícoles i d'indústries) redonden en l'estratificació sectorial i vertical ja esmentada. De fet, un 51,9% dels contractes registrats per a ells en aquest rànquing corresponen a ocupacions poc qualificades, mentre que en el cas dels nacionals i dels comunitaris aquest percentatge davalla a un 14% i a un 18,8%, respectivament. Més encara, aquest percentatge es manté des de 2007, quan ha disminuït en els altres dos grups (del 31,3% al 14% per als espanyols i del 25,2% al 18,8% per als comunitaris). Aquest fet està

relacionat amb el guany de pes del sector de l'agricultura i la pesca entre els extracomunitaris, atesa la pèrdua que ha patit el sector de la construcció.

Efectivament, si revisam l'evolució de les deu ocupacions entre 2007 i 2008, podem veure que, als tres grups, les contractacions relacionades amb la construcció són les que disminueixen més, emperò amb una incidència percentual diferent: peons de construcció, peons de transport i descarregadors, i picapedrers.

Entre els nacionals destaca, a més, l'aparició en el rànquing de l'ocupació d'auxiliar d'infermeria, no perquè hi hagi augmentat la contractació sinó per la disminució de la contractació d'operadors de grues, també relacionada amb el declivi de l'activitat constructora. D'altra banda, en la taula dels estrangers no UE s'observa la disminució de contractacions de peons d'indústries manufactureres (-24,2%) i la pujada de la contractació de peons agrícoles (22,1%), ja anotada en l'apartat anterior.

En resum, tot i que les dades sobre afiliació i contractació han mostrat que el col·lectiu estranger, especialment l'extracomunitari, reacciona millor a la pèrdua generalitzada d'ocupació durant l'any 2008, aquest fet no implica una disminució del grau de segregació vertical i horitzontal en el mercat de treball sinó que, al contrari, les diferències internes en el grup de persones ocupades augmenten.

Quadre 22 Deu ocupacions amb més contractació a les Illes Balears. Nacionals (2008)

CNO	Ocupació	Contractes nacionals	Variació 07/08
5020	Cambres, bàrmans i assimilats	28.256	-8,2%
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i altres establiments similars	26.156	-8,2%
5330	Dependents i exhibidors en tendes, magatzems i altres	21.246	-15,8%
7110	Picapedrers	14.162	-27,8%
5010	Cuiners i altres preparadors de menjars	9.203	-10,9%
4210	Taquígrafs i mecanògrafs	8.295	-13,0%
9800	Peons del transport i descarregadors	7.491	-29,3%
4400	Auxiliars administratius amb tasques d'atenció al públic	6.797	-9,3%
9602	Peons de la construcció	6.677	-36,6%
5111	Auxiliars d'infermeria hospitalària	5.150	1,3%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Quadre 23 Deu ocupacions amb més contractació a les Illes Balears. Estrangers UE-27 (2008)

CNO	Ocupació	Contractes UE-27	Variació 07/08
5020	Cambres, bàrmans i assimilats	10.807	2,9%
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i altres establiments similars	4.079	-13,3%
5010	Cuiners i altres preparadors de menjars	3.117	4,4%
5330	Dependents i exhibidors en tendes, magatzems i altres	2.775	1,1%
7110	Picapedrers	2.241	-27,5%
4522	Recepcionistes en establiments distints d'oficines	1.434	-1,4%
9602	Peons de la construcció	1.382	-31,0%
4400	Auxiliars administratius amb tasques d'atenció al públic	1.249	7,1%
3532	Peons del transport i descarregadors	1.032	-12,5%
5199	Altres diversos treballadors de serveis personals	927	-15,5%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Quadre 24 Deu ocupacions amb més contractació a les Illes Balears. Estrangers no UE (2008)

CNO	Ocupació	Contractes no UE	Variació 07/08
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i altres establiments similars	17.971	-7,3%
7110	Picapedrers	11.720	-28,0%
9602	Peons de la construcció	9.798	-24,6%
5020	Cambres, bàrmans i assimilats	8.907	1,3%
5010	Cuiners i altres preparadors de menjars	5.424	-1,6%
5330	Dependents i exhibidors en tendes, magatzems i altres	4.261	-2,1%
9800	Peons del transport i descarregadors	2.734	-22,3%
9700	Peons d'indústries manufactureres	1.312	-24,2%
9410	Peons agrícoles	1.596	22,1%
4400	Auxiliars administratius amb tasques d'atenció al públic	700	-9,6%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

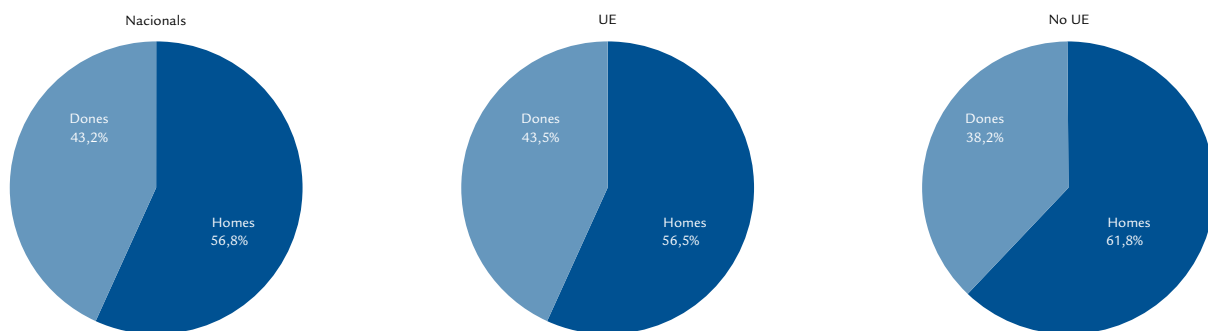
5.3 PERSONES OCUPADES ESTRANGERES PER SEXE I GRUP D'EDAT

Durant el primer semestre de 2008 les dones estrangeres representen, de mitjana, el 40,4% del total d'estrangers afiliats, un percentatge inferior al de dones nacionals afiliades (43,2%). Aquesta proporció varia significativament si analitzam de forma separada comunitaris i extracomunitaris: en el primer cas, el pes de les dones arriba al

43,5% mentre que davalla al 38,2% per a les dones extracomunitàries.

Si analitzam un període més ampli, del primer semestre de 2005 fins al primer semestre de 2008, podem observar que tant les afiliades nacionals com les extracomunitàries han augmentat la representativitat (entre 1,3 punts i 2,1 respectivament), mentre que les afiliades de la UE-27 l'han davallada una mica: d'un 44,7% durant el primer semestre de 2005 a un 43,5% al primer semestre de 2008.

Gràfic 49 Representació de les dones afiliades per grans grups de nacionalitat (mitjana 1r semestre 2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

Quadre 25 Distribució de la població afiliada per grans grups de nacionalitats i sexe (mitjanes 1r semestre 2005-1r semestre 2008)

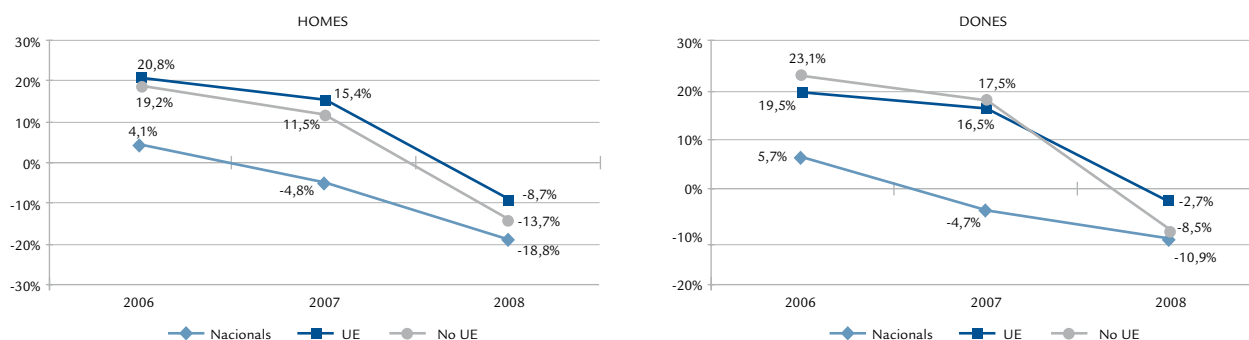
	1er semestre 2005	1er semestre 2006	1er semestre 2007	1er semestre 2008
Homes				
Total	58,4%	57,7%	57,7%	57,2%
Nacionals	58,1%	57,5%	57,3%	56,8%
Estrangers	60,3%	58,6%	59,6%	59,6%
UE	55,3%	55,1%	55,7%	56,5%
No UE	63,9%	60,4%	62,5%	61,8%
Dones				
Total	41,6%	42,3%	42,3%	42,8%
Nacionals	41,9%	42,5%	42,7%	43,2%
Estrangeres	39,7%	41,4%	40,4%	40,4%
UE	44,7%	44,9%	44,3%	43,5%
No UE	36,1%	39,6%	37,5%	38,2%

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

Si comparam aquestes dades amb les de contractació, notam una tendència similar, si tenim en compte que el pes de les dones ha pujat en tots els grups de nacionalitat, si bé en grau menor entre les comunitàries (3,3 punts per a les extracomunitàries, 2,7 punts per a les

nacionals i 1,6 punts per a les de la UE-27). Com en el cas anterior, si analitzam un període mes ampli (gràfic 50), observarem que aquest canvi de pes general respon a la davallada major de la contractació dels homes que de les dones.

Gràfic 50 Variació interanual de la contractació registrada per sexes i grans grups de nacionalitats (2006-2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Quant a la contractació registrada per trams d'edat i sexe, en el cas dels homes nacionals, hem de dir que el grup més contractat durant 2008 és el de 16 a 29 anys (46,5%) mentre que en el cas dels estrangers hi ha més contractacions entre els 30 i els 44 anys (50,4% de mitjana). Aquest percentatge és menor en el cas dels comunitaris (42,2%) i major entre els extracomunitaris (53,9%).

Per sexes, un 49,8% de la contractació total de dones nacionals es concentra en el tram de 16 a 29 anys. Quant a les estrangeres, novament hi detectam diferències: les contractacions de dones comunitàries se situen més en el tram de 16 a 29 anys (48,6%) i, en canvi, les contractacions de les dones extracomunitàries s'acumulen més en el de 30 a 44 anys (49,8%).

Aquestes diferències són atribuïbles, en línies generals, a l'estructura d'edats de la població estrangera davant de la nacional, segons s'ha vist en l'apartat d'evolució demogràfica.

Respecte a l'any anterior, tant en el cas dels homes

com de les dones, cal dir que disminueix el pes de les contractacions registrades en el tram d'edat comprès entre 16 i 29 anys (2,2 punts en el cas dels homes i 2,5 per a les dones) per augmentar-lo en les contractacions registrades en la resta de trams d'edat. Principalment el que més augmenta és el pes de les contractacions en el tram de 30 a 44 anys, en 1,6 punts en el cas dels homes i en 1,5 en el de les dones.

Per grups de nacionalitats, els comunitaris no experimenten variacions significatives en relació a l'any anterior. Són els no comunitaris i els nacionals els qui protagonitzen les diferències comentades.

En el cas dels extracomunitaris, davalla el pes de la contractació registrada entre els 16 i els 29 anys en 1,6 punts en els homes i en 1,5 en les dones. En el cas dels nacionals la caiguda és més gran: 2,5 punts en els homes i 3 en les dones.

Finalment s'analitzen les deu ocupacions amb més contractació per a cada gran grup de nacionalitat i sexe durant l'any 2008.

Quadre 26 Contractes registrats a les Illes Balears per sexe, edat i grans grups de nacionalitats (2008)

	16-29 anys	30-44 anys	45-59 anys	59 i més anys	Total
Ambdós sexes					
Total	170.475	149.889	55.656	5.453	381.473
Nacionals	121.517	88.670	38.290	3.939	252.416
Estrangers	48.958	61.219	17.366	1.514	129.057
UE	20.238	17.072	6.607	848	44.765
No UE	28.720	44.147	10.759	666	84.292
Homes					
Total	85.938	83.639	29.375	3.311	202.263
Nacionals	58.615	45.289	19.689	2.512	126.105
Estrangers	27.323	38.350	9.686	799	76.158
UE	9.619	9.658	3.236	389	22.902
No UE	17.704	28.692	6.450	410	53.256
Dones					
Total	84.537	66.250	26.281	2.142	179.210
Nacionals	62.902	43.381	18.601	1.427	126.311
Estrangers	21.635	22.869	7.680	715	52.899
UE	10.619	7.414	3.371	459	21.863
No UE	11.016	15.455	4.309	256	31.036

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Les dones nacionals tenen una presència major en les deu ocupacions més contractades que els homes (65,1% davant del 49,3% dels homes). Aquesta concentració és encara més gran en el col·lectiu de dones estrangeres (74,4% en el cas de les comunitàries i 82% en el de les no comunitàries). D'altra banda, els homes estrangers també es concentren en aquestes deu ocupacions (62,4% en el cas dels comunitaris i 75% en el dels extracomunitaris)

Les tres ocupacions femenines principals coincideixen en tots els grups de nacionalitats encara que amb un ordre diferent: el personal de neteja d'oficines, hotels i altres establiments similars (17,3% de la contractació femenina nacional, 13,3% de la comunitària i 44,3% de l'extracomunitària), dependents i exhibidores en botigues, magatzems i d'altres (13,7% de la contractació femenina nacional, 10,5% de la comunitària i 9,8% de l'extracomunitària) i cambreres, bàrmans i assimilats (11,7% de la contractació femenina nacional, 27,3% de la comunitària i 14,1% de l'extracomunitària).

Les tres ocupacions masculines principals coincideixen en els homes nacionals i en els extracomunitaris, emperò no en ordre: picapedrers, cambrers, bàrmans i assimilats i peons de la construcció. En el rànquing de les tres ocupacions principals del comunitaris no trobam els peons de construcció i, en canvi, hi trobam els cuiners i altres preparadors de menjar.

Es pot observar que els treballadors comunitaris són els menys concentrats en feines no qualificades (25,3% en el cas dels homes i 17,8% en el de les dones). Els que es concentren més en aquest tipus d'ocupacions són els no comunitaris (homes 46,7% i dones 58,2%). Per la seva banda, els nacionals es concentren en un 27,3% en el cas dels homes i en un 26,5% en el de les dones.

Respecte a l'any anterior, les ocupacions que més disminueixen entre els homes de totes les nacionalitats són les relacionades amb la construcció. Entre les dones nacionals destaca la disminució de contractacions de cuineres i altres preparadores de menjars (15,9%) i taquígrafes

i mecanògrafes (15,4%) i dependents i exhibidores en botigues, magatzems i altres (15,1%). Entre les dones comunitàries destaquen dues ocupacions per la caiguda que han patit: altres treballadores diverses de serveis personals (16,8%) i personal de neteja d'oficines, hotels i d'establiments similars (15,3%). I en el cas de les no comunitàries són les peons d'indústries manufactureres (30,6%) i les del

transport i descarregadores les que perden més contractacions (29,9%).

Pel que fa als augments de contractacions respecte a l'any anterior, destaca el creixement entre les dones no comunitàries de contractacions d'auxiliars d'infermeria hospitalària (38,6%). Entre els homes extracomunitaris, sobresurt l'augment de contractacions de peons agrícoles (23%).

Quadre 27 Deu ocupacions amb més contractació a les Illes Balears entre nacionals per sexe (2008)

CNO	Ocupació	Contractes nacionals	Variació 07/08
Homes			
7110	Picapedrers	13.916	-28,2%
5020	Cambrers, bàrmans i assimilats	13.503	-5,5%
9602	Peons de la construcció	6.563	-36,8%
9800	Peons del transport i descarregadors	6.033	-29,7%
5010	Cuiners i altres preparadors de menjars	4.931	-6,0%
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i altres establiments similars	4.350	-5,0%
5330	Dependents i exhibidors en tendes, magatzems i altres	3.887	-19,0%
8610	Taxistes i conductors d'automòbils i furgonetes	3.349	-23,8%
8542	Operadors de grues, camions muntacàrregues i de maquinària similar	2.836	-51,0%
8630	Conductors de camions	2.787	-32,3%
Dones			
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i altres establiments similars	21.806	-8,8%
5330	Dependents i exhibidores en tendes, magatzems i altres	17.359	-15,1%
5020	Cambreres, bàrmans i assimilats	14.753	-10,6%
4210	Taquígrafes i mecanògrafes	5.739	-15,4%
4400	Auxiliars administratives amb tasques d'atenció al públic	5.219	-11,2%
5111	Auxiliars d'infermeria hospitalària	4.607	3,7%
5010	Cuineres i altres preparadores de menjars	4.272	-15,9%
3532	Peons del transport i descarregadores	3.096	11,8%
2720	Infermeres	3.058	-1,9%
4522	Recepcionistes en establiments distints d'oficines	2.343	-10,6%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Quadre 28 Deu ocupacions amb més contractació a les Illes Balears entre estrangers UE per sexe (2008)

CNO	Ocupació	Contractes estrangers UE	Variació 07/08
Homes			
5020	Cambrers, bàrmans i assimilats	4.839	3,5%
5010	Cuiners i altres preparadors de menjars	2.187	4,5%
7110	Picapedrers	2.183	-27,6%
9602	Peons de la construcció	1.336	-31,8%
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i altres establiments similars	1.177	-7,9%
9800	Peons del transport i descarregadors	630	-28,3%
3532	Animadors comunitaris	496	13,5%
5330	Dependents i exhibidors en tendes, magatzems i altres	486	-5,3%
5199	Altres treballadors diversos de serveis personals	482	-14,2%
9220	Vigilants, guardians i assimilats	466	13,7%
Dones			
5020	Cambreres, bàrmans i assimilats	5.968	2,5%
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i altres establiments similars	2.902	-15,3%
5330	Dependents i exhibidores en tendes, magatzems i altres	2.289	2,5%
4400	Auxiliars administratives amb tasques d'atenció al públic	972	6,8%
4522	Recepcionistes en establiments distints d'oficines	971	-1,9%
5010	Cuineres i altres preparadores de menjars	930	3,9%
3314	Agents de viatge	642	-0,8%
4210	Taquígrafes i mecanògrafes	604	-1,6%
3532	Animadores comunitàries	536	9,2%
5199	Altres treballadores diversos de serveis personals	445	-16,8%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Quadre 29 Deu ocupacions amb més contractació a les Illes Balears entre estrangers no UE per sexe (2008)

CNO	Ocupació	Contractes estrangers No UE	Variació 07/08
Homes			
7110	Picapedrers	11.503	-28,1%
9602	Peons de la construcció	9.658	-24,6%
5020	Cambrers, bàrmans i assimilats	4.538	11,9%
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i altres establiments similars	4.219	-1,4%
5010	Cuiners i altres preparadors de menjars	3.439	6,1%
9800	Peons del transport i descarregadors	2.347	-20,9%
9410	Peons agrícoles	1.444	23,0%
5330	Dependents i exhibidors en tendes, magatzems i altres	1.214	15,6%
9700	Peons d'indústries manufactureres	1.015	-22,2%
7240	Pintors, envernissador, empaperador i altres assimilats	588	-3,9%
Dones			
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i altres establiments similars	13.752	-9,0%
5020	Cambreres, bàrmans i assimilats	4.369	-7,9%
5330	Dependents i exhibidors en tendes, magatzems i altres	3.047	-7,8%
5010	Cuineres i altres preparadores de menjars	1.985	-12,6%
4400	Auxiliars administratives amb tasques d'atenció al públic	533	-13,5%
9800	Peons del transport i descarregadores	387	-29,9%
4210	Taquígrafes i mecanògrafes	383	-16,4%
9122	Bugaderes, planxadores i assimilats	371	3,1%
5111	Auxiliars d'infermeria hospitalària	334	38,6%
9700	Peons d'indústries manufactureres	297	-30,6%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

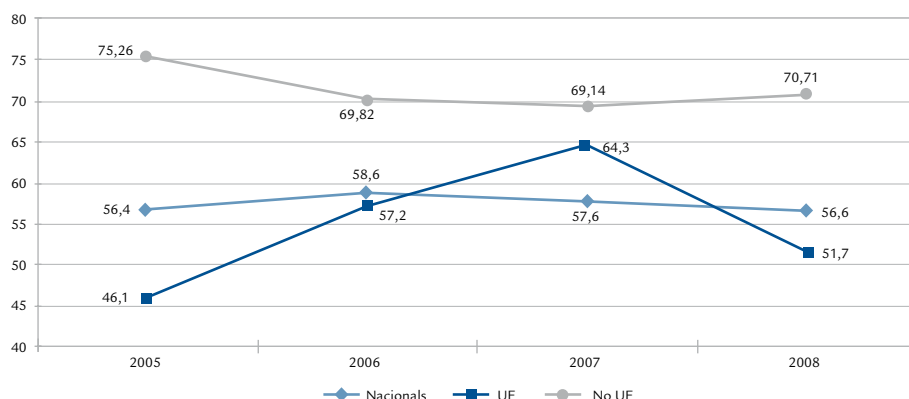
5.4 EVOLUCIÓ DE LA TAXA D'OCUPACIÓ

El gràfic 51 mostra l'evolució de la taxa d'ocupació dels tres grups de nacionalitat i permet observar que la corresponent al col·lectiu extracomunitari és sempre superior a la resta. Durant l'any 2008, mentre els primers presenten una taxa del 70,7%, els nacionals tot just assolixen el 56,6% i els comunitaris, el 51,7%. Tot i així, la taxa d'ocupació ha disminuït respecte a 2007 tant en el cas de nacionals com d'estrangers. El descens és major per als estrangers (3,6 punts) que per als nacionals (1punt), per l'augment més

elevat de la població activa estrangera. Això no obstant, per nacionalitats, podem observar-hi que el col·lectiu no comunitari és l'únic que augmenta la taxa d'ocupació (1,6 punts de pujada respecte a 2007).

Si feim l'anàlisi de l'evolució des de 2005, haurem de destacar l'augment fort que experimenta la taxa dels comunitaris a l'any 2007. Aquest fet s'explica, sobretot, pel fet que els treballadors romanesos i búlgars varen passar al grup dels comunitaris i perquè es tracta de col·lectius nombrosos i amb taxes altes d'ocupació, que varen fer créixer notablement la taxa d'ocupació dels comunitaris.

Gràfic 51 Evolució de la taxa d'ocupació per grans grups de nacionalitats (2005-2008)

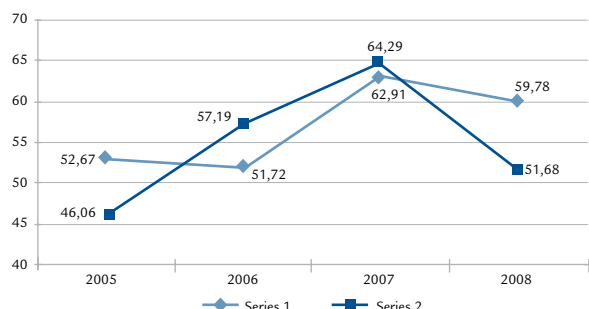

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

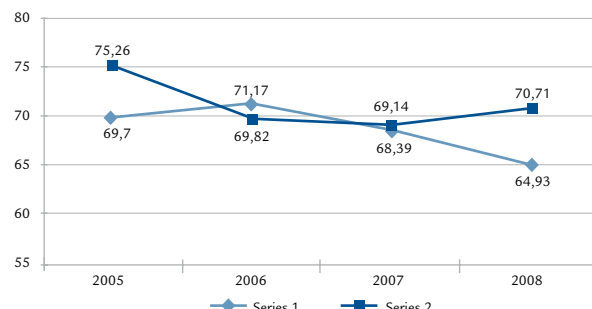
Si comparem les dades amb les del conjunt de l'Estat, veurem que la taxa d'ocupació del conjunt dels estrangers a les Illes Balears està lleugerament per sota de la mitjana estatal durant 2008 (63,3% enfront del 63,7%). No obstant, existeixen diferències entre nacionalitats: la taxa dels comunitaris residents a les Illes està 8,1 punts per sota de l'estatal (59,78% enfront del 51,68%), mentre que la dels extracomunitaris residents a les Balears està 5,78 punts per sobre de la mitjana estatal (64,93% enfront del 70,71%).

Aquesta disminució de la taxa d'ocupació l'experimenten tant homes com dones, nacionals com estrangers, amb l'excepció de les dones estrangeres, que l'augmenten en 1,3 punts. La davallada més forta la pateixen els homes estrangers, amb una pèrdua de 8,2 punts. Destaca el fet que els homes presentin taxes d'ocupació molt superior a la de les dones, amb unes diferències més grans en el cas dels nacionals (17,1 punts) que en el dels estrangers (14,8 punts).

Gràfic 52 Evolució taxa d'ocupació estrangers UE a les Illes Balears i a l'Estat (2005-2008)

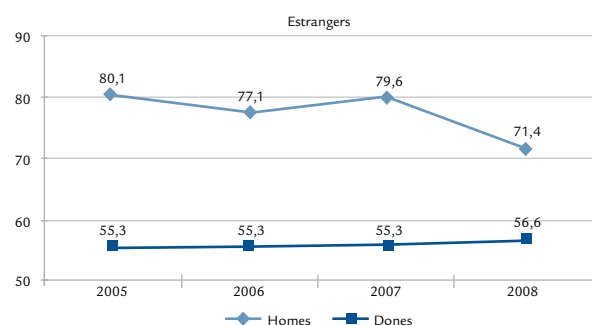
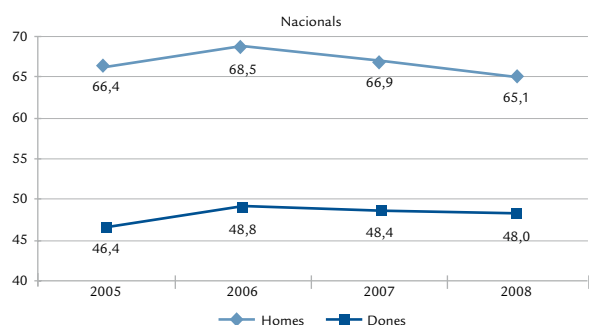

Gràfic 53 Evolució taxa d'ocupació estrangers no UE a les Illes Balears i a l'Estat (2005-2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

Gràfic 54 Evolució de la taxa d'ocupació de nacionals i estrangers per sexe (2005-2008)

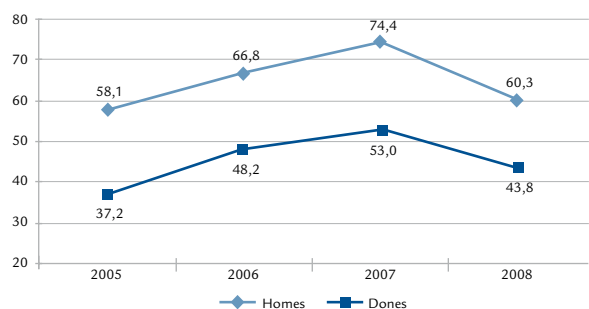

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

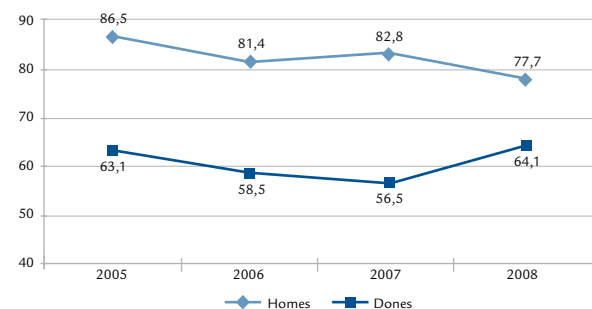
Si desagregam les dades per nacionalitats observarem que la diferència entre sexes és major en el cas dels comunitaris (16,5 punts a l'any 2008) que en el dels extracomunitaris (13,5 punts). El creixement de la taxa d'ocupació de les dones estrangeres és provocat per les dones

extracomunitàries (la pugen en 7,7 punts) ja que les comunitàries en perden 9,2. És significatiu l'apropament de la taxa entre sexes que es produeix des de l'any 2007, quan les diferències entre homes i dones comunitàries era de 21,5 punts i entre extracomunitaris era de 26,4 punts.

Gràfic 55 Evolució de la taxa d'ocupació dels estrangers UE per sexe (2005-2008)

Gràfic 56 Evolució de la taxa d'ocupació dels estrangers no UE per sexe (2005-2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

5.5 TEMPORALITAT I ROTACIÓ DE LA CONTRACTACIÓ REGISTRADA

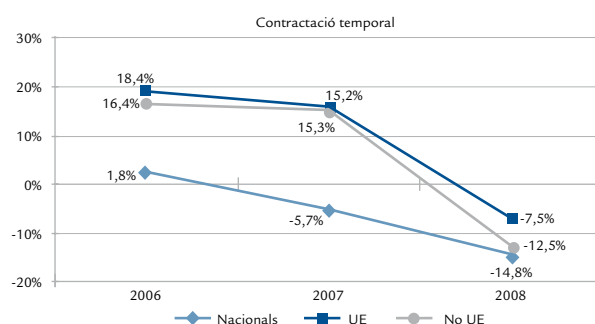
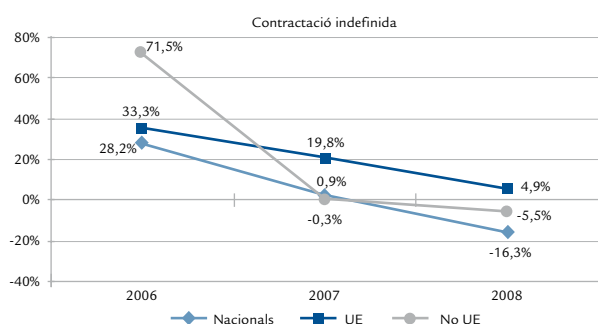
Durant l'any 2008 el 85,5% dels contractes registrats a nom de nacionals ha estat de caràcter temporal. Els comunitaris s'apropen a aquest percentatge, amb un 84,9%, però els extracomunitaris assoleixen una taxa del 90%.

Si comparam aquests resultats amb els de l'any 2007 podrem arribar a la conclusió que la taxa de temporalitat dels contractes per als espanyols tot just no varia (+0,2 punts), mentre que davalla en 1,6 punts entre els comunitaris i 0,7 per als extracomunitaris, i augmenta en proporció el

pes de la contractació indefinida. Això es pot explicar perquè en el cas dels nacionals la caiguda d'aquest darrer tipus de contractació (-16,3%) va ser superior a la de la contractació temporal (-14,8%) mentre que en el cas dels estrangers, el patró de comportament va ser l'invers.

Per nacionalitats cal observar que la contractació indefinida de comunitaris no cau durant l'any 2008 emperò es produeix un retard del creixement, i passa de tenir una taxa d'increment del 19,8% durant l'any 2007 a un 4,9% el 2008. Els extracomunitaris presenten taxes negatives de creixement tant en el cas de la contractació indefinida (5,5%) com de la temporal (12,5%).

Gràfic 57 Variació interanual de la contractació indefinida i temporal per grans grups de nacionalitats (2006-2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

En relació a la durada dels contractes temporals, hem de dir que no es produeixen diferències significatives en la distribució per durada i nacionalitat respecte a l'any 2007. Els no comunitaris presenten un percentatge més elevat en el segment de duració indeterminada (44,1%) que els espanyols (37,9%) i els comunitaris (30,2%). La seva contractació en períodes inferiors a sis mesos és també menor (51,3%) que la dels altres dos grups (64,7% per als ciutadans de la UE-27 i 58% per als espanyols).

Finalment, a partir de l'índex de rotació¹⁵ dels

grups de nacionalitat, observam que tots els col·lectius disminueixen l'índex, tant en el cas de les dones com en el dels homes. Així doncs, durant l'any 2008 els nacionals presenten una taxa del 173,1%, 8,8 punts inferior a l'any anterior, i els estrangers, del 158,8%, 26,7 punts menys que a 2007. Per nacionalitats s'observa que els comunitaris presenten taxes de rotació inferiors als extracomunitaris (144% enfront del 168%) tot i que els no comunitaris han experimentat una disminució de la taxa molt més important respecte a l'any 2007 (disminueixen en 36,7 punts enfront de la davallada de 12,1 punts dels comunitaris).

¹⁵ L'índex de rotació es calcula a partir del percentatge de contractes registrats durant un any entre el nombre de persones contractades.

Quadre 30 Contractes registrats a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i durada (2005-2008)

	2005	2006	2007	2008
Nacionals				
Total	297.476	311.853	297.015	252.416
<= 6 mesos	184.083	186.077	172.348	146.305
6 mesos - 1 any	10.278	11.309	10.607	8.800
més d'un any	1.159	1.291	1.645	1.727
Indeterminats	101.956	113.176	112.415	95.584
Estrangers UE				
Total	34.113	41.003	47.538	44.765
<= 6 mesos	23.411	26.650	30.814	28.962
6 mesos - 1 any	1.780	2.047	2.353	2.171
més d'un any	79	102	142	131
Indeterminats	8.843	12.204	14.229	13.501
Estrangers No UE				
Total	69.849	84.182	95.618	84.292
<= 6 mesos	39.796	42.627	48.141	43.220
6 mesos - 1 any	2.818	2.586	3.040	3.372
més d'un any	215	278	529	495
Indeterminats	27.020	38.691	43.908	37.205

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Per sexes s'observa que les dones presenten índexs de rotació majors que els homes en tots els grups de nacionalitats. La diferència entre ambdós sexes ha augmentat respecte a l'any anterior: així mentre a l'any 2007 només hi havia 0,9 punts de diferència, durant 2008 arriba als 11,9. La diferència és major entre els nacionals

que entre els estrangers (14,6 punts enfront de 4,2 dels estrangers). També cal dir que no totes les nacionalitats tenen els mateixos índexs ja que, mentre les dones comunitàries tenen una taxa superior a la dels homes en només 2,9 punts, les extracomunitàries els superen en 10,3 punts.

Quadre 31 Índex de rotació a les Illes Balears per sexe i grans grups de nacionalitats (2005-2008)

	2005	2006	2007	2008
Ambdós sexes				
Total	178,5%	182,5%	183,1%	168,0%
Nacionals	181,2%	183,3%	181,9%	173,1%
Estrangers	171,1%	180,7%	185,5%	158,8%
UE	149,7%	152,0%	156,1%	144,0%
No UE	184,0%	199,1%	204,7%	168,0%
Homes				
Total	176,7%	181,2%	182,7%	162,6%
Nacionals	179,3%	179,9%	179,7%	166,1%
Estrangers	170,6%	184,1%	188,3%	157,1%
UE	149,0%	153,5%	157,0%	142,6%
No UE	180,8%	199,8%	204,8%	164,3%
Dones				
Total	180,8%	184,1%	183,6%	174,5%
Nacionals	183,4%	187,1%	184,4%	180,7%
Estrangers	172,0%	175,6%	181,5%	161,3%
UE	150,5%	150,3%	155,1%	145,5%
No UE	190,8%	197,8%	204,6%	174,7%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

6 POBLACIÓ ESTRANGERA EN SITUACIÓ D'ATUR A LES ILLES BALEARS

6.1 EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ EN SITUACIÓ D'ATUR SEGONS L'EPA I ELS REGISTRES DEL SOIB

Cal analitzar les dades d'atur a les Illes Balears d'acord amb les dues fonts disponibles: l'Enquesta de Població Activa de l'INE i els registres d'atur que proporciona el SOIB (Servei Públic d'Ocupació de les Illes Balears). Com s'ha vist en l'anàlisi de l'ocupació estimada i l'afiliada, entre una font i l'altra existeixen discrepàncies significatives atesa, tant la definició de persona ocupada i no ocupada com la metodologia que utilitzen¹⁶. És per això que convé iniciar l'anàlisi amb una comparació sintètica de les xifres que ofereixen ambdues fonts, per a poder aprofundir després en les estimacions o registres de cadascuna.

Com mostra el quadre 32, per a l'any 2008 l'EPA estimava una xifra mitjana total de 57.800 persones en situació d'atur; per part seva, el

SOIB n'ha registrat una xifra menor (49.111 persones). L'EPA inclou, per tant, 8.689 aturats més, però si es desagreguen les nacionalitats, es veu que en realitat aquesta diferència prové d'estimar 11.417 estrangers més i de restar 2.728 espanyols menys. La majoria d'aquests estrangers són extracomunitaris (7.477). El quadre mostra que, al llarg dels anys estudiats, l'EPA sempre estima menys espanyols aturats, mentre que inclou un nombre considerablement més alt d'extracomunitaris, tot i que les proporcions varien de manera notable segons els anys.

El gràfic 58 reproduïx aquestes discrepàncies en la mesura dels estrangers en atur, que augmenten al llarg dels anys estudiats. Cal notar que el fet coincideix amb l'augment de la participació d'aquest col·lectiu en el mercat de treball (vegeu l'apartat de població activa), mentre que la mostra d'estrangers en l'EPA es manté estable; és a dir, que cal sospitar que la seva representativitat queda disminuïda.

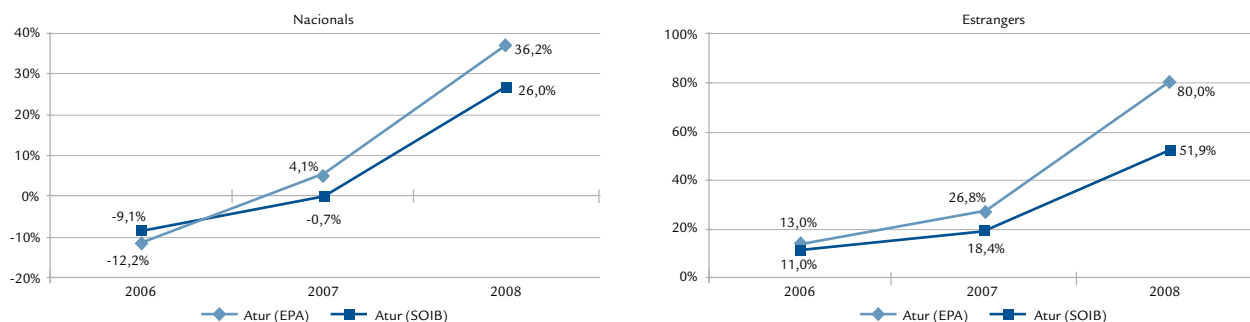
Quadre 32 Comparació de les dades d'atur segons l'EPA i el SOIB (2005-2008)

	2005	2006	2007	2008
Atur (EPA)				
Total	36.400	34.250	38.100	57.800
Nacionals	26.900	23.625	24.600	33.500
Estrangers	9.425	10.650	13.500	24.300
UE	1.500	1.900	3.000	8.075
No UE	7.900	8.700	10.500	16.225
Atur (SOIB)				
Total	38.339	36.134	37.243	49.111
Nacionals	31.887	28.970	28.759	36.228
Estrangers	6.452	7.164	8.484	12.883
UE	2.266	2.365	2.906	4.135
No UE	4.186	4.799	5.578	8.748

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'EPA i del SOIB

¹⁶ L'EPA considera que estan en situació d'atur aquelles persones sense ocupació, que en cerquen i estan disponibles per treballar. L'atur registrat no inclou algunes persones sense ocupació que sí es consideren en situació d'atur a l'EPA, com ara els demandants sense feina que en sol·liciten per a un període inferior a tres mesos, demandants que cursen estudis o que sol·liciten una feina de jornada inferior a 20 hores setmanals. Per tal d'apropar les dades d'atur als criteris de l'OIT i de l'EPA, l'INEM recull des de l'any 1993 la categoria "altres no ocupats" els quals, juntament amb les persones en situació d'atur registrades, conformen la categoria DENOS, la qual s'aproxima al concepte d'atur de l'EPA. Altres no ocupats són, doncs, els demandants en jornada menor a 20 hores, demandants estudiants i demandants de serveis previs d'ocupació.

Gràfic 58 Variació interanual de l'atur de nacionals i estrangers registrat al SOIB i la població nacional i estrangera en situació d'atur segons l'EPA a les Illes Balears (2006-2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB i a partir de les dades de l'INE (EPA)

Efectivament, a partir de l'anàlisi del quadre 33, es veu que aquestes diferències no són explicables, ni per l'exclusió del col·lectiu d'*altres ocupats* en la comptabilització dels aturats -tot just afegirien una suma petita de persones als tres grups de

nacionalitat- ni per la no comptabilització d'una part dels *fixos discontinus* que puguin estar sense treballar en el moment de l'enquesta de l'EPA - en aquest cas, hauríem d'afegir una suma elevada als aturats nacionals-.

Quadre 33 Evolució dels demandants d'ocupació per grans grups de nacionalitats (2005-2008)

		TOTAL	OCUPATS		Disponibilitat limitada	DENOS		
			Fixos discontinus	Altres		Total	Altres no ocupats	Atur registrat
2005	Total	58.027	10.331	6.368	1.956	39.372	1.033	38.339
	Nacionals	49.700	9.416	5.610	1.788	32.886	999	31.887
	Estrangers	8.327	915	758	168	6.486	34	6.452
	UE	3.102	561	193	70	2.278	12	2.266
	No UE	5.225	354	565	98	4.208	22	4.186
2006	Total	57.372	11.865	7.070	1.677	36.760	626	36.134
	Nacionals	47.561	10.495	5.964	1.529	29.573	603	28.970
	Estrangers	9.811	1.370	1.106	148	7.187	23	7.164
	UE	3.402	745	217	66	2.374	9	2.365
	No UE	6.409	625	889	82	4.813	14	4.799
2007	Total	59.873	12.790	7.594	1.718	37.771	528	37.243
	Nacionals	48.023	11.035	6.215	1.502	29.271	512	28.759
	Estrangers	11.850	1.755	1.379	216	8.500	16	8.484
	UE	4.276	942	337	83	2.914	8	2.906
	No UE	7.574	813	1.042	133	5.586	8	5.578
2008	Total	75.240	14.898	8.128	2.282	49.932	821	49.111
	Nacionals	57.809	12.561	6.516	1.724	37.008	780	36.228
	Estrangers	17.431	2.337	1.612	558	12.924	41	12.883
	UE	5.889	1.196	403	140	4.150	15	4.135
	No UE	11.542	1.141	1.209	418	8.774	26	8.748

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

En resum, pareix que les diferències en la mesura de l'atur del col·lectiu estranger poden tenir explicacions diverses: d'una banda, és probable que la subrepresentació del col·lectiu estranger a la mostra de les Illes Balears produeixi desajusts importants en les estimacions que els afecten; d'altra banda, també és possible que una part dels estrangers en situació d'atur no s'inscrigui com a demandant al SOIB perquè per ventura no pot obtenir cap benefici per figurar-hi registrat (per exemple, perquè no tengui dret a prestacions per atur). L'apartat de contractació, de fet, ha mostrat que la seva temporalitat contractual és major que la dels espanyols).

En tot cas, aquest apartat estudiarà l'evolució de l'atur segons ambdues fonts, a fi de permetre'n la comparació.

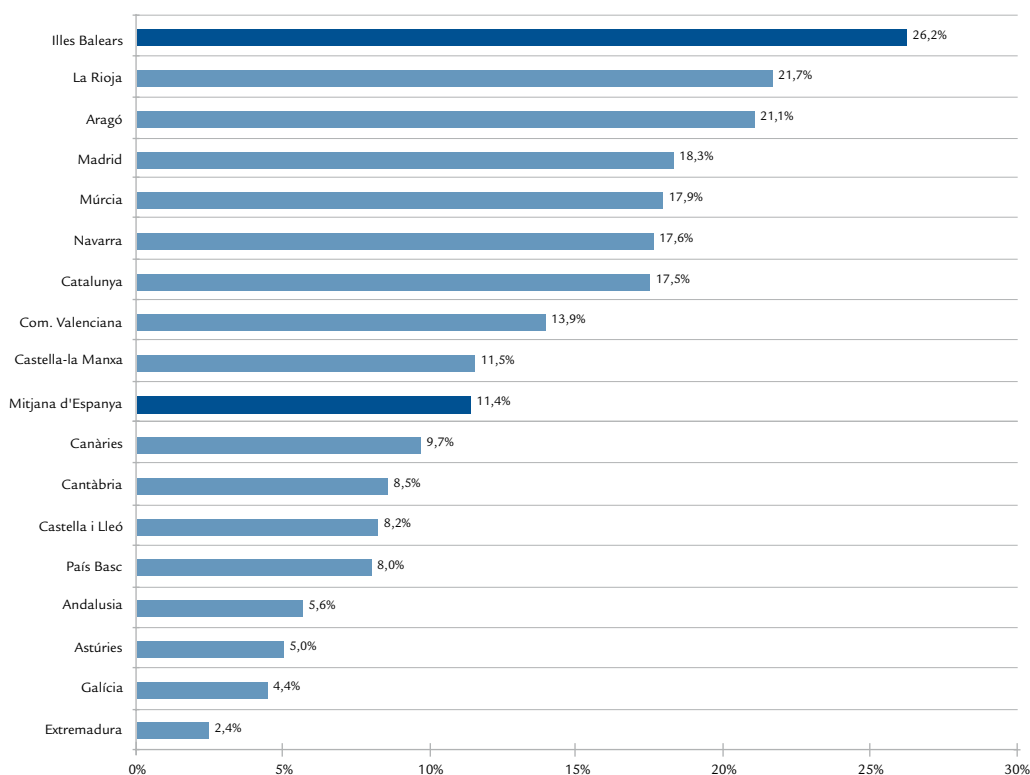
Si començam pels registres del SOIB, l'any 2008 ha finalitzat amb un total de 49.111 persones en atur a les Illes Balears, 12.883 de les quals són

estrangeres. Si es desagreguen les dades per grups de nacionalitats, trobam 4.135 ciutadans de la UE i 8.748 d'extracomunitaris.

Si comparam la participació del col·lectiu estranger en l'atur total de les Illes amb el conjunt de l'Estat veim que el seu pes està molt per sobre de la mitjana espanyola. D'aquesta forma, mentre que a les Illes suposen el 26,2% del total de persones en atur, a altres comunitats autònomes com Extremadura i Galícia no arriben al 5%.

Quant a la seva evolució respecte a anys anteriors, el gràfic 60 apunta que els extracomunitaris han sofert els increments més notables des de 2006, i han assolit finalment un 56,8% de variació interanual durant 2008. D'altra banda, el nombre de persones comunitàries en atur s'ha incrementat des d'un 4,4% al 2006 fins un 42,3% durant 2008. En canvi, les persones nacionals en situació d'atur varen tenir decreixements durant els dos primers anys i fins a 2008 no experimenten una variació positiva del 26%.

Gràfic 59 Percentatge de població estrangera sobre el total de població en atur per comunitats autònomes (2008)

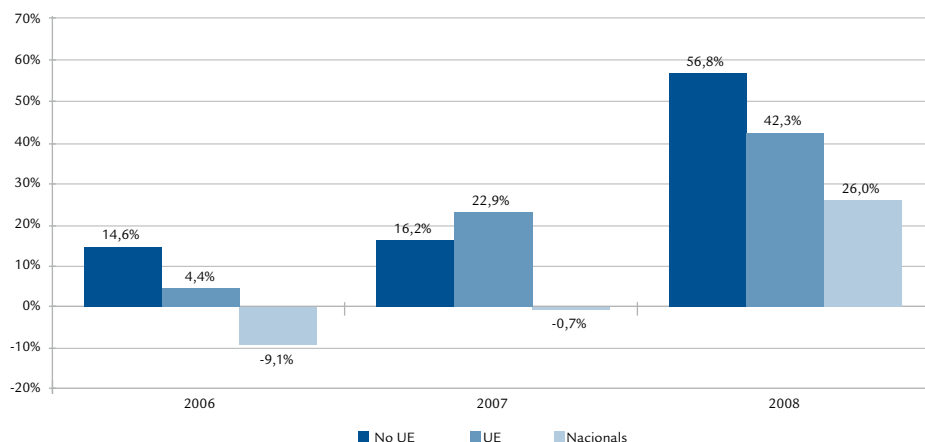

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INEM

Però en la interpretació d'aquests increments d'atur cal diferenciar els tres grups de nacionalitats. Així doncs, les dades d'afiliació de 2008 mostren que els ocupats estrangers han augmentat el mateix any en 2.363 persones, el que implica que l'augment de les

persones en atur estrangeres prové de la incorporació de noves persones a la recerca de feina. En canvi, en el cas dels nacionals s'ha produït una pèrdua de 5.808 afiliats durant 2008, que poden formar part de les 7.469 persones més en atur registrades.

Gràfic 60 Variació relativa interanual de l'atur registrat per grans grups de nacionalitats (2006-2008)

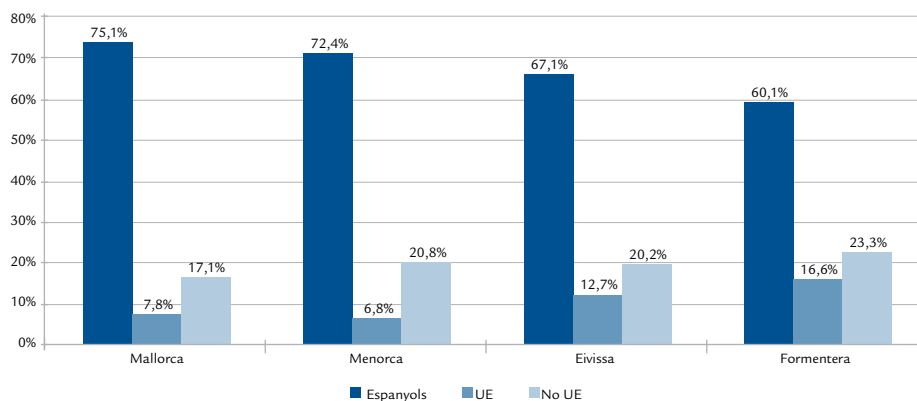

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

La distribució de l'atur per illes és el següent: el 74,5% dels estrangers en situació d'atur es troben a Mallorca; un 16,2%, a Eivissa; un 8,3%, a Menorca i un 1%, a Formentera. No obstant, Formentera és l'illa on el pes de la

població estrangera és més alt. Segons mostra el gràfic 61, en aquesta illa un 39,9% del total de població en atur és estrangera en comparació al 32,9% d'Eivissa, el 27,6% de Menorca i el 24,9% de Mallorca.

Gràfic 61 Percentatge de població estrangera desocupada sobre el total de població en atur, per illes (2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

6.1.1 Evolució per illes de les persones en situació d'atur

L'EPA no proporciona dades sobre l'atur desagregat per illes, raó per la qual aquesta part es basa en les dades del Servei Públic d'Ocupació.

A l'illa de Mallorca hi ha hagut un total de 38.602 persones a l'atur durant l'any 2008 de les quals 9.604 són estrangeres (3.017 de comunitàries i 6.587, extracomunitàries). En relació a l'any anterior, l'atur estranger s'ha incrementat en un 53,9% (molt per sobre del 26,9% d'increment d'atur a l'Estat), molt més en el cas dels extracomunitaris (59,6%) que dels comunitaris (42,7%)

A Menorca, el total assoleix la xifra de 3.869 persones durant l'any 2008, de les quals 1.069 són estrangeres, un 45,6% més que a l'any anterior

(també per sobre del 28,4% de creixement d'atur nacional a l'illa). D'aquestes, 806 són extracomunitàries mentre que només 263 són comunitàries. Tots dos col·lectius experimenten un increment important d'atur (un 41,4%, els ciutadans de la UE i un 47,1%, els extracomunitaris).

L'illa d'Eivissa experimenta un creixement dels estrangers en situació d'atur d'un 48% (en comparació a l'increment del 19,4% dels nacionals), i arriba a la xifra de 2.085 durant 2008, 803 dels quals són comunitaris i 1.282, extracomunitaris. El total a l'illa se situa en 6.328 persones a 2008.

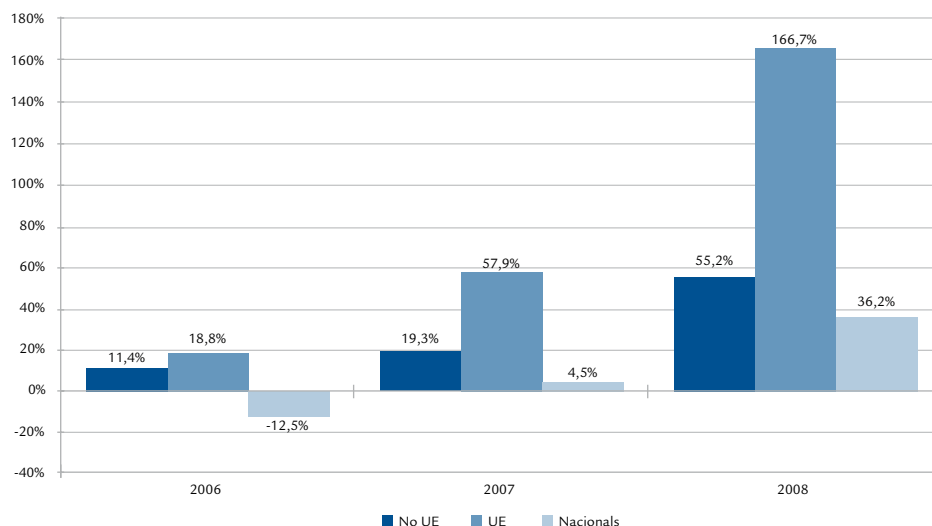
Finalment, Formentera tanca l'any 2008 amb 313 persones en atur, de les quals 125 són estrangeres (52 comunitàries i 73 no comunitàries). Es tracta de l'illa on l'atur creix menys (l'estranger, un 23,8% i el nacional, un 7,4%).

Quadre 34 Població aturada registrada per illa i grans grups de nacionalitats (2005-2008)

Atur (SOIB)	2005	2006	2007	2008
Mallorca				
Total	30.062	28.150	29.091	38.602
Nacionals	25.306	22.921	22.851	28.998
Estrangers	4.756	5.229	6.240	9.604
UE	1.595	1.706	2.114	3.017
No UE	3.161	3.523	4.126	6.587
% estrangers	15,8%	18,6%	21,4%	24,9%
Menorca				
Total	2.840	2.821	2.914	3.869
Nacionals	2.296	2.180	2.180	2.800
Estrangers	544	641	734	1.069
UE	163	161	186	263
No UE	381	480	548	806
% estrangers	19,2%	22,7%	25,2%	27,6%
Eivissa				
Total	5.159	4.884	4.963	6.328
Nacionals	4.082	3.686	3.554	4.243
Estrangeres	1.077	1.198	1.409	2.085
UE	467	453	561	803
No UE	610	745	848	1.282
% estrangers	20,9%	24,5%	28,4%	32,9%
Formentera				
Total	280	280	276	313
Nacionals	204	183	175	188
Estrangeres	76	97	101	125
UE	41	45	45	52
No UE	35	52	56	73
% estrangers	27,1%	34,6%	36,6%	39,9%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Gràfic 62 Variació relativa interanual de l'atur entre nacionals, comunitaris i extracomunitaris (2006-2008)

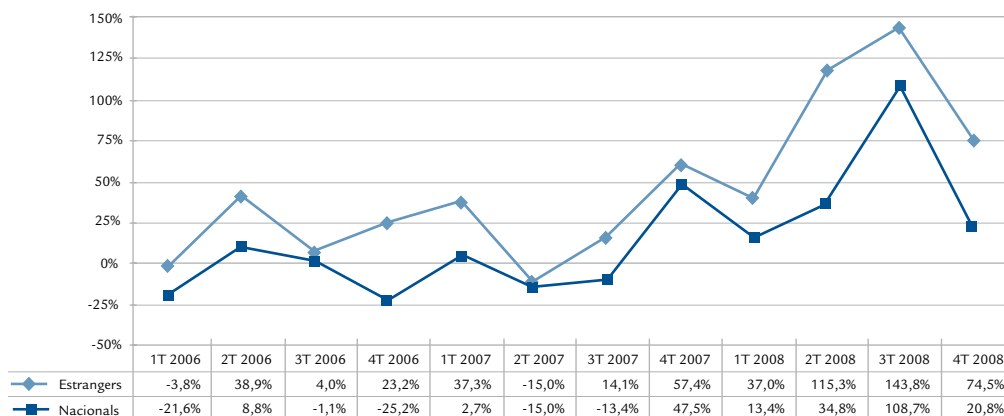
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

Si analitzam ara les dades d'atur estimades per l'EPA, apareixen 57.800 persones a l'atur de les Illes Balears, de les quals 24.300 són estrangeres (8.000 de comunitàries i 16.300 d'extracomunitàries).

En comparació a l'any 2007, s'estimen en total 19.700 persones més en situació d'atur, de les quals 10.800 són estrangeres. Així, els nacionals haurien augmentat un 36,2% respecte a l'any passat, els comunitaris un 166,7% i els extracomunitaris, un 55,2%.

Podem veure aquesta evolució amb més detall al gràfic 63, que dibuixa l'increment d'atur per trimestres i en percentatges de variació interanual. De forma relativament similar al que calculava el SOIB com a tendència, els nacionals anoten davallades de l'atur fins al quart trimestre de 2007, quan de manera sobtada augmenta un 47,5% per a baixar a un 20,8% durant el quart trimestre de 2008. En canvi, els estrangers ja mostren creixements de l'atur des del darrer trimestre de 2006 (23,2%), que augmenten constantment fins assolir el 74,5% en el quart trimestre de 2008.

Gràfic 63 Evolució interanual de l'atur estranger i nacional per trimestres (1r trimestre 2006 – 4t trimestre 2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

En tot cas, podem arribar a la conclusió que, segons l'EPA, la major part de l'increment de persones en atur s'explica pel creixement de la població activa. En el cas dels estrangers, els ocupats augmenten en 6.500 persones.

6.2 ATUR PER SEXE, EDAT, NACIONALITAT I NIVELL D'ESTUDIS

El quadre 35 mostra l'evolució de l'atur i la distribució per sexes entre 2005 i 2008. En aquest darrer any, es comptabilitzen en conjunt més homes aturats (25.428) que dones (23.683). Cal destacar aquest fet perquè fins aquest any s'havia produït una situació inversa, emperò la caiguda del sector de la construcció ha provocat un increment major de l'atur entre els homes, de forma que en conjunt, durant l'any 2008 l'ordre habitual s'ha capgirat. Tot i així, cal separar

els tres grups de nacionalitat per advertir les diferències que s'hi produeixen.

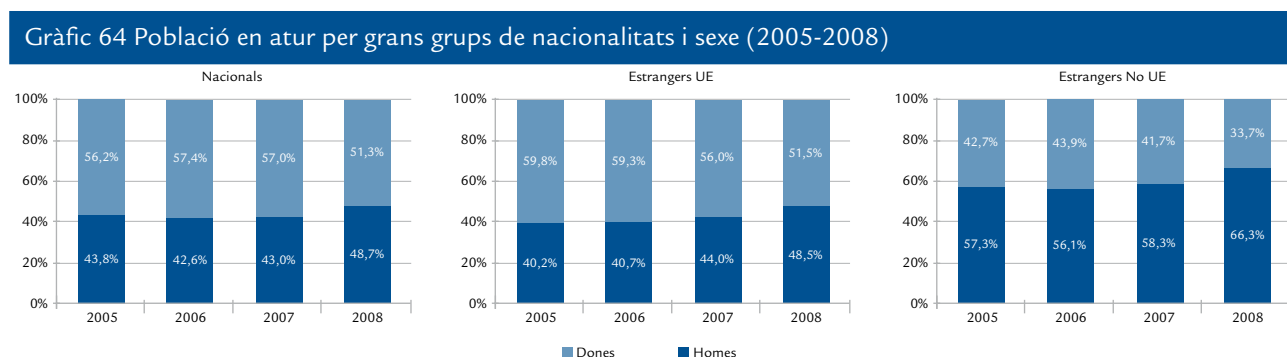
Els nombre d'homes nacionals en atur (17.628) és inferior al de les dones (18.600), emperò tot i que en valors absoluts els homes en atur no superin les dones, s'ha produït un apropament significatiu en termes percentuals: com podem veure al gràfic 64, durant l'any 2006, abans que començàs la crisi, el 42,6% de les persones nacionals en atur eren homes i durant l'any 2008 ja representaven el 48,7%.

D'altra banda, homes i dones comunitaris tendeixen a igualar-se (2.004 homes i 2.131 dones). També en aquest cas el percentatge dels homes en atur ha crescut proporcionalment més que el de les dones. Finalment, els homes extracomunitaris en atur superen les dones, fet que ja es produïa des d'anys enrere, tot i que al 2008 s'accentuen les diferències.

Quadre 35 Població en atur registrada per sexe i grans grups de nacionalitats (2005-2008)

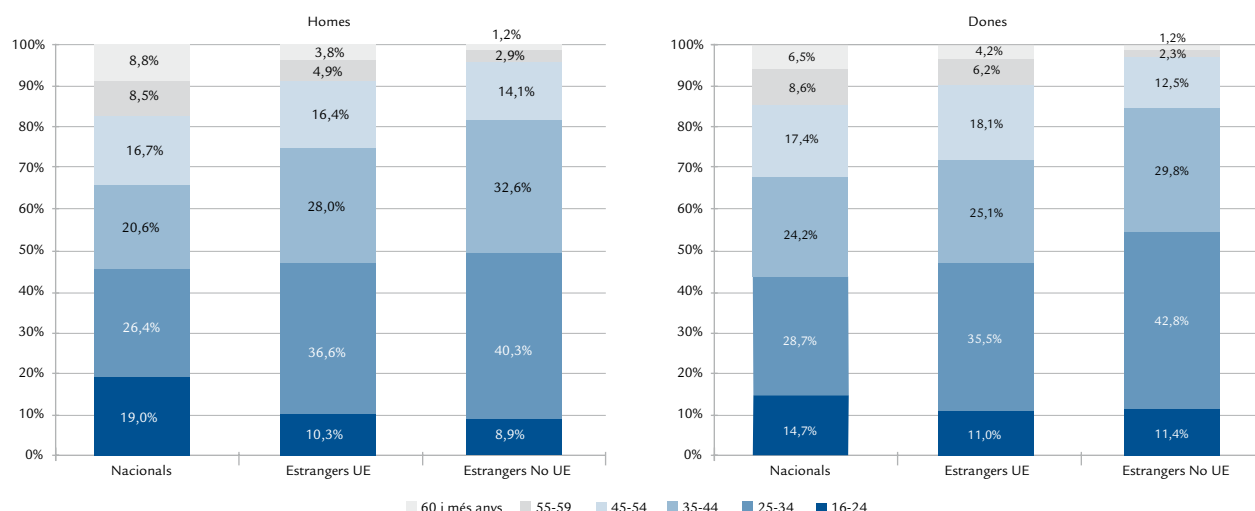
	2005	2006	2007	2008
Homes				
Total	17.278	16.009	16.887	25.428
Nacionals	13.969	12.353	12.356	17.628
Estrangers	3.309	3.656	4.531	7.800
UE	912	963	1.278	2.004
No UE	2.397	2.693	3.253	5.796
Dones				
Total	21.061	20.125	20.356	23.683
Nacionals	17.918	16.617	16.403	18.600
Estrangers	3.143	3.508	3.953	5.083
UE	1.354	1.402	1.628	2.131
No UE	1.789	2.106	2.325	2.952

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Gràfic 65 Atur registrat a les Illes Balears per sexe, edat i grans grups de nacionalitats (2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

En resum, si ja hem vist que l'atur ha afectat més els estrangers que els nacionals, ara cal observar que són específicament els homes extracomunitaris els qui, en proporció, pateixen més l'increment de la desocupació.

Si afegim la variable d'edat a l'anàlisi de l'atur per sexe, podem observar que tots els grups de nacionalitats, tant en el cas dels homes com de les dones, concentren l'atur en el tram de 25 a 34 anys.

Els homes nacionals en atur al tram de 25 a 34 anys representa el 26,4% i les dones, el 28,4%. Pel que fa als estrangers, la concentració en aquest tram és encara més gran. Així doncs, el 36,6% dels homes comunitaris i un 35,5% de les dones se situen en aquesta franja d'edat. Els extracomunitaris, per la seva banda, acumulen un 40,3% dels homes en atur i un 42,8% de les dones.

Pertant, els estrangers en situació d'atur presenten un perfil més jove que els nacionals, d'acord amb l'estructura per edats de la població resident estrangera, també més jove que la nacional.

El quadre 36 d'anàlisi per nacionalitats mostra les dades d'atur registrat per les quinze nacionalitats

amb un nombre major de residents a les Illes Balears, que representen la suma del 76,4% de la població estrangera en atur.

En termes absoluts durant l'any 2008 cal observar que, tot i que Alemanya és el país amb més població major de 16 anys (32.028 persones), les persones en situació d'atur només representen un 2,3% de la seva població resident. El Marroc (15,8%), Equador (13,3%), i Colòmbia (9,6%) són els països que presenten, en termes proporcionals, des d'anys anteriors, una incidència major de l'atur entre la seva població potencialment treballadora.

Quant a la seva aportació a l'atur en termes absoluts (quadre 37), són de nou el Marroc (2.691 aturats) i Equador (1.451 aturats) els països que destaquen més durant 2008. En el primer cas, hem d'observar que l'increment de persones en situació d'atur (1.185) pareix que prové més de l'increment de població potencialment activa (1.648 persones més en edat laboral) que de la pèrdua d'afiliats (104 afiliats menys). En el cas de l'Equador (534 aturats més), l'augment està relacionat amb la pèrdua d'afiliats (650 menys), ja que durant el 2008 la població major de 16 anys quasi no varia en aquest col·lectiu.

Quadre 36 Nombre de persones en atur de les 15 nacionalitats amb un nombre més elevat de residents a les Illes Balears (2005-2008)

	2005		2006		2007		2008	
	Població resident de 16 anys i més anys	% aturats	Població resident de 16 anys i més anys	% aturats	Població resident de 16 anys i més anys	% aturats	Població resident de 16 anys i més anys	% aturats
Alemanya	23.981	2,6%	26.718	2,4%	30.413	2,1%	32.028	2,3%
Marroc	12.846	8,9%	13.422	9,1%	15.406	9,8%	17.054	15,8%
Regne Unit	15.384	3,4%	17.282	2,8%	19.281	2,5%	20.222	2,7%
Itàlia	8.895	5,7%	10.511	5,3%	12.501	4,8%	13.833	5,9%
Equador	10.902	5,3%	10.496	6,9%	10.976	8,4%	10.893	13,3%
Romania	4.188	1,9%	6.065	2,4%	8.955	2,5%	10.203	4,0%
Argentina	9.093	4,1%	9.484	5,0%	10.493	5,6%	10.132	7,4%
Colòmbia	7.002	6,0%	7.496	6,4%	8.406	6,7%	8.796	9,6%
Bulgària	3.862	2,6%	5.616	2,5%	7.068	3,1%	7.670	4,6%
França	5.739	3,9%	6.415	3,2%	7.100	2,9%	7.465	3,5%
Bolívia	3.123	1,4%	5.225	1,4%	7.046	1,5%	6.593	3,1%
Uruguai	3.206	2,9%	3.551	4,5%	4.116	4,9%	4.156	6,9%
Brasil	2.023	3,5%	2.709	3,3%	3.590	2,8%	3.892	4,1%
Xina	2.187	1,3%	2.359	1,5%	2.851	1,4%	3.259	2,2%
Polònia	1.510	2,0%	2.296	2,4%	3.080	3,3%	3.434	7,7%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Altra vegada podem arribar a la conclusió, per tant, que l'increment de l'atur durant el 2008 ha afectat en un grau major els extracomunitaris, que ja presentaven una incidència major durant els anys anteriors, si bé per motius diversos segons la nacionalitat.

Quadre 37 Evolució dels afiliats i estrangers en atur per nacionalitats (2007-2008)

	2007		2008		Variacions	
	Aturats	Afiliats	Aturats	Afiliats	Aturats	Afiliats
Alemanya	637	9.299	742	9.764	105	465
Marroc	1.506	8.108	2.691	8.004	1.185	-104
Regne Unit	475	5.863	545	5.934	70	71
Itàlia	599	5.331	815	5.617	216	286
Equador	917	8.873	1.451	8.223	534	-650
Romania	224	2.449	407	3.160	183	711
Argentina	586	4.868	747	4.920	161	52
Colòmbia	565	5.323	844	5.554	279	231
Bulgària	221	2.357	354	2.481	133	124
França	207	2.110	265	2.118	58	8
Bolívia	107	1.324	206	1.585	99	261
Uruguai	202	1.735	285	1.889	83	154
Brasil	102	sense dades	158	sense dades	56	sense dades
Xina	39	1.815	73	1.947	34	132
Polònia	103	1.788	266	1.756	163	-32

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB i la Tresoreria General de la Seguretat Social

En darrer lloc farem l'anàlisi del nivell de formació de les persones en atur (quadre 38) per grups de nacionalitat, a fi d'observar la influència d'aquesta variable. El percentatge de persones analfabetes és molt baix en tots els casos: un 2,9% en els extracomunitaris, un 0,5% en els comunitaris i un 0,3% en els nacionals.

Ara bé, els espanyols destaquen (un 79,1%) per ser els que disposen més d'estudis d'educació secundària (tant de la primera com de la segona etapa). També destaquen en el segment de l'educació superior (un 7,9% en comparació al 3,4% dels comunitaris i a l'1,1% dels extracomunitaris).

En canvi, el percentatge dels qui tenen educació primària és més alt entre els estrangers que entre

els nacionals (un 34,4% dels comunitaris, un 46,1% dels extracomunitaris en comparació a l'11,9% dels nacionals). Es pot dir, doncs, que els estrangers parteixen d'una situació pitjor de cara a una ocupació futura.

Quant a les variacions observades en els registres d'atur d'estrangers per nivell d'estudis, hem d'observar que si durant l'any 2007 l'augment s'havia concentrat en l'educació secundària (un 62,8% dels estrangers en atur), al 2008 afecta tant els qui gaudeixen d'educació primària com d'educació secundària de primera etapa (les dues sumen més del 50% de les noves persones en atur). Aquest fet es pot relacionar amb la incidència major de l'increment de l'atur entre els treballadors del sector de la construcció, com veurem al paràgraf següent.

Quadre 38 Atur registrat a les Illes Balears per nivell d'estudis i grans grups de nacionalitats (2005-2008)

	2005	2006	2007	2008
Nacionals	31.887	28.970	28.759	36.228
Analfabets	99	104	99	105
Educació primària	1.626	2.774	3.119	4.310
Educació secundària (1a etapa)	22.091	18.855	18.387	22.969
Educació secundària (2a etapa)	5.388	4.794	4.655	5.687
Grau superior de formació professional específica i equivalents, arts plàstiques, disseny i esportives	920	802	771	1.003
Ensenyança universitària (1er, 2on i 3er cicle)	1.713	1.538	1.556	1.873
Altres	50	103	172	281
Estrangers UE	2.266	2.365	2.906	4.135
Analfabets	5	6	13	19
Educació Primària	183	446	705	1.422
Educació secundària (1a etapa)	1.552	1.439	1.675	1.976
Educació secundària (2a etapa)	432	380	391	518
Grau superior de formació professional específica i equivalents, arts plàstiques, disseny i esportives	18	16	18	34
Ensenyança universitària (1er, 2on i 3er cicle)	67	59	74	108
Altres	9	19	30	58
Estrangers no UE	4.186	4.799	5.578	8.748
Analfabets	64	84	132	253
Educació Primària	770	1.562	2.036	4.031
Educació secundària (1a etapa)	2.933	2.735	2.958	3.819
Educació secundària (2a etapa)	340	303	300	420
Grau superior de formació professional específica i equivalents, arts plàstiques, disseny i esportives	21	17	18	27
Ensenyança universitària (1er, 2on i 3er cicle)	50	50	50	65
Altres	8	48	84	133

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

6.3 ATUR PER ACTIVITAT ECONÒMICA, SEXE I NACIONALITAT

El quadre 39 mostra l'evolució de l'atur entre els treballadors nacionals i els estrangers des de 2005 i la seva distribució per grans sectors econòmics.

En xifres absolutes, podem observar com el pas de 2007 a 2008 ha generat 11.868 persones més en atur, de les quals 4.399 són estrangeres i 7.469, nacionals. Cal destacar, entre tots els sectors desagregats, el de serveis i el de la construcció, pel volum de persones a l'atur que acumulen, tant entre els nacionals com entre els estrangers. El sector de serveis suma 34.955 persones en total,

de les quals 7.886 són estrangeres. La construcció ha tancat l'any 2008 amb 10.280 persones en atur, de les quals 3.977 són estrangeres.

Si comparam el pes d'aquests dos sectors des de 2005 a 2008 en l'atur dels estrangers, observarem com la construcció ha guanyat pes en detriment dels serveis. Així, si a l'any 2005 el sector només acumulava el 19% del total d'estrangers en atur, l'any 2008 ja ha suposat el 30,9%. La crisi en aquest sector ha afectat més, per tant, els estrangers que els nacionals, els quals proporcionalment tenen una presència major al sector de serveis. El gràfic 66 mostra aquesta evolució en termes de variació interanual.

Quadre 39 Estrangers i nacionals en atur a les Illes Balears per sector econòmic (2005-2008)

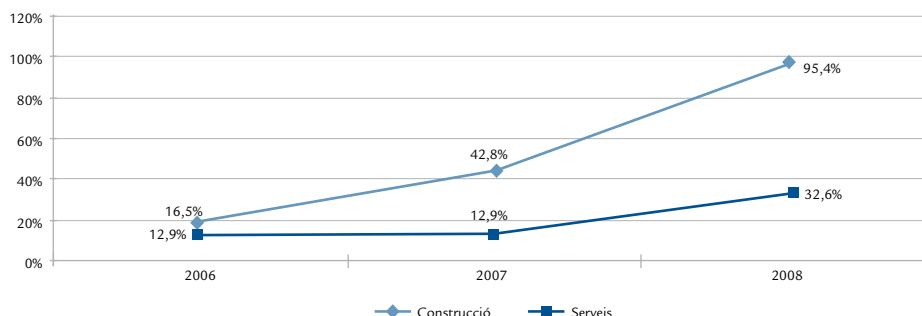
	2005	2006	2007	2008
Total aturats	38.339	36.134	37.243	49.111
Total Nacionals	31.887	28.970	28.759	36.228
Agricultura i pesca	201	201	201	297
Indústria	1.898	1.636	1.463	1.777
Construcció	3.996	3.508	3.636	6.303
Serveis	24.903	22.980	22.899	27.069
Hoteleria	8.211	6.913	6.245	6.896
Comerç	5.328	4.885	4.768	5.756
Resta serveis	11.364	11.182	11.886	14.417
Sense ocupació anterior	889	645	560	782
Total Estrangers	6.452	7.164	8.484	12.883
Agricultura i pesca	83	79	109	190
Indústria	173	179	219	363
Construcció	1.223	1.425	2.035	3.977
Serveis	4.667	5.271	5.949	7.886
Hoteleria	2.211	2.462	2.608	3.426
Comerç	532	617	725	1.037
Resta serveis	1.924	2.192	2.616	3.423
Sense ocupació anterior	306	210	172	467

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Dins del sector serveis destaquen el comerç i l'hoteleria pel volum que representen. El primer concentra 1.037 estrangers en atur durant l'any 2008, 312 més que a l'any anterior, el que suposa

un creixement del 43% enfront del 17,5% durant 2007. L'hoteleria, per la seva banda, concentra 3.426 aturats estrangers durant 2008, un 31,4% més que a l'any 2007, que va créixer només un 5,9%.

Gràfic 66 Variació interanual d'estrangers en atur al sector de serveis i de la construcció (2006-2008)

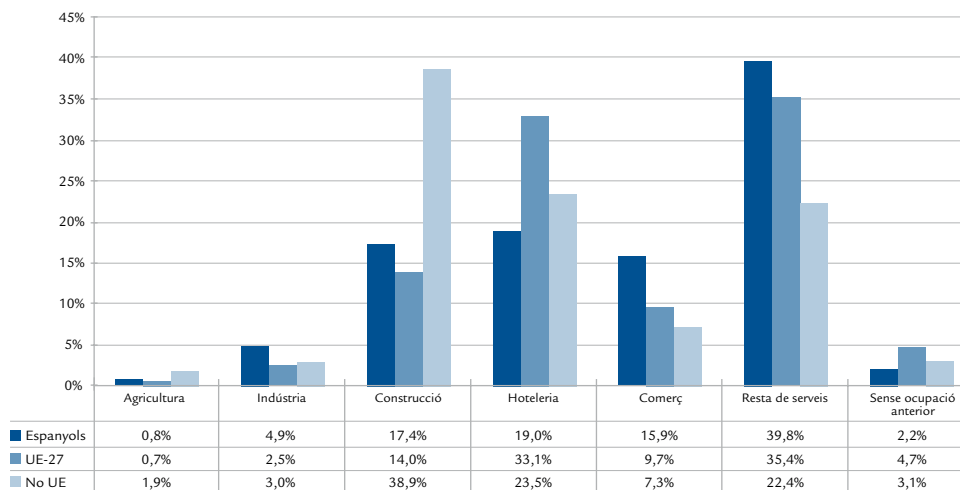

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Si desgregam els grans grups de nacionalitats, veurem com els comunitaris en atur estan més concentrats al sector de serveis que els extracomunitaris (78,1% dels primers enfront del 53,2% dels segons);

aquests, en canvi, s'acumulen en el sector de la construcció (38,9% dels primers enfront del 14% dels comunitaris). La resta de sectors només engloba un 7,9% del total dels estrangers en atur.

Gràfic 67 Població en atur a les Illes Balears segons el sector econòmic i els grans grups de nacionalitats (2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

El quadre 40 desgrega per sexe, nacionalitat i sector econòmic els registres d'atur corresponents a les quinze nacionalitats estrangeres amb més

representació, a fi d'estudiar-ne de manera més detallada la distribució heterogènia.

Quadre 40 Persones en atur de les 15 nacionalitats amb un nombre més elevat de residents a les Illes Balears per sexe i sector econòmic (2008)

	Agricultura i pesca	Indústria	Construcció	Serveis	Sense ocupació anterior	Total
Homes						
Alemanya	4	6	27	222	15	274
Marroc	85	75	1.663	471	34	2.328
Regne Unit	2	7	18	186	13	226
Itàlia	2	19	69	363	19	472
Equador	11	27	526	223	22	809
Romania	1	10	148	78	9	246
Argentina	3	16	99	257	9	384
Colòmbia	4	17	214	186	12	433
Bulgària	3	9	87	100	9	208
França	2	4	13	85	5	109
Bolívia	2	5	71	34	3	115
Uruguai	3	6	46	83	8	146
Brasil	1	0	18	33	5	57
Xina	0	0	19	34	3	56
Polònia	1	3	62	65	10	141
Total 15 nacionalitats	124	204	3.080	2.420	176	6.004
Total aturats	155	266	3.814	3.331	234	7.800
Pes	80,0%	76,7%	80,8%	72,7%	75,2%	77,0%
Dones						
Alemanya	3	3	11	437	14	468
Marroc	7	4	27	299	26	363
Regne Unit	1	7	7	290	14	319
Itàlia	1	7	9	309	17	343
Equador	5	11	18	588	20	642
Romania	2	3	16	129	11	161
Argentina	4	12	9	328	10	363
Colòmbia	2	6	14	372	17	411
Bulgària	0	4	3	129	10	146
França	0	3	5	140	8	156
Bolívia	1	2	3	77	8	91
Uruguai	1	5	3	127	3	139
Brasil	0	4	1	91	5	101
Xina	0	0	1	16	0	17
Polònia	2	1	3	111	8	125
Total 15 nacionalitats	29	72	130	3.443	171	3.845
Total aturats	35	97	162	4.555	234	5.083
Pes	82,9%	74,2%	80,2%	75,6%	73,1%	75,6%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

En primer lloc s'analitzen els percentatges verticals per sexes i sectors. Pel que fa als homes, els marroquins presenten el percentatge major en tots els sectors (29,8% del total d'homes estrangers aturats). En el sector d'agricultura i pesca representen el 54,8%, al d'indústria, el 28,1%, a la construcció el 43,6% i als serveis, el 14,1%.

La segona nacionalitat amb el nombre major de persones a l'atur és Equador (10,4% del total d'homes estrangers aturats): representen el 7,1% dels homes en atur al sector d'agricultura i pesca, el 10,1% en el d'indústria, el 6,7% en el de serveis i el 13,8%, en la construcció. De lluny, els segueixen els italians i els colombians: mentre els primers destaquen en els serveis (10,9% del total d'estrangers), els segons ho fan en la construcció (5,6%).

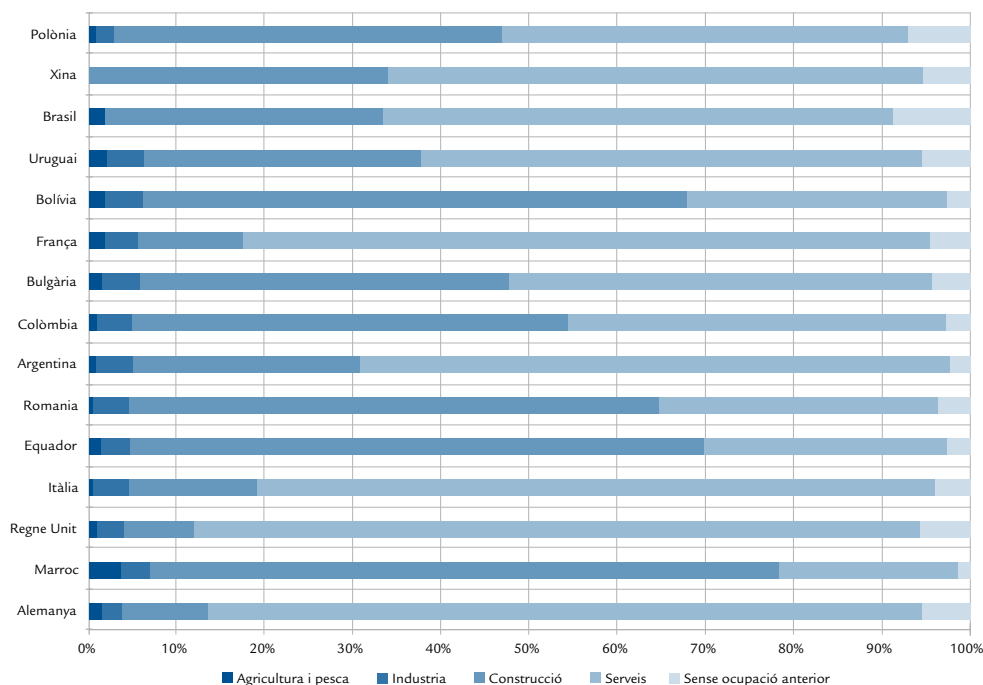
Quant a les dones estrangeres en atur, sobresurten les equatorianes, les alemanyes i les colombianes (12,6%, 9,2% i 8,1% del total d'estrangeres en atur, respectivament).

En el sector d'agricultura i pesca, les marroquines (20%), les equatorianes (14,3%) i les argentines (11,4%) sumen una majoria del total de dones estrangeres en situació d'atur. En la indústria destaquen les argentines i les equatorianes, que representen respectivament un 12,4% i un 11,3%. Al sector de la construcció sobresurten les marroquines, les equatorianes, les romaneses i les colombianes (16,7%, 11,1%, 9,9% i 8,6% respectivament del total de dones estrangeres en atur). Finalment, al sector serveis el 12,9% són equatorianes, el 9,6%, alemanyes, el 8,2%, colombianes i un 7,2%, argentines.

Quant als percentatges horitzontals de concentració de les nacionalitats per sectors, el gràfic 68 comença amb l'anàlisi dels homes.

Les nacionalitats següents destaquen per tenir els homes en situació d'atur molt concentrats en el sector serveis: alemanys (81%), britànics (82,3%), italians (76,9%), argentins (66,9%), francesos (78%), uruguaians (56,8%), brasilers (57,9%) i xinesos (60,7%).

Gràfic 68 Distribució dels homes en situació d'atur de les 15 nacionalitats amb més residents a les Illes per sector econòmic (2008)

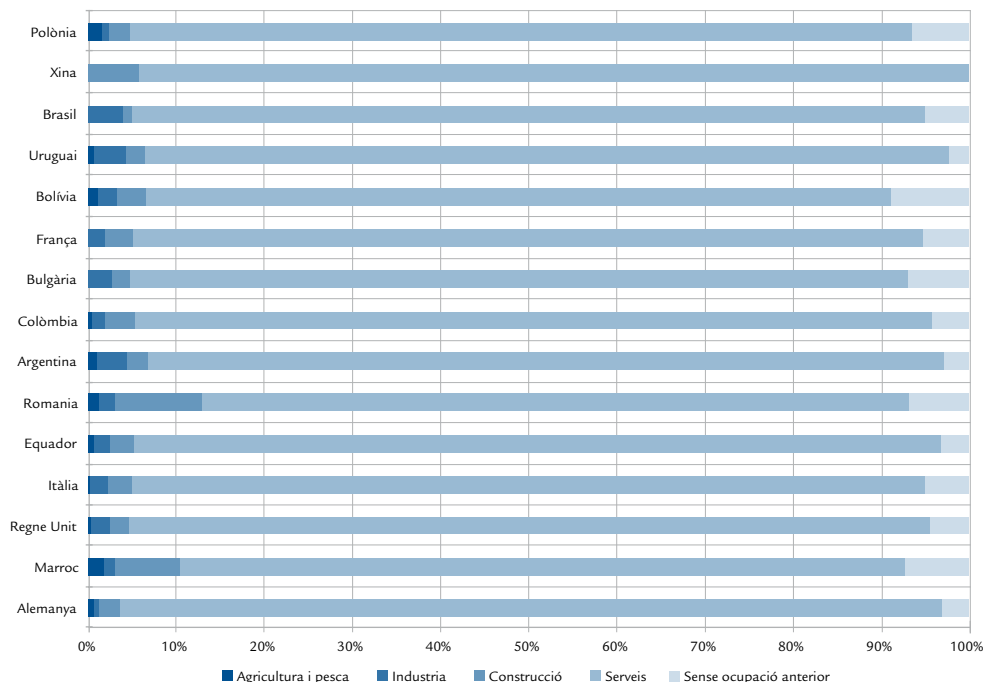

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Els homes búlgars i els polonesos es distribueixen bàsicament entre el sector serveis (41,8% i 46,1% respectivament) i el de la construcció (41,8% i 44% respectivament).

Hi sobresurten, pel fet de tenir l'atur concentrat al sector de la construcció, els marroquins (71,4%), els equatorians (65%), els romanesos (60,2%), colombians (49,4%) i bolivians (61,7%).

Gràfic 69 Distribució de les dones en situació d'atur de les 15 nacionalitats amb més residents a les Illes per sector econòmic (2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

En el cas de les dones, totes les nacionalitats es concentren en el sector serveis: des de les romaneses, amb un 80%, a les xineses, que arriben al 94,1%.

En resum, les dades anteriors de distribució per sexe i nacionalitat han mostrat que l'augment de l'atur entre els homes extracomunitaris, especialment entre els marroquins i els equatorians, pot relacionar-se amb la concentració al sector de la construcció i l'alentiment que ha patit aquest sector durant l'any 2008. Les dones extracomunitàries, en aquest cas marroquines, equatorianes i argentines, presenten també una participació forta en les activitats de l'agricultura, la indústria i la construcció, les quals precisament han patit en un grau major l'inici de la crisi econòmica. La segregació sectorial que habitualment es produeix

ha tengut, doncs, l'efecte afegit d'empitjorar-ne la situació laboral, i disminuir-ne l'ocupació.

El quadre 41 d'anàlisi de l'evolució de l'atur per categories laborals i grups de nacionalitat insisteix en aquest aspecte. Així observam que, en el cas dels nacionals, les categories que generen més atur estan relacionades amb la pèrdua de dinamisme de la construcció (el 31,6% de l'increment de l'atur es produeix en la categoria d'artesans i treballadors qualificats de la indústria, la construcció i la mineria). Al 2007, en canvi, quan la crisi econòmica encara no s'havia estès, totes les categories reduïen l'atur, excepte les relacionades amb els serveis (treballadors en serveis de restauració, personals, protecció i venedors dels comerços, treballadors no qualificats i empleats de tipus administratiu).

Quadre 41 Atur registrat a les Illes Balears per ocupació i grans grups de nacionalitats (2005-2008)

	2005	2006	2007	2008
Total aturats	38.339	36.134	37.243	49.111
Total nacionals	31.887	28.970	28.759	36.228
Forces armades	4	7	9	5
Direcció empreses i Administracions Públiques	344	331	354	402
Tècnics profes. científics i intel·lectuals	1.337	1.148	1.173	1.399
Tècnics i professionals de recolzament	2.007	1.953	2.122	2.694
Empleats de tipus administratiu	5.236	4.712	4.578	5.422
Treballadors en serveis de restauració, personals, protecció i venedors dels comerços	10.375	9.359	9.127	10.491
Treballadors qualificats en agricultura i pesca	465	441	470	640
Artesans i treballadors qualificats de les indústries manufactureres, la construcció i la mineria	4.317	3.926	3.941	6.303
Operadors d'instal·lacions i maquinària, muntadors	1.300	1.220	1.274	1.875
Treballadors no qualificats	6.502	5.873	5.711	6.997
Total UE	2.266	2.365	2.906	4.135
Forces armades	0	0	0	0
Direcció empreses i Administracions Públiques	32	36	36	44
Tècnics profes. científics i intel·lectuals	112	105	126	138
Tècnics i professionals de recolzament	193	206	226	310
Empleats de tipus administratiu	443	444	472	630
Treballadors en serveis de restauració, personals, protecció i venedors dels comerços	1.079	1.096	1.222	1.561
Treballadors qualificats en agricultura i pesca	21	27	37	53
Artesans i treballadors qualificats de les indústries manufactureres, la construcció i la mineria	137	149	285	591
Operadors d'instal·lacions i maquinària, muntadors	43	53	90	153
Treballadors no qualificats	206	249	412	655
Total no UE	4.186	4.799	5.578	8.748
Forces armades	0	0	0	1
Direcció empreses i Administracions Públiques	7	5	10	12
Tècnics profes. científics i intel·lectuals	74	65	64	64
Tècnics i professionals de recolzament	116	131	141	195
Empleats de tipus administratiu	267	280	300	398
Treballadors en serveis de restauració, personals, protecció i venedors dels comerços	966	1.169	1.300	1.687
Treballadors qualificats en agricultura i pesca	105	107	121	185
Artesans i treballadors qualificats de les indústries manufactureres, la construcció i la mineria	656	805	1.041	2.202
Operadors d'instal·lacions i maquinària, muntadors	69	82	120	204
Treballadors no qualificats	1.926	2.155	2.481	3.800

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

En el cas dels comunitaris, en canvi, atesa la concentració al sector de serveis, les categories que en conjunt cobren més atur durant l'any 2008 són les relacionades amb els treballadors en serveis de restauració, personals, protecció i venedors dels comerços (27,6%), treballadors no qualificats (19,8%) i empleats de tipus

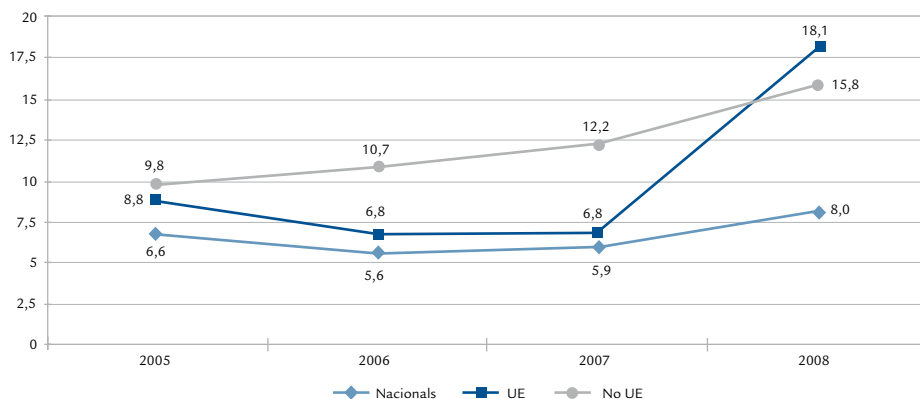
administratiu (12,9%); mentre que la categoria d'artesans i treballadors qualificats de les indústries manufactureres, la construcció i la mineria, tot i la importància que té en aquest col·lectiu, conserva els percentatges estables en comparació a 2007 (24,9% al 2008 i 25,1% al 2007).

Finalment, els extracomunitaris destaquen en tres categories per l'aportació que fan al nombre total de persones en atur de l'any 2007 i 2008 de: treballadors no qualificats (41,6% i 41,8% respectivament), artesans i treballadors qualificats de les indústries manufactureres, la construcció i la mineria (36,6% i 30,3%) i treballadors en serveis de restauració, personals, protecció i venedors dels comerços (12,2% i 16,8%).

6.4 EVOLUCIÓ DE LA TAXA D'ATUR

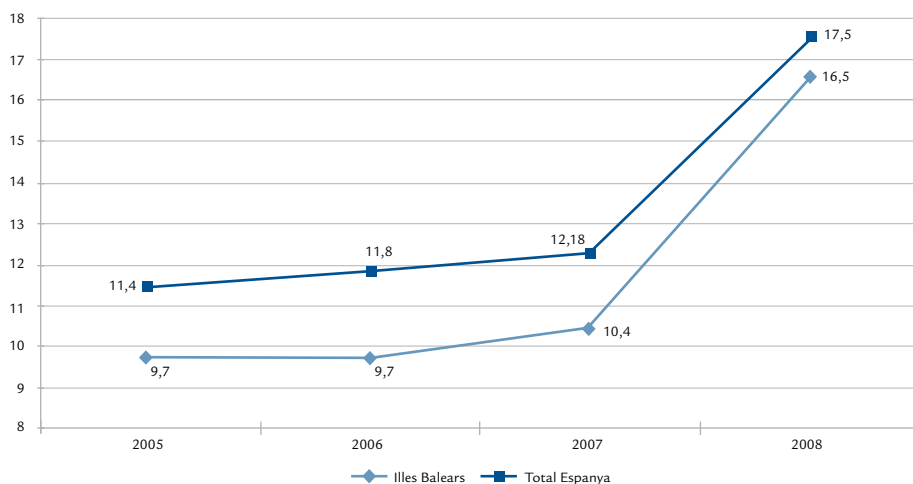
S'ha vist que els estrangers pateixen més la crisi que els nacionals i aquest fet es reflecteix en les taxes d'atur: l'any 2008 la més elevada correspon als comunitaris (18,1%) seguida de la dels no comunitaris (15,8%), i dels nacionals (8%). Cal notar que fins aquest any l'ordre entre els dos primers grups era invers i que l'augment de la taxa dels comunitaris destaca per l'augment sobtat (des del 6,8% al 2007).

Gràfic 70 Evolució de la taxa d'atur per grans grups de nacionalitats (2005-2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

Gràfic 71 Taxa d'atur dels estrangers a les Illes Balears i mitjana espanyola (2005-2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

Si comparam la taxa global d'atur dels estrangers a les Illes Balears amb la mitjana estatal podem observar que aquesta pujada a les Illes ha provocat un apropament a la mitjana espanyola, i s'ha situat tan sols a un punt percentual per sota, mentre que en anys anteriors la diferència era major.

6.5 DURADA DE LA DEMANDA

En relació a la durada de la demanda, tant els comunitaris com els extracomunitaris presenten més dinamisme que els nacionals en la sortida de la situació d'atur.

El 65,7% dels extracomunitaris i el 60,2% dels comunitaris porten menys de tres mesos en atur, mentre que en el cas dels nacionals aquest percentatge davalla al 46,6%. En l'altre extrem, en l'atur de llarga durada, els nacionals presenten una incidència del 18,5%, enfront d'un 6,9% dels comunitaris i el 2,6% dels extracomunitaris.

Aquest dinamisme de la població estrangera s'ha de relacionar tant amb la dependència d'ingressos mensuals constants (no disposen com els espanyols d'una xarxa familiar o social de suport), com en l'obligació, en el cas de la majoria, de renovar els permisos de treball a fi de mantenir vigent l'autorització de residència.

Quant als canvis experimentats en comparació a 2007, el quadre mostra com els nacionals i els estrangers comunitaris disminueixen el percentatge d'atur de llarga durada i fan incrementar el pes de les persones que porten menys de tres mesos en aquesta situació: han passat d'un 20,6% en el cas dels nacionals i un 8,2% en el cas dels comunitaris en atur amb durada superior a l'any al 2007 a tenir un 18,5% i un 6,9% respectivament al 2008. Per part seva, els extracomunitaris han disminuït el percentatge d'aturats de menys de tres mesos de durada d'un 68,9% a l'any 2007 a un 65,7% a l'any 2008, i han augmentat lleugerament els trams intermedis de 4 a 9 mesos, és a dir, han allargat la situació d'atur.

Quadre 42 Atur registrat a les Illes Balears segons durada de la demanda i grans grups de nacionalitats (2005-2008)

	2005	2006	2007	2008
Nacionals	31.887	28.970	28.759	36.228
< 3 mesos	14.409	12.993	13.057	16.894
entre 4 i 6 mesos	6.540	5.810	5.599	7.255
entre 7 i 9 mesos	2.888	2.599	2.580	3.396
entre 10 i 12 mesos	1.751	1.581	1.602	1.980
més de 12 mesos	6.300	5.987	5.922	6.702
Estrangers UE	2.266	2.364	2.906	4.135
< 3 mesos	1.277	1.355	1.744	2.489
entre 4 i 6 mesos	545	551	642	950
entre 7 i 9 mesos	160	156	186	282
entre 10 i 12 mesos	82	80	96	130
més de 12 mesos	202	223	239	284
Estrangers no UE	4.186	4.799	5.578	8.749
< 3 mesos	2.832	3.342	3.841	5.749
entre 4 i 6 mesos	865	973	1.185	1.984
entre 7 i 9 mesos	255	251	298	590
entre 10 i 12 mesos	100	105	117	202
més de 12 mesos	134	128	137	224

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

7 CONDICIONS LABORALS DELS ESTRANGERS

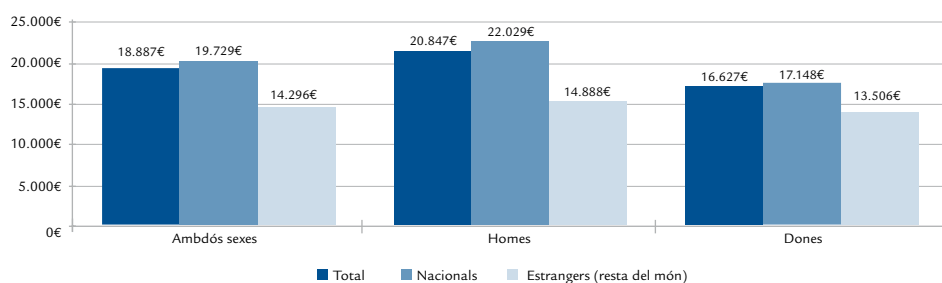
7.1 DIFERÈNCIES SALARIALS

L'única font disponible per analitzar les diferències salarials segons la nacionalitat dels treballadors de les Illes és l'enquesta d'estructura salarial de l'INE. Aquesta estadística té periodicitat quadriennal, i la darrera és la de l'any 2006. Des de 2004 i per als anys que no es realitza enquesta quadriennal, l'annual d'estructura salarial obté estimacions dels guanys bruts anuals per treballador classificat per tipus de jornada, sexe, activitat econòmica i ocupacions. La darrera enquesta anual d'estructura salarial publicada és la de 2007. En tot cas, cal interpretar les dades

sobre el segment d'estrangers amb compte ja que, en molts casos, el nombre d'observacions mostrals estan compreses entre 100 i 500 fet que limita la representativitat d'aquest col·lectiu.

Segons l'enquesta, per tant, el salari brut anual dels treballadors estrangers durant 2007 a les Illes Balears va ser de 14.296 euros, un 1% més que a l'any 2006, però encara un 38% inferior al dels treballadors nacionals. Aquestes diferències s'aguditzen entre els homes estrangers i els nacionals: a 2007 els primers guanyaren un 48% menys que els nacionals, mentre que en el cas de les dones la diferència fou menor, d'un 27%.

Gràfic 72 Salari mitjà anual en euros a les Illes Balears per sexe, nacionals i estrangers (2007)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'enquesta anual d'estructura salarial (INE 2007)

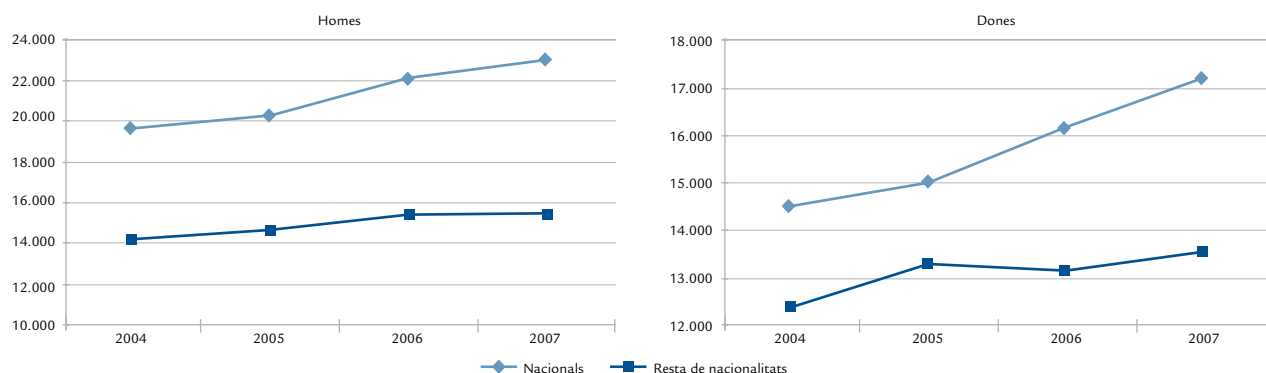
El gràfic 73 mostra com aquestes diferències salarials entre nacionals i estrangers han crescut els darrers anys, tant en el cas dels homes com de les dones. Així, mentre que a l'any 2004 els homes nacionals guanyaven un 38,5% més que els estrangers, a l'any 2007 la diferència és del 48%. En quatre anys, el guany brut mitjà dels homes nacionals ha crescut un 16,8% mentre que el dels estrangers ho ha fet un 9,4%.

Pel que fa a les dones, les estrangeres han passat de guanyar un 17% menys que les nacionals a l'any 2004 a una diferència del 27% a 2007.

Mentre que l'augment del salari brut anual de les nacionals des de 2004 ha estat del 18,6%, en el cas de les estrangeres ha estat del 9,3%.

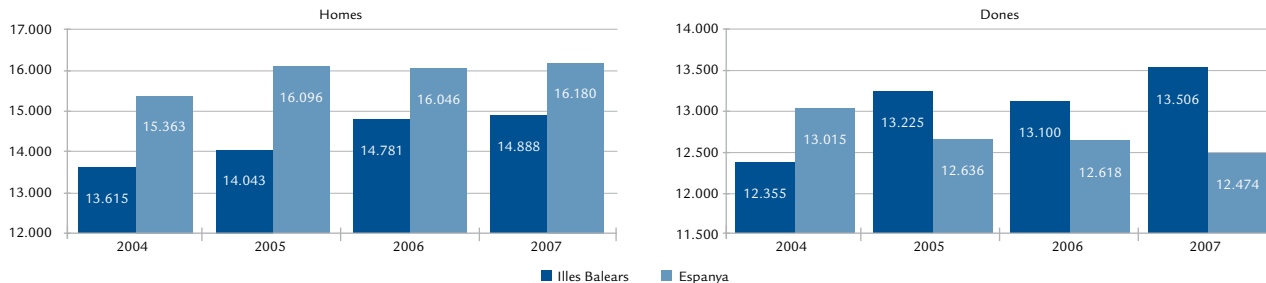
Si comparam aquestes dades amb la mitjana estatal, podem observar que els estrangers a les Illes Balears guanyen un 3% menys que la mitjana dels estrangers a Espanya a 2007, tot i que també podem observar-hi diferències per sexes. Així doncs, els homes estrangers a les Illes Balears tenen un salari un 8% inferior a la mitjana espanyola; en canvi, les dones estrangeres de les illes gaudeixen d'un 8,3% més de sou que la mitjana espanyola.

Gràfic 73 Salari mitjà anual en euros a les Illes Balears per sexes, nacionals i estrangers (2004-2007)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'enquesta anual d'estructura salarial (INE 2007)

Gràfic 74 Salari mitjà dels homes i les dones estrangers a Espanya i a les Illes Balears (2004-2007)

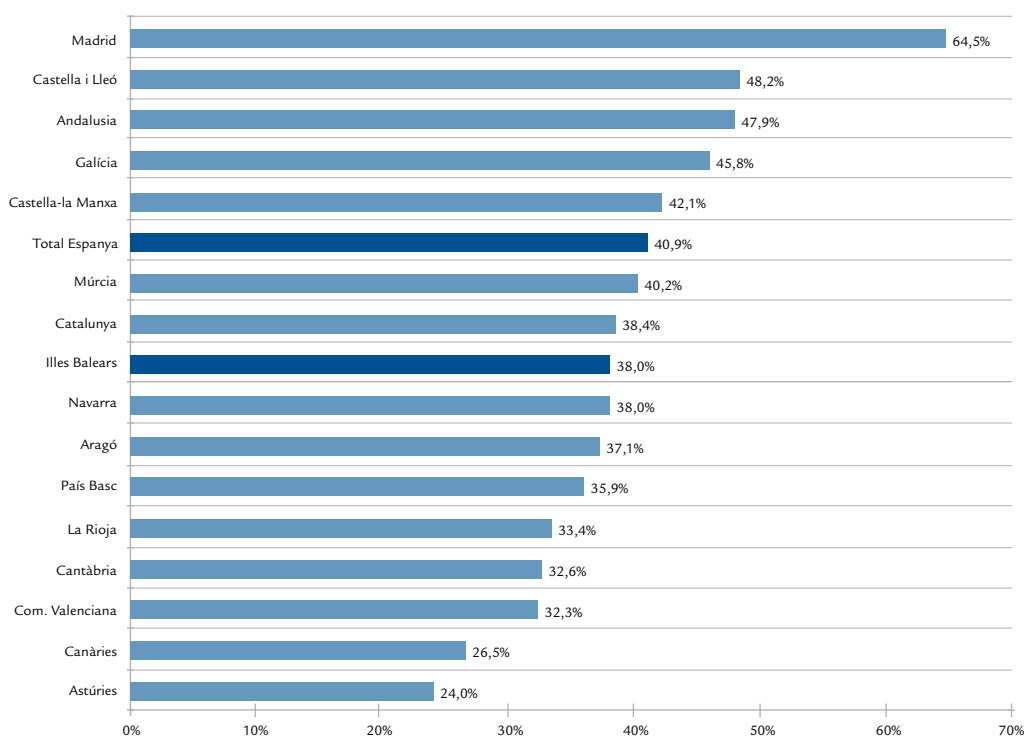
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'enquesta anual d'estructura salarial (INE 2007)

Per comunitats autònomes, Madrid és la que mostra les diferències salarials majors entre nacionals i estrangers a l'any 2007 (64,5%, quan la mitjana espanyola està en el 40,9%). D'altra banda, les Illes Balears estan per sota de la mitjana espanyola, amb un 38% de diferència salarial.

Aquestes diferències poden explicar-se en

part, com hem vist a l'apartat d'ocupació, per l'agrupament dels treballadors extracomunitaris en sectors (com ara la construcció) i en llocs de treball que requereixen una qualificació menor. En qualsevol cas, redonden en detriment de la posició relativa dels estrangers al mercat laboral, i s'afegeix un factor més de discriminació salarial a l'esmentada segregació vertical i sectorial.

Gràfic 75 Rànquing per comunitats autònomes de la diferència relativa del salari brut anual en euros dels espanyols respecte als estrangers (2007)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'enquesta anual d'estructura salarial (INE 2007)

7.2 ACCIDENTS LABORALS

D'acord amb les dades proporcionades per la Direcció General de Salut laboral de la Conselleria de Treball i Formació, durant l'any 2008 la xifra d'accidents laborals amb baixa a les Illes Balears ha estat de 24.533, un 14,5% menys que a l'any anterior. D'aquests accidents, 5.301 els han patit estrangers, el que representa un 21,6% del total.

Per grups de nacionalitat, la xifra d'accidents amb baixa dels comunitaris (1.202) és molt inferior a la dels extracomunitaris (4.099), tot i que ambdós col·lectius n'han reduït el nombre respecte a 2007. Efectivament, si realitzam l'anàlisi per illes, observarem que en totes davalla la xifra d'accidents amb l'excepció de Formentera, on augmenta en un 25,6%.

Quadre 43 Accidents laborals amb baixa a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i illa (2005-2008)

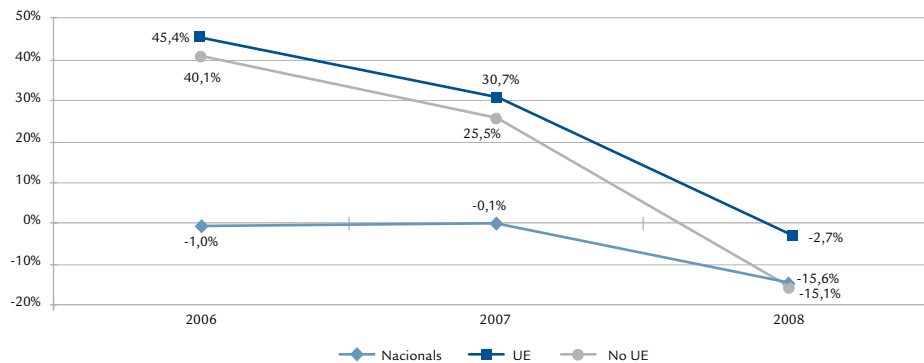
	2005	2006	2007	2008	Var. absoluta 07/08	Var. relativa 07/08
Total	26.571	27.935	28.700	24.533	-4.167	-14,5%
Nacionals	23.159	23.079	22.659	19.232	-3.427	-15,1%
Estrangers	3.412	4.856	6.041	5.301	-740	-12,2%
UE	648	967	1.268	1.202	-66	-5,2%
No UE	2.764	3.889	4.773	4.099	-674	-14,1%

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Conselleria de Treball i Formació

A Mallorca, durant l'any 2008 s'han registrat 19.927 accidents amb baixa, el que suposa una reducció del 14,6% respecte a l'any anterior. El

col·lectiu d'estrangers redueix la xifra per primera vegada aquest any, mentre que els nacionals ja tenien taxes negatives a 2006 i 2007.

Gràfic 76 Variació interanual dels accidents laborals amb baixa a l'illa de Mallorca per grans grups de nacionalitats (2006-2008)

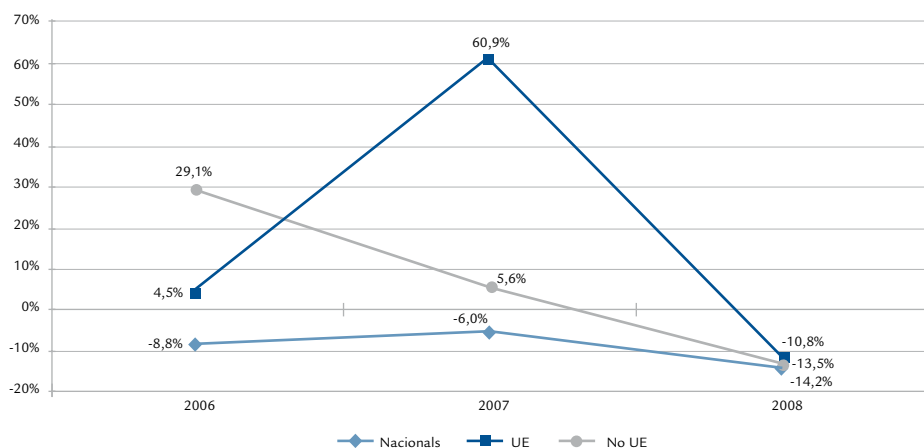

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Conselleria de Treball i Formació

A l'illa de Menorca s'han produït 1.695 accidents de treball amb baixa durant l'any 2008, un 14% menys que a l'any anterior. Per grups de nacionalitat, els nacionals han patit

1.301 accidents, 66, els comunitaris i 328, els extracomunitaris, el que suposa una davallada percentual respecte a l'any anterior del 14,2%, del 10,8% i del 13,5% respectivament.

Gràfic 77 Variació interanual dels accidents laborals amb baixa a l'illa de Menorca per grans grups de nacionalitats (2006-2008)

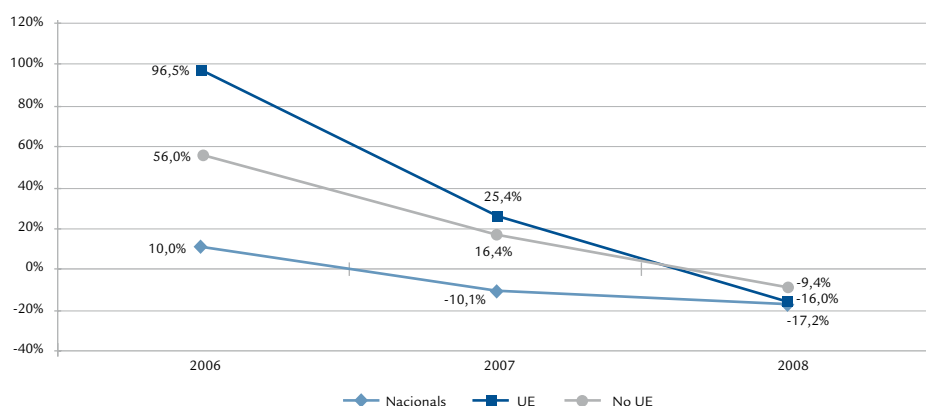

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Conselleria de Treball i Formació

A l'illa d'Eivissa es redueixen els accidents laborals amb baixa un 15,7% respecte a l'any anterior, amb un total de 2.656 durant l'any

2008, dels quals 1.958 són de nacionals, 178 de comunitaris i 520, d'extracomunitaris.

Gràfic 78 Variació interanual dels accidents laborals amb baixa a l'illa d'Eivissa per grans grups de nacionalitats (2006-2008)

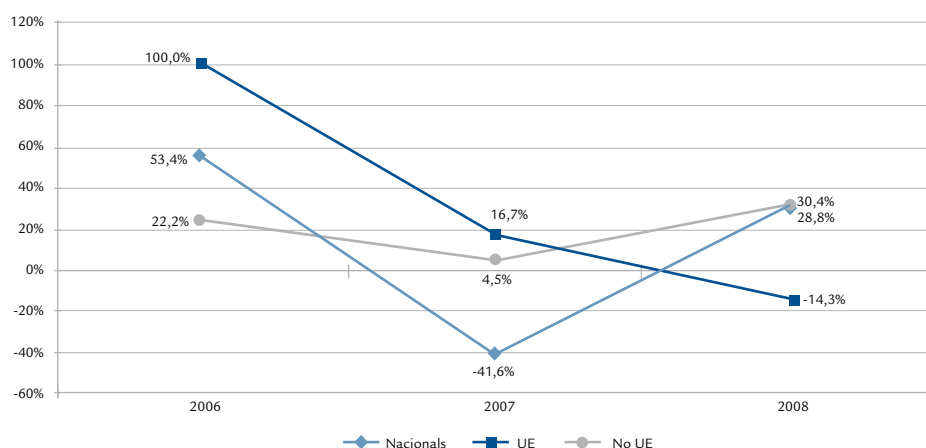

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Conselleria de Treball i Formació

Finalment, l'illa de Formentera és l'única on augmenten els accidents, que arriben als 103 amb baixa durant l'any 2008, un 25,6% més que a l'any anterior. Això no obstant, cal destacar que els

comunitaris redueixen la xifra d'accidents durant l'any 2008 (14,3%) mentre que els nacionals i els extracomunitaris l'augmenten (un 28,8% i un 30,4% respectivament).

Gràfic 79 Variació interanual dels accidents laborals amb baixa a l'illa de Formentera per grans grups de nacionalitats (2006-2008)

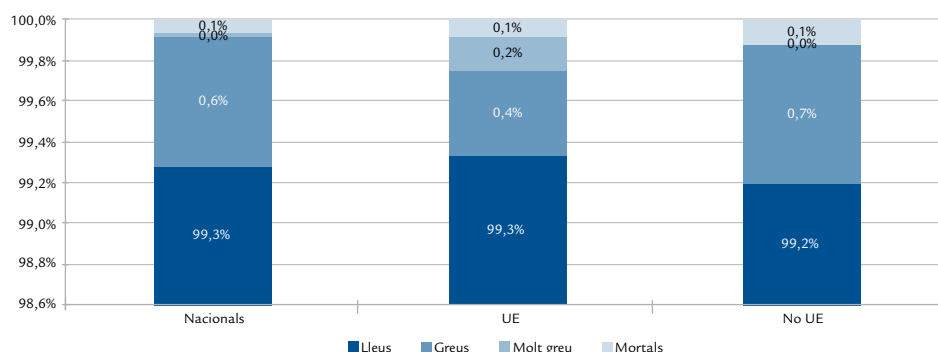

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Conselleria de Treball i Formació

Quant a la tipologia dels accidents laborals registrats durant l'any 2008, hem de dir que dels 24.533, 24.354 són lleus (un 99,3%); 155 són greus (un 0,6%); 6, molt greus i 18, mortals (un

0,1%). Per grups de nacionalitat, la distribució és similar i tampoc no hi observam diferències significatives respecte a l'any 2007.

Gràfic 80 Distribució d'accidents laborals amb baixa a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i grau (2008)

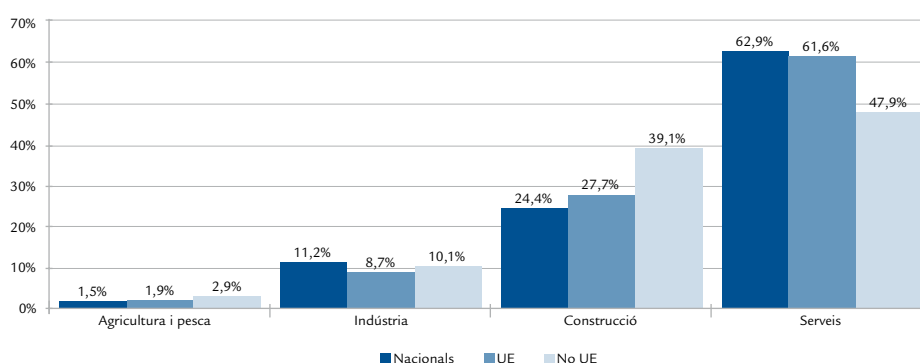
Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Conselleria de Treball i Formació

Per sectors econòmics, del total d'accidents laborals, 437 es produeixen en el sector de l'agricultura i la pesca (un 1,8% del total); 2.670 es registren en el sector de la indústria (un 10,9%); 6.626 en el sector de la construcció (un 27%) i 14.800, en el sector de serveis (un 60,3%).

El col·lectiu d'estrangers extracomunitaris destaca

per presentar una sinistralitat major en el sector de la construcció¹⁷: un 39,1% del total d'accidents, per sobre dels estrangers comunitaris (27,7%) i dels nacionals (24,4%). En canvi, en el sector serveis destaquen els nacionals i els comunitaris, amb percentatges majors que els extracomunitaris: el 62,9% i el 61,6% respectivament, enfront del 47,9% dels extracomunitaris.

Gràfic 81 Distribució d'accidents laborals amb baixa a les Illes Balears per sector econòmic i grans grups de nacionalitats (2008)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Conselleria de Treball i Formació

L'indicador més ajustat per mesurar la sinistralitat laboral és, emperò, l'índex d'incidència, que relaciona el nombre d'accidents de treball amb el nombre de treballadors afiliats amb les

contingències cobertes¹⁸. Aquest índex es calcula sobre la base d'una mitjana anual que permet evitar les fluctuacions causades pels efectes de l'estacionalitat i pel ritme de mecanització

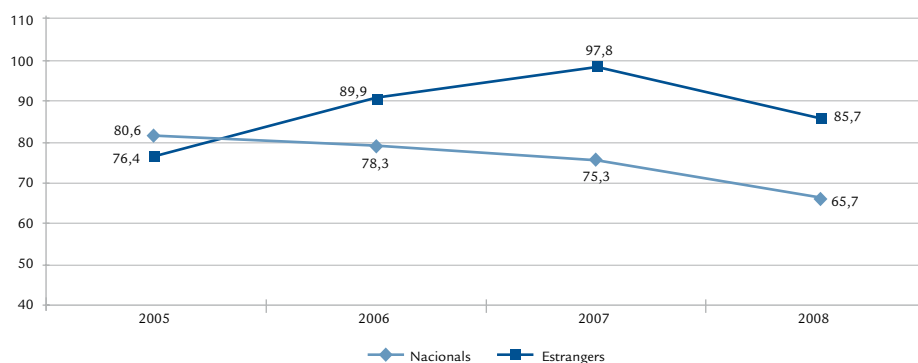
¹⁷ Nombre d'accidents laborals per cada 1.000 treballadors amb les contingències d'accident cobertes (inclou tots els afiliats als règims general, al règim especial agrari, al règim especial de la mar i una part del règim d'autònoms)

¹⁸ Nombre d'accidents laborals per cada 1.000 treballadors amb les contingències d'accident cobertes (inclou tots els afiliats als règims general, al règim especial agrari, al règim especial de la mar i una part del règim d'autònoms)

dels registres administratius. Per contra, no proporciona informació dels treballadors amb contingència coberta desglossada per nacionalitat, el que fa impossible l'anàlisi diferenciada entre el col·lectiu estranger i el nacional. Tot i això, podem realitzar una aproximació a partir dels treballadors d'alta en el règim general, l'agrari i del mar de la Seguretat Social.

En el gràfic 82 veurem com l'índex d'incidència dels estrangers ha crescut progressivament durant els darrers anys, fins al punt de produir-se un canvi de tendència durant 2008, en davallar 12,1 punts percentuals respecte a 2007. El col·lectiu dels nacionals continua amb la tendència decreixent d'anys anteriors, un 65,7 durant 2008, és a dir 20 punts per sota dels estrangers.

Gràfic 82 Evolució de l'índex d'incidència dels accidents laborals dels treballadors, nacionals i estrangers, a les Illes Balears (2005-2008)

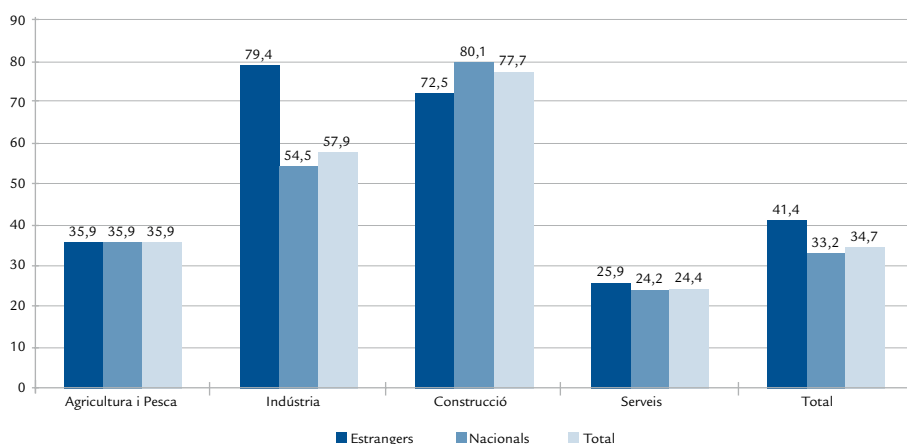

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Conselleria de Treball i Formació

Per sector econòmic, l'índex major d'incidència al primer semestre de 2008 s'ha produït al sector de la construcció, amb 77,7 accidents per cada mil treballadors afiliats en aquest sector. El segueix el sector d'indústria (57,9) i ja amb índexs menors, el d'agricultura i pesca (35,9) i el de serveis (24,4).

Cal advertir que els treballadors nacionals presenten un índex d'incidència major al sector de la construcció (80,1) seguit del sector d'indústria (54,8), mentre que els estrangers la presenten major en indústria (79,4) seguit de la construcció (72,5).

Gràfic 83 Índex d'incidència dels accidents laborals (treballadors nacionals i estrangers) per sector econòmic (1r semestre 2008)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Conselleria de Treball i Formació

En conclusió, podem afirmar que s'ha produït una reducció notable de la sinistralitat laboral, tant en el col·lectiu de treballadors nacionals com d'estrangers respecte a 2007. Però alhora cal remarcar que l'índex d'incidència per als estrangers és encara 20 punts percentuals superior al dels nacionals.

És necessari, per tant, seguir realitzant una labor de conscienciació en el sector de la construcció i en el de serveis -que acumulen la majoria dels treballadors assalariats i, per tant, dels accidents laborals-, per sobre de les diferències culturals, idiomàtiques o de qualificació específiques de la població estrangera.

8 ANNEX

Quadre 44 Evolució de la població resident a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats (2000-2008)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Total	878.627	916.968	947.361	955.045	983.131	1.001.062	1.030.650	1.072.844	1.094.972
Estrangers	73.614	99.744	126.505	131.423	156.270	167.751	190.170	223.036	237.359
UE	43.285	49.833	56.555	52.627	61.969	72.637	96.329	113.595	122.010
No UE	30.329	49.911	69.950	78.796	94.301	95.114	93.841	109.441	115.349
Nacionals	805.013	817.224	820.856	823.622	826.861	833.311	840.480	849.808	857.613

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

Quadre 45 Població estrangera per grans grups de nacionalitats i illa, segons el padró d'1 de gener de 2008

	Illes Balears 2007	Variació 2006-2007	Mallorca	Variació 2006-2007	Menorca	Variació 2006-2007	Eivissa	Variació 2006-2007	Formentera	Variació 2006-2007
Total	1.072.844	4,1%	846.210	3,9%	92.434	2,4%	125.053	6,2%	9.147	8,4%
Estrangers	223.036	17,3%	173.999	17,4%	15.147	10,8%	31.067	19,7%	2.823	21,8%
UE	113.595	17,9%	86.465	17,3%	7.159	12,0%	18.076	23,2%	1.895	24,2%
No UE	109.441	16,6%	87.534	17,5%	7.988	9,7%	12.991	15,3%	928	17,2%
Nacionals	849.808	1,1%	672.211	0,9%	77.287	0,9%	93.986	2,4%	6.324	3,3%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

Quadre 46 Població estrangera resident per comunitats autònomes (2000-2008)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Andalusia	128.916	164.145	212.202	282.901	321.570	420.207	488.928	531.827	623.279	668.093
Aragó	12.051	25.132	44.028	61.896	77.545	96.848	105.361	124.404	154.892	170.295
Astúries	7.859	10.848	14.846	19.691	22.429	26.797	30.258	32.720	40.804	47.012
Illes Balears	54.729	73.614	99.744	126.505	131.423	156.270	167.751	190.170	223.036	237.359
Canàries	77.196	107.930	143.138	179.493	185.781	222.260	233.447	250.736	283.847	299.220
Cantàbria	4.273	6.833	10.334	13.677	16.364	20.547	23.834	26.795	33.242	38.024
Castella i Lleó	18.381	26.572	42.640	59.440	71.300	91.318	106.159	119.781	154.802	166.032
Castella-la Manxa	13.854	27.887	48.123	70.899	88.858	115.223	132.725	159.637	206.008	224.892
Catalunya	181.598	257.354	382.067	543.008	642.846	798.904	913.757	972.507	1.103.790	1.184.192
Com. Valenciana	156.207	199.574	301.143	413.760	464.317	581.985	668.075	732.102	847.339	882.870
Extremadura	8.713	11.627	15.125	17.885	20.066	25.341	27.467	29.210	35.315	36.489
Galícia	25.602	33.058	42.462	53.808	58.387	69.363	73.756	81.442	95.568	106.129
Madrid	165.734	305.656	444.440	589.215	664.255	780.752	800.512	866.910	1.005.381	1.043.133
Múrcia	26.189	55.458	83.511	113.912	132.918	165.016	189.053	201.700	225.625	235.134
Navarra	9.188	19.497	30.686	38.741	43.376	49.882	55.444	55.921	65.045	70.149
País Basc	21.140	27.438	38.408	49.231	59.166	72.894	85.542	98.524	117.337	132.189
La Rioja	4.397	8.193	15.288	20.570	24.988	31.075	35.037	36.825	43.856	46.416
Total Espanya	923.879	1.370.657	1.977.946	2.664.168	3.034.326	3.730.610	4.144.166	4.519.554	5.268.762	5.598.691

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

Quadre 47 Població estrangera per grans grups de nacionalitats i comunitats autònomes, segons l'avanç del padró d'1 de gener de 2009

	Total estrangers	UE-27	No UE	Total població	Percentatge d'estrangers	Percentatge UE-27	Percentatge no UE
Andalusia	668.093	334.438	333.655	8.285.692	8,1%	50,1%	49,9%
Aragó	170.295	85.752	84.543	1.342.926	12,7%	50,4%	49,6%
Astúries	47.012	17.143	29.869	1.085.110	4,3%	36,5%	63,5%
Illes Balears	237.359	122.010	115.349	1.094.972	21,7%	51,4%	48,6%
Canàries	299.220	159.909	139.311	2.098.593	14,3%	53,4%	46,6%
Cantàbria	38.024	12.114	25.910	589.043	6,5%	31,9%	68,1%
Castella i Lleó	166.032	83.344	82.688	2.560.031	6,5%	50,2%	49,8%
Castella-la Manxa	224.892	115.546	109.346	2.079.401	10,8%	51,4%	48,6%
Catalunya	1.184.192	306.692	877.500	7.467.423	15,9%	25,9%	74,1%
Com. Valenciana	882.870	483.174	399.696	5.084.502	17,4%	54,7%	45,3%
Extremadura	36.489	17.311	19.178	1.100.000	3,3%	47,4%	52,6%
Galícia	106.129	38.940	67.189	2.794.796	3,8%	36,7%	63,3%
Madrid	1.043.133	352.080	691.053	6.360.241	16,4%	33,8%	66,2%
Múrcia	235.134	60.493	174.641	1.445.410	16,3%	25,7%	74,3%
Navarra	70.149	22.694	47.455	629.569	11,1%	32,4%	67,6%
País Basc	132.189	35.136	97.053	2.171.243	6,1%	26,6%	73,4%
La Rioja	46.416	18.631	27.785	321.025	14,5%	40,1%	59,9%
Total Espanya	5.598.691	2.266.808	3.331.883	46.661.950	12,0%	40,5%	59,5%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

Quadre 48 Evolució de la població resident a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats, des de 2000 fins a 2008 (padró d'habitants d'1 de gener)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Total població estrangera	73.614	99.744	126.505	131.423	156.270	167.751	190.170	223.036	237.359
Europa	46.994	55.533	64.893	61.238	73.753	86.106	100.934	118.807	127.475
Alemanya	18.021	20.469	22.905	19.790	22.802	26.293	29.189	33.208	34.936
Regne Unit	10.850	12.199	13.714	12.745	14.968	17.637	19.803	22.055	23.097
Itàlia	3.195	4.480	6.079	6.864	8.532	10.135	11.933	14.171	15.708
Romania	310	671	1.414	2.268	3.618	4.845	7.025	10.330	11.849
Bulgària	664	1.421	2.456	3.130	4.144	4.410	6.369	7.985	8.705
Àfrica	10.332	14.452	17.605	18.814	22.778	23.666	25.495	30.190	34.244
Marroc	7.525	10.305	12.650	13.649	16.282	16.878	17.935	20.625	23.134
Amèrica del Sud i Central	12.846	25.461	38.994	46.159	53.339	51.554	56.885	65.704	66.140
Equador	2.881	7.167	11.937	15.381	16.134	13.758	13.100	13.538	13.340
Argentina	2.643	5.027	9.148	10.426	11.915	10.802	11.129	12.328	11.705
Colòmbia	2.523	6.638	8.464	8.519	9.299	8.504	9.026	9.965	10.373
Àsia	2.445	3.035	3.603	4.014	4.949	5.060	5.453	6.752	7.877
Xina	951	1.275	1.604	1.930	2.553	2.654	2.867	3.486	4.025
Resta	997	1.263	1.410	1.198	1.451	1.365	1.403	1.583	1.623

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

Quadre 49 Rànquing de les nacionalitats estrangeres amb un nombre més elevat de residents a les Illes Balears (1 de gener de 2009)

País	Total 2008	Percentatge total d'estrangers	Variació absoluta 2007-2008	Variació relativa 2007-2008
Alemanya	34.936	14,7%	1.728	5,2%
Marroc	23.134	9,7%	2.509	12,2%
Regne Unit	23.097	9,7%	1.042	4,7%
Itàlia	15.708	6,6%	1.537	10,8%
Equador	13.340	5,6%	-198	-1,5%
Romania	11.849	5,0%	1.519	14,7%
Argentina	11.705	4,9%	-623	-5,1%
Colòmbia	10.373	4,4%	408	4,1%
Bulgària	8.705	3,7%	720	9,0%
França	8.247	3,5%	371	4,7%
Bolívia	7.759	3,3%	-539	-6,5%
Uruguai	4.937	2,1%	-11	-0,2%
Brasil	4.440	1,9%	387	9,5%
Xina	4.025	1,7%	539	15,5%
Polònia	3.936	1,7%	423	12,0%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

Quadre 50 Distribució de la població a les Illes Balears per sexe i grans grups de nacionalitats (2008)

	Total 2008	Homes	Dones	Percentatge d'homes	Percentatge de dones
Total	1.094.972	552.190	542.782	50,4%	49,6%
Estrangers	237.359	124.075	113.284	52,3%	47,7%
UE	122.010	62.130	59.880	50,9%	49,1%
No UE	115.349	61.945	53.404	53,7%	46,3%
Nacionals	857.613	428.115	429.498	49,9%	50,1%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

Quadre 51 Distribució de la població estrangera a les Illes Balears, segons nacionalitat i sexe (2008)

País	Total 2008	Homes	Dones	Percentatge d'homes	Percentatge de dones
Alemanya	34.936	17.438	17.498	49,9%	50,1%
Marroc	23.134	14.854	8.280	64,2%	35,8%
Regne Unit	23.097	11.255	11.842	48,7%	51,3%
Itàlia	15.708	9.210	6.498	58,6%	41,4%
Equador	13.340	6.544	6.796	49,1%	50,9%
Romania	11.849	6.304	5.545	53,2%	46,8%
Argentina	11.705	6.013	5.692	51,4%	48,6%
Colòmbia	10.373	4.848	5.525	46,7%	53,3%
Bulgària	8.705	4.435	4.270	50,9%	49,1%
França	8.247	3.986	4.261	48,3%	51,7%
Bolívia	7.759	3.590	4.169	46,3%	53,7%
Uruguai	4.937	2.503	2.434	50,7%	49,3%
Brasil	4.440	1.772	2.668	39,9%	60,1%
Xina	4.025	2.379	1.646	59,1%	40,9%
Polònia	3.936	2.122	1.814	53,9%	46,1%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

Quadre 52 Distribució de la població a les Illes Balears per illa, sexe i grans grups de nacionalitats (2007)

	Total 2007	Homes	Dones	Percentatge d'homes	Percentatge de dones
Mallorca					
Total	846.210	424.176	422.034	50,1%	49,9%
Estrangers	173.999	89.859	84.140	51,6%	48,4%
UE	86.465	43.443	43.022	50,2%	49,8%
No UE	87.534	46.416	41.118	53,0%	47,0%
Nacionals	672.211	334.317	337.894	49,7%	50,3%
Menorca					
Total	92.434	46.463	45.971	50,3%	49,7%
Estrangers	15.147	7.814	7.333	51,6%	48,4%
UE	7.159	3.596	3.563	50,2%	49,8%
No UE	7.988	4.218	3.770	52,8%	47,2%
Nacionals	77.287	38.649	38.638	50,0%	50,0%
Eivissa					
Total	125.053	64.913	60.140	51,9%	48,1%
Estrangers	31.067	16.891	14.176	54,4%	45,6%
UE	18.076	9.738	8.338	53,9%	46,1%
No UE	12.991	7.153	5.838	55,1%	44,9%
Nacionals	93.986	48.022	45.964	51,1%	48,9%
Formentera					
Total	9.147	4.843	4.304	52,9%	47,1%
Estrangers	2.823	1.554	1.269	55,0%	45,0%
UE	1.895	1.029	866	54,3%	45,7%
No UE	928	525	403	56,6%	43,4%
Nacionals	6.324	3.289	3.035	52,0%	48,0%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

Quadre 53 Població resident a les Illes Balears per nacionalitat, per sexe i edat (1 de gener de 2009)

	0-15 anys	16-44 anys	45-64 anys	65 i més anys	Total
Ambdós sexes					
Alemanya	2.908	12.675	11.820	7.533	34.936
Marroc	6.080	14.627	2.243	184	23.134
Regne Unit	2.875	8.029	7.894	4.299	23.097
Itàlia	1.875	9.618	3.305	910	15.708
Equador	2.447	8.960	1.853	80	13.340
Romania	1.646	8.805	1.316	82	11.849
Argentina	1.573	7.764	1.914	454	11.705
Colòmbia	1.577	6.979	1.648	169	10.373
Bulgària	1.035	5.659	1.895	116	8.705
França	782	3.898	2.189	1.378	8.247
Bolívia	1.166	5.811	758	24	7.759
Uruguai	781	3.095	886	175	4.937
Brasil	548	3.408	455	29	4.440
Xina	766	2.461	729	69	4.025
Polònia	502	2.811	607	16	3.936
Homes					
Alemanya	1.477	5.830	5.940	4.191	17.438
Marroc	3.357	9.832	1.565	100	14.854
Regne Unit	1.435	3.788	3.821	2.211	11.255
Itàlia	993	5.884	1.867	466	9.210
Equador	1.223	4.416	877	28	6.544
Romania	846	4.736	684	38	6.304
Argentina	843	4.052	952	166	6.013
Colòmbia	798	3.342	657	51	4.848
Bulgària	524	2.961	913	37	4.435
França	404	1.828	1.088	666	3.986
Bolívia	574	2.691	318	7	3.590
Uruguai	430	1.591	429	53	2.503
Brasil	289	1.348	128	7	1.772
Xina	440	1.462	437	40	2.379
Polònia	281	1.467	369	5	2.122
Dones					
Alemanya	1.431	6.845	5.880	3.342	17.498
Marroc	2.723	4.795	678	84	8.280
Regne Unit	1.440	4.241	4.073	2.088	11.842
Itàlia	882	3.734	1.438	444	6.498
Equador	1.224	4.544	976	52	6.796
Romania	800	4.069	632	44	5.545
Argentina	730	3.712	962	288	5.692
Colòmbia	779	3.637	991	118	5.525
Bulgària	511	2.698	982	79	4.270
França	378	2.070	1.101	712	4.261
Bolívia	592	3.120	440	17	4.169
Uruguai	351	1.504	457	122	2.434
Brasil	259	2.060	327	22	2.668
Xina	326	999	292	29	1.646
Polònia	221	1.344	238	11	1.814

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

Quadre 54 Població resident a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats, per sexe i edat (2007)

Zona de procedència	0-15 anys	16-64 anys	65 i més anys	Total
Mallorca				
Total	135.529	592.000	118.681	846.210
Estrangers	24.489	136.691	12.819	173.999
Nacionals	111.040	455.309	105.862	672.211
Menorca				
Total	15.330	64.667	12.437	92.434
Estrangers	2.146	11.501	1.500	15.147
Nacionals	13.184	53.166	10.937	77.287
Eivissa				
Total	19.052	92.599	13.402	125.053
Estrangers	3.857	25.269	1.941	31.067
Nacionals	15.195	67.330	11.461	93.986
Formentera				
Total	1.235	6.752	1.160	9.147
Estrangers	258	2.192	373	2.823
Nacionals	977	4.560	787	6.324

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

Quadre 55 Població resident a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats, per sexe i edat (1 de gener de 2009)

Zona de procedència	0-15 anys	16-44 anys	45-64 anys	65 i més anys	Total
Ambdós sexes					
Total	175.019	505.501	264.275	150.177	1.094.972
Estrangers	32.938	137.469	48.674	18.278	237.359
UE	13.216	60.020	32.939	15.835	122.010
No UE	19.722	77.449	15.735	2.443	115.349
Nacionals	142.081	368.032	215.601	131.899	857.613
Homes					
Total	90.680	262.360	133.455	65.695	552.190
Estrangers	17.197	72.982	24.534	9.362	124.075
UE	6.786	30.454	16.546	8.344	62.130
No UE	10.411	42.528	7.988	1.018	61.945
Nacionals	73.483	189.378	108.921	56.333	428.115
Dones					
Total	84.339	243.141	130.820	84.482	542.782
Estrangers	15.741	64.487	24.140	8.916	113.284
UE	6.430	29.566	16.393	7.491	59.880
No UE	9.311	34.921	7.747	1.425	53.404
Nacionals	68.598	178.654	106.680	75.566	429.498

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

Quadre 56 Evolució de la població resident a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats, des de 2000 fins a 2008 (permisos de residència en data 31 de desembre)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Total	45.772	47.589	60.779	75.867	92.028	117.605	130.752	166.936	189.707
Europa	34.110	35.125	37.118	40.790	45.573	51.627	57.005	82.844	94.291
Alemanya	12.374	12.313	12.206	12.373	12.788	12.645	13.579	18.271	19.671
Regne Unit	9.408	10.153	10.151	10.202	11.379	12.036	12.665	14.973	16.232
Itàlia	2.327	2.626	3.186	4.927	6.108	7.114	8.252	10.970	12.221
Romania	90	120	377	645	922	2.407	2.653	8.565	11.226
Bulgària	193	185	666	1.068	1.469	2.663	2.913	7.103	8.380
Àfrica	5.266	5.594	10.270	15.517	19.026	23.492	26.091	30.866	35.595
Marroc	4.100	4.175	7.788	11.282	14.227	17.455	19.526	23.178	26.879
Amèrica del Sud i Central	4.353	4.988	10.488	15.803	22.692	36.668	41.112	45.438	50.547
Equador	369	956	2.378	4.739	6.742	11.991	13.006	13.729	14.779
Argentina	950	945	1.962	2.824	4.117	6.646	7.387	7.964	8.509
Colòmbia	521	580	2.267	3.344	5.067	7.213	8.548	9.322	10.353
Àsia	1.489	1.369	2.332	3.175	4.088	5.136	5.824	7.025	8.206
Xina	559	514	1.075	1.605	2.146	2.823	3.234	3.967	4.557
Rest a	554	513	571	582	649	682	720	763	1.068

Font: Registre Central d'Estrangers. Secretaria d'Estat d'Immigració

Quadre 57 Nombre d'immigrants a les Illes Balears segons el motiu del trasllat

	Illes Balears	Total
Per la qualitat de vida	73.573	1.810.838
A la recerca d'una ocupació millor	54.095	1.765.002
Per raons familiars (reagrupació)	50.954	1.451.950
Per falta d'ocupació	32.340	1.054.197
Per altres raons	31.596	547.002
Pel clima	25.480	515.125
Pel cost de vida	18.319	649.456
Per canvi de destinació laboral	13.066	268.794
Per raons formatives o educatives	7.047	379.170
Per la seva seva jubilació	6.728	164.959
Per raons polítiques	4.039	137.316
Per estada temporal en el país de trànsit	2.149	51.456
Per raons religioses	142	17.737

Font: elaboració pròpia a partir de l'Enquesta Nacional d'Immigrants 2007 de l'INE

Quadre 58 Nombre d'immigrants segons la convivència dels fills i el nombre de fills a les Illes Balears i a Espanya

	Hi conviuen		No hi conviuen	
	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears
Total	1.982.001	77.445	1.308.541	58.954
Un	986.687	41.012	543.805	24.395
Dos	696.066	25.642	440.346	19.822
Tres	203.441	7.812	182.645	8.647
Quatre	63.706	1.634	86.923	3.730
Cinc	21.353	1.153	28.093	788
Sis o més	10.748	192	26.729	1.572

Font: elaboració pròpia a partir de l'Enquesta Nacional d'Immigrants 2007, de l'INE

Quadre 59 Nombre d'habitatges familiars amb immigrants residents a les Illes Balears, segons el règim de tinença de l'habitatge

	Total		Illes Balears	
Total	2.158.694	100,0%	94.290	100,0%
De la seva propietat	823.447	38,1%	37.721	40,0%
Llogada	869.963	40,3%	39.427	41,8%
Cedida	416.985	19,3%	14.286	15,2%
Altres situacions	48.298	2,2%	2.856	3,0%

Font: elaboració pròpia a partir de l'Enquesta Nacional d'Immigrants 2007, de l'INE

Quadre 60 Distribució dels actius a les Illes Balears per sexe i grans grups de nacionalitats (2008)

	Total 2008	Homes	Dones	Percentatge d'homes	Percentatge de dones
Total	567.550	321.900	245.650	56,7%	43,3%
Estrangers	146.900	78.800	68.100	53,6%	46,4%
UE	44.475	24.250	20.225	54,5%	45,5%
No UE	102.425	54.575	47.850	53,3%	46,7%
Nacionals	420.650	243.100	177.550	57,8%	42,2%

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

Quadre 61 Població activa a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i sexe (2005-2008)

	2005	2006	2007	2008
Ambdós sexes				
Total	504.400	530.200	546.100	567.600
Nacionals	406.500	420.400	416.500	420.700
Estrangers	97.900	109.800	129.600	146.900
UE	17.400	27.900	43.400	44.400
No UE	80.500	82.000	86.200	102.500
Homes				
Total	289.500	304.000	313.400	321.900
Nacionals	235.100	242.500	239.300	243.100
Estrangers	54.500	61.500	74.100	78.800
UE	9.000	15.600	26.100	24.200
No UE	45.500	46.000	48.000	54.600
Dones				
Total	214.900	226.200	232.700	245.600
Nacionals	171.500	177.900	177.200	177.600
Estrangeres	43.400	48.300	55.500	68.100
UE	8.400	12.300	17.300	20.200
No UE	35.000	36.000	38.200	47.900

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

Quadre 62 Població estrangera activa i població major de 16 anys per comunitats autònomes (2008)

	Actius	Població de 16 anys i més	%
Andalusia	412.400	560.800	73,5%
Aragó	103.900	125.400	82,9%
Astúries	31.100	37.100	83,8%
Illes Balears	146.900	192.350	76,4%
Canàries	188.800	266.000	71,0%
Cantàbria	21.900	29.100	75,3%
Castella i Lleó	98.300	122.700	80,1%
Castella-la Manxa	130.700	161.600	80,9%
Catalunya	739.400	957.900	77,2%
Com. Valenciana	539.200	754.600	71,5%
Extremadura	17.200	24.700	69,6%
Galícia	67.300	90.700	74,2%
Madrid	729.900	893.400	81,7%
Múrcia	168.800	209.200	80,7%
Navarra	43.300	53.800	80,5%
País Basc	78.200	99.700	78,4%
La Rioja	29.400	37.400	78,6%
Total Espanya	3.551.500	4.627.500	76,7%

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

Quadre 63 Taxes d'activitat, d'ocupació i atur a les Illes Balears, per grans grups de nacionalitat (2005-2008)

	2005	2006	2007	2008
Taxa d'activitat				
Total	62,7	64,1	64,1	64,8
Nacionals	60,4	62,1	61,3	61,5
Estrangers	74,8	73,1	75,2	76,4
UE	50,5	61,3	69,0	63,1
No UE	83,5	78,2	78,7	84,0
Taxa d'ocupació				
Total	58,2	60,0	59,6	58,2
Nacionals	56,4	58,6	57,6	56,6
Estrangers	67,6	66,0	67,4	63,7
UE	46,1	57,2	64,3	51,7
No UE	75,3	69,8	69,1	70,7
Taxa d'atur				
Total	7,2	6,5	7,0	10,2
Nacionals	6,6	5,6	5,9	8,0
Estrangers	9,7	9,7	10,4	16,5
UE	8,8	6,8	6,8	18,1
No UE	9,8	10,7	12,2	15,8

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

Quadre 64 Taxa d'ocupació per grans grups de nacionalitats i per sexe (2005-2008)

	Total Població	Nacionals	Total Estrangers	UE	No UE
Ambdós sexes					
2005	58,2	56,4	67,6	46,1	75,26
2006	60,0	58,6	66,0	57,2	69,82
2007	59,6	57,6	67,4	64,3	69,14
2008	58,2	56,6	63,7	51,7	70,71
Homes					
2005	68,6	66,4	80,1	58,1	86,54
2006	70,0	68,5	77,1	66,8	81,38
2007	69,5	66,9	79,6	74,4	82,83
2008	66,4	65,1	71,4	60,3	77,66
Dones					
2005	47,9	46,4	55,3	37,2	63,1
2006	50,0	48,8	55,3	48,2	58,46
2007	49,8	48,4	55,3	53,0	56,46
2008	49,9	48,0	56,6	43,8	64,14

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

Quadre 65 Taxa d'ocupació estrangers per comunitats autònomes (2005-2008)

	2005	2006	2007	2008
Astúries	50,2	63,5	65,18	73,4
Madrid	74,8	76,6	73,33	71,7
Aragó	73,8	71,4	76,47	70,8
Navarra	72,5	70,6	69,86	67,8
Cantàbria	64,3	67,3	66,72	66,6
País Basc	68,0	64,5	63,29	65,7
Catalunya	65,1	68,6	67,27	64,6
Múrcia	69,3	71,0	72,29	64,6
Castella-la Manxa	69,8	68,3	67,21	64,5
Galícia	52,5	60,5	61,12	64,5
La Rioja	70,6	72,9	69,63	64,2
Illes Balears	67,6	66,0	67,37	63,7
Total Espanya	66,9	68,1	66,68	63,3
Castella i Lleó	68,5	68,0	64,38	62,9
Com. Valenciana	64,9	61,0	59,18	57,3
Andalusia	60,0	64,3	64,34	56,5
Canàries	64,0	66,8	65,61	54,8
Extremadura	55,2	58,4	45,17	53,0

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

Quadre 66 Taxa d'atur per grans grups de nacionalitats i per sexe (2005-2008)

	Total Població	Nacionals	Total Estrangers	UE	No UE
Ambdós sexes					
2008	10,2	8,0	16,5	18,1	15,8
2007	7,0	5,9	10,4	6,8	12,2
2006	6,5	5,6	9,7	6,8	10,7
2005	7,2	6,6	9,7	8,8	9,8
Homes					
2008	9,7	7,7	15,9	16,4	15,7
2007	5,8	5,2	7,9	5,4	9,2
2006	5,1	4,5	7,4	5,6	8,1
2005	5,2	5,3	5,0	5,4	4,9
Dones					
2008	10,8	8,3	17,2	20,2	16,0
2007	8,5	6,9	13,8	9,0	16,0
2006	8,3	7,1	12,6	8,2	14,1
2005	9,9	8,5	15,6	12,5	16,3

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

Quadre 67 Taxa d'atur estrangers per comunitats autònomes (2005-2008)

	2005	2006	2007	2008
Andalusia	12,5	13,8	14,35	23,2
Aragó	10,1	10,3	9,6	14,6
Astúries	12,3	16,8	15,58	12,3
Illes Balears	9,7	9,7	10,4	16,5
Canàries	11,8	13,9	10,76	22,9
Cantàbria	14,1	12,7	11,43	11,7
Castella i Lleó	11,6	13,6	15,75	21,5
Castella-la Manxa	13,1	14,2	14,19	20,2
Catalunya	13,3	12,1	11,7	16,3
Com. Valenciana	10,7	12,1	14,56	19,8
Extremadura	19,3	19,6	26,57	24,1
Galícia	18,0	16,2	15,54	13,0
Madrid	9,0	8,9	9,52	12,3
Múrcia	11,3	9,0	10,06	20,0
Navarra	9,9	11,2	7,83	15,8
País Basc	12,3	16,9	16,65	16,3
La Rioja	11,9	12,8	11,4	18,2
Total Espanya	11,4	11,8	12,18	17,5

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

Quadre 68 Evolució dels treballadors d'alta en la Seguretat Social per grans grups de nacionalitats i sexe (1r semestre 2005-2008)

	1er semestre 2005	1er semestre 2006	1er semestre 2007	1er semestre 2008
Ambdós sexes				
Total	458.653	503.036	526.794	536.778
Nacionals	405.930	432.108	448.956	453.662
Estrangers	52.724	70.928	77.838	83.116
UE	21.957	24.229	32.563	35.694
No UE	30.767	46.700	45.275	47.422
Homes				
Total	267.686	290.184	303.781	307.065
Nacionals	235.902	248.613	257.370	257.562
Estrangers	31.784	41.572	46.411	49.503
UE	12.139	13.349	18.131	20.175
No UE	19.645	28.223	28.280	29.328
Dones				
Total	190.967	212.852	223.014	229.713
Nacionals	170.027	183.495	191.587	196.100
Estrangeres	20.940	29.357	31.427	33.613
UE	9.818	10.880	14.431	15.520
No UE	11.122	18.477	16.996	18.094

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

Quadre 69 Evolució dels afiliats estrangers a la Seguretat Social a les Illes Balears per nacionalitats (2005-2008)

	2005	2006	2007	2008	Percentatge sobre el total
Top 11					
Alemanya	7.838	8.506	9.299	9.764	11,8%
Equador	7.363	9.066	8.873	8.223	9,9%
Marroc	6.479	7.456	8.108	8.004	9,6%
Regne Unit	5.415	5.556	5.863	5.934	7,1%
Itàlia	3.962	4.552	5.331	5.617	6,8%
Colòmbia	4.179	5.097	5.323	5.554	6,7%
Argentina	3.874	4.728	4.868	4.920	5,9%
Romania	1.393	1.988	2.449	3.160	3,8%
Bulgària	1.700	2.168	2.357	2.481	3,0%
França	1.828	1.963	2.110	2.118	2,5%
Xina	1.297	1.698	1.815	1.947	2,3%
Total estrangers	62.038	73.725	80.716	83.079	69,5%

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

Quadre 70 Evolució afiliats a la Seguretat Social per règim (2005-2008)

		Total	General	Autònoms	Agrari	Mar	Llar
2005	Total	421.243	324.455	79.636	5.163	2.235	9.753
	Nacionals	359.205	281.100	69.228	3.989	2.114	2.774
	Estrangers	62.038	43.355	10.408	1.174	122	6.979
	% estrangers	14,7%	13,4%	13,1%	22,7%	5,4%	71,6%
2006	Total	441.276	341.954	81.271	4.625	2.134	11.292
	Nacionals	367.551	289.093	70.024	3.612	1.999	2.824
	Estrangers	73.725	52.861	11.247	1.012	136	8.469
	% estrangers	16,7%	15,5%	13,8%	21,9%	6,4%	75,0%
2007	Total	455.689	356.005	84.305	4.444	2.102	8.834
	Nacionals	374.973	295.314	71.316	3.482	1.961	2.901
	Estrangers	80.716	60.691	12.990	962	141	5.933
	% estrangers	17,7%	17,0%	15,4%	21,6%	6,7%	67,2%
2008	Total	452.244	350.189	88.333	2.350	2.061	9.311
	Nacionals	369.165	289.881	73.483	955	1.907	2.939
	Estrangers	83.079	60.308	14.850	1.395	154	6.372
	% estrangers	18,4%	17,2%	16,8%	59,4%	7,5%	68,4%

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

Quadre 71 Treballadors d'alta en la Seguretat Social per grans grups de nacionalitats i règim de cotització (2008)

	Total	Variació relativa 2007	General	Variació relativa 2007	Autònoms	Variació relativa 2007	Agrari	Variació relativa 2007	Mar	Variació relativa 2007	Llar	Variació relativa 2007
Total	452.244	-0,8%	350.189	-1,6%	88.333	4,8%	2.350	-47,1%	2.061	-1,9%	9.311	5,4%
Nacionals	369.165	-1,6%	289.882	-1,8%	73.483	3,0%	955	-72,6%	1.907	-2,7%	2.939	1,3%
Estrangers	83.079	2,9%	60.308	-0,6%	14.850	14,3%	1.395	45,1%	154	9,1%	6.372	7,4%
UE	36.405	5,0%	23.717	1,8%	11.627	15,3%	121	-28,1%	92	-0,5%	848	-17,2%
No UE	46.674	1,4%	36.591	-2,1%	3.224	10,9%	1.274	60,6%	62	27,3%	5.524	12,5%
Top 11												
Alemanya	9.764	5,0%	5.545	4,9%	4.084	5,4%	9	-59,5%	22	3,6%	104	12,6%
Equador	8.223	-7,3%	6.573	-7,9%	152	13,7%	123	2,4%	1	-61,1%	1.375	-7,1%
Marroc	8.004	-1,3%	6.534	-6,0%	432	2,6%	614	40,3%	19	41,5%	405	43,6%
Regne Unit	5.934	1,2%	3.467	0,3%	2.408	2,4%	4	-44,7%	16	10,1%	40	19,6%
Itàlia	5.617	5,3%	4.459	5,0%	1.111	7,6%	5	-47,7%	14	-4,0%	28	-2,6%
Colòmbia	5.554	4,3%	4.112	-2,5%	206	25,9%	313	328,7%	5	-6,2%	919	6,4%
Argentina	4.920	1,1%	4.016	-0,5%	530	13,6%	12	-7,3%	9	92,6%	354	1,7%
Romania	3.160	29,1%	1.626	-1,3%	1.324	151,7%	24	-22,7%	3	25,0%	184	-24,2%
Bulgària	2.481	5,2%	1.519	-0,2%	559	96,3%	33	-11,8%	3	57,7%	367	-28,3%
França	2.118	0,4%	1.434	-0,1%	644	3,0%	5	-41,7%	14	-29,2%	21	-1,2%
Xina	1.947	7,3%	1.298	3,8%	552	11,7%	1	466,7%	0	0,0%	96	35,1%

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

Quadre 72 Contractes registrats a les Illes Balears per sexe i grans grups de nacionalitats (2005-2008)

	2005	2006	2007	2008
Ambdós sexes				
Total	401.438	437.038	440.171	381.473
Nacionals	297.476	311.853	297.015	252.416
Estrangers	103.962	125.185	143.156	129.057
UE	34.113	41.003	47.538	44.765
No UE	69.849	84.182	95.618	84.292
Homes				
Total	221.057	240.091	242.042	202.263
Nacionals	156.653	163.029	155.251	126.105
Estrangers	64.404	77.062	86.791	76.158
UE	17.982	21.725	25.074	22.902
No UE	46.422	55.337	61.717	53.256
Dones				
Total	180.381	196.947	198.129	179.210
Nacionals	140.823	148.824	141.764	126.311
Estrangeres	39.558	48.123	56.365	52.899
UE	16.131	19.278	22.464	21.863
No UE	23.427	28.845	33.901	31.036

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Quadre 73 Pes dels contractes estrangers registrats a les Illes Balears (2005-2008)

	2005	2006	2007	2008
Ambdós sexes				
Total	401.438	437.038	440.171	381.473
Nacionals	297.476	311.853	297.015	252.416
Estrangers	103.962	125.185	143.156	129.057
% estrangers	25,9%	28,6%	32,5%	33,8%
Homes				
Total	221.057	240.091	242.042	202.263
Nacionals	156.653	163.029	155.251	126.105
Estrangers	64.404	77.062	86.791	76.158
% estrangers	29,1%	32,1%	35,9%	37,7%
Dones				
Total	180.381	196.947	198.129	179.210
Nacionals	140.823	148.824	141.764	126.311
Estrangeres	39.558	48.123	56.365	52.899
% estrangers	21,9%	24,4%	28,4%	29,5%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Quadre 74 Contractes registrats a les Illes Balears per illa i grans grups de nacionalitats (2005-2008)

	2005	2006	2007	2008
Mallorca				
Total	315.982	344.957	346.493	297.645
Nacionals	236.064	248.060	235.053	197.946
Estrangers	79.918	96.897	111.440	99.699
UE	25.610	30.786	36.247	33.941
No UE	54.308	66.111	75.193	65.758
Menorca				
Total	33.205	33.776	33.429	28.746
Nacionals	24.515	24.377	22.974	19.769
Estrangers	8.690	9.399	10.455	8.977
UE	2.105	2.294	2.709	2.384
No UE	6.585	7.105	7.746	6.593
Eivissa				
Total	49.036	54.757	56.901	51.685
Nacionals	34.871	37.150	36.959	32.729
Estrangeres	14.165	17.607	19.942	18.956
UE	5.940	7.383	8.002	7.782
No UE	8.225	10.224	11.940	11.174
Formentera				
Total	3.215	3.548	3.348	3.397
Nacionals	2.026	2.266	2.029	1.972
Estrangeres	1.189	1.282	1.319	1.425
UE	458	540	580	658
No UE	731	742	739	767

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Quadre 75 Contractes registrats a les Illes Balears per sector econòmic i grans grups de nacionalitats (2005-2008)

	Total 2005				Total 2006				Total 2007				Total 2008			
	Nacionals	UE	No UE		Nacionals	UE	No UE		Nacionals	UE	No UE		Nacionals	UE	No UE	
Agricultura i pesca	1.541	320	2.055		1.714	309	1.848		1.919	311	1.683		1.721	285	2.060	
Indústria	11.209	915	2.631		11.832	1.186	2.839		11.091	1.433	2.965		8.308	1.203	2.446	
Construcció	45.439	3.779	23.277		48.221	5.530	29.382		44.524	6.308	33.426		30.871	4.718	25.356	
Serveis	239.287	29.099	41.886		250.086	33.978	50.113		239.481	39.486	57.544		211.516	38.559	54.430	
Comerç	40.395	3.117	5.524		42.853	3.699	6.371		41.802	4.238	7.410		34.650	3.939	7.016	
Hoteleria	68.160	14.028	18.306		72.457	16.669	22.411		64.251	19.933	25.672		58.593	20.252	25.503	
Altres	130.732	11.954	18.056		134.776	13.610	21.331		133.428	15.315	24.462		118.273	14.368	21.911	
TOTAL	297.476	34.113	69.849		311.853	41.003	84.182		297.015	47.538	95.618		252.416	44.765	84.292	

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Quadre 76 Contractes registrats a les Illes Balears per branques d'activitat i grans grups de nacionalitats (2005-2008)

	2005	2006	2007	2008
Nacionals	297.476	311.853	297.015	252.416
Agricultura, ramaderia, caça i silvicultura	1.267	1.415	1.668	1.491
Pesca	274	299	251	230
Indústries extractives	249	247	223	117
Indústries manufactureres	10.133	10.765	10.390	7.762
Producció d'energia, gas i aigua	827	820	478	429
Construcció	45.439	48.221	44.524	30.871
Comerç; reparació de vehicles de motor	40.395	42.853	41.802	34.650
Hoteleria	68.160	72.457	64.251	58.593
Transport, emmagatzemament i comunicacions	27.158	25.232	25.171	19.025
Intermediació financera	2.605	2.777	2.000	1.514
Activitats immobiliàries i de lloguer, serveis empreses	50.530	53.103	49.039	38.879
Administració pública, defensa i Seguretat Social	5.088	5.239	5.228	5.793
Educació	7.357	8.169	9.009	9.603
Activitats sanitàries i veterinàries, serveis socials	18.727	20.145	21.039	21.583
Altres activitats socials, serveis personals	19.065	19.949	21.729	21.620
Activitats de les llars	199	159	212	253
Organismes extraterritorials	3	3	1	3
UE	34.113	41.003	47.538	44.765
Agricultura, ramaderia, caça i silvicultura	311	303	306	281
Pesca	9	6	5	4
Indústries extractives	10	14	9	5
Indústries manufactureres	893	1.156	1.411	1.187
Producció d'energia, gas i aigua	12	16	13	11
Construcció	3.779	5.530	6.308	4.718
Comerç; reparació de vehicles de motor	3.117	3.669	4.238	3.939
Hoteleria	14.028	16.699	19.933	20.252
Transport, emmagatzemament i comunicacions	2.629	2.600	3.432	3.170
Intermediació financera	89	136	118	92
Activitats immobiliàries i de lloguer, serveis empreses	5.304	6.455	7.153	6.397
Administració pública, defensa i Seguretat Social	61	83	91	136
Educació	462	536	580	620
Activitats sanitàries i veterinàries, serveis socials	648	755	870	874
Altres activitats socials, serveis personals	2.617	2.951	2.981	2.985
Activitats de les llars	144	92	82	86
Organismes extraterritorials	0	2	8	8
No UE	69.849	84.182	95.618	84.292
Agricultura, ramaderia, caça i silvicultura	1.998	1.790	1.625	1.983
Pesca	57	58	58	77
Indústries extractives	82	67	55	30
Indústries manufactureres	2.527	2.747	2.891	2.391
Producció d'energia, gas i aigua	22	25	19	25
Construcció	23.277	29.382	33.426	25.356
Comerç; reparació de vehicles de motor	5.524	6.371	7.410	7.016
Hoteleria	18.306	22.411	25.672	25.503
Transport, emmagatzemament i comunicacions	1.401	1.671	1.938	1.849
Intermediació financera	105	128	71	58
Activitats immobiliàries i de lloguer, serveis empreses	11.425	13.922	16.321	13.167
Administració pública, defensa i Seguretat Social	101	156	217	248
Educació	314	364	382	399
Activitats sanitàries i veterinàries, serveis socials	1.110	1.374	1.621	2.187
Altres activitats socials, serveis personals	2.956	3.271	3.578	3.577
Activitats de les llars	644	442	334	426
Organismes extraterritorials	0	3	0	0

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Quadre 77 Contractes registrats a les Illes Balears per tipus de contracte i grans grups de nacionalitats (2005-2008)

	2005		2006		2007		2008	
	Indefinits	Temporals	Indefinits	Temporals	Indefinits	Temporals	Indefinits	Temporals
Total	43.069	358.369	57.703	379.335	59.140	381.031	51.855	329.618
Nacionals	33.786	263.690	43.328	268.525	43.726	253.289	36.618	215.798
Estrangers	9.283	94.679	14.375	110.810	15.414	127.742	15.237	113.820
UE	4.044	30.069	5.389	35.614	6.458	41.080	6.776	37.989
No UE	5.239	64.610	8.986	75.196	8.956	86.662	8.461	75.831

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Quadre 78 Població en atur a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i sexe (2005-2008)

Aturats (EPA)	2005	2006	2007	2008
Ambdós sexes				
Total	36.400	34.250	38.100	57.800
Nacionals	26.900	23.550	24.600	33.500
Estrangers	9.500	10.700	13.500	24.300
UE	1.600	1.900	3.000	8.000
No UE	7.900	8.800	10.500	16.300
Homes				
Total	15.000	15.550	18.200	31.100
Nacionals	12.300	10.950	12.400	18.600
Estrangers	2.700	4.600	5.800	12.500
UE	500	900	1.400	3.900
No UE	2.200	3.700	4.400	8.600
Dones				
Total	21.400	18.700	19.900	26.700
Nacionals	14.600	12.600	12.200	14.900
Estrangeres	6.800	6.100	7.700	11.800
UE	1.100	1.000	1.600	4.100
No UE	5.700	5.100	6.100	7.700

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

Quadre 79 Població estrangera en atur per comunitats autònomes (2006-2008)

	2006			2007			2008		
	Total	Estrangers	%	Total	Estrangers	%	Total	Estrangers	%
Catalunya	260.841	32.708	12,5%	256.406	32.016	12,5%	333.653	58.352	17,5%
Madrid	216.459	23.386	10,8%	221.732	29.243	13,2%	281.045	51.385	18,3%
Com. Valenciana	195.878	18.116	9,2%	201.425	22.139	11,0%	277.891	38.700	13,9%
Andalusia	477.324	17.857	3,7%	492.310	22.052	4,5%	602.888	33.968	5,6%
Canàries	130.359	9.867	7,6%	133.729	11.382	8,5%	175.140	16.939	9,7%
Castella-la Manxa	91.567	5.012	5,5%	91.659	6.866	7,5%	115.531	13.301	11,5%
Illes Balears	36.134	7.164	19,8%	37.243	8.484	22,8%	49.111	12.884	26,2%
Múrcia	44.355	4.760	10,7%	46.619	6.519	14,0%	69.844	12.524	17,9%
Aragó	37.662	4.556	12,1%	35.869	4.976	13,9%	48.230	10.153	21,1%
Castella i Lleó	110.012	4.689	4,3%	106.132	5.707	5,4%	123.345	10.127	8,2%
Galícia	161.276	5.138	3,2%	150.546	5.650	3,8%	162.512	7.217	4,4%
País Basc	80.793	3.925	4,9%	75.629	4.344	5,7%	84.582	6.752	8,0%
Navarra	20.986	2.641	12,6%	20.642	2.623	12,7%	25.319	4.456	17,6%
La Rioja	10.153	1.358	13,4%	10.022	1.594	15,9%	12.807	2.774	21,7%
Astúries	53.440	1.816	3,4%	50.044	1.946	3,9%	52.843	2.638	5,0%
Cantàbria	21.825	1.074	4,9%	20.573	1.185	5,8%	25.359	2.167	8,5%
Extremadura	76.201	1.352	1,8%	74.595	1.415	1,9%	84.530	2.059	2,4%
Total Espanya	2.025.265	145.417	7,2%	2.025.175	168.139	8,3%	2.524.630	286.393	11,3%

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'INEM

Quadre 80 Atur registrat a les Illes Balears per sexe, edat i grans grups de nacionalitats (2005-2008)

	2005		2006		2007		2008	
	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones
Nacionals	13.969	17.918	12.353	16.617	12.356	16.403	17.628	18.600
16-19	826	872	739	812	745	764	1.072	834
20-24	1.709	2.032	1.515	1.763	1.546	1.641	2.277	1.895
25-29	2.029	2.760	1.737	2.393	1.668	2.297	2.429	2.527
30-34	1.747	2.877	1.507	2.626	1.487	2.537	2.218	2.806
35-39	1.417	2.452	1.225	2.276	1.265	2.177	1.917	2.523
40-44	1.270	1.920	1.122	1.770	1.117	1.748	1.722	1.980
45-49	1.097	1.499	969	1.399	970	1.435	1.510	1.662
50-54	1.170	1.366	992	1.341	984	1.361	1.425	1.574
55-59	1.448	1.306	1.261	1.320	1.215	1.414	1.498	1.591
60 i més anys	1.256	834	1.287	917	1.359	1.030	1.560	1.208
Estrangers UE	912	1.354	963	1.402	1.278	1.628	2.004	2.131
16-19	18	27	19	27	25	29	40	39
20-24	83	112	87	116	115	144	166	195
25-29	140	192	143	220	206	277	340	387
30-34	154	221	163	234	241	284	393	369
35-39	145	205	150	202	202	224	308	293
40-44	116	185	129	178	152	199	254	242
45-49	83	150	92	153	121	162	198	210
50-54	61	109	67	114	87	138	130	177
55-59	62	100	59	100	68	103	99	132
60 i més anys	50	53	55	59	61	67	76	89
Estrangers No UE	2.397	1.789	2.693	2.106	3.252	2.325	5.796	2.951
16-19	41	33	42	40	54	44	90	61
20-24	161	162	186	207	234	221	428	275
25-29	483	393	529	446	622	477	999	590
30-34	570	413	651	494	762	540	1.334	673
35-39	444	315	490	353	636	418	1.159	536
40-44	272	210	316	248	392	276	729	344
45-49	204	139	219	165	262	176	515	237
50-54	127	71	148	88	153	98	300	131
55-59	63	43	75	51	93	55	170	69
60 i més anys	33	12	37	15	45	20	71	35

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Quadre 81 Atur registrat a les Illes Balears per sector econòmic i grans grups de nacionalitats (2005-2008)

	2005	2006	2007	2008
Total aturats	38.339	36.134	37.243	49.111
Nacionals	31.887	28.970	28.759	36.228
Agricultura i pesca	201	201	201	297
Indústria	1.898	1.636	1.463	1.777
Construcció	3.996	3.508	3.636	6.303
Serveis	24.903	22.980	22.899	27.069
Hoteleria	8.211	6.913	6.245	6.896
Comerç	5.328	4.885	4.768	5.756
Resta serveis	11.364	11.182	11.886	14.417
Sense ocupació anterior	889	645	560	782
Estrangers UE	2.266	2.365	2.906	4.135
Agricultura i pesca	6	8	17	27
Indústria	52	49	67	104
Construcció	104	123	273	578
Serveis	2.005	2.114	2.481	3.231
Hoteleria	927	970	1.037	1.368
Comerç	239	247	303	401
Resta serveis	839	897	1.141	1.462
Sense ocupació anterior	99	71	68	195
Estrangers no UE	4.186	4.799	5.578	8.748
Agricultura i pesca	77	71	92	163
Indústria	121	130	152	259
Construcció	1.119	1.302	1.762	3.399
Serveis	2.662	3.157	3.468	4.655
Hoteleria	1.284	1.492	1.571	2.058
Comerç	293	370	422	636
Resta serveis	1.085	1.295	1.475	1.961
Sense ocupació anterior	207	139	104	272

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Quadre 82 Guany mitjà anual en euros per treballador a les Illes Balears, segons grups de nacionalitats i sexe (2004-2007)

	2004	2005	2006	2007
Ambdós sexes	16.636	17.018	18.096	18.887
Nacionals	16.958	17.463	18.767	19.729
Resta de nacionalitats	13.115	13.752	14.150	14.296
Homes	18.396	18.696	20.018	20.847
Nacionals	18.860	19.429	21.055	22.029
Resta de nacionalitats	13.615	14.043	14.781	14.888
Dones	14.290	14.819	15.750	16.627
Nacionals	14.453	14.993	16.115	17.148
Resta de nacionalitats	12.355	13.225	13.100	13.506

Font: elaboració pròpia a partir de l'Enquesta d'Estructura Salarial, 2007 de l'INE

Quadre 83 Guany mitjà anual en euros per treballador a Espanya, segons grups de nacionalitats i sexe (2004-2007)

	2004	2005	2006	2007
Ambdós sexes	18.310	18.677	19.681	20.390
Nacionals	18.498	18.906	20.123	20.877
Resta de nacionalitats	14.628	14.906	14.982	14.813
Homes	20.548	21.094	22.051	22.780
Nacionals	20.850	21.437	22.721	23.399
Resta de nacionalitats	15.363	16.096	16.046	16.180
Dones	14.890	15.295	16.245	16.944
Nacionals	14.964	15.427	16.499	17.292
Resta de nacionalitats	13.015	12.636	12.618	12.474

Font: elaboració pròpia a partir de l'Enquesta d'Estructura Salarial, 2007 de l'INE

Quadre 84 Accidents de treball amb baixa a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i illa (2005-2008)

	2005			2006			2007			2008		
	Nacionals	UE	No UE	Nacionals	UE	No UE	Nacionals	UE	No UE	Nacionals	UE	No UE
Mallorca	18.823	509	2.142	18.633	740	3.002	18.610	967	3.767	15.805	941	3.181
Menorca	1.769	44	278	1.613	46	359	1.517	74	379	1.301	66	328
Eivissa	2.392	86	316	2.632	169	493	2.365	212	574	1.958	178	520
Formentera	58	3	18	89	6	22	52	7	23	67	6	30
No consta	117	6	10	112	6	13	115	8	30	101	11	40
Total	23.159	648	2.764	23.079	967	3.889	22.659	1.268	4.773	19.232	1.202	4.099

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Conselleria de Treball i Formació

Quadre 85 Accidents laborals amb baixa a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i grau (2005-2008)

	Total 2005			Total 2006			Total 2007			Total 2008		
	Nacionals	UE	No UE	Nacionals	UE	No UE	Nacionals	UE	No UE	Nacionals	UE	No UE
Lleus	22.942	641	2.730	22.891	959	3.860	22.491	1.262	4.740	19.094	1.194	4.066
Greus	198	6	28	173	7	25	147	6	32	122	5	28
Molt greu	9	0	2	7	0	1	9	0	1	4	2	
Mortals	10	1	4	8	1	3	12	0	0	12	1	5
Total	23.159	648	2.764	23.079	967	3.889	22.659	1.268	4.773	19.232	1.202	4.099

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Conselleria de Treball i Formació

Quadre 86 Accidents de treball amb baixa a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i sector econòmic (2005-2008)

	Total 2005			Total 2006			Total 2007			Total 2008		
	Nacionals	UE	No UE	Nacionals	UE	No UE	Nacionals	UE	No UE	Nacionals	UE	No UE
Agricultura i pesca	369	9	80	302	18	107	318	13	141	296	23	118
Indústria	2.571	83	311	2.602	82	411	2.576	100	500	2.150	105	415
Construcció	6.527	166	1.183	6.484	322	1.827	6.306	397	2.044	4.689	333	1.604
Serveis	13.692	390	1.190	13.691	545	1.544	13.459	758	2.088	12.097	741	1.962
Comerç	3.547	84	254	3.410	89	313	3.368	133	458	2.852	158	402
Hoteleria	4.079	205	589	4.034	304	748	3.735	416	981	3.301	369	930
Altres	6.066	101	347	6.247	152	483	6.356	209	649	5.944	214	630
Total	23.159	648	2.764	23.079	967	3.889	22.659	1.268	4.773	19.232	1.202	4.099

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Conselleria de Treball i Formació

9 ÍNDEX DE QUADRES I GRÀFICS

QUADRES

Quadre 1	Evolució de la població resident a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats (2000-2008)	11
Quadre 2	Població estrangera per comunitats autònomes, segons l'avanç del padró (1 de gener de 2009)	12
Quadre 3	Distribució de població resident a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats (2000-2008)	13
Quadre 4	Migracions interiors a l'Estat (2004-2008)	16
Quadre 5	Migracions interiors per comunitats autònomes durant l'any 2008	17
Quadre 6	Retorn de persones en atur amb abonament anticipat de la prestació, Illes Balears (2008)	18
Quadre 7	Població estrangera per grans grups de nacionalitats i illa, segons el padró d'1 de gener de 2008	19
Quadre 8	Població estrangera per grans grups de nacionalitats i illa, segons el padró d'1 de gener de 2007	20
Quadre 9	Rànquing dels 10 municipis amb més població estrangera resident a l'illa de Mallorca segons el padró d'1 de gener de 2008	21
Quadre 10	Rànquing dels 10 municipis amb més pes de població estrangera resident a l'illa de Mallorca segons el padró d'1 de gener de 2008	21
Quadre 11	Població estrangera resident a l'illa de Menorca segons el padró d'1 de gener de 2008	22
Quadre 12	Població estrangera resident a l'illa de Eivissa segons el padró d'1 de gener de 2008	22
Quadre 13	Rànquing de les nacionalitats estrangeres amb un nombre més elevat de residents per illa (1 de gener de 2008)	23
Quadre 14	Població activa per grans grups de nacionalitats (2005-2008)	27
Quadre 15	Distribució percentual de la població activa per grans grups de nacionalitats i sexe (2005-2008)	29
Quadre 16	Rànquing de la taxa d'activitat d'estrangers per comunitats autònomes (2005-2008)	30
Quadre 17	Evolució dels treballadors d'alta en la Seguretat Social per grans grups de nacionalitats (mitjanes 2005-2008)	34

Quadre 18	Població ocupada per grans grups de nacionalitats (2005-2008)	36
Quadre 19	Treballadors d'alta en la Seguretat Social per grans grups de nacionalitats i règim de cotització (mitjana 2008)	40
Quadre 20	Treballadors estrangers d'alta en el règim general de la Seguretat Social per sector d'activitat a les Illes Balears (mitjanes 1r semestre 2005-2008)	45
Quadre 21	Treballadors estrangers i nacionals d'alta en el règim general de la Seguretat Social per sector d'activitat a les Illes Balears (mitjana 1r semestre 2008)	46
Quadre 22	Deu ocupacions amb més contractació a les Illes Balears. Nacionals (2008)	51
Quadre 23	Deu ocupacions amb més contractació a les Illes Balears. Estrangers UE-27 (2008)	51
Quadre 24	Deu ocupacions amb més contractació a les Illes Balears. Estrangers no UE (2008)	51
Quadre 25	Distribució de la població afiliada per grans grups de nacionalitats i sexe (mitjanes 1r semestre 2005-1r semestre 2008)	52
Quadre 26	Contractes registrats a les Illes Balears per sexe, edat i grans grups de nacionalitats (2008)	54
Quadre 27	Deu ocupacions amb més contractació a les Illes Balears entre nacionals per sexe (2008)	55
Quadre 28	Deu ocupacions amb més contractació a les Illes Balears entre estrangers UE per sexe (2008)	56
Quadre 29	Deu ocupacions amb més contractació a les Illes Balears entre estrangers no UE per sexe (2008)	57
Quadre 30	Contractes registrats a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i durada (2005-2008)	61
Quadre 31	Índex de rotació a les Illes Balears per sexe i grans grups de nacionalitats (2005-2008)	61
Quadre 32	Comparació de les dades d'atur segons l'EPA i el SOIB (2005-2008)	63
Quadre 33	Evolució dels demandants d'ocupació per grans grups de nacionalitats (2005-2008)	64
Quadre 34	Població aturada registrada per illa i grans grups de nacionalitats (2005-2008)	67
Quadre 35	Població en atur registrada per sexe i grans grups de nacionalitats (2005-2008)	69
Quadre 36	Nombre de persones en atur de les 15 nacionalitats amb un nombre més elevat de residents a les Illes Balears (2005-2008)	71
Quadre 37	Evolució dels afiliats i estrangers en atur per nacionalitats (2007-2008)	71

Quadre 38	Atur registrat a les Illes Balears per nivell d'estudis i grans grups de nacionalitats (2005-2008)	72
Quadre 39	Estrangers i nacionals en atur a les Illes Balears per sector econòmic (2005-2008)	73
Quadre 40	Persones en atur de les 15 nacionalitats amb un nombre més elevat de residents a les Illes Balears per sexe i sector econòmic (2008)	75
Quadre 41	Atur registrat a les Illes Balears per ocupació i grans grups de nacionalitats (2005-2008)	78
Quadre 42	Atur registrat a les Illes Balears segons durada de la demanda i grans grups de nacionalitats (2005-2008)	80
Quadre 43	Accidents laborals amb baixa a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i illa (2005-2008)	85
Quadre 44	Evolució de la població resident a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats (2000-2008)	93
Quadre 45	Població estrangera per grans grups de nacionalitats i illa, segons el padró d'1 de gener de 2008	93
Quadre 46	Població estrangera resident per comunitats autònomes (2000-2008)	93
Quadre 47	Població estrangera per grans grups de nacionalitats i comunitats autònomes, segons l'avanç del padró d'1 de gener de 2009	94
Quadre 48	Evolució de la població resident a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats, des de 2000 fins a 2008 (padró d'habitants d'1 de gener)	94
Quadre 49	Rànquing de les nacionalitats estrangeres amb un nombre més elevat de residents a les Illes Balears (1 de gener de 2009)	95
Quadre 50	Distribució de la població a les Illes Balears per sexe i grans grups de nacionalitats (2008)	95
Quadre 51	Distribució de la població estrangera a les Illes Balears, segons nacionalitat i sexe (2008)	96
Quadre 52	Distribució de la població a les Illes Balears per illa, sexe i grans grups de nacionalitats (2007)	97
Quadre 53	Població resident a les Illes Balears per nacionalitat, per sexe i edat (1 de gener de 2009)	98
Quadre 54	Població resident a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats, per sexe i edat (2007)	99
Quadre 55	Població resident a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats, per sexe i edat (1 de gener de 2009)	99

Quadre 56	Evolució de la població resident a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats, des de 2000 fins a 2008 (permisos de residència en data 31 de desembre)	100
Quadre 57	Nombre d'immigrants a les Illes Balears segons el motiu del trasllat	100
Quadre 58	Nombre d'immigrants segons la convivència dels fills i el nombre de fills a les Illes Balears i a Espanya	101
Quadre 59	Nombre d'habitatges familiars amb immigrants residents a les Illes Balears, segons el règim de tinença de l'habitatge	101
Quadre 60	Distribució dels actius a les Illes Balears per sexe i grans grups de nacionalitats (2008)	101
Quadre 61	Població activa a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i sexe (2005-2008)	102
Quadre 62	Població estrangera activa i població major de 16 anys per comunitats autònomes (2008)	102
Quadre 63	Taxes d'activitat, d'ocupació i atur a les Illes Balears, per grans grups de nacionalitat (2005-2008)	103
Quadre 64	Taxa d'ocupació per grans grups de nacionalitats i per sexe (2005-2008)	103
Quadre 65	Taxa d'ocupació estrangers per comunitats autònomes (2005-2008)	104
Quadre 66	Taxa d'atur per grans grups de nacionalitats i per sexe (2005-2008)	104
Quadre 67	Taxa d'atur estrangers per comunitats autònomes (2005-2008)	105
Quadre 68	Evolució dels treballadors d'alta en la Seguretat Social per grans grups de nacionalitats i sexe (1r semestre 2005-2008)	105
Quadre 69	Evolució dels afiliats estrangers a la Seguretat Social a les Illes Balears per nacionalitats (2005-2008)	106
Quadre 70	Evolució afiliats a la Seguretat Social per règim (2005-2008)	106
Quadre 71	Treballadors d'alta en la Seguretat Social per grans grups de nacionalitats i règim de cotització (2008)	107
Quadre 72	Contractes registrats a les Illes Balears per sexe i grans grups de nacionalitats (2005-2008)	108
Quadre 73	Pes dels contractes estrangers registrats a les Illes Balears (2005-2008)	108
Quadre 74	Contractes registrats a les Illes Balears per illa i grans grups de nacionalitats (2005-2008)	109
Quadre 75	Contractes registrats a les Illes Balears per sector econòmic i grans grups de nacionalitats (2005-2008)	110

Quadre 76	Contractes registrats a les Illes Balears per branques d'activitat i grans grups de nacionalitats (2005-2008)	111
Quadre 77	Contractes registrats a les Illes Balears per tipus de contracte i grans grups de nacionalitats (2005-2008)	112
Quadre 78	Població en atur a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i sexe (2005-2008)	112
Quadre 79	Població estrangera en atur per comunitats autònomes (2006-2008)	113
Quadre 80	Atur registrat a les Illes Balears per sexe, edat i grans grups de nacionalitats (2005-2008)	114
Quadre 81	Atur registrat a les Illes Balears per sector econòmic i grans grups de nacionalitats (2005-2008)	115
Quadre 82	Guany mitjà anual en euros per treballador a les Illes Balears, segons grups de nacionalitats i sexe (2004-2007)	116
Quadre 83	Guany mitjà anual en euros per treballador a Espanya, segons grups de nacionalitats i sexe (2004-2007)	116
Quadre 84	Accidents de treball amb baixa a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i illa (2005-2008)	117
Quadre 85	Accidents laborals amb baixa a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i grau (2005-2008)	117
Quadre 86	Accidents de treball amb baixa a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i sector econòmic (2005-2008)	118

GRÀFICS

Gràfic 1	Evolució de la variació absoluta interanual de la població estrangera i del pes de la població estrangera sobre el total de la població a les Illes Balears (2000-2008)	11
Gràfic 2	Percentatge de població estrangera sobre el total de població, per comunitats autònomes (1 de gener de 2009)	12
Gràfic 3	Percentatge de població estrangera sobre el total de població (2006)	13
Gràfic 4	Evolució de la població resident a les Illes Balears segons la nacionalitat (2000-2008)	14
Gràfic 5	Piràmide de població de les Illes Balears (2008 i 2000)	14
Gràfic 6	Taxes de variació de la població d'edat entre 16 i 64 anys a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats (2000-2008)	15

Gràfic 7	Evolució de la població estrangera segons el padró municipal i segons el Registre Central d'Estrangers (2000-2008)	16
Gràfic 8	Creixement interanual dels estrangers a les Illes Balears i a l'Estat (2000-2008)	18
Gràfic 9	Evolució de la variació interanual de la població estrangera per illes (2000-2007)	20
Gràfic 10	Pes de la població estrangera per illes (2000-2007)	21
Gràfic 11	Alumnat estranger per cada mil alumnes escolaritzats en el total d'ensenyaments no universitaris, segons la comunitat autònoma. Curs 2007-08	24
Gràfic 12	Evolució del pes de la població activa estrangera sobre el total de població activa (2005-2008)	27
Gràfic 13	Evolució de la població estrangera activa i població estrangera de 16 anys i més (2005-2008)	28
Gràfic 14	Variació interanual de la població activa espanyola i estrangera (2006-2008)	28
Gràfic 15	Evolució de la població activa i inactiva estrangera (2005-2008)	29
Gràfic 16	Variacions interanuals de la població activa estrangera i del PIB a preus constants a les Illes Balears (2006-2008)	30
Gràfic 17	Evolució de la taxa d'activitat per grans grups de nacionalitats a les Illes Balears (2005-2008)	31
Gràfic 18	Evolució dels estrangers afiliats a la Seguretat Social i dels ocupats segons l'EPA (mitjanes 2005-2008)	33
Gràfic 19	Evolució dels nacionals afiliats a la Seguretat Social i dels ocupats segons l'EPA (mitjanes 2005-2008)	33
Gràfic 20	Rànquing del pes dels treballadors estrangers d'alta en la Seguretat Social sobre el total de treballadors d'alta per comunitats autònomes (mitjana 1r semestre 2008)	34
Gràfic 21	Evolució dels d'afiliats estrangers amb un nombre d'afiliacions major a les Illes Balears (mitjanes 2007-2008)	35
Gràfic 22	Aportació a l'ocupació dels afiliats nacionals i estrangers (mitjanes 2006-2008)	35
Gràfic 23	Variació interanual de la població afiliada per grups de nacionalitat (2006-2008)	36
Gràfic 24	Evolució interanual de l'ocupació estrangera i nacional per trimestres (1r trimestre 2006- 4t trimestre 2008)	37
Gràfic 25	Variació interanual de la població ocupada per grans grups de nacionalitats (2006-2008)	37

Gràfic 26	Variació interanual de la contractació registrada per grans grups de nacionalitats (2006-2008)	38
Gràfic 27	Percentatge de la contractació de treballadors estrangers sobre el total de contractes i percentatge dels treballadors estrangers afiliats a la Seguretat Social a les Illes Balears (2005-2008)	38
Gràfic 28	Variació interanual de la contractació a l'illa de Mallorca (2006-2008)	39
Gràfic 29	Variació interanual de la contractació a l'illa de Menorca (2006-2008)	39
Gràfic 30	Variació interanual de la contractació a l'illa d'Eivissa (2006-2008)	39
Gràfic 31	Variació interanual de la contractació a l'illa de Formentera (2006-2008)	39
Gràfic 32	Variació interanual dels afiliats nacionals i estrangers per règim de cotització (mitjanes 2007-2008)	41
Gràfic 33	Variació interanual dels règims de cotització dels treballadors estrangers (2006-2008)	41
Gràfic 34	Distribució dels treballadors nacionals i estrangers per règim de cotització (mitjana 2008)	42
Gràfic 35	Participació dels treballadors estrangers segons el règim de cotització a la Seguretat Social a les Illes Balears (mitjana 2008)	43
Gràfic 36	Pes dels estrangers en els règims de cotització a la Seguretat Social (mitjana 2008)	43
Gràfic 37	Pes de les nacionalitats amb més nombre d'afiliats sobre el total d'estrangers afiliats al règim general (mitjana 2008).	43
Gràfic 38	Pes de les nacionalitats amb més nombre d'afiliats sobre el total d'estrangers afiliats al règim d'autònoms (mitjana 2008).	44
Gràfic 39	Distribució dels afiliats nacionals per sector d'activitat (mitjana 1r semestre 2008)	44
Gràfic 40	Distribució dels afiliats estrangers per sector d'activitat (mitjana 1r semestre 2008)	44
Gràfic 41	Variació interanual dels estrangers d'alta al règim general de la Seguretat Social per sectors de major inserció laboral (mitjanes 1r semestre 2006-1r semestre 2008)	46
Gràfic 42	Concentració dels estrangers afiliats al règim general de la Seguretat Social als sectors de la construcció i de l'hoteleria (mitjanes 1r semestre 2006-1r semestre 2008)	47
Gràfic 43	Concentració dels estrangers afiliats al règim general de la Seguretat Social al sector del comerç i reparació de vehicles a motor i al sector d'activitats immobiliàries i de lloguer, serveis a empreses (mitjanes 1r semestre 2006-1r semestre 2008)	47
Gràfic 44	Distribució de la contractació registrada per grans grups de nacionalitats i sectors d'activitat (2007-2008)	48

Gràfic 45	Variació interanual de la contractació registrada al sector serveis per grans grups de nacionalitats.	48
Gràfic 46	Variació interanual de la contractació registrada al sector de la construcció per grans grups de nacionalitats	49
Gràfic 47	Variació interanual de la contractació registrada al sector de la indústria per grans grups de nacionalitats.	49
Gràfic 48	Variació interanual de la contractació registrada al sector de l'agricultura i pesca per grans grups de nacionalitats.	50
Gràfic 49	Representació de les dones afiliades per grans grups de nacionalitat (mitjana 1r semestre 2008)	52
Gràfic 50	Variació interanual de la contractació registrada per sexes i grans grups de nacionalitats (2006-2008)	53
Gràfic 51	Evolució de la taxa d'ocupació per grans grups de nacionalitats (2005-2008)	58
Gràfic 52	Evolució taxa d'ocupació estrangers UE a les Illes Balears i a l'Estat (2005-2008)	59
Gràfic 53	Evolució taxa d'ocupació estrangers no UE a les Illes Balears i a l'Estat (2005-2008)	59
Gràfic 54	Evolució de la taxa d'ocupació de nacionals i estrangers per sexe (2005-2008)	59
Gràfic 55	Evolució de la taxa d'ocupació dels estrangers UE per sexe (2005-2008)	59
Gràfic 56	Evolució de la taxa d'ocupació dels estrangers no UE per sexe (2005-2008)	59
Gràfic 57	Variació interanual de la contractació indefinida i temporal per grans grups de nacionalitats (2006-2008)	60
Gràfic 58	Variació interanual de l'atur de nacionals i estrangers registrat al SOIB i la població nacional i estrangera en situació d'atur segons l'EPA a les Illes Balears (2006-2008)	64
Gràfic 59	Percentatge de població estrangera sobre el total de població en atur per comunitats autònomes (2008)	65
Gràfic 60	Variació relativa interanual de l'atur registrat per grans grups de nacionalitats (2006-2008)	66
Gràfic 61	Percentatge de població estrangera desocupada sobre el total de població en atur, per illes (2008)	66
Gràfic 62	Variació relativa interanual de l'atur entre nacionals, comunitaris i extracomunitaris (2006-2008)	68
Gràfic 63	Evolució interanual de l'atur estranger i nacional per trimestres (1r trimestre 2006 – 4t trimestre 2008)	68

Gràfic 64	Població en atur per grans grups de nacionalitats i sexe (2005-2008)	69
Gràfic 65	Atur registrat a les Illes Balears per sexe, edat i grans grups de nacionalitats (2008)	70
Gràfic 66	Variació interanual d'estrangers en atur al sector de serveis i de la construcció (2006-2008)	74
Gràfic 67	Població en atur a les Illes Balears segons el sector econòmic i els grans grups de nacionalitats (2008)	74
Gràfic 68	Distribució dels homes en situació d'atur de les 15 nacionalitats amb més residents a les Illes per sector econòmic (2008)	76
Gràfic 69	Distribució de les dones en situació d'atur de les 15 nacionalitats amb més residents a les Illes per sector econòmic (2008)	77
Gràfic 70	Evolució de la taxa d'atur per grans grups de nacionalitats (2005-2008)	79
Gràfic 71	Taxa d'atur dels estrangers a les Illes Balears i mitjana espanyola (2005-2008)	79
Gràfic 72	Salari mitjà anual en euros a les Illes Balears per sexe, nacionals i estrangers (2007)	83
Gràfic 73	Salari mitjà anual en euros a les Illes Balears per sexes, nacionals i estrangers (2004-2007)	84
Gràfic 74	Salari mitjà dels homes i les dones estrangers a Espanya i a les Illes Balears (2004-2007)	84
Gràfic 75	Rànquing per comunitats autònomes de la diferència relativa del salari brut anual en euros dels espanyols respecte als estrangers (2007)	85
Gràfic 76	Variació interanual dels accidents laborals amb baixa a l'illa de Mallorca per grans grups de nacionalitats (2006-2008)	86
Gràfic 77	Variació interanual dels accidents laborals amb baixa a l'illa de Menorca per grans grups de nacionalitats (2006-2008)	86
Gràfic 78	Variació interanual dels accidents laborals amb baixa a l'illa d'Eivissa per grans grups de nacionalitats (2006-2008)	87
Gràfic 79	Variació interanual dels accidents laborals amb baixa a l'illa de Formentera per grans grups de nacionalitats (2006-2008)	87
Gràfic 80	Distribució d'accidents laborals amb baixa a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i grau (2008)	88
Gràfic 81	Distribució d'accidents laborals amb baixa a les Illes Balears per sector econòmic i grans grups de nacionalitats (2008)	88

Gràfic 82	Evolució de l'índex d'incidència dels accidents laborals dels treballadors, nacionals i estrangers, a les Illes Balears (2005-2008)	89
Gràfic 83	Índex d'incidència dels accidents laborals (treballadors nacionals i estrangers) per sector econòmic (1r semestre 2008)	89

10 RELACIONS DE FONTS I INDICADORS

Per a l'elaboració d'aquest informe s'han consultat les fonts següents:

- Enquesta de població activa (EPA) de l'INE
- Padró Municipal de l'INE
- Dades d'afiliació a la Tresoreria General de la Seguretat Social
- Dades del Servei de l'Ocupació de les Illes Balears (SOIB)
- Dades estadístiques del Servei Públic d'Ocupació Estatal
- Anuaris Estadístics del Ministeri de Treball i Immigració (MTIN)
- Direcció General de Salut Laboral de la Conselleria de Treball i Formació
- Estrangers amb certificat de registre o targeta de residència en vigència. Secretaria d'Estat i Emigració. Ministeri de Treball i Immigració.
- *Inmigración y mercado de trabajo. Informe 2008*. Observatori Permanent d'Immigració. Miguel Pajares. Ministeri de Treball i Immigració.
- International Migration Outlook: SOPEMI 2009 Edition. OCDE.
- Institut d'Avaluació. Ministeri d'Educació, Política Social i Esport.
- Enquesta nacional d'immigrants 2007 de l'INE.
- Enquesta d'estructura salarial anual 2007 de l'INE.
- Enquesta d'estructura salarial quadriennal 2006 de l'INE.
- Accidents laborals de la Direcció General de Salut Laboral de la Conselleria de Treball i Formació del Govern de les Illes Balears.

1 PRESENTACIÓN

El presente informe sobre la situación laboral de las personas extranjeras en las Illes Balears es una continuación de la línea de seguimiento del conjunto de colectivos más vulnerables iniciado por el Observatori del Treball de les Illes Balears con la edición correspondiente al año 2007 y forma parte de la estrategia global desarrollada por la Consejería de Trabajo y Formación de atención preferente a los colectivos de jóvenes, mujeres, extranjeros y personas en riesgo de exclusión social.

Sin duda, uno de los fenómenos relevantes de la última década en las islas es el hecho de la inmigración, que se evidencia en el hecho de que la población extranjera haya pasado de representar el 6,5% de la población residente el 2000 al 21,7% el 2008, valor que sitúa a las Balears como la comunidad autónoma con un peso más elevado de población extranjera, a una distancia muy superior del conjunto del Estado (12%). Aún así, aunque en el 2008 aún se registren tasas positivas de crecimiento demográfico entre la población extranjera, se ha ralentizado notablemente su ritmo de incorporación.

Referente a la incorporación a la actividad, aunque se observe una ralentización progresiva del incremento durante el último año, por parte de la población extranjera, el ritmo de incorporación es aún muy elevado (13,3% durante el 2008), sobre todo si se compara con la población activa nacional, que tuvo un crecimiento negativo en el 2007 (-0,9%) y sólo de un 1% el 2008. Así, a pesar de la crisis, la migración por motivos laborales continúa creciendo a un fuerte ritmo. Cabe tener presente que estos colectivos preparan sus planes migratorios a largo plazo y el ajuste a las variaciones del mercado de trabajo no se traducen de forma inmediata.

Los datos de ocupación reflejan una evolución diferente según la nacionalidad de los trabajadores, así, mientras entre los nacionales se han perdido puestos de trabajo (-1,4%), los extranjeros, tanto comunitarios (+5%) como extracomunitarios (+1,5%) presentan, aunque menores que en años anteriores, tasas positivas. Los trabajadores extracomunitarios

se concentran en gran parte en la construcción, los comunitarios en las actividades de hostelería y los nacionales también en hostelería y otras actividades del sector servicios.

A pesar de que los datos sobre afiliación y contratación muestran que el colectivo extranjero, especialmente el extracomunitario, reacciona mejor ante la pérdida generalizada de ocupación durante el año 2008, este hecho no supone una disminución del grado de segregación vertical y horizontal en el mercado de trabajo, sino que, al contrario, las diferencias internas en el grupo de personas ocupadas aumentan.

El incremento de paro sufrido el 2008 ha afectado más a los extranjeros que los nacionales, y son sobre todo los hombres extracomunitarios, de 25 a 34 años y que trabajan en el sector de la construcción, los que, en proporción, sufren más el incremento de la desocupación. Por otro lado, la población extranjera muestra un mayor dinamismo de salida de la situación de paro, con lo que el paro de larga duración tienen una baja incidencia en este colectivo (18,5% para los nacionales, frente un 6,9% de los comunitarios y un 2,6% de los extracomunitarios). Este dinamismo se tiene que relacionar tanto con la dependencia de ingresos mensuales constantes, como en la obligación, de muchos de ellos, de renovar los permisos de trabajo y/o residencia.

Finalmente, se tiene que comentar que se ha producido una reducción notable de la siniestralidad laboral, tanto en el colectivo de trabajadores nacionales como de extranjeros respecto el 2007. Aún así, el índice de incidencia para los extranjeros se sitúa 20 puntos porcentuales por encima de la de los nacionales.

En resumen este informe muestra como el colectivo de personas extranjeras se está viendo afectado por la crisis. Sin embargo, el estudio también indica que este colectivo arrastra problemas de ocupación desde antes de la crisis y que, en consecuencia, se deben aproximar los problemas de este colectivo con una mirada estructural y ser conscientes de la situación actual, la que se cree que este informe ayudará a entender.

SR. LLORENÇ POU GARCÍAS
Director general de Planificación Estratégica

HBLE. SRA. JOANA M. BARCELÓ MARTÍ
Consejera de Trabajo y Formación

2 NOTAS METODOLÓGICAS

Este informe responde en líneas generales a la estructura del informe del año 2007, tanto en la concepción del sujeto de estudio, como en las fuentes de información y en los indicadores utilizados, así como en el enfoque del análisis de los cambios vividos en el mercado de trabajo a partir del nuevo ciclo económico iniciado el año 2008.

Así pues, el concepto de población extranjera hace referencia al conjunto de personas residentes no nacionales, con exploración de las diferencias según pertenezcan a la Europa comunitaria o a terceros países. Hemos preferido la opción de nacionalidad y no de país de origen porque la primera determina legalmente las condiciones de acceso al mercado laboral español¹. Por tanto, se consideran españolas tanto las personas de origen extranjero que han adquirido la nacionalidad como aquellas que tienen doble nacionalidad (la española y otra)². Evitaremos mencionar los términos *inmigrante* o *población inmigrante* a causa de las interpretaciones de que son objeto estos conceptos, aunque dos de las fuentes empleadas las utilizan: el INE y la OCDE –cabe decir que, efectivamente, con acepciones diferentes–.

Por lo que respecta a los indicadores incluidos, hay que hacer algunas aclaraciones:

Padrón Municipal definitivo del INE: es el que hemos utilizado en el apartado de contexto demográfico y social, y es el que contabiliza todos los habitantes de las islas que se hayan inscrito en los registros municipales. Se explota a partir de la desagregación de los datos por sexo, por grandes grupos de edad y por nacionalidad y se extraen los 15 con más presencia en las islas (78,4% del total de extranjeros empadronados), los cuales se analizan a lo largo del informe.

Hay que mencionar la dificultad que presenta el padrón como fuente de información sobre los flujos inmigratorios ya que su registro informa del saldo poblacional, es decir, de la diferencia entre las personas que se han inscrito y las que se han dado de baja.

El registro de bajas, además, depende fundamentalmente de la decisión voluntaria de las personas empadronadas de comunicar al Ayuntamiento su traslado de residencia. Como este hecho no es común, habitualmente las bajas se conocen una vez que el INE comunica que hay constancia de que la persona figura inscrita en otro municipio. En el caso de personas extranjeras que vuelven a su país –o se trasladan a cualquier otro–, no existe este mecanismo de corrección. Para evitar este posible desfase entre las inscripciones y los residentes reales, desde 2006 existe un mecanismo³ que obliga a los extranjeros a renovar la inscripción cada dos años, o a declarar, en caso contrario, la caducidad. Aun así, este proceso solo es de aplicación para los residentes no comunitarios sin autorización de residencia permanente e implica, como ya hemos dicho, un posible retraso de un máximo de dos años en la detección de las bajas.

Registro Central de Extranjeros de la Dirección General de Policía: la contabilización de las autorizaciones de residencia y de trabajo⁴ sirve en este informe para corroborar las tendencias observadas en la fuente anterior y permite aproximar una cifra de las personas extranjeras que residen en las islas de manera irregular. Pese a ello, también debemos destacar la imprecisión como fuente de información de la evolución en la llegada de personas recién llegadas, ya que una persona puede haber regularizado su situación un tiempo después del traslado a un municipio.

¹ Están exentos de la obligación de obtener autorización de trabajo los nacionales de países miembros de la Unión Europea, del Espacio Económico Europeo (Islandia, Noruega y Liechtenstein) y Suiza, así como también los de terceros países que sean familiares de españoles o de nacionales de los mencionados países.

² Siguen este mismo criterio la Encuesta de Población Activa de la INE, la Tesorería de la Seguridad Social y el Servicio Público de Empleo SOIB, entre otras fuentes de información.

³ Consecuencia de la modificación legislativa introducida por la Ley Orgánica 14/2003 de extranjería en la Ley Reguladora de Bases del Régimen Local.

⁴ Recogidas de los anuarios estadísticos de inmigración publicados por la Secretaría de Estado de Inmigración, procedentes, a su vez, del Registro Central de Extranjería. Para más detalles, véase la sección “Fuentes de información, notas metodológicas y normas jurídicas” publicada en la web <<http://extranjeros.mtas.es/es/InformacionEstadistica/Anuarios/Archivos/2008>>.

En segundo lugar, hay que decir que los datos del registro corresponden al 31 de diciembre de cada año y, así, se comparan con el padrón en fecha de 1 de enero del año siguiente.

También conviene tener en cuenta que la inscripción de los extranjeros del Régimen Comunitario en el Registro Central de Extranjería no fue obligatoria hasta el 2 de abril de 2007 y que se incluyen en este régimen los nacionales de terceros países que son familiares directos de españoles. En cuanto a los búlgaros y a los rumanos, independientemente de su actividad laboral, a partir del 1 de enero de 2007 quedan incluidos, a efectos estadísticos, en el Régimen Comunitario si ya se han inscrito en el Registro Central de Extranjeros y en el Régimen General cuando aún disponen de una autorización de residencia en vigor. En este sentido, debemos recordar que el número de países miembros de la Unión Europea ha cambiado progresivamente en los últimos seis años⁵, hecho que cambia la asignación de los extranjeros como comunitarios y no comunitarios a lo largo del tiempo. Todas las fuentes empleadas incluyen a partir del 1 de enero de 2007 los ciudadanos y ciudadanas de Bulgaria y de Rumanía entre los extranjeros comunitarios; pero a causa de la moratoria al derecho de libre circulación de trabajadores impuesta durante dos años a Bulgaria y a Rumanía, al incorporarse a la UE-27 el 1 de enero de 2007, sus nacionales deben solicitar una autorización para poder trabajar como asalariados en las mismas condiciones que el resto de países extracomunitarios (si bien gozan de algunas ventajas, como la no consideración de la situación nacional de empleo).

Estadística de Variaciones Residenciales del INE: se utiliza para complementar las carencias de las dos fuentes anteriores sobre los movimientos poblacionales de extranjeros, ya que permite analizar los flujos migratorios interiores entre los municipios del Estado Español y determinar la movilidad laboral territorial a través de las altas y las bajas padronales.

Encuesta Nacional de Inmigrantes 2007⁶ del INE: mencionada en el informe del año anterior, proporciona datos que apenas se toman como referencia, ya que tienen en cuenta la variable del país de origen y no la de nacionalidad de las personas extranjeras encuestadas. Debemos recordar, además, que en las islas no se completó el 77% de la muestra de 170 viviendas, hecho que mengua su representatividad y recomienda prudencia a la hora de hacer la lectura.

International Migration Outlook 2009 de la OCDE: usado también en el apartado de contexto demográfico para posicionar las islas en el marco de los países de la UE-27.

Tesorería General de la Seguridad Social: proporciona el registro de trabajadores ocupados por cuenta ajena y por cuenta propia según el régimen (general o específico) y según los sectores económicos. Hay que recordar que el número de personas afiliadas no se corresponde necesariamente con el número de trabajadores⁷.

Los datos de este estudio proceden de la Delegación Provincial de la Tesorería de la Seguridad Social y son más amplios que los disponibles en el Boletín de Estadísticas Laborales⁸, donde solo se publica el número absoluto de altas a final de cada mes. Sin embargo, también presentan muchas limitaciones, ya que apenas permiten conocer la nacionalidad de los trabajadores según el régimen de cotización y ofrecen el resto de información agregada bajo la agrupación UE /no UE.

Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB): para analizar la inserción laboral de la población trabajadora extranjera por nacionalidades se debe recurrir a los datos de contratación y de paro registrados por el Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB), fuente de la que se derivan algunos de los indicadores más interesantes para llegar a conocer las particularidades que presentan los extranjeros con respecto a la población trabajadora española.

⁵ La incorporación de Suiza al espacio comunitario y la ampliación de la UE de 15 a 25 miembros y, recientemente, a 27, implica cambios progresivos en la consideración de once países extracomunitarios que pasan a ser comunitarios a mediados de los años 2002 y 2004 y a principios de 2007. Además, debe considerarse la moratoria de dos años en el derecho de libre circulación para los ciudadanos de los diez países incorporados el año 2004, que tuvo efectos también a mediados de 2006.

⁶ Última actualización publicada. Para más detalles sobre la definición del universo y la metodología del estudio, véase <www.ine.es>.

⁷ Para más detalles, véase "Fuentes y notas explicativas" en <<http://www.mtin.es/estadisticas/bel/AFI/afin.htm>>.

⁸ Accesible en <<http://www.mtin.es/estadisticas/BEL>>.

Sobre las nuevas contrataciones hay que decir que, en líneas generales, las conversiones efectuadas sobre un contrato preexistente tienen la misma consideración que un contrato. En cuanto a los demandantes, conviene señalar que se trata de personas con una solicitud de empleo registrada en las oficinas del SOIB, tanto si se encuentran en situación de paro como si no se encuentran. Los demandantes en situación de paro se contabilizan según los criterios estadísticos que establece la Orden Ministerial de 11 de marzo de 1985 para medir el paro registrado.

Encuesta de Población Activa (EPA) del Instituto Nacional de Estadística (INE): tiene la ventaja de definir⁹ a las personas ocupadas en un sentido más amplio que la afiliación a la Seguridad Social,

con inclusión de quienes trabajan de manera no regulada en trabajos informales y/o de corta duración; pero las desagregaciones que permite son reducidas, ya que la muestra de población extranjera en las Illes Balears presenta deficiencias importantes.

Encuesta de Estructura Salarial del INE: esta es la única fuente disponible para analizar las diferencias salariales según la nacionalidad de los trabajadores y trabajadoras de las islas. Hay que ir con cuidado a la hora de interpretar los datos que presenta sobre los trabajadores extranjeros ya que, en muchos de casos, el número de observaciones muestrales está comprendido entre 100 y 500. Tiene periodicidad cuatrienal, y la última es la del año 2006.

9 Para más detalles, véase <www.ine.es>.

3 CONTEXTO DEMOGRÁFICO Y SOCIAL DE LOS EXTRANJEROS RESIDENTES

3.1 EVOLUCIÓN DE LA POBLACIÓN EXTRANJERA EN EL CONJUNTO DE LAS ILLES BALEARS (1.1.2009)

De acuerdo con el avance del Padrón Municipal, día 1 de enero de 2009 la población balear es de 1.094.972 personas, de las cuales 857.613 son de nacionalidad española y 237.359 son extranjeras (un 51,4% son comunitarias y el 48,6%, extracomunitarias).

El gráfico 1 muestra la aportación anual de los residentes extranjeros al crecimiento de la población balear, así como su peso relativo desde el año 2000. En términos absolutos, podemos observar que si durante 2008 la población balear

ha aumentado en 22.128 personas sobre el año 2007, 14.323 son residentes extranjeros y 7.805, nacionales: es decir, que en este año hay que atribuir el 64,7% del crecimiento demográfico total a los extranjeros. El crecimiento acumulado desde 2000 equivaldría a 163.745 personas extranjeras y 52.600 nacionales, y la media anual de crecimiento es de un 27,8% en el caso del extranjeros y de un 0,8% en el caso de los nacionales.

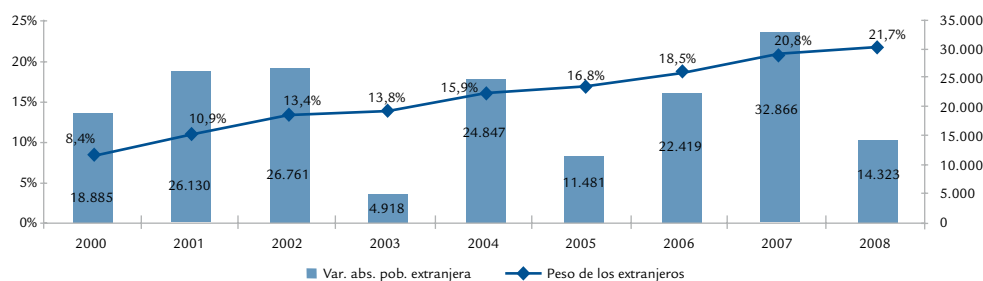
Por tanto, durante el año 2008 los extranjeros representan un 21,7% del total de habitantes de las Illes Balears, un porcentaje que sitúa las Illes Balears como la comunidad autónoma del Estado con un peso más elevado de población extranjera, a una distancia muy superior de la media (12%).

Cuadro 1 Evolución de la población residente en las Illes Balears por grandes grupos de nacionalidades (2000-2008)

	2000	2008	Incremento acumulado 2000-08	Media crecimiento anual
Total	878.627	1.094.972	24,6%	3,1%
Extranjeros	73.614	237.359	222,4%	27,8%
UE	43.285	122.010	181,9%	22,7%
No UE	30.329	115.349	280,3%	35,0%
Nacionales	805.013	857.613	6,5%	0,8%

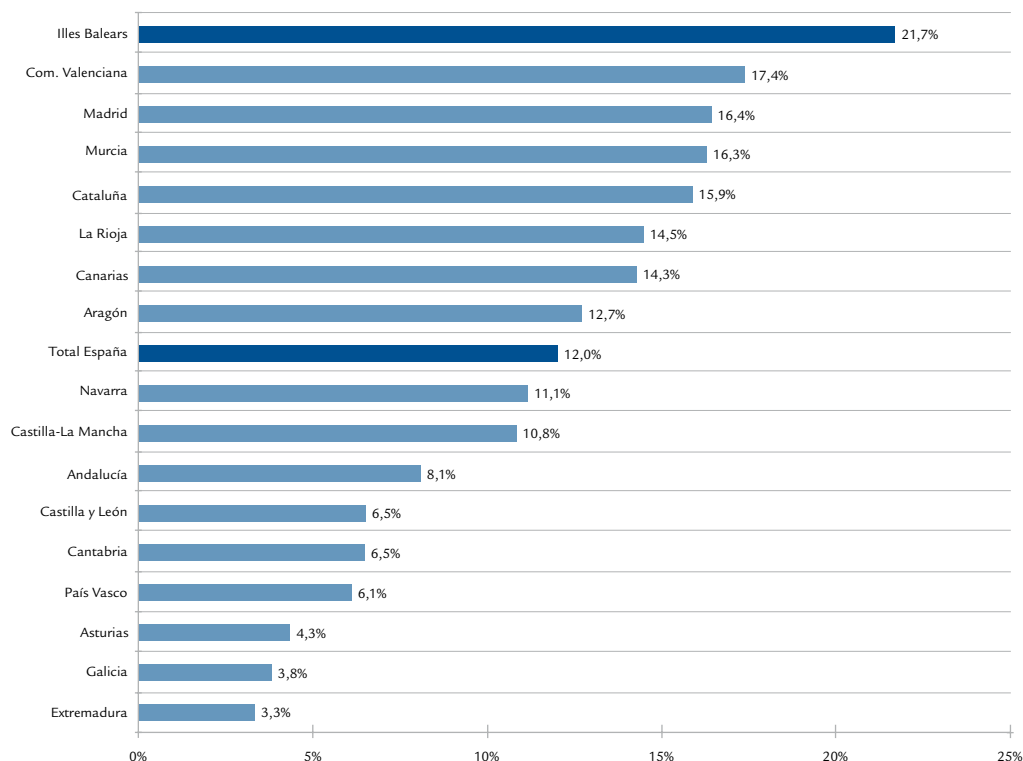
Fuente: elaboración propia a partir de datos del padrón (INE)

Gráfico 1 Evolución de la variación absoluta interanual de la población extranjera y del peso de la población extranjera sobre el total de la población en las Illes Balears (2000-2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del padrón (INE)

Gráfico 2 Porcentaje de población extranjera sobre el total de población, por comunidades autónomas (1 de enero de 2009)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del padrón (INE)

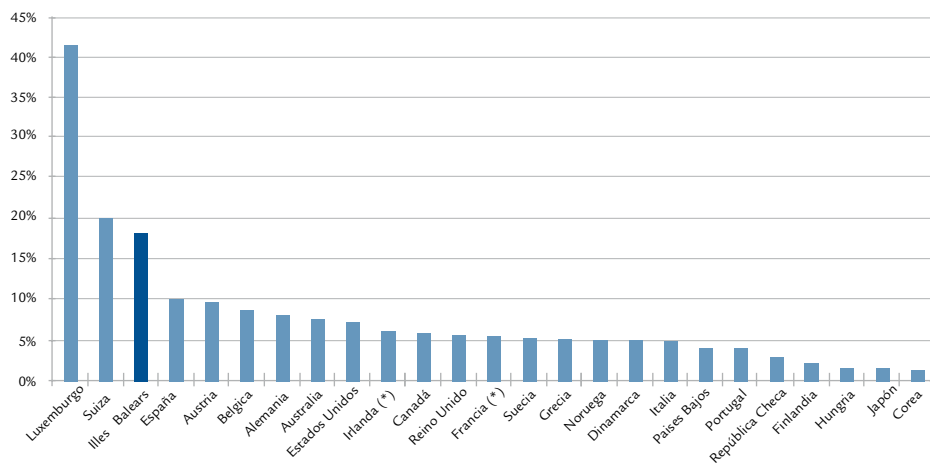
De hecho, un 4,2% de los extranjeros empadronados en España reside en las Illes Balears, casi el doble de lo que supone el peso demográfico de nuestra comunidad (2,3%) en el conjunto del Estado.

Cuadro 2 Población extranjera por comunidades autónomas, según el avance del padrón (1 de enero de 2009)

Comunidades autónomas	Total extranjeros	Porcentaje de extranjeros	Total población	Porcentaje sobre el total
Cataluña	1.184.192	21,2%	7.467.423	16,0%
Madrid	1.043.133	18,6%	6.360.241	13,6%
Com. Valenciana	882.870	15,8%	5.084.502	10,9%
Andalucía	668.093	11,9%	8.285.692	17,8%
Canarias	299.220	5,3%	2.098.593	4,5%
Illes Balears	237.359	4,2%	1.094.972	2,3%
Murcia	235.134	4,2%	1.445.410	3,1%
Castilla-La Mancha	224.892	4,0%	2.079.401	4,5%
Aragón	170.295	3,0%	1.342.926	2,9%
Castilla y León	166.032	3,0%	2.560.031	5,5%
País Vasco	132.189	2,4%	2.171.243	4,7%
Galicia	106.129	1,9%	2.794.796	6,0%
Navarra	70.149	1,3%	629.569	1,3%
Asturias	47.012	0,8%	1.085.110	2,3%
La Rioja	46.416	0,8%	321.025	0,7%
Cantabria	38.024	0,7%	589.043	1,3%
Extremadura	36.489	0,7%	1.100.000	2,4%
Total España	5.598.691	100,0%	46.661.950	100,0%

Fuente: elaboración propia a partir de datos del padrón (INE)

Gráfico 3 Porcentaje de población extranjera sobre el total de población (2006)

Fuente: elaboración propia a partir del padrón del INE y del informe International Migration Outlook OCDE-2009. Notas: *Datos de 2005.

En un contexto geográfico más amplio, si comparamos las Baleares con otros países, podemos observar que durante el año 2006 – última fecha de actualización proporcionada por la OCDE– ya podían figurar en un lugar destacado, por lo que respecta al peso de la población de nacionalidad extranjera sobre el total de sus residentes.

Para conocer en detalle la composición de esta población extranjera, se desagregan los datos del padrón por nacionalidades. Una primera aproximación por continentes nos indica que el modelo inmigratorio balear se caracteriza por la europeización y la iberoamericanización, si tenemos en cuenta que estos dos colectivos juntos suman más del 80% de la población extranjera.

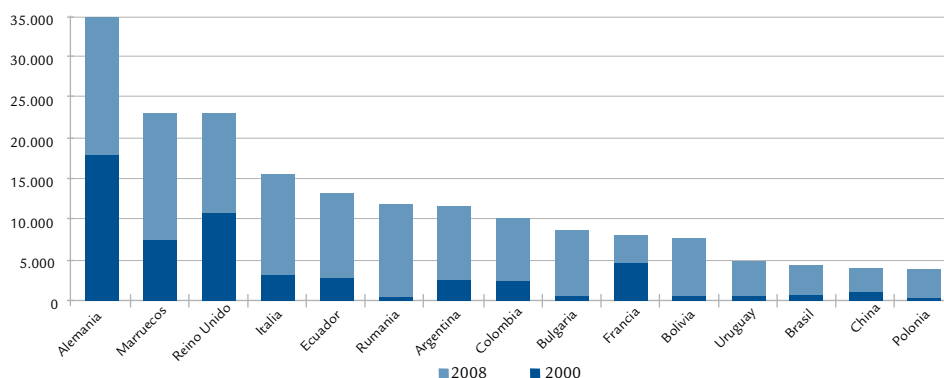
Por nacionalidades, a fecha de 1 de enero de 2009, Alemania alcanza la cifra de 34.936 personas y es todavía la nacionalidad más numerosa en las Illes Balears, aunque año tras año pierde peso sobre el total de extranjeros: si el año 2000 representaba el 24,5%, en 2008 baja hasta el 14,7% de la población extranjera balear. Marruecos aparece como el segundo país con más presencia en las islas, 23.134 personas, un poco por encima de los británicos, 23.097 personas, que hasta este año suponían la segunda nacionalidad extranjera más numerosa en las islas. Los italianos, 15.708 personas, y los ecuatorianos, 13.340 empadronados, son las nacionalidades siguientes en el *ranking*, seguidas por los rumanos, los argentinos y los colombianos, con más de 10.000 habitantes en total.

Cuadro 3 Distribución de población residente en las Illes Balears por grandes grupos de nacionalidades (2000-2008)

Años	Europa	África	América del Sur y Central	Asia	Resto	Total
2000	64%	14%	17%	3%	1%	100%
2001	56%	14%	26%	3%	1%	100%
2002	51%	14%	31%	3%	1%	100%
2003	47%	14%	35%	3%	1%	100%
2004	47%	15%	34%	3%	1%	100%
2005	51%	14%	31%	3%	1%	100%
2006	53%	13%	30%	3%	1%	100%
2007	53%	14%	29%	3%	1%	100%
2008	54%	14%	28%	3%	1%	100%

Fuente: elaboración propia a partir de datos del padrón (INE)

Gráfico 4 Evolución de la población residente en las Illes Balears según la nacionalidad (2000-2008)

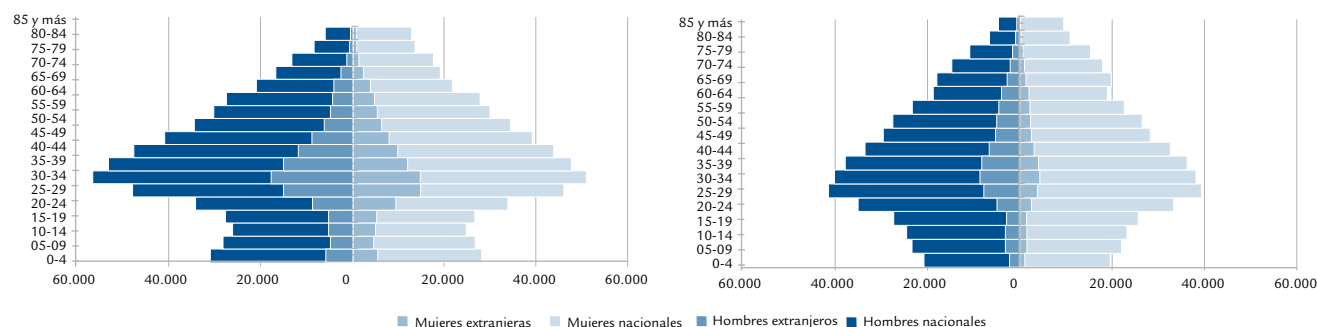

Fuente: elaboración propia a partir de datos del padrón, INE

El incremento progresivo del peso de los extranjeros en las islas ha modificado la composición de la pirámide de población, y ha provocado que el peso de los hombres aumente, desde el 49,8% que representaba al año 2000 al 50,4% de 2008. Este

porcentaje es mayor entre los extranjeros (52,3%), especialmente en el caso de los extracomunitarios (53,7%), que entre los nacionales (49,9%). En este sentido destacan los marroquíes, con un 64,2% de población masculina sobre su total.

Gráfico 5 Pirámide de población de las Illes Balears 2008 y 2000

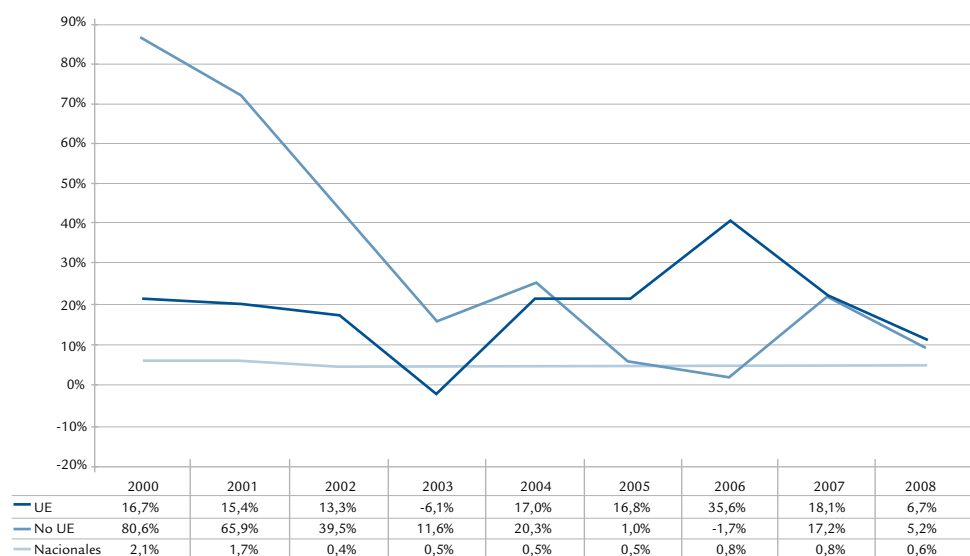

Fuente: elaboración propia a partir de datos del INE

Por otro lado, en el análisis por edades hay que observar que casi el 50% del crecimiento de la población en este período se ha concentrado en los tramos comprendidos entre 30 años y 49 años, mientras que el número de personas mayores de 65 no ha variado significativamente. De nuevo, vemos diferencias entre los residentes extranjeros y los nacionales: en el tramo de los 14 a los 44 años se concentra un 57,9% del primer grupo mencionado, frente a un 42,9% de la población nacional. Es decir, podemos entender que la población extranjera está más lejos de las edades de jubilación.

Efectivamente, si estudiamos la aportación de los extranjeros a la población en edad laboral de las islas podremos ver que su peso ha aumentado a lo largo de los años, y ha pasado de representar el 9,3% el año 2000 a sumar el 24,2% durante el 2008. El gráfico 6 muestra la variación porcentual interanual en este período, con una distinción clara del colectivo comunitario del grupo de terceros países. Mientras los españoles han crecido en porcentajes que oscilan entre el 2,1% del año 2000 y el 0,6% del año 2008, comunitarios y no comunitarios alcanzan incrementos anuales muy superiores.

Gráfico 6 Tasas de variación de la población de edad entre 16 y 64 años en las Illes Balears por grandes grupos de nacionalidades (2000-2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del padrón (INE)

Aun así, hay que advertir como en el último año se produce un retraso notable del crecimiento de la población extranjera, que pasa de tasas del 18,1% y el 17,2% en 2007 a variaciones del 6,7% y del 5,2% durante 2008 (en ambos casos, UE-27 y no UE-27 respectivamente). De hecho, esta minoración ya quedaba reflejada en el gráfico 1, que hace referencia al total de tramos de edades de la población extranjera balear.

Sin embargo, como se ha dicho en el apartado de notas metodológicas, el padrón presenta ciertas imprecisiones como fuente de información¹⁰ sobre el flujo migratorio recibido. Es por eso que hay que comparar los datos con los de otras fuentes complementarias.

En primer lugar, puede recurrirse al Registro Central de Extranjeros del Ministerio de Interior, que contabiliza las personas sin nacionalidad española que disponen de autorización de residencia (o de certificado de registro, en el caso de los ciudadanos comunitarios). Aunque este registro también presenta limitaciones como

informador de los flujos migratorios anuales, es cierto que aporta una visión complementaria de la evolución de los residentes extranjeros. De esta comparación podemos obtener, además, una aproximación a la cifra de extranjeros en situación irregular en las Islas.

Así pues, según el Registro Central de Extranjeros, día 31 de diciembre de 2008, un total de 189.707 personas extranjeras tenían certificado de registro o tarjeta de residencia en vigor. Se ha visto que, de acuerdo con el avance del padrón de 1 de enero de 2009, estaban empadronados en las Illes Balears 237.359 extranjeros. Entre una fuente y la otra hay, pues, una diferencia de 47.652 personas. Si comparáramos un período más amplio, de 2000 a 2008, veríamos como el número de extranjeros empadronados habría subido en 163.745 personas, un 222,4%, mientras que el número de poseedores de tarjeta de residencia habría crecido en 143.935 personas, un 314,5%¹¹. La estimación de crecimiento de residentes extranjeros en situación irregular durante este período sería, por tanto, de 19.810 personas.

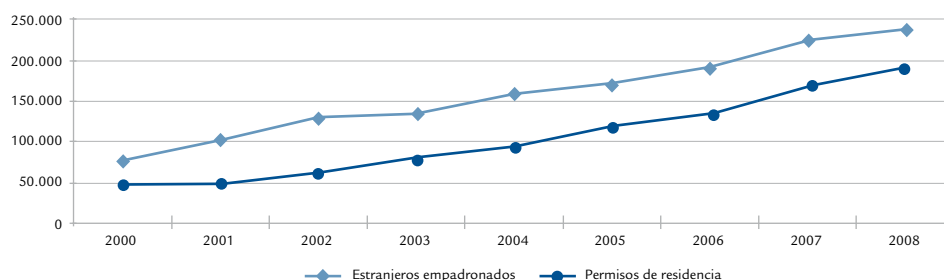
¹⁰ En el apartado de notas metodológicas se explican las limitaciones del padrón y del Registro Central de Extranjeros como fuente de información sobre las altas y las bajas de los residentes extranjeros.

¹¹ Para un análisis más detallado de la evolución de los registros de autorizaciones de residencia y de los efectos de las regularizaciones de los años 2000, 2001 y 2005, véase el Informe de población extranjera en el mercado de trabajo de las Illes Balears correspondiente al año 2007.

En cuanto a la tendencia observada en el crecimiento relativo de la población extranjera, el gráfico 7 muestra que ambas fuentes registran líneas de evolución paralelas, e indica un aumento continuado en el número de extranjeros residentes. En todo caso, la

curva se suaviza entre los años 2007 y 2008, período en que la variación interanual de los empadronados extranjeros pasa del 17,3% al 6,4%, mientras que la correspondiente al Registro Central de Extranjeros baja del 27,7% registrado en 2007 al 13,6% de 2008.

Gráfico 7 Evolución de la población extranjera según el Padrón Municipal y según el Registro Central de Extranjeros (2000-2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del padrón (INE) y del Registro Central de Extranjeros.

Una segunda fuente de comparación es la Estadística de Variaciones Residenciales (EVA) del INE, que informa sobre las altas y de las bajas del padrón entre los municipios del Estado. Hay que precisar que la EVA no considera las altas producidas por personas que proceden de otro país ni las bajas de personas de un municipio por marchar a otro país, sino únicamente los movimientos entre municipios. Por esta razón permite estudiar los desplazamientos de población extranjera entre comunidades autónomas, y muestra si unas son emisoras y otras, receptoras de población recién llegada. De hecho, tradicionalmente la población extranjera ha mostrado una disposición mayor a la movilidad territorial que la española, y en una época de desajuste del mercado laboral –como ha sucedido el año 2008–, podría haber aumentado.

En el cuadro 4 se ve como el año 2008 migraron de un municipio a otro 1.643.210 personas, de las que 1.149.426 eran nacionales y 493.784, extranjeras. Es decir que, en términos relativos, se trasladó un 2,8% de los nacionales frente a un 9,4% de los extranjeros: la movilidad geográfica de los extranjeros fue, pues, tres veces superior a la de los nacionales.

Si comparamos los datos de 2008 con los de años anteriores podremos observar que la movilidad de los extranjeros ha sido siempre superior a la de los nacionales, aunque este último año ha bajado un poco la diferencia, porque lo ha hecho la de los extranjeros (del 11,8% del año 2007 al 9,4% actual) y no porque haya subido la de los nacionales, contra lo que podríamos esperar.

Cuadro 4 Migraciones interiores en el Estado (2004-2008)

	Nacionales			Extranjeros		
	Población a inicio del año	Emigran durante el año	%	Población a inicio del año	Emigran durante el año	%
2004	40.163.358	1.169.708	2,9%	3.034.326	357.738	11,8%
2005	40.377.920	1.168.484	2,9%	3.730.610	401.877	10,8%
2006	40.564.798	1.129.331	2,8%	4.144.166	462.978	11,2%
2007	40.681.183	1.260.160	3,1%	4.519.554	535.193	11,8%
2008	40.889.060	1.149.426	2,8%	5.268.762	493.784	9,4%

Fuente: Encuesta de Variaciones Residenciales del INE.

Con el análisis de la movilidad entre comunidades autónomas podemos ver que aquellas que tienen un porcentaje mayor de nacionales con movimientos de salida son también las que tienen un porcentaje mayor de entrada. Es decir, que en lo que afecta a los nacionales, no hay comunidades autónomas que sean sobre todo emisoras ni sobre todo receptoras.

En el caso de los extranjeros pasa más o menos lo mismo, aunque los porcentajes de entrada y de salida son más elevados. En 2008, Navarra, el País Vasco y Asturias son más receptoras que emisoras y Extremadura es más emisora que receptora. Las Illes Balears registran tantos movimientos de salida de extranjeros (un 7,2%) como de entrada (un 7,9%).

Cuadro 5 Migraciones interiores por comunidades autónomas durante el año 2008

	Nacionales					Extranjeros				
	Población Enero-08	Salen el 2008	%	Entran el 2008	%	Población Enero-08	Salen el 2008	%	Entran el 2008	%
Andalucía	7.578.941	178.856	2,4%	181.121	2,4%	623.279	51.441	8,3%	49.620	8,0%
Aragón	1.172.026	25.785	2,2%	25.739	2,2%	154.892	12.670	8,2%	13.089	8,5%
Asturias	1.039.334	24.270	2,3%	25.243	2,4%	40.804	4.191	10,3%	5.174	12,7%
Illes Balears	849.808	33.939	4,0%	35.517	4,2%	223.036	16.063	7,2%	17.730	7,9%
Canarias	1.792.121	68.962	3,8%	64.879	3,6%	283.847	22.156	7,8%	20.080	7,1%
Cantabria	548.896	18.666	3,4%	19.506	3,6%	33.242	3.883	11,7%	4.230	12,7%
Castilla y León	2.402.528	69.890	2,9%	66.022	2,7%	154.802	18.351	11,9%	17.371	11,2%
Castilla-La Mancha	1.837.092	49.682	2,7%	61.158	3,3%	206.008	24.024	11,7%	25.085	12,2%
Cataluña	6.260.288	200.734	3,2%	193.654	3,1%	1.103.790	122.842	11,1%	125.840	11,4%
Com. Valenciana	4.182.262	125.648	3,0%	126.241	3,0%	847.339	64.931	7,7%	63.568	7,5%
Extremadura	1.062.429	21.525	2,0%	21.927	2,1%	35.315	4.335	12,3%	3.594	10,2%
Galicia	2.688.601	69.160	2,6%	71.432	2,7%	95.568	10.512	11,0%	11.320	11,8%
Madrid	5.266.257	163.607	3,1%	159.437	3,0%	1.005.381	90.734	9,0%	84.531	8,4%
Murcia	1.200.484	23.772	2,0%	25.183	2,1%	225.625	20.160	8,9%	18.888	8,4%
Navarra	555.332	16.678	3,0%	17.286	3,1%	65.045	7.903	12,2%	9.314	14,3%
País Vasco	2.039.775	46.636	2,3%	43.228	2,1%	117.337	15.174	12,9%	19.044	16,2%
La Rioja	273.645	7.258	2,7%	7.603	2,8%	43.856	3.985	9,1%	4.240	9,7%
Total	40.889.060	1.149.426	2,8%	1.149.426	2,8%	5.268.762	493.784	9,4%	493.784	9,4%

Fuente: Encuesta de Variaciones Residenciales del INE.

Finalmente, el efecto de la crisis económica sobre la movilidad geográfica de los extranjeros residentes en las islas puede también estudiarse a través del programa de retorno de trabajadores extranjeros en paro, que se puso en marcha con fondos públicos durante el año 2008. Hay que decir que ya existía un proyecto anterior –del año 2003– que contemplaba el retorno asistido para extranjeros en situación de vulnerabilidad social, pero tenía una finalidad de carácter humanitario.

El programa que surge a finales de 2008¹² está relacionado sobre todo con la crisis y necesita el cumplimiento de tres condiciones. La primera, estar en situación de paro y tener derecho a prestación, de forma que la persona beneficiaria puede percibir la prestación de forma acumulada en dos partes: una primera del 40% se le abona en España en el momento en que se le concede la solicitud; la segunda parte del 60% restante se le abona en su país de origen. Es necesario que se encuentre en el país de origen 30 días después de haber percibido el primer abono.

¹² Real Decreto 1800/2008, de 3 de noviembre, por el que se desarrolla el Real Decreto-Ley 4/2008, de 19 de septiembre, sobre abono acumulado y de forma anticipada de la prestación contributiva por desempleo a trabajadores extranjeros no comunitarios que retornen voluntariamente a sus países de origen.

La segunda condición es ser ciudadano de un país que haya suscrito con España un convenio bilateral en materia de Seguridad Social. La mayor parte de los países latinoamericanos disponen de este convenio, con la excepción de Bolivia. También lo tienen suscrito Marruecos y Túnez (los dos únicos países africanos); Filipinas (el único país asiático); finalmente, Rusia y Ucrania (de todos los países de Europa del Este). Los ciudadanos de la UE-27 no pueden acogerse a él, así que las nacionalidades mayoritarias en las islas –como los alemanes, los británicos, los italianos y los rumanos– quedan excluidas. Además, debemos tener en cuenta que muchos latinoamericanos pueden haber adquirido la nacionalidad española –ya que la ley de extranjería les exige un tiempo menor de residencia legal continuada en España (dos años) frente de los diez años requeridos a los ciudadanos de otros países–. Y, obviamente, la nacionalización los excluye de la posibilidad de acogerse al programa.

El último requerimiento es que la aceptación de esta ayuda supone la pérdida del derecho de residencia y el compromiso de no solicitar ninguna otra autorización de residencia o de trabajo durante los tres años siguientes a la fecha de concesión. Esta condición parece determinante para que pocas personas se acojan al programa.

Finalmente, también pueden intervenir otras cuestiones¹³ de tipo social: así, por ejemplo, las personas en situación de paro son más reticentes al traslado voluntario, ya que las redes sociales cobran una importancia mayor en términos de apoyo durante las fases de paro.

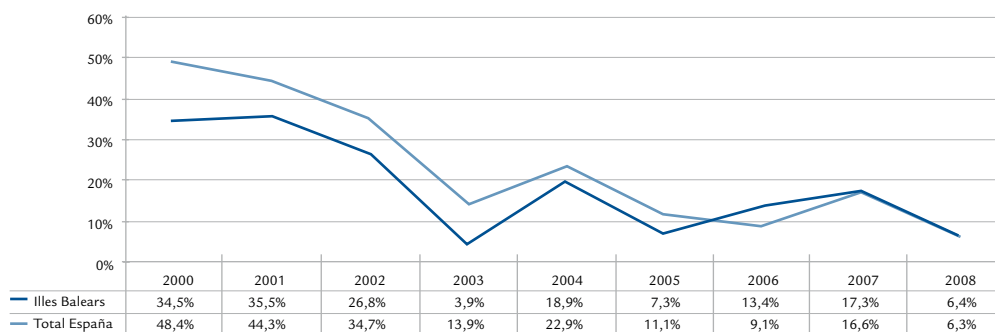
En conclusión, el conjunto de los factores mencionados ha provocado que el número de extranjeros que han retornado mediante este programa sea muy reducido: en las islas, solo se han acogido a él 29 personas durante el año 2008.

Cuadro 6 Retorno de personas en paro con abono anticipado de la prestación, Illes Balears (2008)

	Número de extranjeros que se han acogido al retorno asistido durante el año 2008
Argentina	4
Brasil	2
Colombia	3
Ecuador	13
Perú	3
Ucrania	1
Uruguay	3
Total	29

Fuente: elaboración propia a partir de los datos del SOIB.

Gráfico 8. Crecimiento interanual de los extranjeros en las Illes Balears y en España (2000-2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del padrón (INE)

¹³ Extraído del artículo “Oportunidades y retos relacionados con la movilidad de la mano de obra en tiempo de crisis y posteriormente” incluido en el Boletín de Información Sociolaboral Internacional núm. 160 del Ministerio de Trabajo e Inmigración, traducción del documento original “Opportunities and challenges for labour mobility in times of crisis and beyond”.

Finalmente, para saber si esta evolución es propia de las islas o común al resto del Estado¹⁴, hay que comparar otra vez el crecimiento del total de población extranjera a las Baleares con la del conjunto del Estado (gráfico 8). Como en el caso anterior, podemos considerar que ambas líneas de tendencia corren relativamente paralelas –con la excepción del año 2006, la única vez que las Baleares superan al Estado–, para igualarse en 2007 y bajar juntas en 2008 (6,3% de variación interanual en España, frente al 6,4% en las islas).

Esta tendencia para el Estado también se confirma con el registro de visados de residencia y de trabajo, que informa de la inmigración legal anual. La estadística de 2005 a 2008 muestra que la variación interanual del último año fue del 2,4%, positiva aún, pero muy inferior a la de años anteriores, como por ejemplo del 24% entre 2007 y 2006.

En conclusión, podemos afirmar que la población extranjera aún muestra tasas positivas de crecimiento demográfico, tanto en las islas como en el resto del Estado, aunque durante 2008 se ha ralentizado notablemente el ritmo de incorporación. De momento, según los datos

analizados en este apartado, no se ha observado que el desajuste del mercado laboral haya aumentado la movilidad geográfica intraterritorial ni haya fomentado el desplazamiento a otros países.

3.2 EVOLUCIÓN DEMOGRÁFICA POR ISLAS. AÑO 2008

En el momento de redactar este informe, el INE aún no ha hecho públicos los datos definitivos del padrón (1.1.2009) desagregados por municipios, por lo que no se puede aplicar el enfoque anterior sobre la influencia del cambio de ciclo económico en el crecimiento de la población extranjera por islas. Aun así, resulta interesante fotografiar la evolución en los últimos años disponibles.

A fecha de 1 de enero de 2008, podemos observar que la población extranjera en Mallorca alcanza la cifra de 173.999 personas; en Menorca, de 15.147; en Ibiza, de 31.067 y finalmente, en Formentera, de 2.823. Por tanto, el peso de los extranjeros sobre el total de la población en Mallorca es del 20,6%, en Menorca del 16,4%, en Ibiza del 24,8% y en Formentera, del 30,9%.

Cuadro 7 Población extranjera por grandes grupos de nacionalidades e isla, según el padrón de 1 de enero de 2008

	Illes Balears	Mallorca	Menorca	Ibiza	Formentera
Total extranjeros	223.036	173.999	15.147	31.067	2.823
UE	113.595	86.465	7.159	18.076	1.895
No UE	109.441	87.534	7.988	12.991	928
Total población	1.072.844	846.210	92.434	125.053	9.147
% Extranjeros	20,8%	20,6%	16,4%	24,8%	30,9%
% UE	50,9%	49,7%	47,3%	58,2%	67,1%
% No UE	49,1%	50,3%	52,7%	41,8%	32,9%

Fuente: elaboración propia a partir de datos del padrón (INE)

El mayor crecimiento con respecto al año anterior se ha producido en Mallorca, donde la población extranjera ha aumentado, en términos absolutos, en 25.766 personas, lo que supone un 78,4% del

incremento total de los extranjeros en el conjunto de las islas. En términos porcentuales, en cambio, destaca el aumento interanual en la isla de Formentera (21,8%).

¹⁴ Los últimos datos al respecto publicados por la OCDE para otros países del mundo corresponden a 2007, motivo por el cual no es posible un análisis del ámbito internacional. En todo caso, ese estudio correspondería a un informe más ambicioso que el presente..

Cuadro 8 Población extranjera por grandes grupos de nacionalidades e isla, según el padrón de 1 de enero de 2007

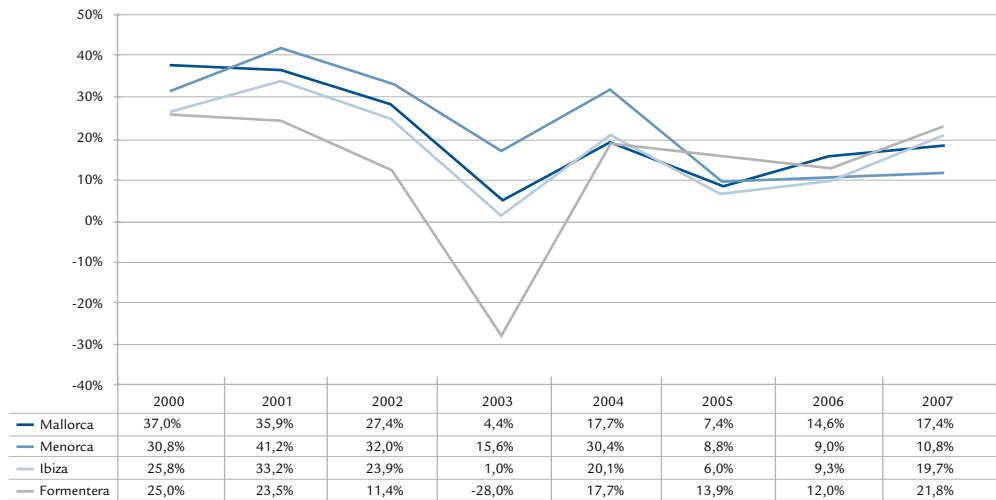
	Illes Balears 2006	Mallorca	Menorca	Ibiza	Formentera
Total	1.030.650	814.275	90.235	117.698	8.442
Extranjeros	190.170	148.233	13.672	25.947	2.318
UE	96.329	73.732	6.393	14.678	1.526
No UE	93.841	74.501	7.279	11.269	792
Nacionales	840.480	666.042	76.563	91.751	6.124

Fuente: elaboración propia a partir de datos del padrón (INE)

El gráfico 9 muestra el ritmo de crecimiento anual de la población extranjera por islas desde el año 2000. Frente a la media de aumento del 17,3% del conjunto de Baleares en el año 2007 respecto de 2006, Ibiza y Formentera muestran porcentajes superiores del 19,7% y del 21,8%, respectivamente.

Por otro lado, en un período más amplio, de 2000 a 2007, las islas de Mallorca y Menorca han experimentado el crecimiento acumulado más alto, del 320,4% y del 374,5%, respectivamente, frente a la media balear del 307,5%; Ibiza y Formentera, con un 249,1% y un 126,4%, se situarían por debajo.

Gráfico 9 Evolución de la variación interanual de la población extranjera por islas (2000-2007)

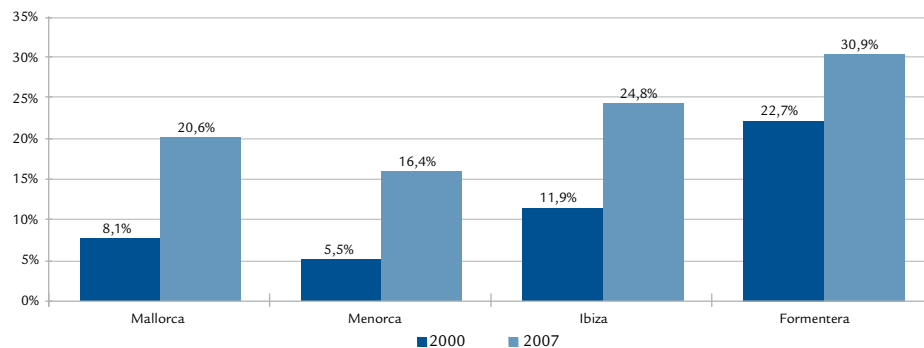

Fuente: elaboración propia a partir de datos del padrón (INE)

De esta manera, del año 2000 a 2007, el peso de los extranjeros sobre el total de la población

de cada isla habría cambiado según muestra el gráfico siguiente:

Gráfico 10 Peso de la población extranjera por islas (2000-2007)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del padrón (INE)

De los municipios de cada isla, sobresalen Palma y Calvià en Mallorca, con más de la mitad del total de extranjeros: el 44,4% y el 10,4%, respectivamente, aunque es Deià el municipio donde la población extranjera tiene más peso, un 41,2% sobre el

total de habitantes. Por nacionalidades, los tres colectivos más numerosos son el alemán, el marroquí y el británico, con 28.202, 15.691 y 15.632 residentes, respectivamente (cuadros 9 y 10).

Cuadro 9 *Ranking* de los 10 municipios con más población extranjera residente en la isla de Mallorca según el padrón de 1 de enero de 2008

Mallorca	Población extranjera 2007	% sobre el total extranjeros
Palma de Mallorca	77.330	44,4%
Calvià	18.046	10,4%
Manacor	7.747	4,5%
Llucmajor	7.195	4,1%
Alcúdia	5.723	3,3%
Inca	5.255	3,0%
Pollença	4.401	2,5%
Santanyí	3.990	2,3%
Andratx	3.849	2,2%
Felanitx	3.668	2,1%

Fuente: elaboración propia a partir de datos del padrón (INE)

Cuadro 10 *Ranking* de los 10 municipios con más peso de población extranjera residente en la isla de Mallorca según el padrón de 1 de enero de 2008

Mallorca	Población total 2007	Población extranjera	Peso de los extranjeros sobre el total de pobl.
Deià	754	311	41,2%
Calvià	50.777	18.046	35,5%
Andratx	11.348	3.849	33,9%
Santanyí	12.303	3.990	32,4%
Alcúdia	18.327	5.723	31,2%
Ses Salines	5.049	1.573	31,2%
Sant Llorenç des Cardassar	8.467	2.614	30,9%
Capdepera	11.446	3.424	29,9%
Santa Margalida	11.207	3.009	26,8%
Pollença	16.997	4.401	25,9%

Fuente: elaboración propia a partir de datos del padrón (INE)

En Menorca destacan los municipios de Maó y de Ciutadella, con el 33,9% y el 23,6% del total de extranjeros de la isla, respectivamente; no obstante, Es Mercadal presenta el peso de población extranjera

mayor sobre el total de habitantes (28,1%). Las nacionalidades extranjeras mayoritarias aquí son los británicos (3.487), seguidos de los ecuatorianos (1.636) y de los marroquíes (1.564 residentes).

Cuadro 11 Población extranjera residente en la isla de Menorca según el padrón de 1 de enero de 2008

Menorca	Población extranjera 2007	% sobre el total extranjeros	Población total	Peso de los extranjeros sobre el total de pobl.
Maó	5.139	33,9%	28.904	17,8%
Ciutadella	3.576	23,6%	28.696	12,5%
Alaior	1.610	10,6%	9.133	17,6%
Es Castell	1.467	9,7%	7.724	19,0%
Es Mercadal	1.442	9,5%	5.134	28,1%
Sant Lluís	1.313	8,7%	6.704	19,6%
Ferrieres	323	2,1%	4.617	7,0%
Es Migjorn Gran	277	1,8%	1.522	18,2%

Fuente: elaboración propia a partir de datos del padrón (INE)

En Ibiza destacan los municipios de Ibiza y de Santa Eulària, con un 37,4% y un 24,8%, respectivamente, de los extranjeros residentes en la isla, aunque es San Juan de Labritja el municipio con más peso de población extranjera (31,5%). En esta isla destacan los alemanes, los

rumanos y los marroquíes, con 3.667, 3.443 y 3.146 residentes, respectivamente.

Finalmente, en Formentera el colectivo más numeroso es el alemán (720 residentes), seguido del italiano (627 residentes).

Cuadro 12 Población extranjera residente en la isla de Ibiza según el padrón de 1 de enero de 2008

Ibiza	Población extranjera 2007	% sobre el total extranjeros	Población total	Peso de los extranjeros sobre el total de pobl.
Ibiza	11.604	37,4%	46.835	24,8%
Santa Eulària des Riu	7.702	24,8%	30.364	25,4%
Sant Antoni de Portmany	5.065	16,3%	21.082	24,0%
Sant Josep de sa Talaia	4.974	16,0%	21.304	23,3%
Sant Joan de Labritja	1.722	5,5%	5.468	31,5%

Fuente: elaboración propia a partir de datos del padrón (INE)

Cuadro 13 *Ranking de las nacionalidades extranjeras con un número más elevado de residentes por isla (1 de enero de 2008)*

País	Total 2007	Valores absolutos			
		Mallorca	Menorca	Ibiza	Formentera
Alemania	33.208	28.102	719	3.667	720
Reino Unido	22.055	15.632	3.487	2.871	65
Marruecos	20.625	15.691	1.564	3.146	224
Italia	14.171	9.588	1.134	2.822	627
Ecuador	13.538	9.794	1.636	2.072	36
Argentina	12.328	9.957	678	1.439	254
Rumania	10.330	6.219	529	3.443	139
Colombia	9.965	8.314	640	849	162
Bolivia	8.298	7.279	818	199	2
Bulgaria	7.985	7.580	106	285	14
Francia	7.876	5.055	498	2.140	183
Uruguay	4.948	3.872	237	807	32
Brasil	4.053	2.744	486	787	36
Polonia	3.513	3.185	81	237	10
China	3.486	3.086	153	236	11

Fuente: elaboración propia a partir de datos del padrón (INE)

3.3 PROYECCIONES DE FUTURO

En el mes de enero de 2009 el INE publicó una proyección de población a corto plazo (2008-2018) en la que analizaba el crecimiento migratorio como un factor clave del aumento poblacional del Estado en los últimos años. Hay que hacer una interpretación prudente ya que, como reconoce el INE, la inmigración exterior es un componente muy volátil e incierto en un futuro próximo.

El punto de partida es la hipótesis de que la inmigración en España sufrirá una corrección severa del año 2009 al año 2011, y se estima un balance migratorio global de 2,93 millones de personas para el período 2008-2017, hecho que implicaría un crecimiento un poco inferior al balance de 2,56 millones registrado tan solo en los años 2004 y 2007. Todas las comunidades autónomas tendrían un impacto positivo del balance migratorio exterior, que en el caso de las Illes Balears se calcula en un total de 113.418 personas para el período 2008-2017. Las islas alcanzarían el tercer

crecimiento demográfico más intenso, con un 15,9% de aumento en la próxima década.

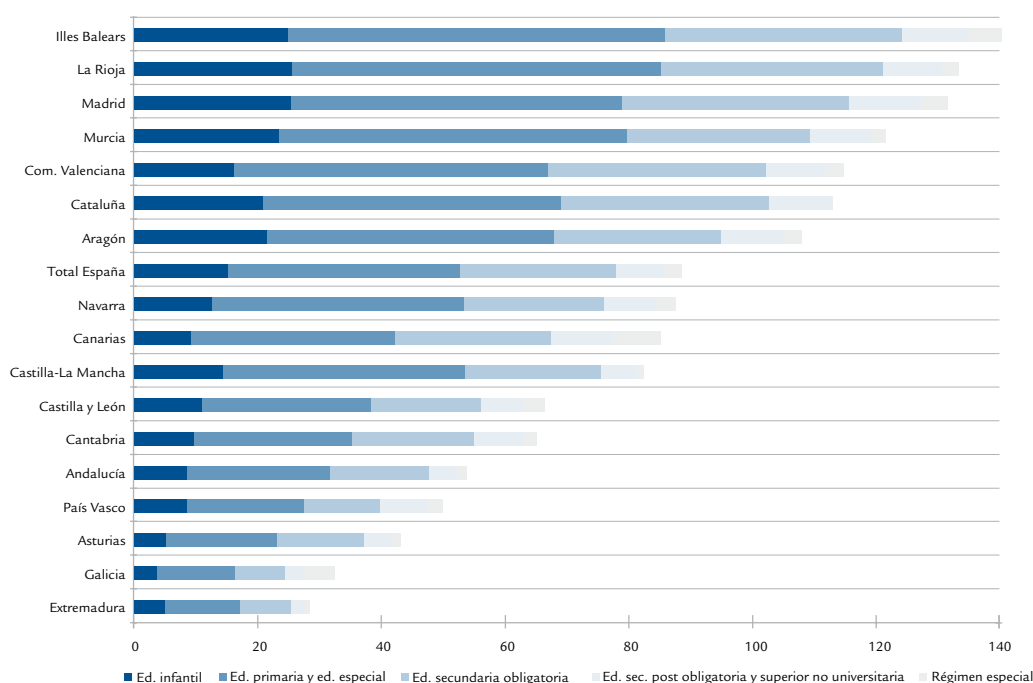
Hay que otorgar a estas proyecciones de futuro un peso destacado en las motivaciones de los recién llegados para migrar desde el país de origen y permanecer en el receptor. Según la última encuesta estatal de inmigrantes (2007), las motivaciones principales para venir a las Baleares son la calidad de vida, la búsqueda de un trabajo mejor y el reagrupamiento familiar. De acuerdo con la encuesta, un 75,6% de los inmigrantes residentes en las islas tienen hijos, un 56% de los cuales ya convive con los padres. Además, el 20,3% de quienes tienen familiares fuera de España tiene intención de hacerlos venir. También se estima que un 40% vive en una vivienda de su propiedad. Todo eso hace pensar en un establecimiento a largo plazo de estos ciudadanos en las islas, porque una vez recuperado el núcleo familiar, integrados los hijos en la escuela, establecidos los lazos de apoyo social e invertido las ganancias en conseguir un entorno seguro, los lazos con el país de origen se debilitan.

En este mismo sentido, conviene destacar que las Illes Balears son la primera comunidad autónoma por lo que respecta a alumnado de origen extranjero. En el curso académico 2007-08 se registran 23.641 alumnos extranjeros escolarizados en enseñanzas no universitarias. Por tanto, de cada 1.000 alumnos en las aulas 140 son extranjeros, una ratio muy por encima de la media estatal, que se sitúa en 88 alumnos extranjeros por cada 1.000.

La mayor parte de estos alumnos cursa educación infantil (un 17,7%), educación primaria (un 43,6%) y educación secundaria obligatoria (un

27,3%). Solo un 7,6% se matricula en educación secundaria postobligatoria o educación superior no universitaria. Es decir, que son mayoritariamente muy jóvenes y constituyen la segunda generación de recién llegados a las islas, con un potencial de integración más alto que sus padres. En el futuro, formarán parte de la ciudadanía balear de pleno derecho y se constituirán como población activa en el mercado laboral. Se trata de un capital humano muy valioso que debemos cuidar desde todas las vertientes si queremos aprovechar todas las ventajas que nos puede reportar, tanto desde una perspectiva de riqueza económica como de diversidad cultural.

Gráfico 11 Alumnado extranjero por cada mil alumnos escolarizados en el total de enseñanzas no universitarias, según la comunidad autónoma. Curso 2007-08

Fuente: Instituto de Evaluación, Ministerio de Educación, Política Social y Deporte.

4 POBLACIÓN EXTRANJERA ACTIVA EN LAS ILLES BALEARS

4.1 EVOLUCIÓN DE LA POBLACIÓN ACTIVA Y DE LA INACTIVA

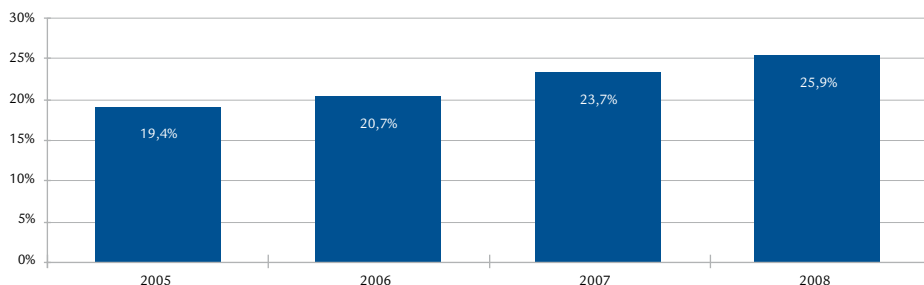
De acuerdo con los datos de la Encuesta de Población Activa (EPA) del INE, durante el año 2008 la población activa en las Illes Balears se ha situado en 567.550 personas, de las cuales 146.900 son extranjeras. De estas, 44.475 pertenecen a algún país de la UE (un 30,3%) y 102.425 son extracomunitarias (un 69,7%).

Así pues, en 2008 los extranjeros en activo han supuesto un 25,9% del total de la población activa balear. El gráfico 12 muestra que su peso ha aumentado desde el año 2005, cuando representaban el 19,4% del total.

El cuadro 14 muestra la evolución de la población activa balear entre 2005 y 2008 desagregada por grandes grupos de nacionalidad. Si estudiamos la variación del total de activos en relación a 2007, veremos un crecimiento de 21.500 personas, de las cuales 17.300 son extranjeras, y supone que el 80,5% del crecimiento de los activos el año 2008 lo aportan los no nacionales.

Si realizamos un análisis desde el año 2005 a 2008, observaremos que la población activa total ha crecido un 12,51% de forma acumulada (63.100 activos más desde 2005). También en este período fueron los extranjeros los que impulsaron el aumento, con una aportación del 50,13% del total: 49.050 activos más. Visto en términos de medias anuales, equivale a 16.350 activos extranjeros cada año, un 16,71% de crecimiento medio anual.

Gráfico 12 Evolución del peso de la población activa extranjera sobre el total de población activa (2005-2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del INE (EPA)

Cuadro 14 Población activa por grandes grupos de nacionalidades (2005-2008)

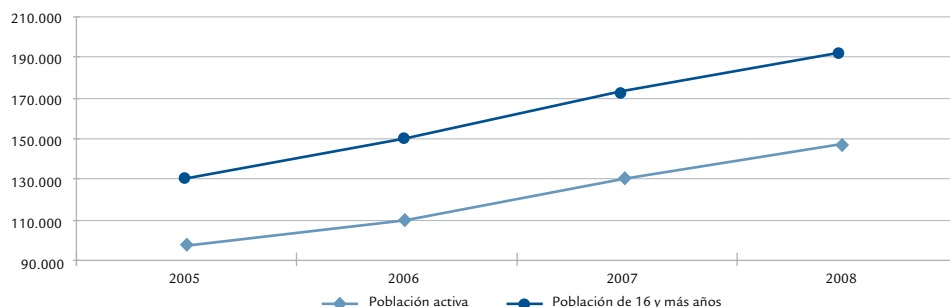
Población activa	2005	2006	2007	2008
Total	504.450	530.225	546.100	567.550
Nacionales	406.525	420.400	416.500	420.650
Extranjeros	97.850	109.850	129.600	146.900
UE	17.400	27.900	43.400	44.475
No UE	80.500	81.900	86.200	102.425

Fuente: elaboración propia a partir de datos del INE (EPA)

Hay que decir que este crecimiento de la población activa extranjera ha sido paralelo al de la población de 16 años y más: durante el

período 2005-2008 la población activa extranjera ha crecido un 50,1% y la población de 16 años y más, un 47%.

Gráfico 13 Evolución de la población extranjera activa y población extranjera de 16 años y más (2005-2008)

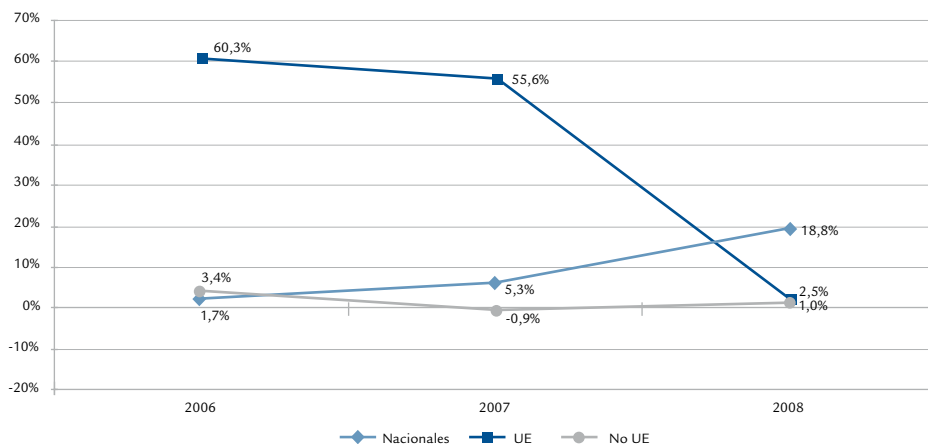

Fuente: elaboración propia a partir de datos del INE (EPA)

Aunque podemos observar una ralentización progresiva del incremento en el último año (pasó de crecer un 18% el año 2007 a un 13,3% al año 2008), el ritmo de incorporación es aún muy elevado, sobre todo si lo comparamos con el de la población activa nacional, que tuvo un crecimiento negativo en el año 2007 (-0,9%) y apenas de un 1% en 2008.

Por otro lado, en el gráfico 14 podemos observar que extracomunitarios y comunitarios tienen comportamientos diferentes. Los primeros aumentan el ritmo de crecimiento desde una tasa del 1,7% el año antes del comienzo de la crisis (2006) a una tasa del 18,8% en el año 2008. Por su parte, los comunitarios pasan de unos ritmos de crecimiento del 60,3% durante 2006 al 2,5% durante 2008.

Gráfico 14 Variación interanual de la población activa española y extranjera (2006-2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del INE (EPA)

Si realizamos la desagregación por sexos, podemos observar una participación femenina elevada, que representa durante el año 2008 el 46,4% del total de la población activa extranjera (más de 4 puntos por encima de la representación de las mujeres entre

los activos nacionales). De hecho, casi el 73% del crecimiento vivido por la población activa extranjera durante el 2008 ha sido provocado por el aumento de participación: mientras que las mujeres activas han crecido un 22,7%, los hombres lo han hecho un 6,3%.

Cuadro 15 Distribución porcentual de la población activa por grandes grupos de nacionalidades y sexo (2005-2008)

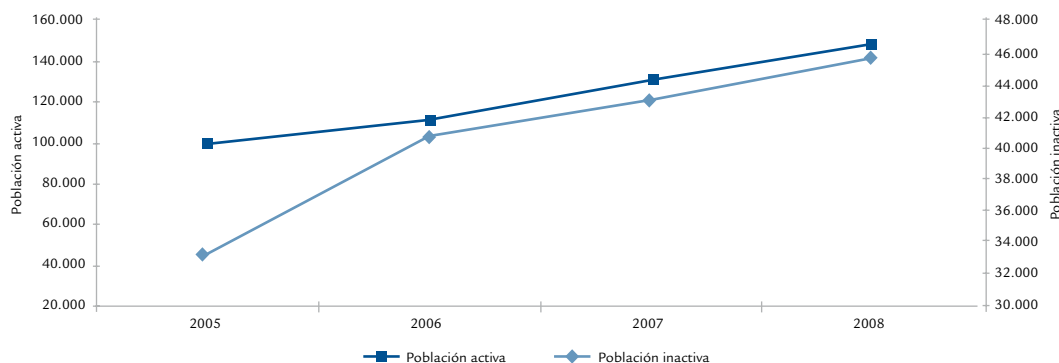
	2005	2006	2007	2008
Hombres				
Total	57,4%	57,3%	57,4%	56,7%
Nacionales	57,8%	57,7%	57,5%	57,8%
Extranjeros	55,7%	56,0%	57,2%	53,6%
UE	51,7%	55,9%	60,1%	54,5%
No UE	56,5%	56,1%	55,7%	53,3%
Mujeres				
Total	42,6%	42,7%	42,6%	43,3%
Nacionales	42,2%	42,3%	42,5%	42,2%
Extranjeras	44,3%	44,0%	42,8%	46,4%
UE	48,3%	44,1%	39,9%	45,5%
No UE	43,5%	43,9%	44,3%	46,7%

Fuente: elaboración propia a partir de datos del INE (EPA)

¿De dónde procede esta nueva población activa extranjera? Si estudiamos la evolución del total del grupo de extranjeros, notamos que de manera simultánea al incremento de los activos también han aumentado constantemente los inactivos:

12.475 personas en los últimos cuatro años (gráfico 15). Por tanto, parece que el aumento de la población activa en las islas lo provoca la entrada de recién llegados y no el tránsito de personas que pasan de la inactividad a la situación de actividad.

Gráfico 15 Evolución de la población activa e inactiva extranjera (2005-2008)

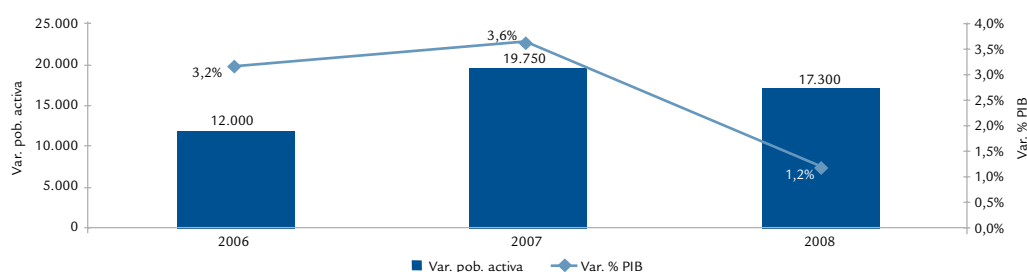

Fuente: elaboración propia a partir de datos del INE (EPA)

Como conclusión, podríamos decir que la población activa extranjera continúa creciendo a un ritmo fuerte, incluso en el momento actual de crisis económica. Hay que tener en cuenta que estos colectivos preparan sus planes migratorios a largo plazo, y los acompañan, en buena parte, sus familias. Aunque se trata de una migración

por motivos laborales y, en consecuencia, cuya movilidad geográfica es mayor que la de los españoles, el ajuste a las variaciones del mercado de trabajo no es inmediato. En los capítulos siguientes veremos en qué grado, en comparación con los trabajadores nacionales, les afecta este desajuste del mercado laboral.

Gráfico 16 Variaciones interanuales de la población activa extranjera y del PIB a precios constantes en las Illes Balears (2006-2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del INE (EPA)

4.2 EVOLUCIÓN DE LA TASA DE ACTIVIDAD

La tasa de actividad de la población extranjera en las islas ha crecido el año 2008 en 1,2 puntos

porcentuales, y se ha situado en el 76,4%, equivaliendo al respectivo nacional (76,8%). El aumento de 2008 es una continuación de la tendencia de crecimiento constante observada desde 2005, cuando alcanzaba un 74,8% (cuadro 16).

Cuadro 16 Ranking de la tasa de actividad de extranjeros por comunidades autónomas (2005-2008)

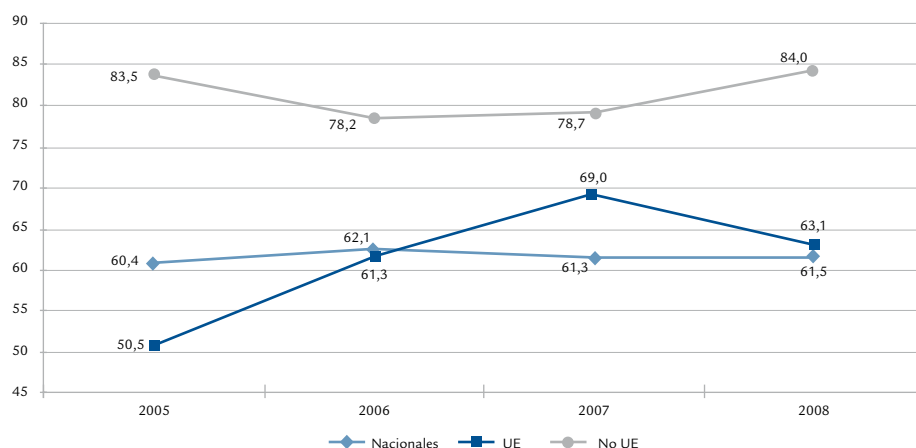
Comunidades autónomas	2005	2006	2007	2008
Asturias	57,3	76,2	77,2	83,7
Aragón	82,1	79,6	84,6	82,9
Madrid	82,2	84,0	81,1	81,7
Castilla-La Mancha	80,4	79,6	78,3	80,9
Murcia	78,1	78,0	80,4	80,7
Navarra	80,4	79,6	75,8	80,4
Castilla y León	77,5	78,7	76,4	80,1
La Rioja	80,2	83,5	78,6	78,6
País Vasco	77,5	77,6	75,9	78,5
Cataluña	75,0	78,0	76,2	77,2
Total España	75,5	77,1	75,9	76,8
Illes Balears	74,8	73,1	75,2	76,4
Cantabria	74,9	77,1	75,3	75,4
Galicia	64,0	72,2	72,4	74,2
Andalucía	68,6	74,6	75,1	73,5
Com. Valenciana	72,7	69,4	69,3	71,5
Canarias	72,5	77,6	73,5	71,0
Extremadura	68,4	72,7	61,5	69,8

Fuente: elaboración propia a partir de datos del INE (EPA)

Desagregada esta tasa media por grandes grupos de nacionalidades, hay que observar diferencias notables entre las tasas de actividad de los comunitarios (63,1% a 2008) y de los extracomunitarios (84% también en 2008). Estas diferencias afectan a todos los años estudiados excepto el 2007, cuando disminuyen

significativamente (gráfico 17). Este acercamiento se explica por la incorporación el 1 de enero de 2007 al grupo de comunitarios de los ciudadanos de Bulgaria y Rumanía, nacionalidades que presentan unas tasas de actividad mucho más altas que la media del resto de países comunitarios.

Gráfico 17 Evolución de la tasa de actividad por grandes grupos de nacionalidades en las Illes Balears (2005-2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del INE (EPA)

5 POBLACIÓN EXTRANJERA OCUPADA EN LAS ILLES BALEARS

5.1 EVOLUCIÓN DE LA POBLACIÓN OCUPADA SEGÚN LA EPA, LA SEGURIDAD SOCIAL Y LA CONTRATACIÓN REGISTRADA EN EL SOIB

Las dos fuentes de información estadística más importantes para el análisis de la población ocupada son la Tesorería General de la Seguridad Social –a través de los registros de los trabajadores de alta- y la Encuesta trimestral de Población Activa (EPA) del INE. Entre una fuente y la otra existen diferencias metodológicas notables que ya hemos explicado en un apartado anterior. En síntesis, solo hay que recordar que la definición de persona ocupada de la EPA se ajusta a las directrices de la OIT (Organización Internacional del Trabajo) y, en comparación con los registros de afiliación, permite estimar aquella población que trabaja de forma irregular en la economía sumergida. En cambio, la subrepresentación del colectivo extranjero en la muestra de la EPA en las Illes Balears recomienda mucha prudencia en la lectura de las estimaciones.

Por otro lado, ninguna de las dos fuentes proporciona este desglose por islas, razón por la cual el análisis se centrará en el conjunto de la comunidad autónoma. Para cubrir esta carencia y también para estudiar

la estratificación sectorial y ocupacional por nacionalidades, el análisis se completará con los datos de nuevas contrataciones registradas por el SOIB.

Así pues, se empieza con una comparación entre los datos de empleo según las dos primeras fuentes. Los gráficos 18 y 19 muestran los afiliados de alta en la Seguridad Social y los ocupados según la EPA. Durante el año 2008, en cuanto a los nacionales, notamos una diferencia de 17.985 afiliados menos que los ocupados que estima la EPA; en cuanto a los extranjeros, se estiman 39.521 afiliados menos que los ocupados de la EPA. En porcentajes se dibuja más claramente: el 30% de los extranjeros ocupados según la EPA no está afiliado, frente al 4% de los nacionales.

Si realizamos este mismo ejercicio para el año 2007 y sumamos las diferencias entre este año y el posterior, veremos que los ocupados extranjeros no afiliados han aumentado un 11,7% y los nacionales, un 6,3%. En conclusión, si suponemos que las estimaciones de ocupados de la EPA son correctas, podríamos decir que la economía sumergida ha crecido en el último período de 2007 a 2008, sobre todo en el caso de los extranjeros. Sin embargo, como se ha dicho antes, debe tomarse esta suposición con precaución.

Gráfico 18 Evolución de los extranjeros afiliados a la Seguridad Social y de los ocupados según la EPA (medias 2005-2008)

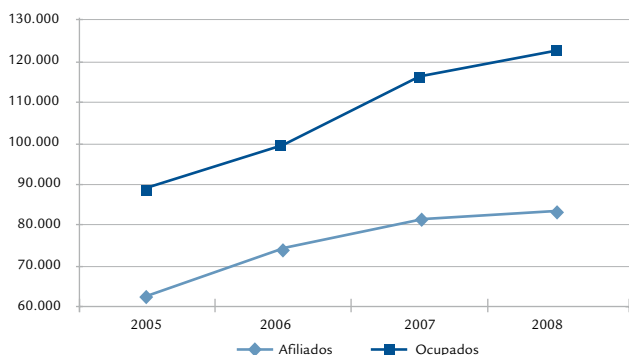
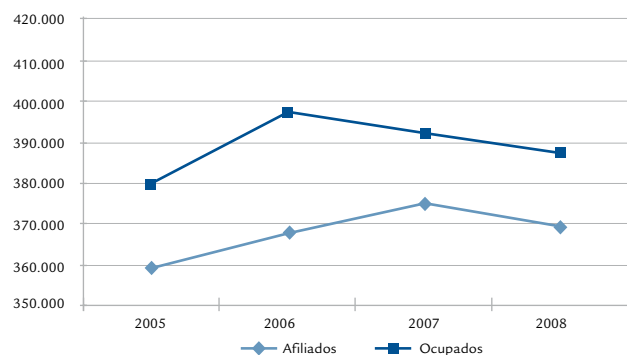

Gráfico 19 Evolución de los nacionales afiliados a la Seguridad Social y de los ocupados según la EPA (medias 2005-2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del INE (EPA) y de la Tesorería General de la Seguridad Social

Si nos centramos ahora en la fotografía que ofrecen los datos de la Seguridad Social, durante el año 2008 se registra un total de 452.244 afiliados, de los cuales 83.079 son extranjeros, lo que representa un 18,3% del

total. Por grupos de nacionalidad, los comunitarios alcanzan 36.405 afiliados y los extracomunitarios, 46.674 personas, lo que supone un 43,8% y un 56,2%, respectivamente, del total de extranjeros afiliados.

Cuadro 17 Evolución de los trabajadores de alta en la Seguridad Social por grandes grupos de nacionalidades (medias 2005-2008)

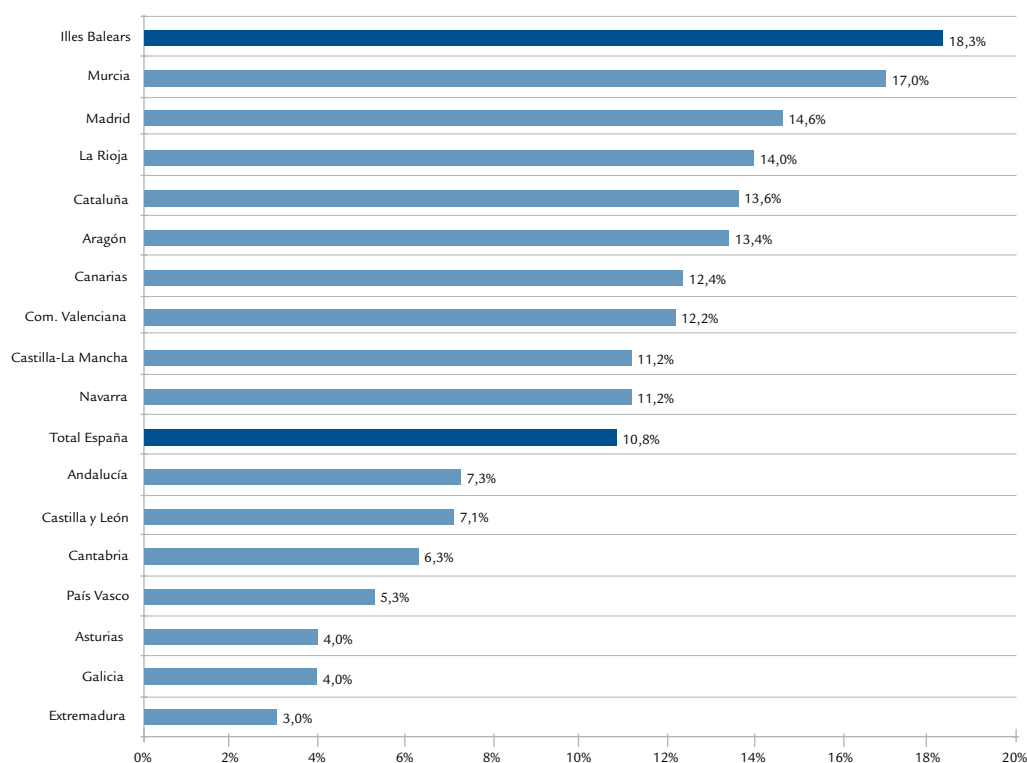
	2005	2006	2007	2008
Total	421.243	441.276	455.689	452.244
Nacionales	359.205	367.551	374.973	369.165
Extranjeros	62.038	73.725	80.716	83.079
UE	23.301	26.195	34.673	36.405
No UE	38.736	47.531	46.043	46.674

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería General de la Seguridad Social

En comparación con otras comunidades autónomas, las Illes Balears serían, pues, la primera comunidad autónoma por lo que respecta al peso

de la población extranjera afiliada a la Seguridad Social, con un valor significativamente superior a la media del conjunto del Estado (10,8%).

Gráfico 20 *Ranking* del peso de los trabajadores extranjeros de alta en la Seguridad Social sobre el total de trabajadores de alta por comunidades autónomas (media 1er semestre 2008)

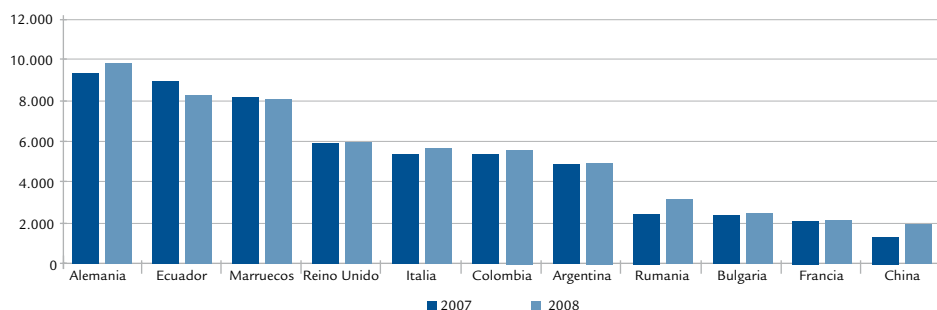

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería General de la Seguridad Social

Si desagregamos las nacionalidades extranjeras con un número mayor de afiliados, podemos ver que aparecen en primer lugar los alemanes (con 9.764 altas), después los ecuatorianos (8.223

afiliados) y los marroquíes (8.004 personas), seguidos de los británicos (5.934 afiliados) y de los italianos (5.617 altas). El orden de este *ranking* no cambia con respecto a 2007.

Gráfico 21 Evolución de los afiliados extranjeros con un número de afiliaciones mayor en las Illes Balears (medias 2007-2008)

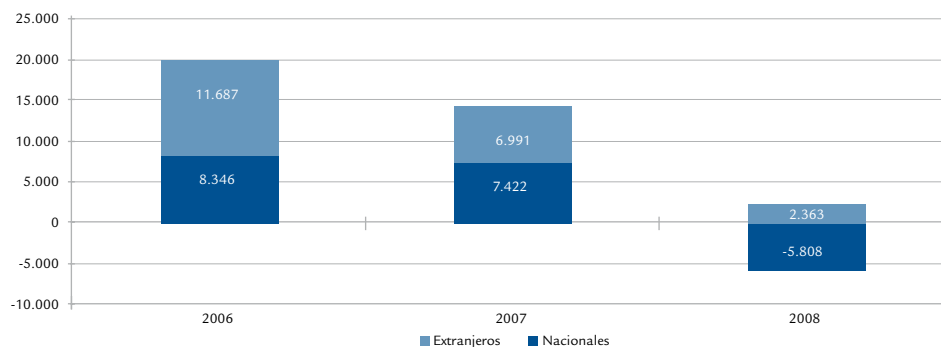
Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería General de la Seguridad Social

En cuanto a la evolución del total de la población afiliada con respecto al año 2007, podemos observar una disminución de 3.445 personas, por la caída de la población nacional (5.808 afiliados menos), y un aumento de la extranjera en 2.363 afiliados –de los cuales la mayoría, 1.732, son comunitarios–.

El gráfico 23 presenta esta misma evolución en términos de variación interanual. Así, se puede ver

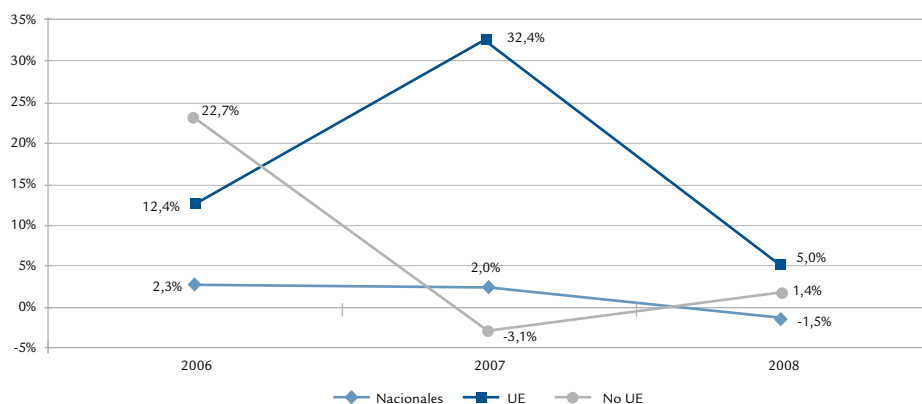
que las tasas de crecimiento de afiliados extranjeros durante 2006 y 2007 fueron de un 18,8% y de un 9,5% respectivamente, y disminuyeron hasta un 2,9% durante 2008. En detalle, los comunitarios aumentaron un 5,0% durante el 2008 y los no comunitarios, un 1,4%. En cambio, los afiliados nacionales ofrecen unas tasas de crecimiento significativamente inferiores a los extranjeros durante todo el período 2006-2008, y pasan a tener un crecimiento negativo del 1,5% este último año.

Gráfico 22. Aportación a la ocupación de los afiliados nacionales y extranjeros (medias 2006-2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos de Tesorería General de la Seguridad Social

Gráfico 23 Variación interanual de la población afiliada por grupos de nacionalidad (2006-2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos de Tesorería General de la Seguridad Social

Podemos afirmar que la ocupación crece entre la población extranjera pese a la ralentización de la actividad económica y del mercado de trabajo, aunque disminuye de manera notable el ritmo de crecimiento con respecto a años anteriores, sobre todo en el colectivo no comunitario.

Efectivamente, si orientamos el análisis hacia una desagregación por nacionalidades, podemos observar que los ciudadanos de Rumanía, entre los comunitarios, presentan el crecimiento mayor (712 nuevos afiliados a 2008, un 29,1% más que en el año anterior), seguidos de los británicos (465 altas, un 5% más) y de los italianos (286 altas, un 5,4% más).

De los no comunitarios destaca el aumento de afiliados chinos (623 personas, un 47% más), aunque en total no superan los 1.947 afiliados en 2008. También aumentan los colombianos (231 afiliados más) y los argentinos (52 personas más). Al contrario, baja el colectivo ecuatoriano (pierde 650 afiliados) y el marroquí (104 afiliados menos).

Por lo que respecta a los datos de la EPA, al finalizar el año 2008 se estiman en las Illes Balears 122.600 ocupados extranjeros de media, 6.500 más que en el año anterior. También según la EPA se produce, por tanto, una ralentización importante del crecimiento del conjunto de la población ocupada, que pasa de una tasa del 17% durante 2007 a una tasa del 5,6% en 2008.

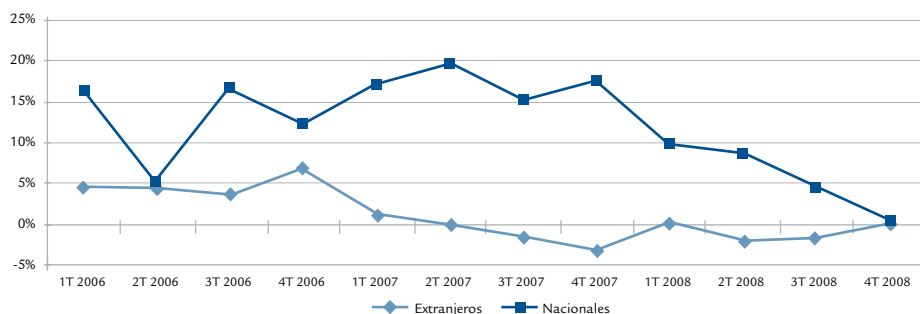
En el gráfico 24 puede verse el análisis de la evolución interanual de la ocupación por trimestres desagregada por grandes grupos de nacionalidades, según la EPA. Mientras los ocupados nacionales ya empezaron a presentar tasas de crecimiento negativas a principios de 2007, el conjunto de los extranjeros marca crecimientos positivos hasta finales de 2008. Aun así, se puede ver que sus ritmos en este último año han sido muy inferiores a los de años anteriores: durante el primer trimestre de 2008 se ha calculado una tasa de crecimiento del 9,6% (cuando fue del 16,9% durante el primer trimestre de 2007) y el año 2008 ha acabado con una tasa del 0,3% (frente al 17,2% del último trimestre de 2007).

Cuadro 18 Población ocupada por grandes grupos de nacionalidades (2005-2008)

	2005	2006	2007	2008
Total	468.050	495.975	508.000	509.750
Nacionales	379.625	396.775	391.900	387.150
Extranjeros	88.425	99.200	116.100	122.600
UE	15.900	26.000	40.400	36.400
No UE	72.600	73.200	75.700	86.200

Fuente: elaboración propia a partir de datos del INE (EPA)

Gráfico 24 Evolución interanual de la ocupación extranjera y nacional por trimestres (1er trimestre 2006- 4° trimestre 2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del INE (EPA)

Pese a ello, hay que establecer diferencias entre el crecimiento de la ocupación de los comunitarios y el de los extracomunitarios, ya que según la EPA evolucionan con tendencias contrapuestas de forma que, llegado el 2008, los primeros pierden ocupación (-9,9% de media), mientras que los segundos crecen un 13,9%, un valor notablemente superior al de los años anteriores.

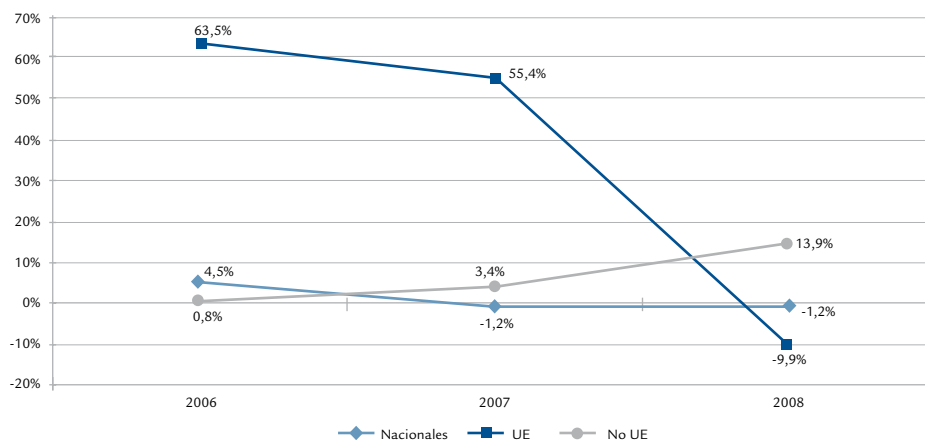
En conclusión, ambas fuentes, EPA y Seguridad Social, informan de que durante el año 2008 la ocupación ha seguido la tendencia al aumento en el conjunto de la población extranjera, si bien el comportamiento del grupo de comunitarios difiere notablemente según la fuente de referencia

(pérdida de empleo según la EPA, y aumento según la Seguridad Social).

Los datos siguientes sobre contratación registrada por el SOIB servirán para confirmar lo que hemos visto hasta ahora y analizar detalladamente la evolución por islas.

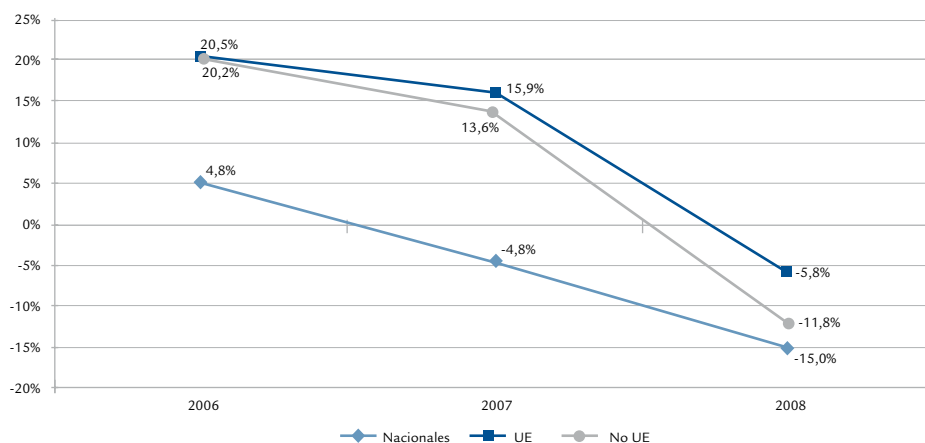
Durante el año 2008 se han registrado 381.473 contratos en las Illes Balears. 129.057 han sido firmados con extranjeros, es decir, un 33,8% del total. Al mismo tiempo, la mayoría de estos contratos, el 65,3%, ha correspondido a personas de nacionalidad extracomunitaria.

Gráfico 25 Variación interanual de la población ocupada por grandes grupos de nacionalidades (2006-2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del INE (EPA)

Gráfico 26 Variación interanual de la contratación registrada por grandes grupos de nacionalidades (2006-2008)

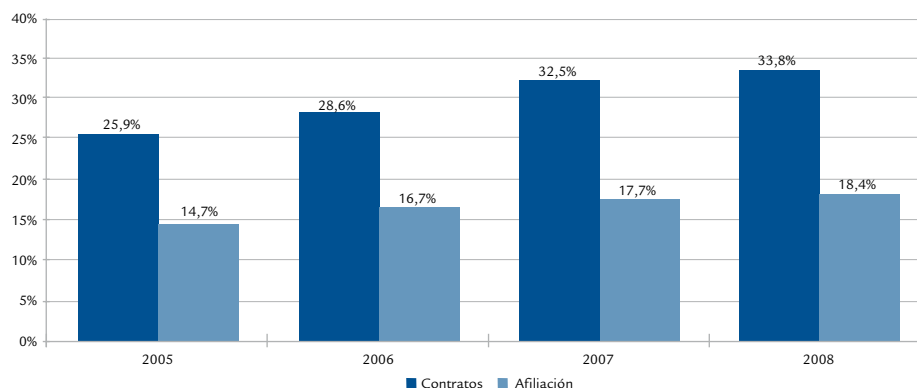
Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

Como se puede observar en el gráfico 26, en el año 2008 la contratación registrada tiene ritmos de crecimiento negativos para todos los grupos de nacionalidades. Pero los nacionales ya tuvieron un crecimiento negativo en 2007 (-4,8%) y en 2008 presentan una bajada mayor (-15%), mientras que los extranjeros no han mostrado tasas de crecimiento negativas hasta este último año. En cuanto a las diferencias observadas en la evolución de los dos grandes grupos de extranjeros, los registros de contratación coinciden con la Seguridad Social al calcular una tendencia a la baja mayor entre los extracomunitarios (-11,8%) que entre los comunitarios (-5,8%).

En cualquier caso, esta minoración de los contratos registrados con nacionales ha hecho que continúe el aumento del peso de la contratación extranjera sobre la total, una tendencia que ya se producía desde años atrás. El gráfico 27 muestra como se relaciona en paralelo con el crecimiento de la afiliación de trabajadores extranjeros a la Seguridad Social.

A partir del análisis por islas, hay que observar que el peso del número de contratos de extranjeros en relación al total de 2008 fue: en Mallorca del 33,5%; en Menorca, del 31,2%; en Ibiza, del 36,7%, y en Formentera, del 41,9%.

Gráfico 27 Porcentaje de la contratación de trabajadores extranjeros sobre el total de contratos y porcentaje de los trabajadores extranjeros afiliados a la Seguridad Social en las Illes Balears (2005-2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

En la isla de Mallorca se han registrado 297.645 contratos durante el año 2008, de los cuales 99.699 se han firmado con extranjeros (un 10,5% menos que en el año anterior). Los comunitarios registran 33.941 contratos (-6,4%) y los extracomunitarios, 65.758 (-12,5%).

En la isla de Menorca se han registrado 28.746 contratos en el año 2008, 8.977 de los cuales se han firmado con extranjeros (un 14,1% menos que en el año anterior) y de estos, 2.384 son con comunitarios (-12%) y 6.593, con extracomunitarios (-14,9%).

De los 51.685 contratos registrados en la isla de Ibiza en 2008, 18.956 son con extranjeros (-4,9% respecto el 2007) y de estos, 7.782 son con comunitarios (-2,7%) y 11.174 con extracomunitarios (-6,4%).

Para acabar, Formentera registra 3.397 contratos a 2008, 1.425 con extranjeros (8% más que cuyo año anterior) 658 son con comunitarios (+13,4%) y 767 con extracomunitarios (+3,8%). Es la única isla donde aumenta la contratación de extranjeros en el año 2008.

Gráfico 28 Variación interanual de la contratación en la isla de Mallorca (2006-2008)

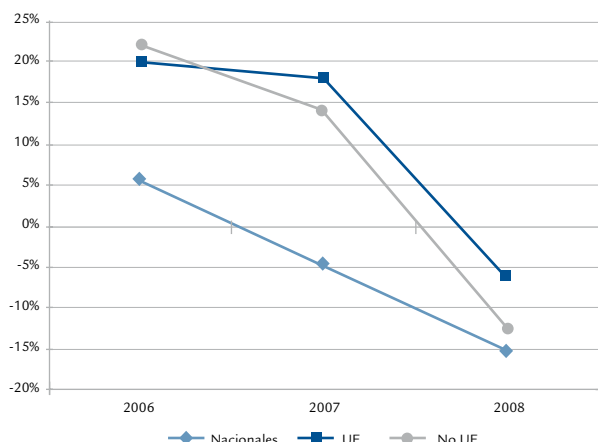
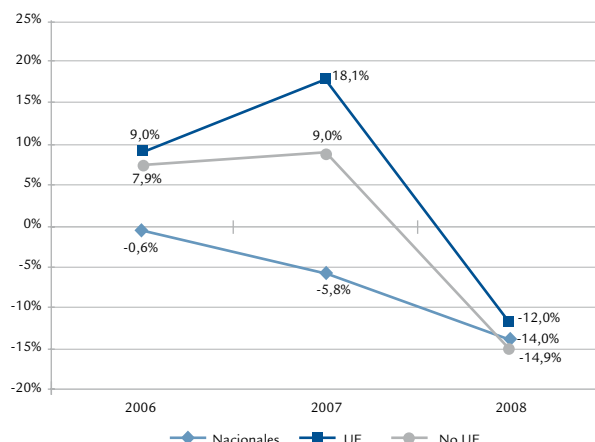

Gráfico 29 Variación interanual de la contratación en la isla de Menorca (2006-2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

Gráfico 30 Variación interanual de la contratación en la isla de Ibiza (2006-2008)

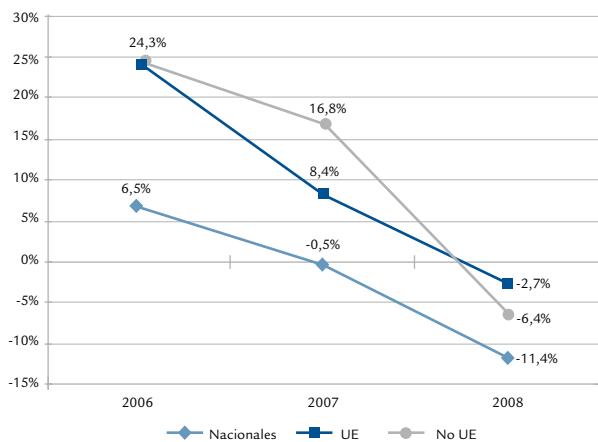
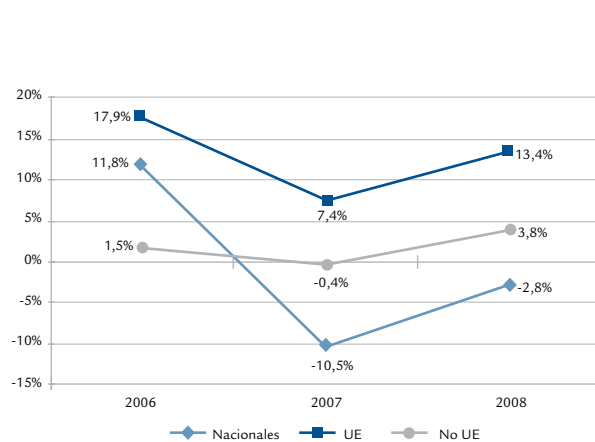

Gráfico 31 Variación interanual de la contratación en la isla de Formentera (2006-2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

5.2 POBLACIÓN OCUPADA POR RÉGIMEN, NACIONALIDAD Y ACTIVIDAD ECONÓMICA

5.2.1 Evolución de las personas ocupadas por regímenes de cotización

A la hora de analizar los afiliados hay que tener en cuenta que existen seis regímenes de cotización a la Seguridad Social, aunque el Régimen General agrupa a la mayoría de los trabajadores asalariados. El Régimen de la Minería y el Carbón se ha eliminado del análisis ya que no incluye a afiliados en las Illes Balears. El cuadro 19 muestra la distribución en valores absolutos de la población afiliada a cada régimen por nacionalidad.

Si analizamos la evolución por regímenes durante el año 2008 del conjunto de la población ocupada en

las islas, observaremos que la pérdida global de 3.445 afiliados, ya mencionada, proviene esencialmente del Régimen General (pérdida de 5.816 afiliados) y del Régimen Agrario (2.093 afiliados menos). En cambio, el Régimen de Autónomos (4.028 afiliados más) y el Régimen del Hogar (477 afiliados más) ganan nuevas altas.

En cuanto a las variaciones producidas tanto en el Régimen Agrario como en el de autónomos, se debe tener en cuenta la entrada en vigor de la Ley 18/2007, de 4 de julio, que a fecha 1 de enero de 2008 produjo un cambio de clasificación, a partir del cual los trabajadores por cuenta propia del Régimen Especial Agrario se integran en el de autónomos. Por este motivo, se produce un descenso de afiliados en el Régimen Agrario y un aumento en el Régimen de Autónomos, hecho que dificulta un análisis correcto de su evolución anual.

Cuadro 19 Trabajadores de alta en la Seguridad Social por grandes grupos de nacionalidades y régimen de cotización (media 2008)

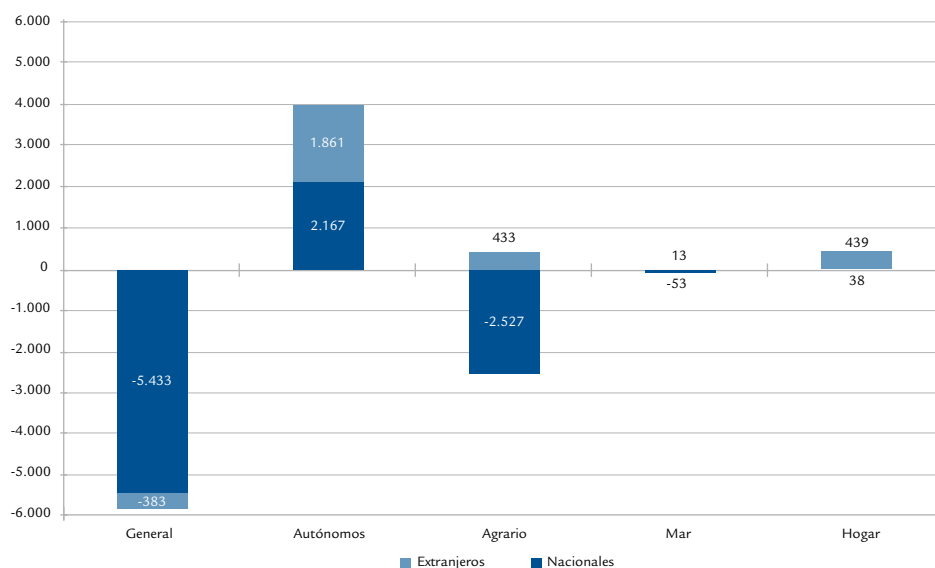
	Total	General	Autónomos	Agrario	Mar	Hogar
Total	452.244	350.189	88.333	2.350	2.061	9.311
Nacionales	369.165	289.882	73.483	955	1.907	2.939
Extranjeros	83.079	60.308	14.850	1.395	154	6.372
UE	36.405	23.717	11.627	121	92	848
No UE	46.674	36.591	3.224	1.274	62	5.524
Onze principals nacionalidades						
Alemania	9.764	5.545	4.084	9	22	104
Ecuador	8.223	6.573	152	123	1	1.375
Marruecos	8.004	6.534	432	614	19	405
Reino Unido	5.934	3.467	2.408	4	16	40
Italia	5.617	4.459	1.111	5	14	28
Colombia	5.554	4.112	206	313	5	919
Argentina	4.920	4.016	530	12	9	354
Rumania	3.160	1.626	1.324	24	3	184
Bulgaria	2.481	1.519	559	33	3	367
Francia	2.118	1.434	644	5	14	21
China	1.947	1.298	552	1	0	96
Peso sobre el total de extranjeros	69,5%	67,3%	80,8%	81,9%	68,4%	61,1%

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería General de la Seguridad Social

Otro hecho que provoca un aumento de afiliados al Régimen de Autónomos es la regularización de Rumanía y Bulgaria. En el año 2007, estos países se adhieren a la Unión Europea, de manera que sus ciudadanos se benefician del régimen comunitario

de extranjería, excepto para trabajar por cuenta ajena (en este caso, durante los dos años posteriores tienen la obligación de obtener una autorización de trabajo). Eso hace que tanto rumanos como búlgaros se concentren en el Régimen de Autónomos.

Gráfico 32 Variación interanual de los afiliados nacionales y extranjeros por régimen de cotización (medias 2007-2008)

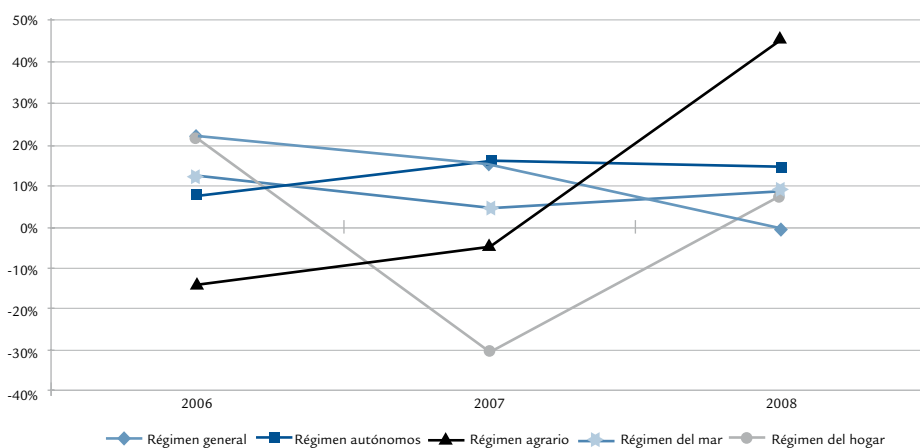

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería General de la Seguridad Social

De cualquier manera, podemos observar que durante el año 2008, ante la pérdida generalizada de afiliados nacionales en todos los regímenes, los trabajadores extranjeros ganan ocupación excepto en el Régimen General, en el que se dan de baja 383 afiliados (gráfico 32). De hecho, si ampliamos el horizonte desde el año 2005 y en

términos de variación interanual acumulada (gráfico 33), podemos ver que los extranjeros han aumentado progresivamente sus afiliados en todos los regímenes excepto en el del hogar, y son más significativos los incrementos acumulados en el Régimen General (39,1%) y en el de autónomos (42,7%).

Gráfico 33 Variación interanual de los regímenes de cotización de los trabajadores extranjeros (2006-2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería General de la Seguridad Social

5.2.2 Distribución de las personas ocupadas extranjeras por regímenes de afiliación

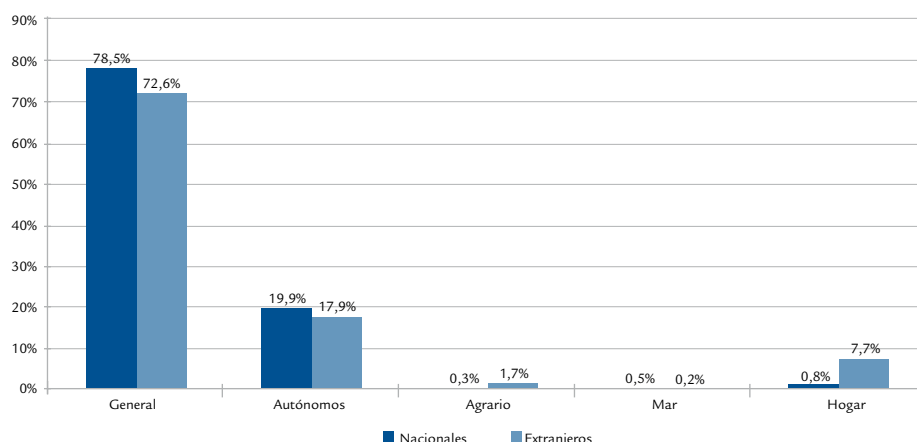
Queremos estudiar ahora la distribución de la población nacional y de la extranjera por regímenes, y hacer en primer lugar una extracción de los porcentajes horizontales por grandes grupos de nacionalidades (gráfico 34).

Hay que observar que la mayoría (72,6%) de los extranjeros se concentra en el Régimen General, seguido del de autónomos (17,9%). La participación de los españoles en el Régimen General es mayor (78,5%). En comparación con los datos del año pasado, los extranjeros han disminuido, por tanto, su asalarización (75% en 2007), para ganar presencia entre los trabajadores autónomos.

Pero para interpretar correctamente estos cambios de distribución hay que llevar a cabo un análisis más detallado por nacionalidades (gráfico 35). Así pues, se aprecia que el comportamiento de los comunitarios y no comunitarios difiere notablemente, y sugiere la permanencia de una segregación sectorial por nacionalidades.

Efectivamente, la presencia en el Régimen General de asalariados es más alta en el colectivo de extracomunitarios (78,4%). Aquí se concentran los marroquíes (81,63%), los argentinos (81,62%) y los ecuatorianos (79,94%), seguidos de los italianos (79,39%). También en el Régimen del Hogar sobresalen los ecuatorianos (16,7%), los colombianos (16,5%) y los búlgaros (14,8%). Finalmente, en el Régimen Agrario destacan los marroquíes (7,7%) y los colombianos (5,6%).

Gráfico 34 Distribución de los trabajadores nacionales y extranjeros por régimen de cotización (media 2008)

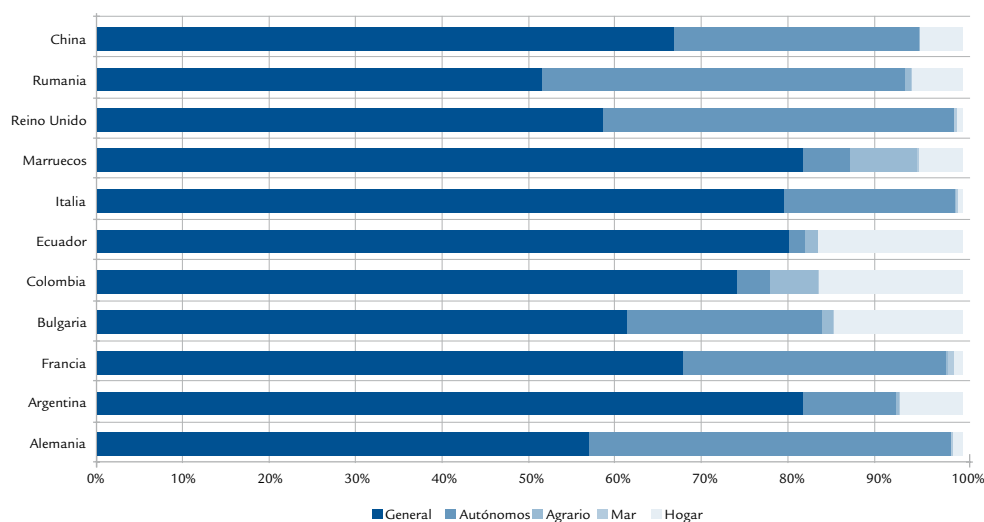

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería General de la Seguridad Social

En cambio, los comunitarios se concentran menos en el Régimen General (65,1%) para aumentar su presencia en el de autónomos: especialmente los rumanos (41,9%), los alemanes (41,8%) y los británicos (40,6%). Aquí hay que recordar los motivos legales por los que los primeros tienen una presencia tan fuerte en este régimen. De hecho, y en relación a los datos del año anterior, destaca la subida significativa de esta nacionalidad en el Régimen de Autónomos (del 21,5% de sus afiliados durante 2007 al 41,9%), que proviene del transvase desde el Régimen del Hogar (donde pasan de un 9,9% en 2007 a un 5,8%) y del Régimen General (del 67,2% al 51,4% en 2008).

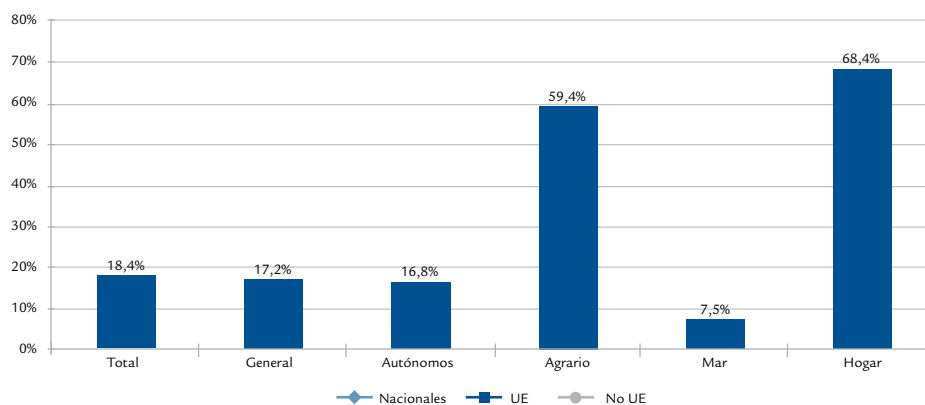
Así, cuando en segundo lugar se calculan los porcentajes verticales (gráfico 36), se ve que el Régimen Agrario y el del Hogar tienen una presencia muy fuerte de extranjeros (59,5% y 68,4%, respectivamente), hecho que nos confirma la segregación sectorial mencionada. Si desglosamos las nacionalidades que tienen mayor presencia, los marroquíes (44%) y los colombianos (22,4%) suman el 66,4% de los afiliados al Régimen Agrario; mientras que los ecuatorianos (21,6%) y los colombianos (14,4%) suponen más de un tercio del Régimen del Hogar.

Gráfico 35 Participación de los trabajadores extranjeros según el régimen de cotización a la Seguridad Social en las Illes Balears (media 2008)

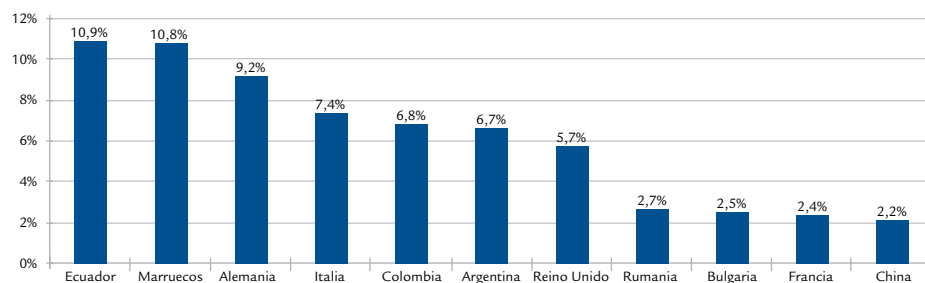
Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería General de la Seguridad Social

Gráfico 36 Peso de los extranjeros en los regímenes de cotización a la Seguridad Social (media 2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería General de la Seguridad Social

Gráfico 37 Peso de las nacionalidades con mayor número de afiliados sobre el total de extranjeros afiliados al Régimen General (media 2008).

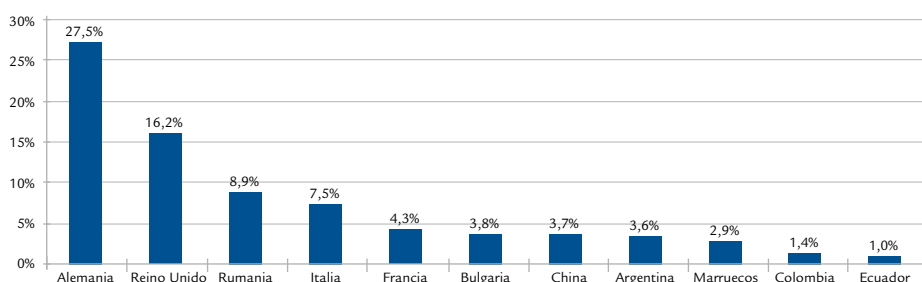

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería General de la Seguridad Social

En cuanto al Régimen General (gráfico 37), sobresalen las nacionalidades ecuatoriana, marroquí y alemana (con un 10,9%, un 10,8% y un 9,2%, respectivamente). En el Régimen de Autónomos (gráfico 38), destacan la alemana y la británica, con un 27,5% y un 16,2%,

respectivamente. Para terminar, debemos decir que en el Régimen del Mar el peso está muy repartido entre todas las nacionalidades, aunque destacan los alemanes (14,1%), los marroquíes (12,5%) y los británicos (10%).

Gráfico 38 Peso de las nacionalidades con mayor número de afiliados sobre el total de extranjeros afiliados al Régimen de Autónomos (media 2008).

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería General de la Seguridad Social

5.2.3 Evolución de las personas ocupadas extranjeras por sectores de actividad

Los gráficos 39 y 40 muestran la concentración de los afiliados españoles y extranjeros del Régimen General en los cuatro grandes sectores de actividad económica: podemos ver como el conjunto de los extranjeros presenta una concentración menor en

los servicios (66,6%) y una dependencia mayor de la construcción (26,8%) que los afiliados nacionales.

De manera más detallada, el cuadro 20 muestra la distribución de los trabajadores extranjeros en el Régimen General según las ramas de actividad y la evolución media interanual en los primeros semestres de 2005 a 2008.

Gráfico 39 Distribución de los afiliados nacionales por sector de actividad (media 1º semestre 2008)

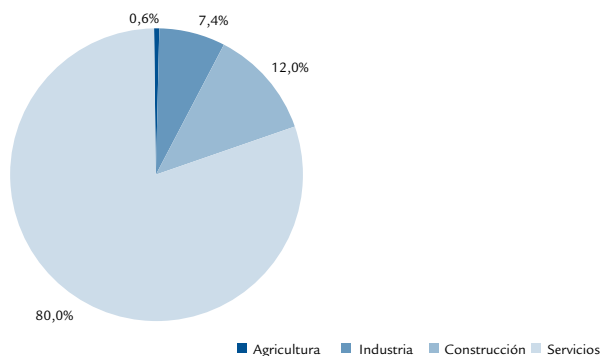
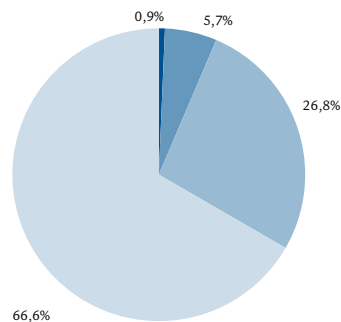

Gráfico 40 Distribución de los afiliados extranjeros por sector de actividad (media 1º semestre 2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería General de la Seguridad Social

Cuadro 20 Trabajadores extranjeros de alta en el Régimen General de la Seguridad Social por sector de actividad en las Illes Balears (medias 1º semestre 2005-2008)

Sector de actividad - Régimen general	1er semestre 2005	1er semestre 2006	1er semestre 2007	1er semestre 2008	Variación 07/08	Variación 05/08
Extranjeros	37.601	49.866	58.641	60.997	4,0%	62,2%
Comercio; reparación de vehículos de motor	4.777	5.976	6.967	7.726	10,9%	61,8%
Hostelería	10.465	13.270	15.950	17.110	7,3%	63,5%
Construcción	9.568	14.427	17.155	16.350	-4,7%	70,9%
Actividades inmobiliarias y de alquiler, servicios empresas	4.278	5.603	6.408	6.523	1,8%	52,5%
Actividades sanitarias y veterinarias, servicios sociales	748	969	1.273	1.611	26,6%	115,3%
Transporte, almacenamiento y comunicaciones	1.938	2.389	2.827	3.000	6,1%	54,8%
Administración pública, defensa y Seguridad Social	208	261	312	305	-2,2%	46,4%
Industrias manufacturas	2.198	2.765	3.103	3.344	7,8%	52,2%
Otras actividades sociales, servicios personales	2.288	2.781	2.953	3.185	7,8%	39,2%
Educación	558	647	756	796	5,4%	42,7%
Intermediación financiera	166	192	216	224	3,9%	35,3%
Producción de energía	21	31	33	50	54,1%	137,8%
Agricultura, ganadería, caza y silvicultura	267	400	491	552	12,4%	106,9%
Hogares que colocan personal doméstico	46	54	94	116	23,6%	151,3%
Industrias extractivas	47	69	72	69	-4,4%	48,4%
Pesca	17	19	19	24	28,3%	39,4%
Organismos extraterritoriales	8	13	14	12	-15,1%	46,0%
Sin clasificar	5	2	0	0	0,0%	-100,0%

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería General de la Seguridad Social

En primer lugar, observamos la concentración del conjunto de extranjeros en dos grandes ramas de actividad: la construcción (26,8%) y la hostelería (28%), que juntas representan más de la mitad de la población extranjera asalariada durante el primer semestre de 2008. Luego, el comercio y las reparaciones de vehículos suman el 12,7% del total de ocupados extranjeros y las actividades inmobiliarias y de alquiler, el 10,7%. Los nacionales, por su parte, se concentran principalmente en el comercio y reparación de vehículos de motor (18%), pero también tienen una presencia fuerte en la hostelería y en la construcción, aunque los porcentajes son inferiores a los de los extranjeros (14,8% y 12%, respectivamente). Finalmente, también es significativa su concentración en

actividades inmobiliarias y de alquiler y servicios a empresas (9%).

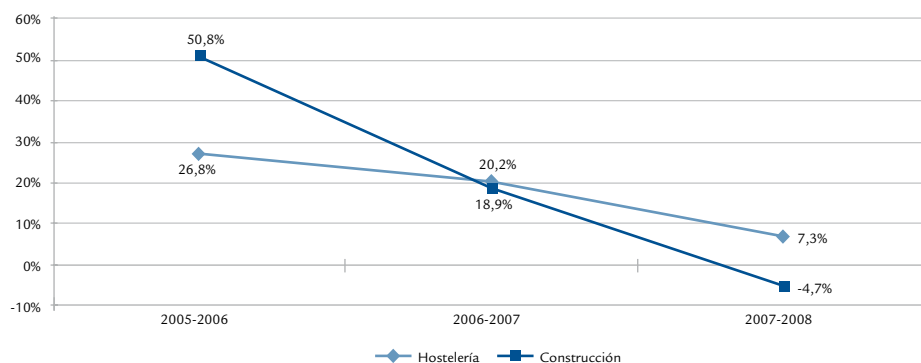
A partir del estudio de la evolución de los cuatro grandes grupos de actividad, entre el primer semestre de 2005 y el primero de 2008, podemos observar comportamientos diferentes. La construcción, que durante 2006 aumentó un 50,8% el número de afiliados extranjeros, muestra una fuerte ralentización (18,9%) durante el año 2007 y deja de ser el motor de crecimiento en el año 2008 (variación interanual del -4,7%). Por su parte, la hostelería continúa en crecimiento pero tiene también un dinamismo menor, y pasa de un ritmo de crecimiento del 26,8% en 2006 y del 20,2% en 2007 a un 7,3% en 2008.

Cuadro 21 Trabajadores extranjeros y nacionales de alta en el Régimen General de la Seguridad Social por sector de actividad en las Illes Balears (media 1º semestre 2008)

	Extranjeros		Nacionales	
	Afiliados	Pes	Afiliados	Pes
Total	60.997	100,0%	291.255	100,0%
Comercio; reparación de vehículos de motor	7.726	12,7%	52.422	18,0%
Hostelería	17.110	28,0%	43.090	14,8%
Construcción	16.350	26,8%	35.052	12,0%
Actividades inmobiliarias y de alquiler, servicios empresas	6.523	10,7%	30.242	10,4%
Actividades sanitarias y veterinarias, servicios sociales	1.611	2,6%	26.097	9,0%
Transporte, almacenamiento y comunicaciones	3.000	4,9%	22.560	7,7%
Administración pública, defensa y Seguridad Social	305	0,5%	20.005	6,9%
Industrias manufactureras	3.344	5,5%	18.616	6,4%
Otras actividades sociales, servicios personales	3.185	5,2%	15.933	5,5%
Educación	796	1,3%	14.578	5,0%
Intermediación financiera	224	0,4%	7.726	2,7%
Producción de energía	50	0,1%	2.441	0,8%
Agricultura, ganadería, caza y silvicultura	552	0,9%	1.553	0,5%
Hogares que colocan personal doméstico	116	0,2%	452	0,2%
Industrias extractivas	69	0,1%	433	0,1%
Pesca	24	0,0%	43	0,0%
Organismos extraterritoriales	12	0,0%	15	0,0%
Sin clasificar	0	0,0%	0	0,0%

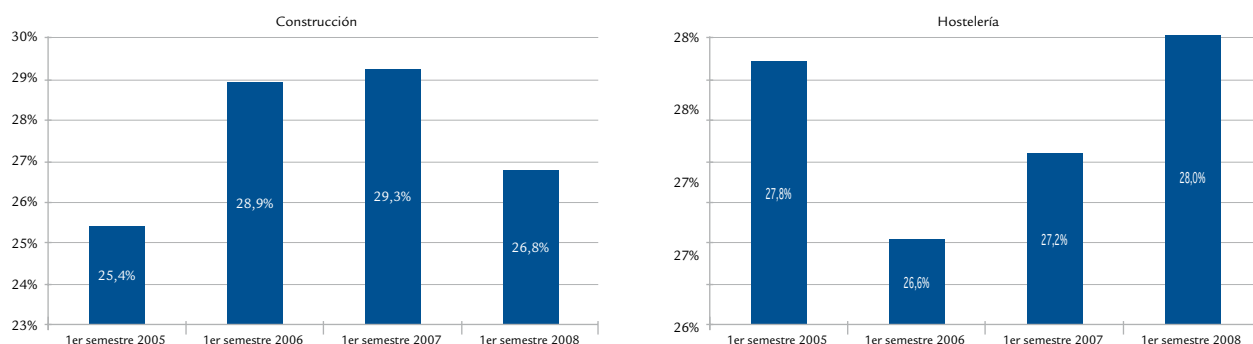
Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería General de la Seguridad Social

Gráfico 41 Variación interanual de los extranjeros de alta en el Régimen General de la Seguridad Social por sectores de mayor inserción laboral (medias 1º semestre 2006-1º semestre 2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería General de la Seguridad Social

Gráfico 42 Concentración de los extranjeros afiliados en el Régimen General de la Seguridad Social en los sectores de la construcción y de la hostelería (medias 1º semestre 2006-1º semestre 2008)

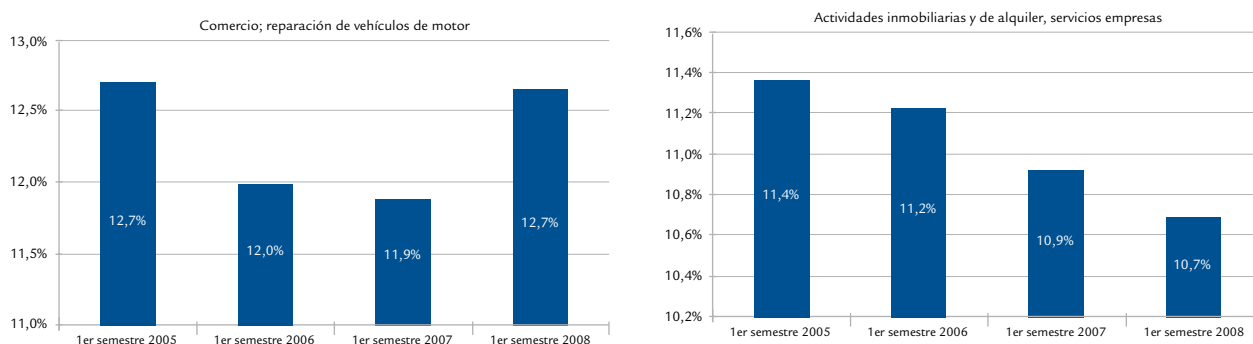

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería General de la Seguridad Social

Finalmente, el grupo de actividades de comercio y reparación de vehículos a motor gana 0,8 puntos en 2008 después de dos años de perder

representatividad, mientras que las actividades inmobiliarias y de alquiler pierden peso desde 2006.

Gráfico 43 Concentración de los extranjeros afiliados al Régimen General de la Seguridad Social en el sector del comercio y reparación de vehículos a motor y en el sector de actividades inmobiliarias y de alquiler, servicios a empresas (medias 1º semestre 2006-1º semestre 2008)

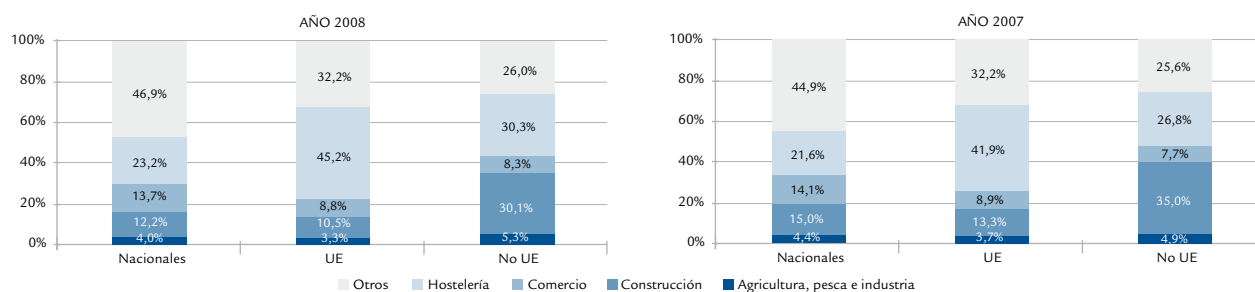

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería General de la Seguridad Social

Los registros de contratación del SOIB permiten complementar el análisis sobre la ocupación de los trabajadores extranjeros, así como profundizar en la estratificación horizontal sugerida por los datos anteriores de afiliación a la Seguridad

Social. En el gráfico 44 se agrupa la contratación registrada durante 2007 y 2008 en cinco grandes sectores de actividad: agricultura, pesca e industria, construcción, hostelería, comercio y otros servicios.

Gráfico 44 Distribución de la contratación registrada por grandes grupos de nacionalidades y sectores de actividad (2007-2008)

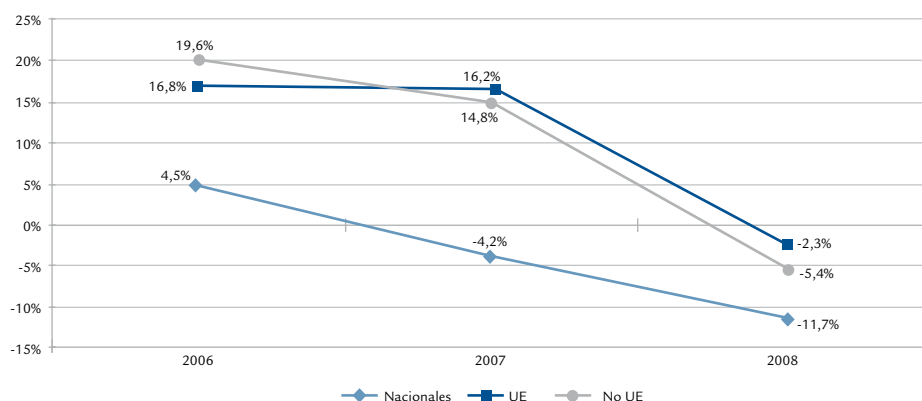
Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

Tal y como mostraban las estadísticas anteriores sobre afiliaciones, podemos observar que los trabajadores extracomunitarios se concentran en mayor medida en la construcción (30,1%) que el resto de nacionalidades (12,2%, los españoles y 10,5%, los comunitarios). En cambio, tienen una presencia menor en el sector servicios (64,6%) frente a los nacionales (83,8%) y a los ciudadanos de la UE-27 (86,1%). Estos últimos se acumulan especialmente en las actividades de hostelería (45,2%), mientras que los nacionales destacan en el resto de actividades de servicios (46,9%). La comparación de esta distribución con la del año 2007 muestra que la crisis de la construcción ha provocado una pérdida de peso en todos los grupos de nacionalidades, y ha provocado un transvase de trabajadores a las actividades hoteleras en todos los grupos (entre 1,6 y 3,6 puntos).

Esta distribución de las nacionalidades induce a pensar que el decrecimiento en el volumen de contratación de cada uno de los sectores los habrá afectado de forma proporcional a su presencia; pero los siguientes gráficos de variaciones interanuales dibujan otro comportamiento.

Así pues, en el gráfico correspondiente a los servicios podemos ver que los nacionales han presentado el mayor decrecimiento negativo en 2008 (-11,7%), y que de hecho ya experimentaron tasas negativas durante el año 2007. En comparación, ambos grupos de extranjeros no decrecen hasta 2008 y, en cualquier caso, lo hacen con mucha menos intensidad (-2,3% los UE-27 y -5,4% los no UE-27).

Gráfico 45 Variación interanual de la contratación registrada en el sector servicios por grandes grupos de nacionalidades.

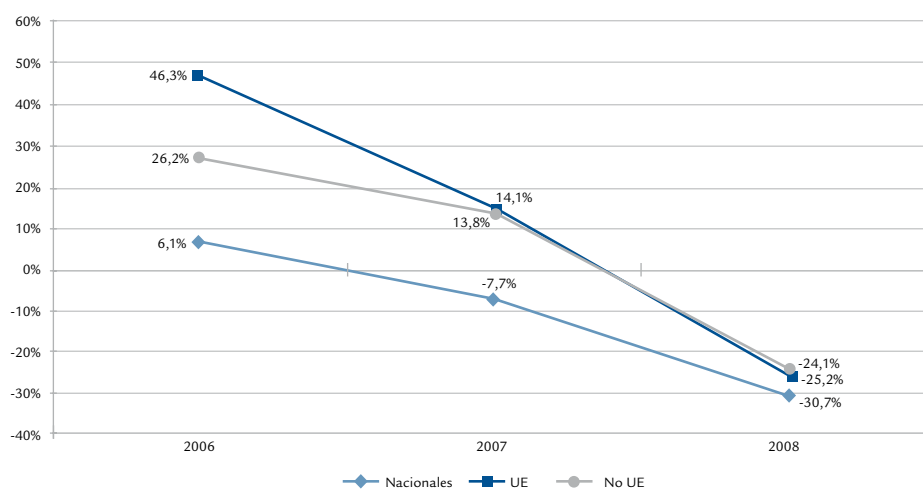

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

También en la construcción, donde se concentran en un mayor grado los ciudadanos de terceros países, los españoles presentan decrementos

superiores (30,7% en 2008) a los comunitarios (25,2%) y a los extracomunitarios (24,1%).

Gráfico 46 Variación interanual de la contratación registrada en el sector de la construcción por grandes grupos de nacionalidades

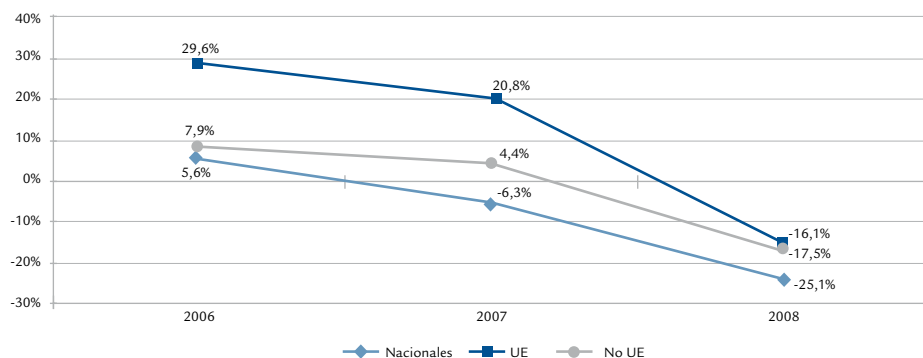

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

Esta tendencia se repite en la industria, donde la bajada más fuerte la protagonizan los nacionales con un 25,1% de contrataciones menos, seguidos de los extracomunitarios (17,5%) y de los

comunitarios (16,1%). De la misma manera que en los servicios y la construcción, la contratación de los nacionales ya tenía tasas negativas durante 2007.

Gráfico 47 Variación interanual de la contratación registrada en el sector de la industria por grandes grupos de nacionalidades.

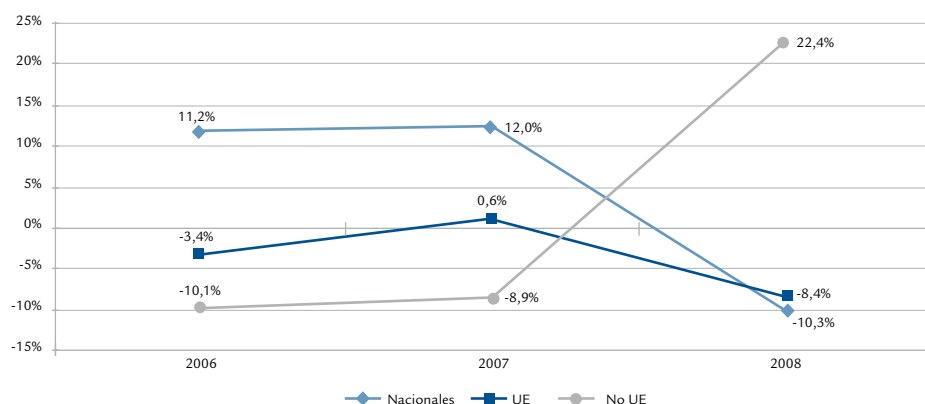

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

Finalmente, en el sector de agricultura y pesca destaca la fuerte recuperación de la contratación de los extracomunitarios durante el año 2008 (22,4%), que se mantenía en tasas negativas

desde 2006. En contraposición, otra vez podemos apreciar que la bajada más fuerte corresponde al grupo de nacionales (-10,3% en 2008).

Gráfico 48 Variación interanual de la contratación registrada en el sector de la agricultura y pesca por grandes grupos de nacionalidades.

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

5.2.4 Ocupaciones de los extranjeros

Para profundizar en las diferencias observadas entre los trabajadores españoles y los extranjeros, analizaremos las diez ocupaciones con más contratación para cada gran grupo de nacionalidad durante el año 2008.

Resalta, en primer lugar, la coincidencia mayoritaria de las ocupaciones en los tres grandes grupos, aunque aparecen en un orden diferente. Pero hay que observar el grado de concentración diverso que suman para cada grupo: como los españoles se reparten en más ocupaciones, las diez escogidas solo suponen para ellos el 52,9% del total de contrataciones, mientras que para los comunitarios ya significan el 64,9% y para los extracomunitarios, el 76,4%.

También hay que mencionar las dos ocupaciones que difieren en cada una de las tres tablas, ya que las correspondientes a personas de terceros países (peones agrícolas y de industrias) redundan en la estratificación sectorial y vertical ya mencionada. De hecho, un 51,9% de los contratos registrados por ellos en este *ranking* corresponden a ocupaciones poco cualificadas, mientras que en el caso de los nacionales y de los comunitarios este porcentaje baja a un 14% y a un 18,8%, respectivamente. Más aún, este porcentaje se mantiene desde 2007, cuando ha disminuido en los otros dos grupos (del 31,3% al 14% para los españoles y del 25,2% al 18,8% para

los comunitarios). Este hecho está relacionado con la ganancia de peso del sector de la agricultura y de la pesca entre los extracomunitarios, dada la pérdida que ha sufrido el sector de la construcción.

Efectivamente, si revisamos la evolución de las diez ocupaciones entre 2007 y 2008, podemos ver que, en los tres grupos, las contrataciones relacionadas con la construcción son las que disminuyen más, pero con una incidencia porcentual diferente: *peones de construcción*, *peones de transporte y descargadores*, y *albañiles*.

Entre los nacionales destaca, además, la aparición en el *ranking* de la ocupación de *auxiliar de enfermería*, no porque haya aumentado su contratación sino por la disminución de la contratación de *operadores de grúas*, también relacionada con el declive de la actividad constructora. Por otro lado, en el cuadro de los extranjeros no UE se observa la disminución de contrataciones de *peones de industrias manufactureras* (-24,2%) y la subida de la contratación de *peones agrícolas* (22,1%), ya anotada en el apartado anterior.

En resumen, aunque los datos sobre afiliación y contratación han mostrado que el colectivo extranjero, especialmente el extracomunitario, reacciona mejor a la pérdida generalizada de empleo durante el año 2008, este hecho no implica una disminución del grado de segregación vertical y horizontal en el mercado de trabajo sino que, al contrario, las diferencias internas en el grupo de personas ocupadas aumentan.

Cuadro 22 Diez ocupaciones con más contratación en las Illes Balears. Nacionales (2008)

CNO	Ocupación	Contratos nacionales	Variación 07/08
5020	Camareros, barmans y asimilados	28.256	-8,2%
9121	Personal de limpieza de oficinas, hoteles y otros establecimientos similares	26.156	-8,2%
5330	Dependientes y exhibidores en tiendas, almacenes y otros	21.246	-15,8%
7110	Albañiles	14.162	-27,8%
5010	Cocineros y otros preparadores de comidas	9.203	-10,9%
4210	Taquígrafos y mecanógrafos	8.295	-13,0%
9800	Peones del transporte y descargadores	7.491	-29,3%
4400	Auxiliares administrativos con tareas de atención al público	6.797	-9,3%
9602	Peones de la construcción	6.677	-36,6%
5111	Auxiliares de enfermería hospitalaria	5.150	1,3%

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

Cuadro 23 Diez ocupaciones con más contratación en las Illes Balears. Extranjeros UE-27 (2008)

CNO	Ocupación	Contratos UE-27	Variación 07/08
5020	Camareros, barmans y asimilados	10.807	2,9%
9121	Personal de limpieza de oficinas, hoteles y otros establecimientos similares	4.079	-13,3%
5010	Cocineros y otros preparadores de comidas	3.117	4,4%
5330	Dependientes y exhibidores en tiendas, almacenes y otros	2.775	1,1%
7110	Albañiles	2.241	-27,5%
4522	Recepcionistas en establecimientos distintos de oficinas	1.434	-1,4%
9602	Peones de la construcción	1.382	-31,0%
4400	Auxiliares administrativos con tareas de atención al público	1.249	7,1%
3532	Peones del transporte y descargadores	1.032	-12,5%
5199	Otros diversos trabajadores de servicios personales	927	-15,5%

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

Cuadro 24 Diez ocupaciones con más contratación en las Illes Balears. Extranjeros no UE (2008)

CNO	Ocupación	Contratos no UE	Variación 07/08
9121	Personal de limpieza de oficinas, hoteles y otros establecimientos similares	17.971	-7,3%
7110	Albañiles	11.720	-28,0%
9602	Peones de la construcción	9.798	-24,6%
5020	Camareros, barmans y asimilados	8.907	1,3%
5010	Cocineros y otros preparadores de comidas	5.424	-1,6%
5330	Dependientes y exhibidores en tiendas, almacenes y otros	4.261	-2,1%
9800	Peones del transporte y descargadores	2.734	-22,3%
9700	Peones de industrias manufacturas	1.312	-24,2%
9410	Peones agrícolas	1.596	22,1%
4400	Auxiliares administrativos con tareas de atención al público	700	-9,6%

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

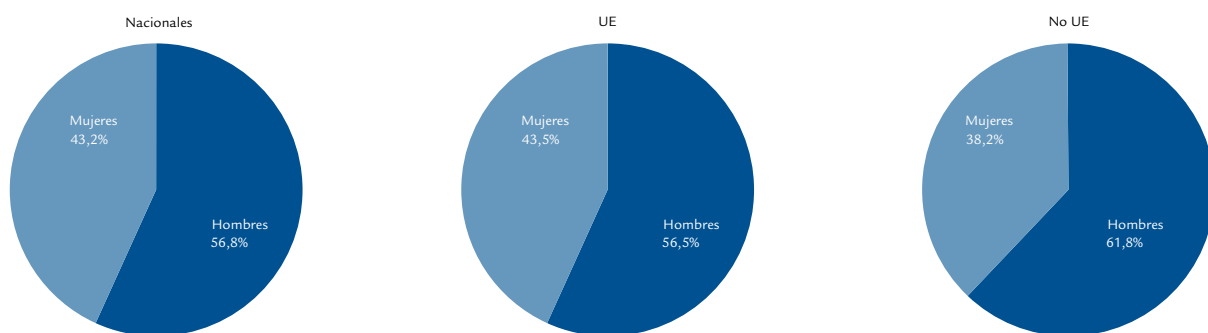
5.3 PERSONAS OCUPADAS EXTRANJERAS POR SEXO Y GRUPO DE EDAD

Durante el primer semestre de 2008 las mujeres extranjeras representan, de media, el 40,4% del total de extranjeros afiliados, un porcentaje inferior al de mujeres nacionales afiliadas (43,2%). Esta proporción varía significativamente si analizamos de forma separada a comunitarios y extracomunitarios: en el primer caso, el peso de las mujeres llega

al 43,5% mientras que baja al 38,2% para las mujeres extracomunitarias.

Si analizamos un período más amplio, del primer semestre de 2005 hasta el primer semestre de 2008, podemos observar que tanto las afiliadas nacionales como las extracomunitarias han aumentado su representatividad (entre 1,3 puntos y 2,1, respectivamente), mientras que las afiliadas de la UE-27 la han bajado un poco: de un 44,7% durante el primer semestre de 2005 a un 43,5% en el primer semestre de 2008.

Gráfico 49 Representación de las mujeres afiliadas por grandes grupos de nacionalidad (media 1º semestre 2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería General de la Seguridad Social

Cuadro 25 Distribución de la población afiliada por grandes grupos de nacionalidades y sexo (medias 1º semestre 2005-1º semestre 2008)

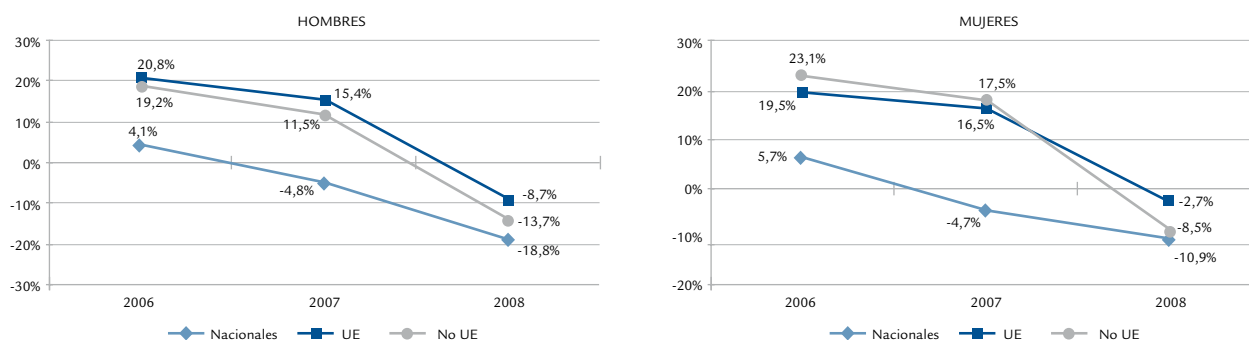
	1er semestre 2005	1er semestre 2006	1er semestre 2007	1er semestre 2008
Hombres				
Total	58,4%	57,7%	57,7%	57,2%
Nacionales	58,1%	57,5%	57,3%	56,8%
Extranjeros	60,3%	58,6%	59,6%	59,6%
UE	55,3%	55,1%	55,7%	56,5%
No UE	63,9%	60,4%	62,5%	61,8%
Mujeres				
Total	41,6%	42,3%	42,3%	42,8%
Nacionales	41,9%	42,5%	42,7%	43,2%
Extranjeras	39,7%	41,4%	40,4%	40,4%
UE	44,7%	44,9%	44,3%	43,5%
No UE	36,1%	39,6%	37,5%	38,2%

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería General de la Seguridad Social

Si comparamos estos datos con los de contratación, notamos una tendencia similar, si tenemos en cuenta que el peso de las mujeres ha subido en todos los grupos de nacionalidad, si bien en menor grado entre las comunitarias (3,3 puntos para las extracomunitarias, 2,7 puntos

para las nacionales y 1,6 puntos para las de la UE-27). Como en el caso anterior, si analizamos un período más amplio (gráfico 50), observaremos que este cambio de peso general responde a un descenso mayor de la contratación de los hombres que de las mujeres.

Gráfico 50 Variación interanual de la contratación registrada por sexos y grandes grupos de nacionalidades (2006-2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

En cuanto a la contratación registrada por tramos de edad y sexo, en el caso de los hombres nacionales, debemos decir que el grupo más contratado durante 2008 es el de 16 a 29 años (46,5%) mientras que en el caso de los extranjeros hay más contrataciones entre los 30 y los 44 años (50,4% de media). Este porcentaje es menor en el caso de los comunitarios (42,2%) y mayor entre los extracomunitarios (53,9%).

Por sexos, un 49,8% de la contratación total de mujeres nacionales se concentra en el tramo de 16 a 29 años. En cuanto a las extranjeras, nuevamente detectamos diferencias: las contrataciones de mujeres comunitarias se sitúan más en el tramo de 16 a 29 años (48,6%) y, en cambio, las contrataciones de las mujeres extracomunitarias se acumulan más en el de 30 a 44 años (49,8%).

Estas diferencias son atribuibles, en líneas generales, a la estructura de edades de la población extranjera ante la nacional, según se ha visto en el apartado de evolución demográfica.

Con respecto al año anterior, tanto en el caso de los hombres como de las mujeres, hay que

decir que disminuye el peso de las contrataciones registradas en el tramo de edad comprendido entre 16 y 29 años (2,2 puntos en el caso de los hombres y 2,5 para las mujeres) para aumentar en las contrataciones registradas en el resto de tramos de edad. Principalmente el que más aumenta es el peso de las contrataciones en el tramo de 30 a 44 años, en 1,6 puntos en el caso de los hombres y en 1,5 en el de las mujeres.

Por grupos de nacionalidades, los comunitarios no experimentan variaciones significativas en relación al año anterior. Son los no comunitarios y los nacionales los que protagonizan las diferencias comentadas.

En el caso de los extracomunitarios, baja el peso de la contratación registrada entre los 16 y los 29 años en 1,6 puntos en los hombres y en 1,5 en las mujeres. En el caso de los nacionales la caída es mayor: 2,5 puntos en los hombres y 3 en las mujeres.

Finalmente, se analizan las diez ocupaciones con más contratación para cada gran grupo de nacionalidad y sexo durante el año 2008.

Cuadro 26 Contratos registrados en las Illes Balears por sexo, edad y grandes grupos de nacionalidades (2008)

	16-29 años	30-44 años	45-59 años	59 y más años	Total
Ambos sexos					
Total	170.475	149.889	55.656	5.453	381.473
Nacionales	121.517	88.670	38.290	3.939	252.416
Extranjeros	48.958	61.219	17.366	1.514	129.057
UE	20.238	17.072	6.607	848	44.765
No UE	28.720	44.147	10.759	666	84.292
Hombres					
Total	85.938	83.639	29.375	3.311	202.263
Nacionales	58.615	45.289	19.689	2.512	126.105
Extranjeros	27.323	38.350	9.686	799	76.158
UE	9.619	9.658	3.236	389	22.902
No UE	17.704	28.692	6.450	410	53.256
Mujeres					
Total	84.537	66.250	26.281	2.142	179.210
Nacionales	62.902	43.381	18.601	1.427	126.311
Extranjeros	21.635	22.869	7.680	715	52.899
UE	10.619	7.414	3.371	459	21.863
No UE	11.016	15.455	4.309	256	31.036

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

Las mujeres nacionales tienen una presencia mayor en las diez ocupaciones más contratadas que los hombres (65,1% frente al 49,3% de los hombres). Esta concentración es aún mayor en el colectivo de mujeres extranjeras (74,4% en el caso de las comunitarias y 82% en el de las no comunitarias). Por otro lado, los hombres extranjeros también se concentran en estas diez ocupaciones (62,4% en el caso de los comunitarios y 75% en el de los extracomunitarios).

Las tres ocupaciones femeninas principales coinciden en todos el grupos de nacionalidades aunque en un orden diferente: *personal de limpieza de oficinas, hoteles y otros establecimientos similares* (17,3% de la contratación femenina nacional, 13,3% de la comunitaria y 44,3% de la extracomunitaria), *dependientas y exhibidoras en tiendas, almacenes y otros* (13,7% de la contratación femenina nacional, 10,5% de la comunitaria y 9,8% del extracomunitaria) y *camareras, bármanes y asimilados* (11,7% de la contratación femenina nacional, 27,3% de la comunitaria y 14,1% de la extracomunitaria).

Las tres ocupaciones masculinas principales coinciden en los hombres nacionales y en los extracomunitarios, pero no en orden: *albañiles, camareros, bármanes y asimilados y peones de la construcción*. En el *ranking* de las tres ocupaciones principales de los comunitarios no hallamos a los *peones de construcción* y, en cambio, encontramos a los *cocineros y otros preparadores de comida*.

Se puede observar que los trabajadores comunitarios son los menos concentrados en trabajos no cualificados (25,3% en el caso de los hombres y 17,8% en el de las mujeres). Los que se concentran más en este tipo de ocupaciones son los no comunitarios (hombres, un 46,7% y mujeres, un 58,2%). Por su parte, los nacionales se concentran en un 27,3% en el caso de los hombres y en un 26,5% en el de las mujeres.

Con respecto al año anterior, las ocupaciones que más disminuyen entre los hombres de todas las nacionalidades son las relacionadas con la construcción. Entre las mujeres nacionales destaca la disminución de contrataciones de *cocineras y*

otras preparadoras de comida (15,9%) y taquígrafas y mecanógrafas (15,4%) y dependientas y exhibidoras en tiendas, almacenes y otros (15,1%). Entre las mujeres comunitarias destacan dos ocupaciones por la caída que han sufrido: *otras diversas trabajadoras de servicios personales* (16,8%) y *personal de limpieza de oficinas, hoteles y de establecimientos similares* (15,3%). Y en el caso de las no comunitarias son las *peones de industrias manufactureras* (30,6%) y las del transporte

y descargadoras las que pierden más contrataciones (29,9%).

Por lo que respecta a los aumentos de contrataciones con respecto al año anterior, destaca el crecimiento entre las mujeres no comunitarias de contrataciones de *auxiliares de enfermería hospitalaria* (38,6%). Entre los hombres extracomunitarios, destaca el aumento de contrataciones de *peones agrícolas* (23%).

Cuadro 27 Diez ocupaciones con más contratación en las Illes Balears entre nacionales por sexo (2008)

CNO	Ocupación	Contratos nacionales	Variación 07/08
Hombres			
7110	Albañiles	13.916	-28,2%
5020	Camareros, barmans y asimilados	13.503	-5,5%
9602	Peones de la construcción	6.563	-36,8%
9800	Peones del transporte y descargadores	6.033	-29,7%
5010	Cocineros y otros preparadores de comidas	4.931	-6,0%
9121	Personal de limpieza de oficinas, hoteles y otros establecimientos similares	4.350	-5,0%
5330	Dependientes y exhibidores en tiendas, almacenes y otros	3.887	-19,0%
8610	Taxistas y conductores de automóviles y furgonetas	3.349	-23,8%
8542	Operadores de gruas, camiones montacargas y de maquinaria similar	2.836	-51,0%
8630	Conductores de camiones	2.787	-32,3%
Mujeres			
9121	Personal de limpieza de oficinas, hoteles y otros establecimientos similares	21.806	-8,8%
5330	Dependientes y exhibidoras en tiendas, almacenes y otros	17.359	-15,1%
5020	Camareras, barmans y asimiladas	14.753	-10,6%
4210	Taquígrafas y mecanógrafas	5.739	-15,4%
4400	Auxiliares administrativas con tareas de atención al público	5.219	-11,2%
5111	Auxiliares de enfermería hospitalaria	4.607	3,7%
5010	Cocineras y otras preparadoras de comidas	4.272	-15,9%
3532	Peones del transporte y descargadoras	3.096	11,8%
2720	Enfermeras	3.058	-1,9%
4522	Recepcionistas en establecimientos distintos de oficinas	2.343	-10,6%

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

Cuadro 28 Diez ocupaciones con más contratación en las Illes Balears entre extranjeros UE por sexo (2008)

CNO	Ocupación	Contratos extranjeros UE	Variación 07/08
Hombres			
5020	Camareros, barmans y asimilados	4.839	3,5%
5010	Cocineros y otros preparadores de comidas	2.187	4,5%
7110	Albañiles	2.183	-27,6%
9602	Peones de la construcción	1.336	-31,8%
9121	Personal de limpieza de oficinas, hoteles y otros establecimientos similares	1.177	-7,9%
9800	Peones del transporte y descargadores	630	-28,3%
3532	Animadores comunitarios	496	13,5%
5330	Dependientes y exhibidores en tiendas, almacenes y otros	486	-5,3%
5199	Otros trabajadores diversos de servicios personales	482	-14,2%
9220	Vigilantes, guardianes y asimilados	466	13,7%
Mujeres			
5020	Camareras, barmans y asimiladas	5.968	2,5%
9121	Personal de limpieza de oficinas, hoteles y otros establecimientos similares	2.902	-15,3%
5330	Dependientes y exhibidoras en tiendas, almacenes y otros	2.289	2,5%
4400	Auxiliares administrativas con tareas de atención al público	972	6,8%
4522	Recepcionistas en establecimientos distintos de oficinas	971	-1,9%
5010	Cocineras y otras preparadoras de comidas	930	3,9%
3314	Agentes de viaje	642	-0,8%
4210	Taquígrafas y mecanógrafas	604	-1,6%
3532	Animadoras comunitarias	536	9,2%
5199	Otras trabajadoras diversos de servicios personales	445	-16,8%

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

Cuadro 29 Diez ocupaciones con más contratación en las Illes Balears entre extranjeros no UE por sexo (2008)

CNO	Ocupación	Contratos extranjeros No UE	Variación 07/08
Hombres			
7110	Albañiles	11.503	-28,1%
9602	Peones de la construcción	9.658	-24,6%
5020	Camareros, barmans y asimilados	4.538	11,9%
9121	Personal de limpieza de oficinas, hoteles y otros establecimientos similares	4.219	-1,4%
5010	Cocineros y otros preparadores de comidas	3.439	6,1%
9800	Peones del transporte y descargadores	2.347	-20,9%
9410	Peones agrícolas	1.444	23,0%
5330	Dependientes y exhibidores en tiendas, almacenes y otros	1.214	15,6%
9700	Peones de industrias manufacturas	1.015	-22,2%
7240	Pintores, barnizadores, empapeladores y otros asimilados	588	-3,9%
Mujeres			
9121	Personal de limpieza de oficinas, hoteles y otros establecimientos similares	13.752	-9,0%
5020	Camareras, barmans y asimiladas	4.369	-7,9%
5330	Dependientes i exhibidors en tendes, magatzems i altres	3.047	-7,8%
5010	Cocineras y otras preparadoras de comidas	1.985	-12,6%
4400	Auxiliares administrativas con tareas de atención al público	533	-13,5%
9800	Peones del transporte y descargadoras	387	-29,9%
4210	Taquígrafas y mecanógrafas	383	-16,4%
9122	Lavandería, planchadoras y asimilados	371	3,1%
5111	Auxiliares de enfermería hospitalaria	334	38,6%
9700	Peones de industrias manufacturas	297	-30,6%

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

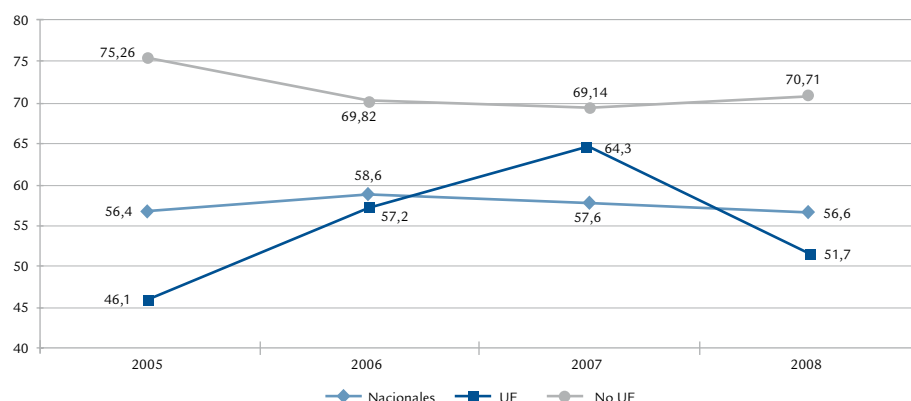
5.4 EVOLUCIÓN DE LA TASA DE OCUPACIÓN

El gráfico 51 muestra la evolución de la tasa de empleo de los tres grupos de nacionalidad y permite observar que la correspondiente al colectivo extracomunitario es siempre superior al resto. Durante el año 2008, mientras los primeros presentan una tasa del 70,7%, los nacionales apenas alcanzan el 56,6% y los comunitarios, el 51,7%. Aun así, la tasa de empleo ha disminuido con respecto a 2007 tanto en el caso de nacionales como de extranjeros. El descenso es mayor para los extranjeros (3,6 puntos) que para los nacionales (1 punto), por el aumento más

elevado de la población activa extranjera. Sin embargo, por nacionalidades, podemos observar que el colectivo no comunitario es el único que aumenta la tasa de empleo (1,6 puntos de subida con respecto a 2007).

Si llevamos a cabo el análisis de la evolución desde 2005, deberemos destacar el aumento fuerte que experimenta la tasa de los comunitarios el año 2007. Este hecho se explica, sobre todo, por el hecho de que los trabajadores rumanos y búlgaros pasaron al grupo de los comunitarios y porque se trata de colectivos numerosos y con tasas altas de empleo, que hicieron crecer notablemente la tasa de empleo de los comunitarios.

Gráfico 51 Evolución de la tasa de empleo por grandes grupos de nacionalidades (2005-2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del INE (EPA)

Si comparamos los datos con los del conjunto del Estado, veremos que la tasa de empleo del conjunto de los extranjeros en las Illes Balears está ligeramente por debajo de la media estatal durante 2008 (63,3% frente al 63,7%). No obstante, existen diferencias entre nacionalidades: la tasa de los comunitarios residentes en las islas está 8,1 puntos por debajo de la estatal (59,78% frente al 51,68%), mientras que la de los extracomunitarios residentes en las Baleares está 5,78 puntos por encima de la media estatal (64,93% frente al 70,71%).

Esta disminución de la tasa de empleo la experimentan tanto hombres como mujeres, nacionales o extranjeros, con la excepción de las mujeres extranjeras, que la aumentan en 1,3 puntos. El descenso más fuerte lo sufren los hombres extranjeros, con una pérdida de 8,2 puntos. Destaca el hecho de que los hombres presenten tasas de empleo muy superiores a las de las mujeres, con unas diferencias mayores en el caso de los nacionales (17,1 puntos) que en el de los extranjeros (14,8 puntos).

Gráfico 52 Evolución tasa de empleo extranjeros UE en las Illes Balears y en el Estado (2005-2008)

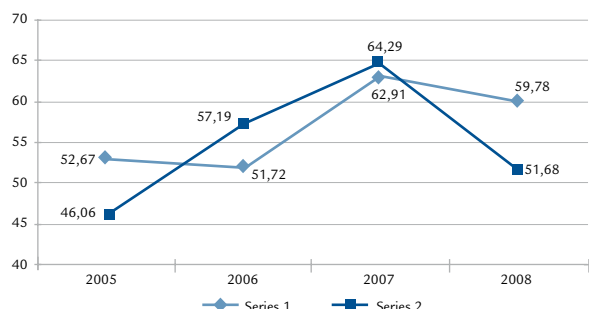
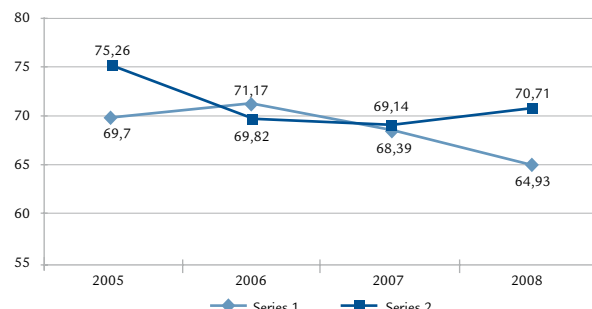
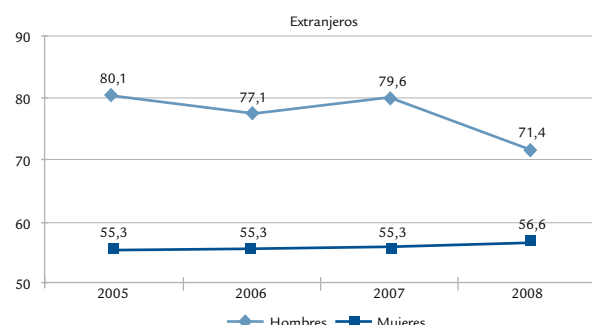
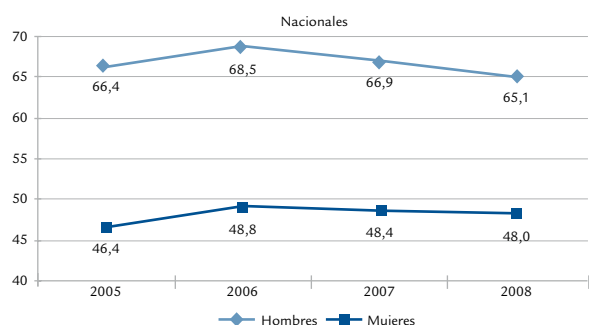

Gráfico 53 Evolución tasa de empleo extranjeros no UE en las Illes Balears y en el Estado (2005-2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EP)

Gráfico 54 Evolución de la tasa de empleo de nacionales y extranjeros por sexo (2005-2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del INE (EPA)

Si desagregamos los datos por nacionalidades observaremos que la diferencia entre sexos es mayor en el caso de los comunitarios (16,5 puntos al año 2008) que en el de los extracomunitarios (13,5 puntos). El crecimiento de la tasa de empleo de las mujeres extranjeras es provocado por las mujeres

extracomunitarias (la aumentan en 7,7 puntos) ya que las comunitarias pierden 9,2. Es significativo el acercamiento de la tasa entre sexos que se produce desde el año 2007, cuando las diferencias entre hombres y mujeres comunitarios era de 21,5 puntos y entre extracomunitarios era de 26,4 puntos.

Gráfico 55 Evolución de la tasa de empleo de los extranjeros UE por sexo (2005-2008)

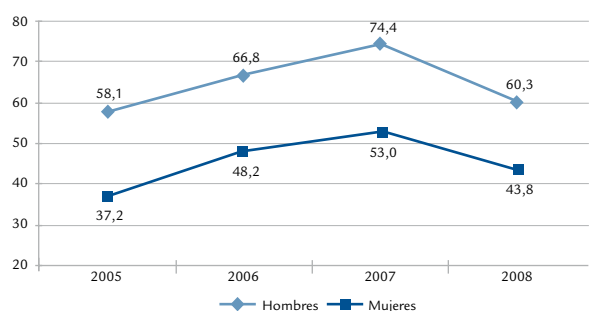
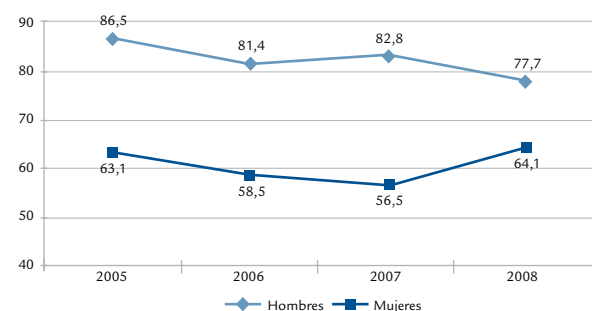

Gráfico 56 Evolución de la tasa de empleo de los extranjeros no UE por sexo (2005-2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del INE (EPA)

5.5 TEMPORALIDAD Y ROTACIÓN DE LA CONTRATACIÓN REGISTRADA

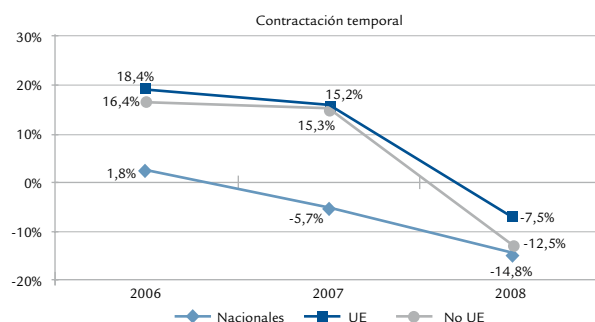
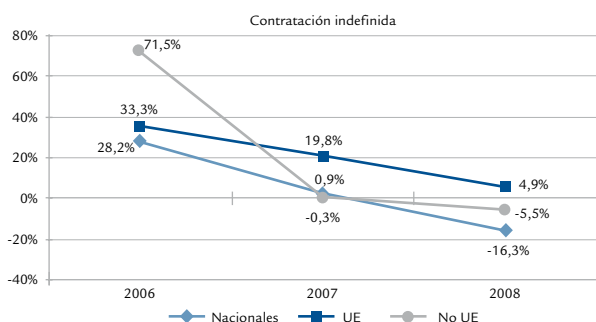
Durante el año 2008 el 85,5% de los contratos registrados a nombre de nacionales ha sido de carácter temporal. Los comunitarios se acercan a este porcentaje, con un 84,9%, pero los extracomunitarios alcanzan una tasa del 90%.

Si comparamos estos resultados con los del año 2007, podremos llegar a la conclusión de que la tasa de temporalidad de los contratos para los españoles no varía apenas (+0,2 puntos), mientras que baja en 1,6 puntos entre los comunitarios y en 0,7 para los extracomunitarios; y aumenta en proporción el

peso de la contratación indefinida. Eso se puede explicar porque en el caso de los nacionales la caída de este último tipo de contratación (-16,3%) fue superior a la de la contratación temporal (-14,8%) mientras que en el caso de los extranjeros, el patrón de comportamiento fue el inverso.

Por nacionalidades hay que observar que la contratación indefinida de comunitarios no cae durante el año 2008 pero se produce un retraso del crecimiento, y pasa de tener una tasa de incremento del 19,8% durante el año 2007 a un 4,9% el 2008. Los extracomunitarios presentan tasas negativas de crecimiento tanto en el caso de la contratación indefinida (5,5%) como en el de la temporal (12,5%).

Gráfico 57 Variación interanual de la contratación indefinida y temporal por grandes grupos de nacionalidades (2006-2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

En relación a la duración de los contratos temporales, debemos decir que no se producen diferencias significativas en la distribución por duración y nacionalidad con respecto al año 2007. Los no comunitarios presentan un porcentaje más elevado en el segmento de duración indeterminada (44,1%) que los españoles (37,9%) y los comunitarios (30,2%). Su contratación en períodos inferiores a seis meses es también menor (51,3%) que la de los otros dos grupos (64,7% para los ciudadanos de la UE-27 y 58% para los españoles).

Finalmente, a partir del índice de rotación¹⁵ de los grupos de nacionalidad, observamos que todos

los colectivos disminuyen su índice, tanto en el caso de las mujeres como en el de los hombres. Así pues, durante el año 2008 los nacionales presentan una tasa del 173,1%, 8,8 puntos inferior al año anterior, y los extranjeros, una del 158,8%, 26,7 puntos menos que en 2007. Por nacionalidades se observa que los comunitarios presentan tasas de rotación inferiores a los extracomunitarios (144% frente al 168%) aunque los no comunitarios han experimentado una disminución de la tasa mucho más importante con respecto al año 2007 (disminuyen en 36,7 puntos frente al descenso de 12,1 puntos de los comunitarios).

¹⁵ El índice de rotación se calcula a partir del porcentaje de contratos registrados durante un año entre el número de personas contratadas.

Cuadro 30 Contratos registrados en las Illes Balears por grandes grupos de nacionalidades y duración (2005-2008)

	2005	2006	2007	2008
Nacionales				
Total	297.476	311.853	297.015	252.416
<= 6 meses	184.083	186.077	172.348	146.305
6 meses - 1 any	10.278	11.309	10.607	8.800
més d'un año	1.159	1.291	1.645	1.727
Indeterminats	101.956	113.176	112.415	95.584
Extranjeros UE				
Total	34.113	41.003	47.538	44.765
<= 6 meses	23.411	26.650	30.814	28.962
6 meses - 1 año	1.780	2.047	2.353	2.171
más de un año	79	102	142	131
Indeterminados	8.843	12.204	14.229	13.501
Extranjeros No UE				
Total	69.849	84.182	95.618	84.292
<= 6 meses	39.796	42.627	48.141	43.220
6 meses - 1 año	2.818	2.586	3.040	3.372
más de un año	215	278	529	495
Indeterminados	27.020	38.691	43.908	37.205

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

Por sexos, se observa que las mujeres presentan índices de rotación mayores que los hombres en todos los grupos de nacionalidades. La diferencia entre ambos sexos ha aumentado con respecto al año anterior: así, mientras el año 2007 solo había 0,9 puntos de diferencia, durante 2008 llega a los 11,9. La diferencia es mayor entre los

nacionales que entre los extranjeros (14,6 puntos frente a 4,2 de los extranjeros). También hay que decir que no todas las nacionalidades tienen los mismos índices ya que, mientras que las mujeres comunitarias tienen una tasa superior a la de los hombres en solo 2,9 puntos, las extracomunitarias los superan en 10,3 puntos.

Cuadro 31 Índice de rotación en las Illes Balears por sexo y grandes grupos de nacionalidades (2005-2008)

	2005	2006	2007	2008
Ambos sexos				
Total	178,5%	182,5%	183,1%	168,0%
Nacionales	181,2%	183,3%	181,9%	173,1%
Extranjeros	171,1%	180,7%	185,5%	158,8%
UE	149,7%	152,0%	156,1%	144,0%
No UE	184,0%	199,1%	204,7%	168,0%
Hombres				
Total	176,7%	181,2%	182,7%	162,6%
Nacionales	179,3%	179,9%	179,7%	166,1%
Extranjeros	170,6%	184,1%	188,3%	157,1%
UE	149,0%	153,5%	157,0%	142,6%
No UE	180,8%	199,8%	204,8%	164,3%
Mujeres				
Total	180,8%	184,1%	183,6%	174,5%
Nacionales	183,4%	187,1%	184,4%	180,7%
Extranjeros	172,0%	175,6%	181,5%	161,3%
UE	150,5%	150,3%	155,1%	145,5%
No UE	190,8%	197,8%	204,6%	174,7%

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

6 POBLACIÓN EXTRANJERA EN SITUACIÓN DE PARO EN LAS ILLES BALEARS

6.1 EVOLUCIÓN DE LA POBLACIÓN EN SITUACIÓN DE PARO SEGÚN LA EPA Y LOS REGISTROS DEL SOIB

Hay que analizar los datos de paro en las Illes Balears de acuerdo con las dos fuentes disponibles: la Encuesta de Población Activa del INE y los registros de paro que proporciona el SOIB (Servei d'Ocupación de les Illes Balears). Como se ha visto en el análisis de la ocupación estimada y la afiliada, entre una fuente y otra existen discrepancias significativas dadas tanto por la definición de persona ocupada y no ocupada como por la metodología que utilizan¹⁶. Es por eso que conviene iniciar el análisis con una comparación sintética de las cifras que ofrecen ambas fuentes, para poder profundizar después en las estimaciones o registros de cada una.

Como muestra el cuadro 32, para el año 2008 la EPA estimaba una cifra media total de 57.800 personas en situación de paro; por su parte, el SOIB ha registrado una cifra menor (49.111 personas).

La EPA incluye, por tanto, 8.689 parados más, pero si se desagregan las nacionalidades, se ve que en realidad esta diferencia proviene de estimar 11.417 extranjeros más y de restar 2.728 españoles menos. La mayoría de estos extranjeros son extracomunitarios (7.477). El cuadro muestra que, a lo largo de los años estudiados, la EPA siempre estima menos españoles parados, mientras que incluye un número considerablemente más alto de extracomunitarios, aunque las proporciones varíen de manera notable según los años.

El gráfico 58 reproduce estas discrepancias en el cálculo de los extranjeros en paro, que aumentan a lo largo de los años estudiados. Cabe notar que el hecho coincide con el aumento de la participación de este colectivo en el mercado de trabajo (véase el apartado de población activa), mientras que la muestra de extranjeros en la EPA se mantiene estable, lo cual implica que su representatividad queda disminuida.

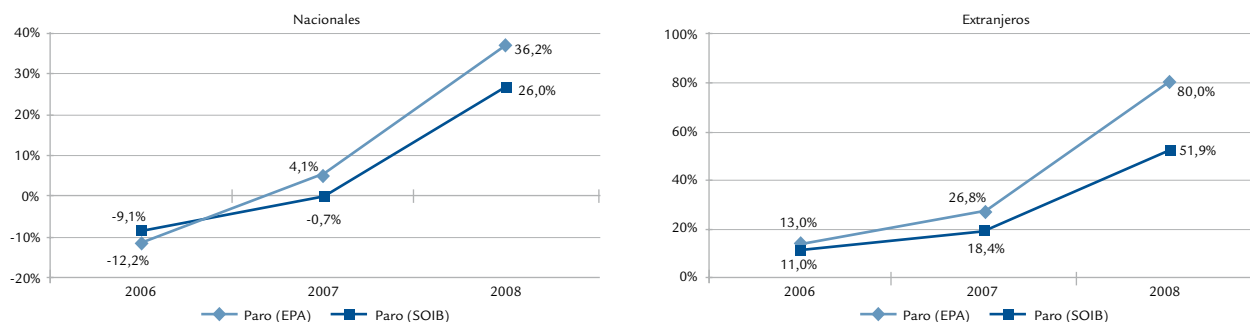
Cuadro 32 Comparación de los datos de paro según la EPA y el SOIB (2005-2008)

	2005	2006	2007	2008
Paro (EPA)				
Total	36.400	34.250	38.100	57.800
Nacionales	26.900	23.625	24.600	33.500
Extranjeros	9.425	10.650	13.500	24.300
UE	1.500	1.900	3.000	8.075
No UE	7.900	8.700	10.500	16.225
Paro (SOIB)				
Total	38.339	36.134	37.243	49.111
Nacionales	31.887	28.970	28.759	36.228
Extranjeros	6.452	7.164	8.484	12.883
UE	2.266	2.365	2.906	4.135
No UE	4.186	4.799	5.578	8.748

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la EPA y del SOIB

¹⁶ La EPA considera que están en situación de paro aquellas personas sin empleo, que lo buscan y están disponibles para trabajar. El paro registrado no incluye a algunas personas sin empleo que sí se consideran en situación de paro en la EPA, como los demandantes sin trabajo que lo solicitan para un período inferior a tres meses, demandantes que cursan estudios o que solicitan un trabajo de jornada inferior a 20 horas semanales. Para acercar los datos de paro a los criterios de la OIT y de la EPA, el INEM recoge desde el año 1993 la categoría "otros no ocupados" que, junto con las personas en situación de paro registradas, conforman la categoría DENO, que se aproxima al concepto de paro de la EPA. Otros no ocupados son los demandantes en jornada menor a 20 horas, demandantes estudiantes y demandantes de servicios previos de empleo.

Gráfico 58 Variación interanual del paro de nacionales y extranjeros registrado en el SOIB y la población nacional y extranjera en situación de paro según la EPA en las Illes Balears (2006-2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB y a partir de los datos del INE (EPA)

Efectivamente, a partir del análisis del cuadro 33, se ve que estas diferencias no son explicables, ni por la exclusión del colectivo de *otros ocupados* en la contabilización de los parados –apenas añadirían una suma pequeña de personas a los tres grupos

de nacionalidad– ni por la no contabilización de una parte de los *fijos discontinuos* que puedan estar sin trabajar en el momento de la encuesta de la EPA –en este caso, deberíamos añadir una suma elevada a los parados nacionales.

Cuadro 33 Evolución de los demandantes de empleo por grandes grupos de nacionalidades (2005-2008)

		TOTAL	OCUPADOS		Disponibilidad limitada	DENOS		
			Fijos discontinuos	Otros		Total	Otros no ocupados	Paro registrado
2005	Total	58.027	10.331	6.368	1.956	39.372	1.033	38.339
	Nacionales	49.700	9.416	5.610	1.788	32.886	999	31.887
	Extranjeros	8.327	915	758	168	6.486	34	6.452
	UE	3.102	561	193	70	2.278	12	2.266
	No UE	5.225	354	565	98	4.208	22	4.186
2006	Total	57.372	11.865	7.070	1.677	36.760	626	36.134
	Nacionales	47.561	10.495	5.964	1.529	29.573	603	28.970
	Extranjeros	9.811	1.370	1.106	148	7.187	23	7.164
	UE	3.402	745	217	66	2.374	9	2.365
	No UE	6.409	625	889	82	4.813	14	4.799
2007	Total	59.873	12.790	7.594	1.718	37.771	528	37.243
	Nacionales	48.023	11.035	6.215	1.502	29.271	512	28.759
	Extranjeros	11.850	1.755	1.379	216	8.500	16	8.484
	UE	4.276	942	337	83	2.914	8	2.906
	No UE	7.574	813	1.042	133	5.586	8	5.578
2008	Total	75.240	14.898	8.128	2.282	49.932	821	49.111
	Nacionales	57.809	12.561	6.516	1.724	37.008	780	36.228
	Extranjeros	17.431	2.337	1.612	558	12.924	41	12.883
	UE	5.889	1.196	403	140	4.150	15	4.135
	No UE	11.542	1.141	1.209	418	8.774	26	8.748

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

En resumen, parece que las diferencias en el cálculo del paro del colectivo extranjero pueden tener explicaciones diversas: por una parte, es probable que la subrepresentación del colectivo extranjero en la muestra de las Illes Balears produzca desajustes importantes en las estimaciones que los afectan; por otro lado, también es posible que una parte de los extranjeros en situación de paro no se inscriba como demandante en el SOIB porque tal vez no puede obtener ningún beneficio por figurar registrado (por ejemplo, porque no tiene derecho a prestaciones por desempleo). El apartado de contratación, de hecho, ha mostrado que su temporalidad contractual es mayor que la de los españoles).

En todo caso, este apartado estudiará la evolución del paro según ambas fuentes, con el fin de permitir su comparación.

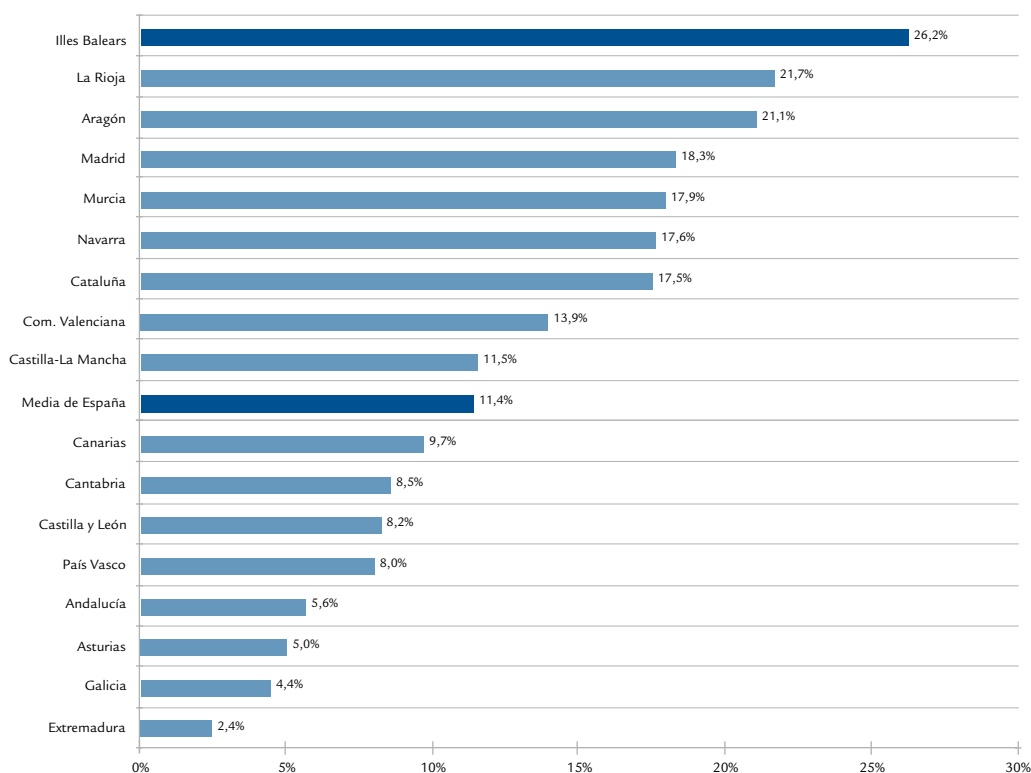
Si empezamos por los registros del SOIB, el año 2008 ha finalizado con un total de 49.111 personas en paro en las Illes Balears, 12.883 de las cuales son extranjeras. Si se desagregan los datos por grupos

de nacionalidades, hay 4.135 ciudadanos de la UE y 8.748 extracomunitarios.

Si comparamos la participación del colectivo extranjero en el paro total de las islas con el conjunto del Estado, vemos que su peso está muy por encima de la media española. De esta forma, mientras que en las islas suponen el 26,2% del total de personas en paro, en otras comunidades autónomas como Extremadura y Galicia no llegan al 5%.

En cuanto a su evolución con respecto a años anteriores, el gráfico 60 apunta que los extracomunitarios han sufrido los incrementos más notables desde 2006, y han alcanzado finalmente un 56,8% de variación interanual durante 2008. Por otro lado, el número de personas comunitarias en paro se ha incrementado desde un 4,4% en 2006 con respecto a 2007 hasta un 42,3% durante 2008. En cambio, los nacionales en situación de paro decrecieron durante los dos primeros años y hasta 2008 no experimentan una variación positiva del 26%.

Gráfico 59 Porcentaje de población extranjera sobre el total de población en paro por comunidades autónomas (2008)

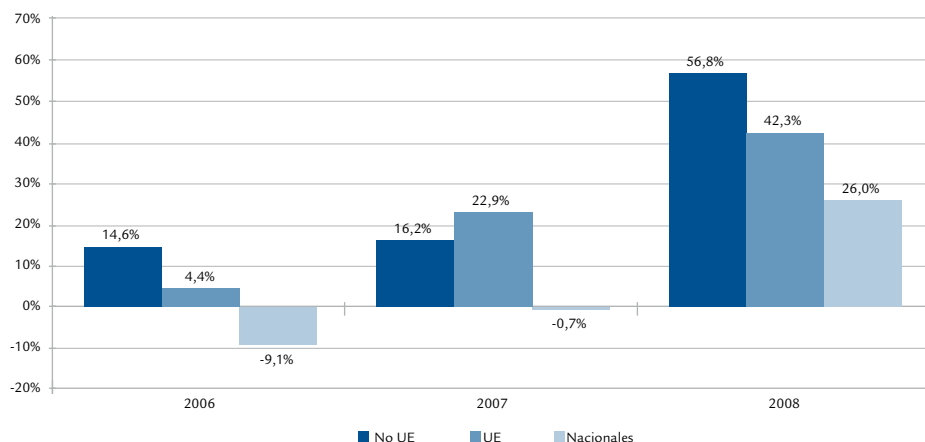

Fuente: elaboración propia a partir de datos del INEM

Pero en la interpretación de estos incrementos de paro hay que diferenciar los tres grupos de nacionalidades. Así pues, los datos de afiliación de 2008 muestran que los ocupados extranjeros han aumentado el mismo año en 2.363 personas, lo que implica que el aumento de las personas en

paro extranjeras proviene de la incorporación de nuevas personas en busca de trabajo. En el caso de los nacionales, en cambio, se ha producido una pérdida de 5.808 afiliados durante 2008, que pueden formar parte de las 7.469 personas más en paro registradas.

Gráfico 60 Variación relativa interanual del paro registrado por grandes grupos de nacionalidades (2006-2008)

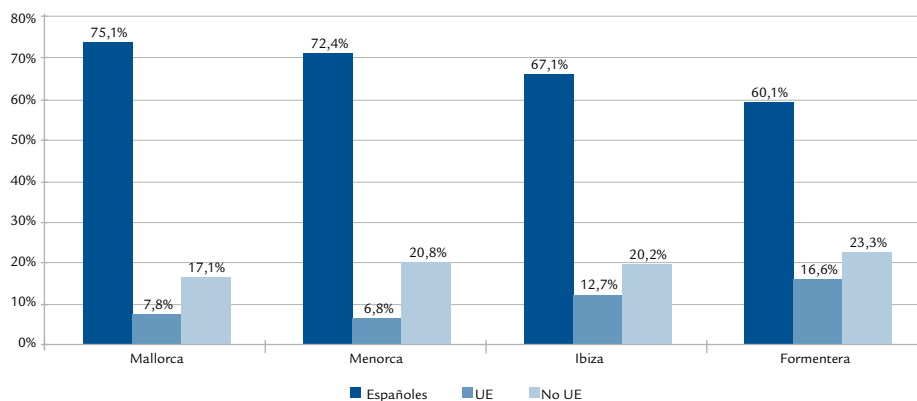

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

La distribución del paro por islas es la siguiente: el 74,5% de los extranjeros en situación de paro se encuentran en Mallorca; un 16,2%, en Ibiza; un 8,3%, en Menorca y un 1%, en Formentera. No obstante, Formentera es la isla donde el peso de la

población extranjera es más alto. Según muestra el gráfico 61, en esta isla un 39,9% del total de población en paro es extranjera, en comparación con el 32,9% de Ibiza, el 27,6% de Menorca y el 24,9% de Mallorca.

Gráfico 61 Porcentaje de población extranjera desempleada sobre el total de población en paro, por islas (2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

6.1.1 Evolución por islas de las personas en situación de paro

La EPA no proporciona datos sobre el paro desagregado por islas, razón por la cual este apartado se basa en los datos del Servicio Público de Empleo.

En la isla de Mallorca ha habido un total de 38.602 personas en paro durante el año 2008, de las cuales 9.604 son extranjeras (3.017 comunitarias y 6.587 extracomunitarias). En relación al año anterior, el paro extranjero se ha incrementado en un 53,9% (muy por encima del 26,9% de incremento de paro en el Estado), mucho más en el caso de los extracomunitarios (59,6%) que de los comunitarios (42,7%)

En Menorca, el total alcanza la cifra de 3.869 personas durante el año 2008, de las cuales 1.069 son extranjeras, un 45,6% más que en el año anterior (también por encima del 28,4% de crecimiento de paro nacional en

la isla). De estas, 806 son extracomunitarias, mientras que solo 263 son comunitarias. Ambos colectivos experimentan un importante incremento de paro (un 41,4% los ciudadanos de la UE y un 47,1% los extracomunitarios).

La isla de Ibiza experimenta un crecimiento de los extranjeros en situación de paro de un 48% (en comparación al incremento del 19,4% de los nacionales), y llega a la cifra de 2.085 durante 2008, 803 de los cuales son comunitarios y 1.282, extracomunitarios. El total en la isla se sitúa en 6.328 personas en 2008.

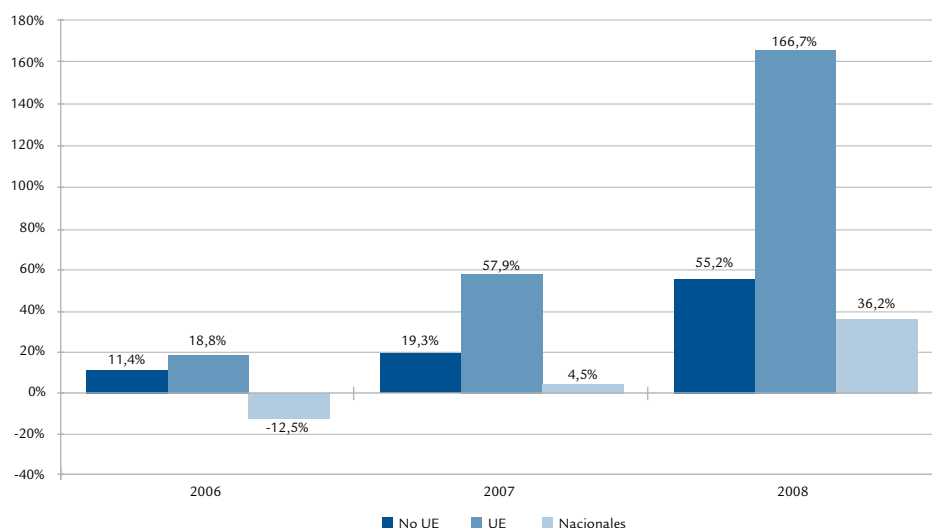
Finalmente, Formentera cierra el año 2008 con 313 personas en paro, de las que 125 son extranjeras (52 comunitarias y 73 no comunitarias). Se trata de la isla donde el paro crece menos (el extranjero, un 23,8% y el nacional, un 7,4%).

Cuadro 34 Población en paro registrada por isla y grandes grupos de nacionalidades (2005-2008)

Paro (SOIB)	2005	2006	2007	2008
Mallorca				
Total	30.062	28.150	29.091	38.602
Nacionales	25.306	22.921	22.851	28.998
Extranjeros	4.756	5.229	6.240	9.604
UE	1.595	1.706	2.114	3.017
No UE	3.161	3.523	4.126	6.587
% extranjeros	15,8%	18,6%	21,4%	24,9%
Menorca				
Total	2.840	2.821	2.914	3.869
Nacionales	2.296	2.180	2.180	2.800
Extranjeros	544	641	734	1.069
UE	163	161	186	263
No UE	381	480	548	806
% extranjeros	19,2%	22,7%	25,2%	27,6%
Ibiza				
Total	5.159	4.884	4.963	6.328
Nacionales	4.082	3.686	3.554	4.243
Extranjeras	1.077	1.198	1.409	2.085
UE	467	453	561	803
No UE	610	745	848	1.282
% extranjeros	20,9%	24,5%	28,4%	32,9%
Formentera				
Total	280	280	276	313
Nacionales	204	183	175	188
Extranjeras	76	97	101	125
UE	41	45	45	52
No UE	35	52	56	73
% extranjeros	27,1%	34,6%	36,6%	39,9%

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

Gráfico 62 Variación relativa interanual del paro entre nacionales, comunitarios y extracomunitarios (2006-2008)

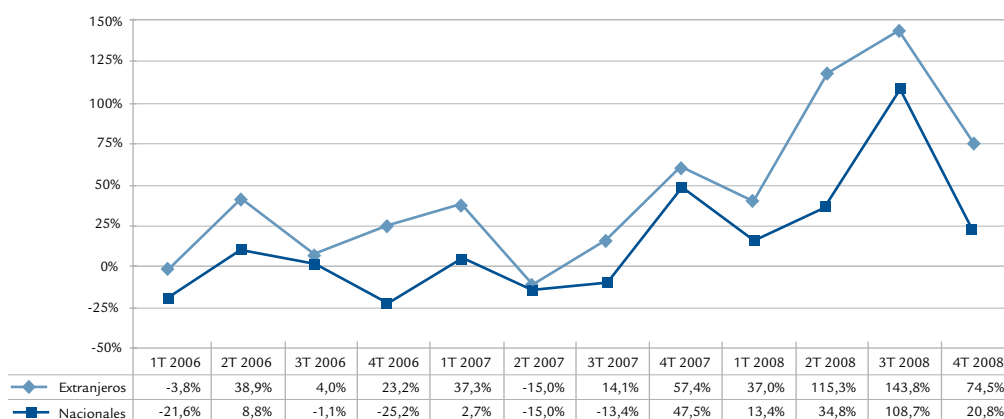
Fuente: elaboración propia a partir de datos del INE (EPA)

Si analizamos ahora los datos de paro estimados por la EPA, aparecen 57.800 personas en el paro de las Illes Balears, de las que 24.300 son extranjeras (8.000 comunitarias y 16.300 extracomunitarias).

En comparación con el año 2007, se estiman en total 19.700 personas más en situación de paro, de las que 10.800 son extranjeras. Así, los nacionales habrían aumentado un 36,2% con respecto al año pasado, los comunitarios un 166,7% y los extracomunitarios, un 55,2%.

Podemos ver esta evolución con más detalle en el gráfico 63, que dibuja el incremento de paro por trimestres y en porcentajes de variación interanual. De forma relativamente similar lo que calculaba el SOIB como tendencia, los nacionales anotan descensos del paro hasta el cuarto trimestre de 2007, cuando de manera súbita aumenta un 47,5% para bajar a un 20,8% durante el cuarto trimestre de 2008. En cambio, los extranjeros ya muestran crecimientos del paro desde el último trimestre de 2006 (23,2%), que aumentan constantemente hasta alcanzar el 74,5% en el cuarto trimestre de 2008.

Gráfico 63 Evolución interanual del paro extranjero y nacional por trimestres (1º trimestre 2006 – 4º trimestre 2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del INE (EPA)

En todo caso, podemos llegar a la conclusión de que, según la EPA, la mayor parte del incremento de personas en paro se explica por el crecimiento de la población activa. En el caso de los extranjeros, los ocupados aumentan en 6.500 personas.

6.2 PARO POR SEXO, EDAD, NACIONALIDAD Y NIVEL DE ESTUDIOS

El cuadro 35 muestra la evolución del paro y la distribución por sexos entre 2005 y 2008. En este último año, se contabilizan en conjunto más hombres parados (25.428) que mujeres (23.683). Hay que destacar este hecho porque hasta ese año se había producido una situación inversa, pero la caída del sector de la construcción ha provocado un mayor incremento del paro entre los hombres, de forma que, en conjunto, durante el año 2008 el orden habitual se ha trastocado. Aun así, cabe separar los tres grupos de nacionalidades para

advertir las diferencias que se producen.

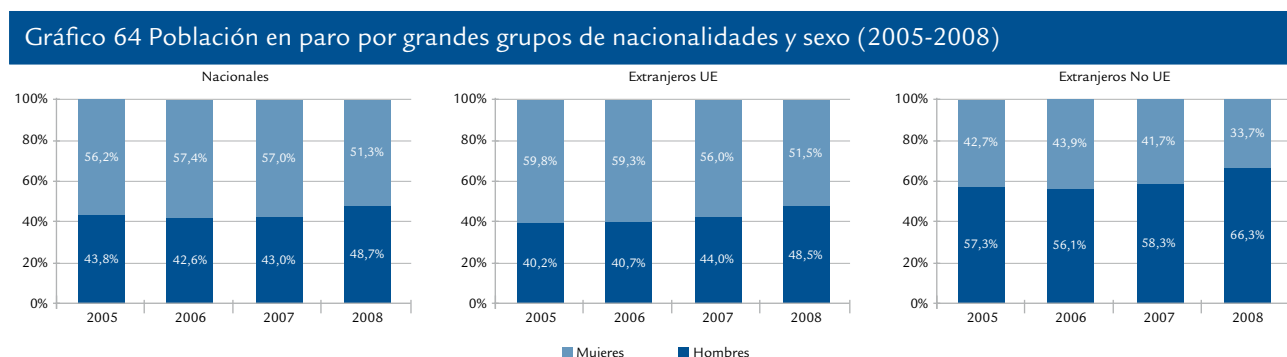
El número de hombres nacionales en paro (17.628) es inferior al de las mujeres (18.600), pero aunque en valores absolutos los hombres en paro no superen a las mujeres, se ha producido un acercamiento significativo en términos porcentuales: como podemos ver en el gráfico 64, durante el año 2006, antes de que comenzara la crisis, el 42,6% de las personas nacionales en paro eran hombres, y durante el año 2008 ya representaban el 48,7%

Por otro lado, hombres y mujeres comunitarios tienden a igualarse (2.004 hombres y 2.131 mujeres). También en este caso el porcentaje de los hombres en paro ha crecido proporcionalmente más que el de las mujeres. Finalmente, los hombres extracomunitarios en paro superan a las mujeres, hecho que ya se producía desde años atrás, aunque en 2008 se acentúan las diferencias.

Cuadro 35 Población en paro registrada por sexo y grandes grupos de nacionalidades (2005-2008)

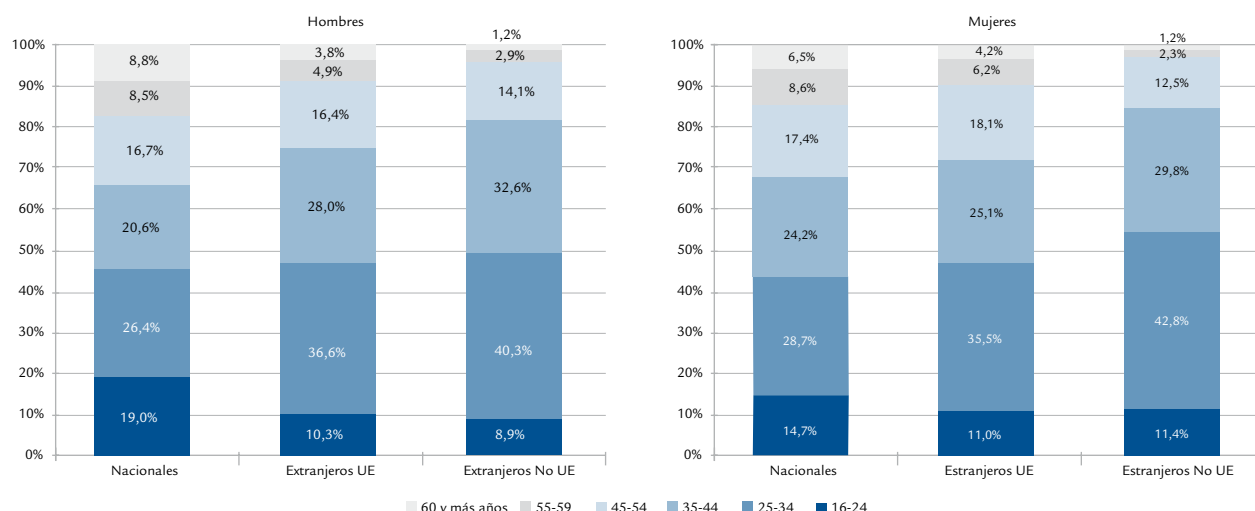
	2005	2006	2007	2008
Hombres				
Total	17.278	16.009	16.887	25.428
Nacionales	13.969	12.353	12.356	17.628
Extranjeros	3.309	3.656	4.531	7.800
UE	912	963	1.278	2.004
No UE	2.397	2.693	3.253	5.796
Mujeres				
Total	21.061	20.125	20.356	23.683
Nacionales	17.918	16.617	16.403	18.600
Extranjeros	3.143	3.508	3.953	5.083
UE	1.354	1.402	1.628	2.131
No UE	1.789	2.106	2.325	2.952

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

Gráfico 65 Paro registrado en las Illes Balears por sexo, edad y grandes grupos de nacionalidades (2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

En resumen, si ya hemos visto que el paro ha afectado más a los extranjeros que los nacionales, ahora cabe observar que son específicamente los hombres extracomunitarios los que, en proporción, sufren más el incremento de la desocupación.

Si añadimos la variable de edad al análisis del paro por sexo, podemos observar que todos los grupos de nacionalidades, tanto en el caso de los hombres como de las mujeres, concentran el paro en el tramo de 25 a 34 años.

Los hombres nacionales en paro en el tramo de 25 a 34 años representan el 26,4% y las mujeres, el 28,4%. Por lo que respecta a los extranjeros, la concentración en este tramo es aún mayor. Así pues, el 36,6% de los hombres comunitarios y el 35,5% de las mujeres se sitúan en esta franja de edad. Los extracomunitarios, por su parte, acumulan un 40,3% de los hombres en paro y un 42,8% de las mujeres.

Por tanto, los extranjeros en situación de paro presentan un perfil más joven que los nacionales, de acuerdo con la estructura por edades de la población residente extranjera, también más joven que la nacional.

El cuadro 36, de análisis por nacionalidades, muestra los datos de paro registrado por las quince

nacionalidades con un número mayor de residentes en las Illes Balears, que representan la suma del 76,4% de la población extranjera en paro.

En términos absolutos, durante el año 2008 cabe observar que, aunque Alemania es el país con más población mayor de 16 años (32.028 personas), las personas en situación de paro solo representan un 2,3% de su población residente. Marruecos (15,8%), Ecuador (13,3%) y Colombia (9,6%) son los países que tienen, en términos proporcionales, desde años anteriores, una incidencia mayor del paro entre su población potencialmente trabajadora.

En cuanto a su aportación al paro en términos absolutos (cuadro 37), son de nuevo Marruecos (2.691 parados) y Ecuador (1.451 parados) los países que destacan más durante 2008. En el primer caso, debemos observar que el incremento de personas en situación de paro (1.185) parece provenir más del incremento de población potencialmente activa (1.648 personas más en edad laboral) que de la pérdida de afiliados (104 afiliados menos). En el caso de Ecuador (534 parados más), el aumento está relacionado con la pérdida de afiliados (650 menos), ya que durante la 2008 la población mayor de 16 años casi no varía en este colectivo.

Cuadro 36 Número de personas en paro de las 15 nacionalidades con un número más elevado de residentes en las Illes Balears (2005-2008))

	2005		2006		2007		2008	
	Población residente de 16 años y más años	% parados	Población residente de 16 años y más años	% parados	Población residente de 16 años y más años	% parados	Población residente de 16 años y más años	% parados
Alemania	23.981	2,6%	26.718	2,4%	30.413	2,1%	32.028	2,3%
Marruecos	12.846	8,9%	13.422	9,1%	15.406	9,8%	17.054	15,8%
Reino Unido	15.384	3,4%	17.282	2,8%	19.281	2,5%	20.222	2,7%
Italia	8.895	5,7%	10.511	5,3%	12.501	4,8%	13.833	5,9%
Ecuador	10.902	5,3%	10.496	6,9%	10.976	8,4%	10.893	13,3%
Rumania	4.188	1,9%	6.065	2,4%	8.955	2,5%	10.203	4,0%
Argentina	9.093	4,1%	9.484	5,0%	10.493	5,6%	10.132	7,4%
Colombia	7.002	6,0%	7.496	6,4%	8.406	6,7%	8.796	9,6%
Bulgaria	3.862	2,6%	5.616	2,5%	7.068	3,1%	7.670	4,6%
Francia	5.739	3,9%	6.415	3,2%	7.100	2,9%	7.465	3,5%
Bolivia	3.123	1,4%	5.225	1,4%	7.046	1,5%	6.593	3,1%
Uruguay	3.206	2,9%	3.551	4,5%	4.116	4,9%	4.156	6,9%
Brasil	2.023	3,5%	2.709	3,3%	3.590	2,8%	3.892	4,1%
China	2.187	1,3%	2.359	1,5%	2.851	1,4%	3.259	2,2%
Polonia	1.510	2,0%	2.296	2,4%	3.080	3,3%	3.434	7,7%

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

Otra vez podemos llegar a la conclusión, portanto, de que el incremento del paro durante el 2008 ha afectado en mayor grado a los extracomunitarios, que ya presentaban una mayor incidencia durante los años anteriores, si bien por motivos diversos según la nacionalidad.

Cuadro 37 Evolución de los afiliados y extranjeros en paro por nacionalidades (2007-2008)

	2007		2008		Variacions	
	Parados	Afiliados	Parados	Afiliados	Parados	Afiliados
Alemania	637	9.299	742	9.764	105	465
Marruecos	1.506	8.108	2.691	8.004	1.185	-104
Reino Unido	475	5.863	545	5.934	70	71
Italia	599	5.331	815	5.617	216	286
Ecuador	917	8.873	1.451	8.223	534	-650
Rumania	224	2.449	407	3.160	183	711
Argentina	586	4.868	747	4.920	161	52
Colombia	565	5.323	844	5.554	279	231
Bulgaria	221	2.357	354	2.481	133	124
Francia	207	2.110	265	2.118	58	8
Bolivia	107	1.324	206	1.585	99	261
Uruguay	202	1.735	285	1.889	83	154
Brasil	102	sin datos	158	sin datos	56	sin datos
China	39	1.815	73	1.947	34	132
Polonia	103	1.788	266	1.756	163	-32

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB y de la Tesorería General de la Seguridad Social

En último lugar haremos el análisis del nivel de formación de las personas en paro (cuadro 38) por grupos de nacionalidad, con el fin de observar la influencia de esta variable. El porcentaje de personas analfabetas es muy bajo en todos los casos: un 2,9% en los extracomunitarios, un 0,5% en los comunitarios y un 0,3% en los nacionales.

Ahora bien, los españoles destacan (un 79,1%) por ser los que disponen de más estudios de educación secundaria (tanto de la primera como de la segunda etapa). También destacan en el segmento de la educación superior (un 7,9% en comparación con el 3,4% de los comunitarios y con el 1,1% de los extracomunitarios).

En cambio, el porcentaje de quienes tienen educación primaria es más alto entre los extranjeros que entre

los nacionales (un 34,4% de los comunitarios, un 46,1% de los extracomunitarios en comparación con el 11,9% de los nacionales). Se puede decir, pues, que los extranjeros parten de una situación peor con vistas a una ocupación futura.

En cuanto a las variaciones observadas en los registros de paro de extranjeros por nivel de estudios, debemos observar que si durante el año 2007 el aumento se había concentrado en la educación secundaria (un 62,8% de los extranjeros en paro), a 2008 afecta tanto los que disponen de educación primaria como de educación secundaria de primera etapa (las dos suman más del 50% de las nuevas personas en paro). Este hecho se puede relacionar con la mayor incidencia del incremento del paro entre los trabajadores del sector de la construcción, como veremos en el párrafo siguiente.

Cuadro 38 Paro registrado en las Illes Balears por nivel de estudios y grandes grupos de nacionalidades (2005-2008)

	2005	2006	2007	2008
Nacionales	31.887	28.970	28.759	36.228
Analfabetos	99	104	99	105
Educación primaria	1.626	2.774	3.119	4.310
Educación secundaria (1a etapa)	22.091	18.855	18.387	22.969
Educación secundaria (2a etapa)	5.388	4.794	4.655	5.687
Grado superior de formación profesional específica y equivalentes, artes plásticas, diseño y deportivas	920	802	771	1.003
Enseñanza universitaria (1º, 2º y 3er ciclo)	1.713	1.538	1.556	1.873
Otros	50	103	172	281
Extranjeros UE	2.266	2.365	2.906	4.135
Analfabetos	5	6	13	19
Educación Primària	183	446	705	1.422
Educación secundaria (1a etapa)	1.552	1.439	1.675	1.976
Educación secundaria (2a etapa)	432	380	391	518
Grado superior de formación profesional específica y equivalentes, artes plásticas, diseño y deportivas	18	16	18	34
Enseñanza universitaria (1º, 2º y 3er ciclo)	67	59	74	108
Otros	9	19	30	58
Extranjeros no UE	4.186	4.799	5.578	8.748
Analfabetos	64	84	132	253
Educación Primaria	770	1.562	2.036	4.031
Educación secundaria (1a etapa)	2.933	2.735	2.958	3.819
Educación secundaria (2a etapa)	340	303	300	420
Grado superior de formación profesional específica y equivalentes, artes plásticas, diseño y deportivas	21	17	18	27
Enseñanza universitaria (1º, 2º y 3er ciclo)	50	50	50	65
Otros	8	48	84	133

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

6.3 PARO POR ACTIVIDAD ECONÓMICA, SEXO Y NACIONALIDAD

El cuadro 39 muestra la evolución del paro entre los trabajadores nacionales y los extranjeros desde 2005 y su distribución por grandes sectores económicos.

En cifras absolutas, podemos observar como el paso de 2007 a 2008 ha generado 11.868 personas más en paro, de las que 4.399 son extranjeras y 7.469 nacionales. Deben destacarse, de entre todos los sectores desagregados, el de servicios y el de la construcción, por el volumen de personas en paro que acumulan, tanto entre nacionales como entre extranjeros. El sector

servicios suma 34.955 personas en total, de las que 7.886 son extranjeras. La construcción ha cerrado el año 2008 con 10.280 personas en paro, de las que 3.977 son extranjeras.

Si comparamos el peso de estos dos sectores desde 2005 a 2008 en el paro de los extranjeros, observaremos como la construcción ha ganado peso en detrimento de los servicios. Así, si en el año 2005 el sector solo acumulaba el 19% del total de extranjeros en paro, el año 2008 ya ha supuesto el 30,9%. La crisis en este sector ha afectado más, por tanto, a extranjeros que a nacionales, que, proporcionalmente, tienen una mayor presencia en el sector servicios. El gráfico 66 muestra esta evolución en términos de variación interanual.

Cuadro 39 Extranjeros y nacionales en paro en las Illes Balears por sector económico (2005-2008)

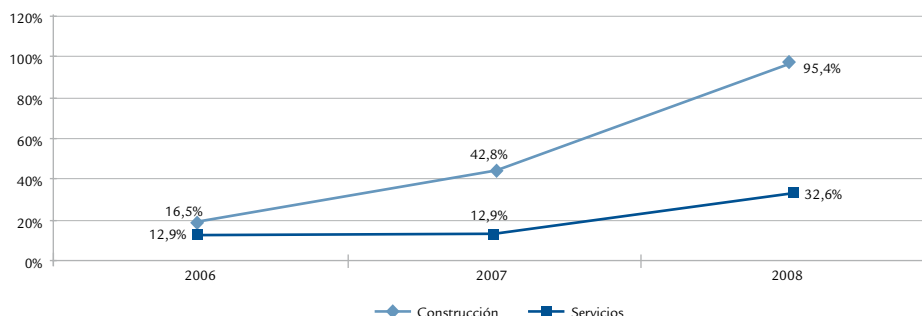
	2005	2006	2007	2008
Total parados	38.339	36.134	37.243	49.111
Total Nacionales	31.887	28.970	28.759	36.228
Agricultura y pesca	201	201	201	297
Industria	1.898	1.636	1.463	1.777
Construcción	3.996	3.508	3.636	6.303
Servicios	24.903	22.980	22.899	27.069
Hostelería	8.211	6.913	6.245	6.896
Comercio	5.328	4.885	4.768	5.756
Resto servicios	11.364	11.182	11.886	14.417
Sin ocupación anterior	889	645	560	782
Total Extranjeros	6.452	7.164	8.484	12.883
Agricultura y pesca	83	79	109	190
Industria	173	179	219	363
Construcción	1.223	1.425	2.035	3.977
Servicios	4.667	5.271	5.949	7.886
Hostelería	2.211	2.462	2.608	3.426
Comercio	532	617	725	1.037
Resto servicios	1.924	2.192	2.616	3.423
Sin ocupación anterior	306	210	172	467

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

Dentro del sector servicios destacan el comercio y la hostelería por el volumen que representan. El primero concentra 1.037 extranjeros en paro durante el año 2008, 312 más que al año anterior, lo que supone un crecimiento del 43% frente al

17,5% durante 2007. La hostelería, por su parte, concentra 3.426 parados extranjeros durante 2008, un 31,4% más que en el 2007, año en el que creció solo un 5,9%.

Gráfico 66 Variación interanual de extranjeros en paro en el sector servicios y de la construcción (2006-2008)

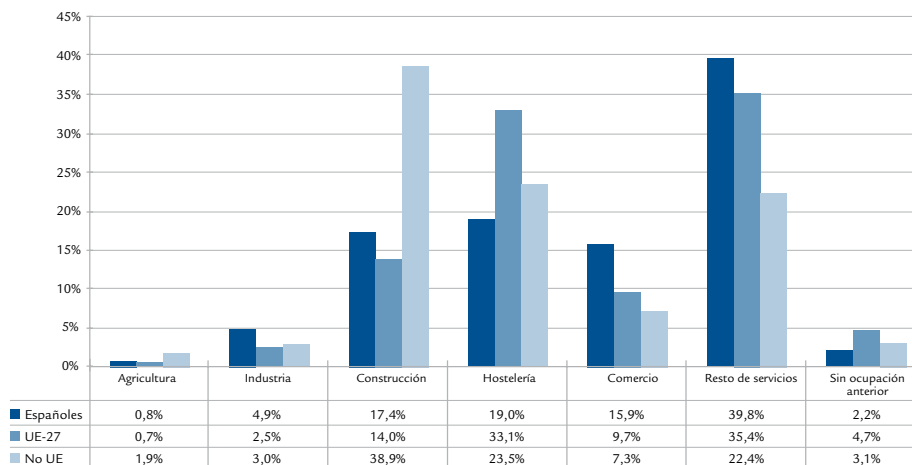

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

Si desagregamos los grandes grupos de nacionalidades, veremos como los comunitarios en paro se concentran más en el sector servicios que los extracomunitarios (78,1% de los primeros frente al 53,2% de los segundos); estos, en cambio,

se acumulan en el sector de la construcción (38,9% de los primeros frente al 14% de los comunitarios). El resto de sectores solo engloba un 7,9% del total de los extranjeros en paro.

Gráfico 67 Población en paro en las Illes Balears según el sector económico y los grandes grupos de nacionalidades (2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

El cuadro 40 desagrega por sexo, nacionalidad y sector económico los registros de paro correspondientes a las quince nacionalidades

extranjeras con más representación, con el fin de estudiar de manera más detallada su distribución heterogénea.

Cuadro 40 Personas en paro de las 15 nacionalidades con un número más elevado de residentes en las Illes Balears por sexo y sector económico (2008)

	Agricultura y pesca	Industria	Construcción	Servicios	Sin ocupación anterior	Total
Hombres						
Alemania	4	6	27	222	15	274
Marruecos	85	75	1.663	471	34	2.328
Reino Unido	2	7	18	186	13	226
Italia	2	19	69	363	19	472
Ecuador	11	27	526	223	22	809
Rumania	1	10	148	78	9	246
Argentina	3	16	99	257	9	384
Colombia	4	17	214	186	12	433
Bulgaria	3	9	87	100	9	208
Francia	2	4	13	85	5	109
Bolivia	2	5	71	34	3	115
Uruguay	3	6	46	83	8	146
Brasil	1	0	18	33	5	57
China	0	0	19	34	3	56
Polonia	1	3	62	65	10	141
Total 15 nacionalidades	124	204	3.080	2.420	176	6.004
Total parados	155	266	3.814	3.331	234	7.800
Peso	80,0%	76,7%	80,8%	72,7%	75,2%	77,0%
Mujeres						
Alemania	3	3	11	437	14	468
Marruecos	7	4	27	299	26	363
Reino Unido	1	7	7	290	14	319
Italia	1	7	9	309	17	343
Ecuador	5	11	18	588	20	642
Rumania	2	3	16	129	11	161
Argentina	4	12	9	328	10	363
Colombia	2	6	14	372	17	411
Bulgaria	0	4	3	129	10	146
Francia	0	3	5	140	8	156
Bolivia	1	2	3	77	8	91
Uruguay	1	5	3	127	3	139
Brasil	0	4	1	91	5	101
China	0	0	1	16	0	17
Polonia	2	1	3	111	8	125
Total 15 nacionalidades	29	72	130	3.443	171	3.845
Total parados	35	97	162	4.555	234	5.083
Peso	82,9%	74,2%	80,2%	75,6%	73,1%	75,6%

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

En primer lugar se analizan los porcentajes verticales por sexos y sectores. Por lo que respecta a los hombres, los marroquíes presentan el mayor porcentaje en todos los sectores (29,8% del total de hombres extranjeros parados). En el sector de agricultura y pesca representan el 54,8%, en el de industria, el 28,1%, en el de la construcción, el 43,6% y en el de servicios, el 14,1%.

La segunda nacionalidad con el mayor número de personas en paro es Ecuador (10,4% del total de hombres extranjeros parados): representan el 7,1% de los hombres en paro en el sector de agricultura y pesca, el 10,1% en el de industria, el 6,7% en el de servicios y el 13,8% en el de la construcción. De lejos, los siguen los italianos y los colombianos: mientras los primeros destacan en los servicios (10,9% del total de extranjeros), los segundos lo hacen en la construcción (5,6%).

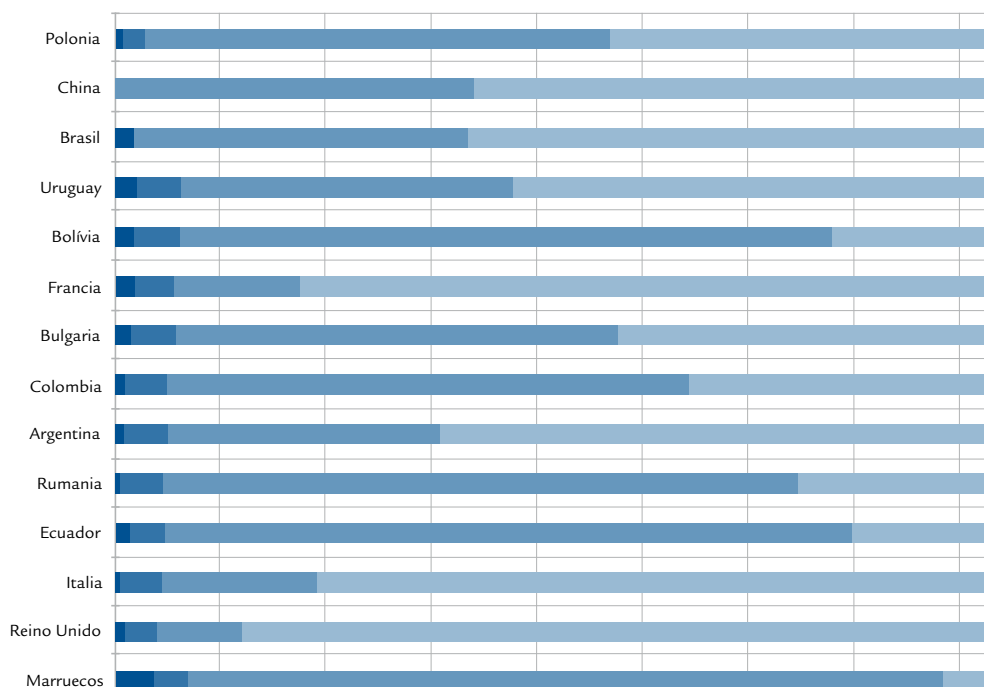
En cuanto a las mujeres extranjeras en paro, sobresalen las ecuatorianas, las alemanas y las colombianas (12,6%, 9,2% y 8,1%, respectivamente, del total de extranjeras en paro).

En el sector de agricultura y pesca, las marroquíes (20%), las ecuatorianas (14,3%) y las argentinas (11,4%) suman la mayoría del total de mujeres extranjeras en situación de paro. En la industria destacan las argentinas y las ecuatorianas, que representan, respectivamente, un 12,4% y un 11,3%. En el sector de la construcción sobresalen las marroquíes, las ecuatorianas, las rumanas y las colombianas (16,7%, 11,1%, 9,9% y 8,6%, respectivamente, del total de mujeres extranjeras en paro). Finalmente, en el sector servicios el 12,9% son ecuatorianas, el 9,6%, alemanas, el 8,2%, colombianas y un 7,2%, argentinas.

En cuanto a los porcentajes horizontales de concentración de las nacionalidades por sectores, el gráfico 68 empieza con el análisis de los hombres.

Las nacionalidades siguientes destacan por tener a los hombres en situación de paro muy concentrados en el sector servicios: alemanes (81%), británicos (82,3%), italianos (76,9%), argentinos (66,9%), franceses (78%), uruguayos (56,8%), brasileños (57,9%) y chinos (60,7%).

Gráfico 68 Distribución de los hombres en situación de paro de las 15 nacionalidades con más residentes en las Illes Balears por sector económico (2008)

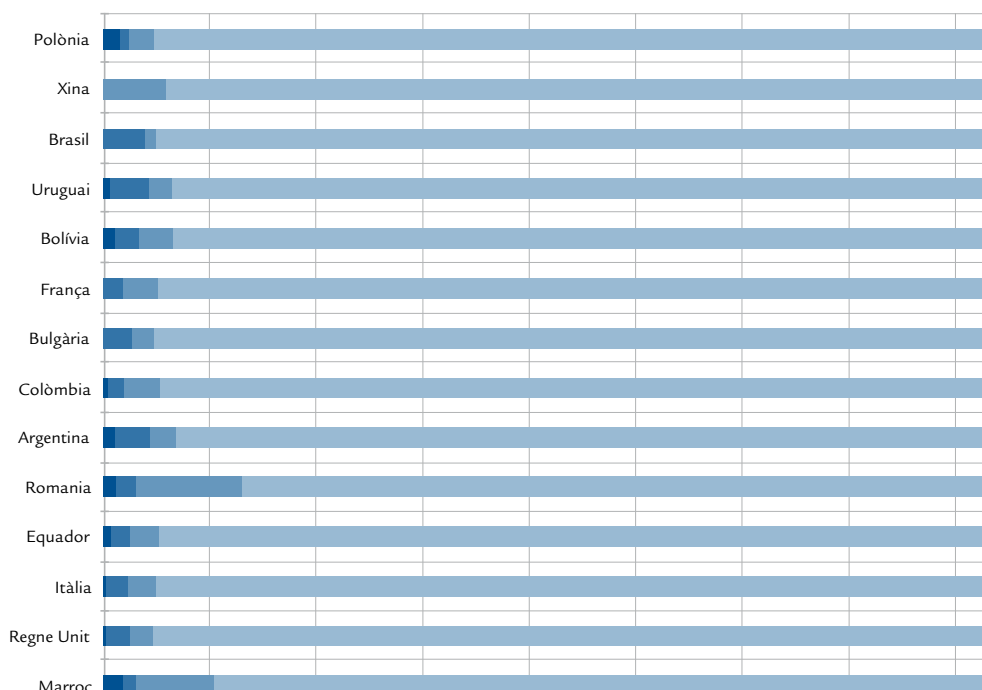

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

Los hombres búlgaros y polacos se distribuyen básicamente entre el sector servicios (41,8% y 46,1%, respectivamente) y en de la construcción (41,8% y 44%, respectivamente).

Sobresalen, por el hecho de tener el paro concentrado en el sector de la construcción, marroquíes (71,4%), ecuatorianos (65%), rumanos (60,2%), colombianos (49,4%) y bolivianos (61,7%).

Gráfico 69 Distribución de las mujeres en situación de paro de las 15 nacionalidades con más residentes en las Islas por sector económico (2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

En el caso de las mujeres, todas las nacionalidades se concentran en el sector servicios: desde las rumanas, con un 80%, a las chinas, que llegan al 94,1%.

En resumen, los datos anteriores de distribución por sexo y nacionalidad han mostrado que el aumento del paro entre los hombres extracomunitarios, especialmente entre los marroquíes y los ecuatorianos, puede relacionarse con la concentración en el sector de la construcción y la ralentización que ha sufrido este sector durante el año 2008. Las mujeres extracomunitarias, en este caso marroquíes, ecuatorianas y argentinas, presentan también una fuerte participación en las actividades de la agricultura, la industria y la construcción, que precisamente han sufrido en un mayor grado el inicio de la crisis económica. La segregación sectorial que habitualmente se produce

ha tenido, pues, el efecto añadido de empeorar la situación laboral y disminuir la ocupación.

El cuadro 41, de análisis de la evolución del paro por categorías laborales y grupos de nacionalidades, insiste en este aspecto. Así, observamos que, en el caso de los nacionales, las categorías que generan más paro están relacionadas con la pérdida de dinamismo de la construcción (el 31,6% del incremento del paro se produce en la categoría de *artesanos y trabajadores cualificados de la industria, la construcción y la minería*). En 2007, en cambio, cuando la crisis económica aún no se había extendido, todas las categorías reducían su paro, excepto las relacionadas con los servicios (*trabajadores de servicios de restauración, personales, protección y vendedores de los comercios, trabajadores no cualificados y empleados de tipo administrativo*).

Cuadro 41 Paro registrado en las Illes Balears por ocupación y grandes grupos de nacionalidades (2005-2008)

	2005	2006	2007	2008
Total parados	38.339	36.134	37.243	49.111
Total nacionales	31.887	28.970	28.759	36.228
Fuerzas armadas	4	7	9	5
Dirección empresas y Administraciones Públicas	344	331	354	402
Técnicos profes. científicos e intelectuales	1.337	1.148	1.173	1.399
Técnicos y profesionales de apoyo	2.007	1.953	2.122	2.694
Empleados de tipo administrativo	5.236	4.712	4.578	5.422
Trabajadores en servicios de restauración, personales, protección y vendedores de los comercios	10.375	9.359	9.127	10.491
Trabajadores cualificados en agricultura y pesca	465	441	470	640
Artesanos y trabajadores cualificados de las industrias manufacturas, la construcción y la minería	4.317	3.926	3.941	6.303
Operadores de instalaciones y maquinaria, montadores	1.300	1.220	1.274	1.875
Trabajadores no cualificados	6.502	5.873	5.711	6.997
Total UE	2.266	2.365	2.906	4.135
Fuerzas armadas	0	0	0	0
Dirección empresas y Administraciones Públicas	32	36	36	44
Técnicos profes. científicos e intelectuales	112	105	126	138
Técnicos y profesionales de apoyo	193	206	226	310
Empleados de tipo administrativo	443	444	472	630
Trabajadores en servicios de restauración, personales, protección y vendedores de los comercios	1.079	1.096	1.222	1.561
Trabajadores cualificados en agricultura y pesca	21	27	37	53
Artesanos y trabajadores cualificados de las industrias manufacturas, la construcción y la minería	137	149	285	591
Operadores de instalaciones y maquinaria, montadores	43	53	90	153
Trabajadores no cualificados	206	249	412	655
Total no UE	4.186	4.799	5.578	8.748
Fuerzas armadas	0	0	0	1
Dirección empresas y Administraciones Públicas	7	5	10	12
Técnicos profes. científicos e intelectuales	74	65	64	64
Técnicos y profesionales de apoyo	116	131	141	195
Empleados de tipo administrativo	267	280	300	398
Trabajadores en servicios de restauración, personales, protección y vendedores de los comercios	966	1.169	1.300	1.687
Trabajadores cualificados en agricultura y pesca	105	107	121	185
Artesanos y trabajadores cualificados de las industrias manufacturas, la construcción y la minería	656	805	1.041	2.202
Operadores de instalaciones y maquinaria, montadores	69	82	120	204
Trabajadores no cualificados	1.926	2.155	2.481	3.800

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

En el caso de los comunitarios, en cambio, dada la concentración en el sector servicios, las categorías que en conjunto cobran más paro durante el año 2008 son las relacionadas con los *trabajadores de servicios de restauración, personales, protección y vendedores de los comercios* (27,6%), *trabajadores no cualificados* (19,8%) y *empleados de tipo*

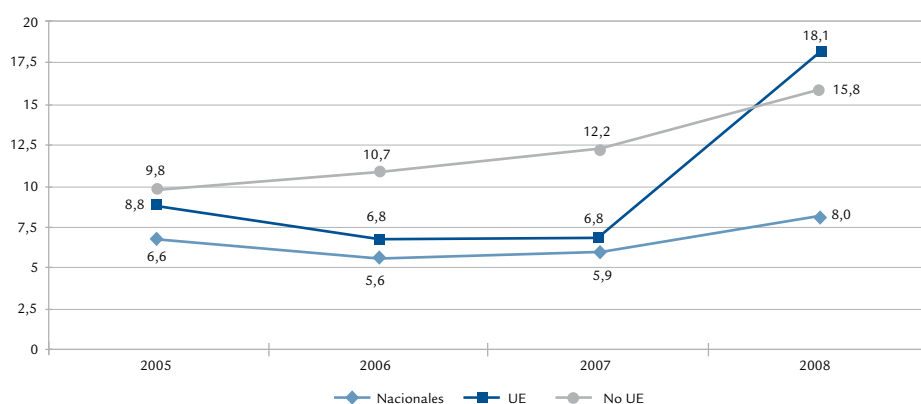
administrativo (12,9%); mientras que la categoría de *artesanos y trabajadores cualificados de las industrias manufacturadas, la construcción y la minería*, pese a la importancia que tiene en este colectivo, conserva estables los porcentajes en comparación a 2007 (24,9% en 2008 y 25,1% en 2007).

Finalmente, los extracomunitarios destacan en tres categorías por la aportación que hacen al número total de personas en paro los años 2007 y 2008 de *trabajadores no cualificados* (41,6% y 41,8%, respectivamente), *artesanos y trabajadores cualificados de las industrias manufactureras, la construcción y la minería* (36,6% y 30,3%) y *trabajadores de servicios de restauración, personales, protección y vendedores de los comercios* (12,2% y 16,8%).

6.4 EVOLUCIÓN DE LA TASA DE PARO

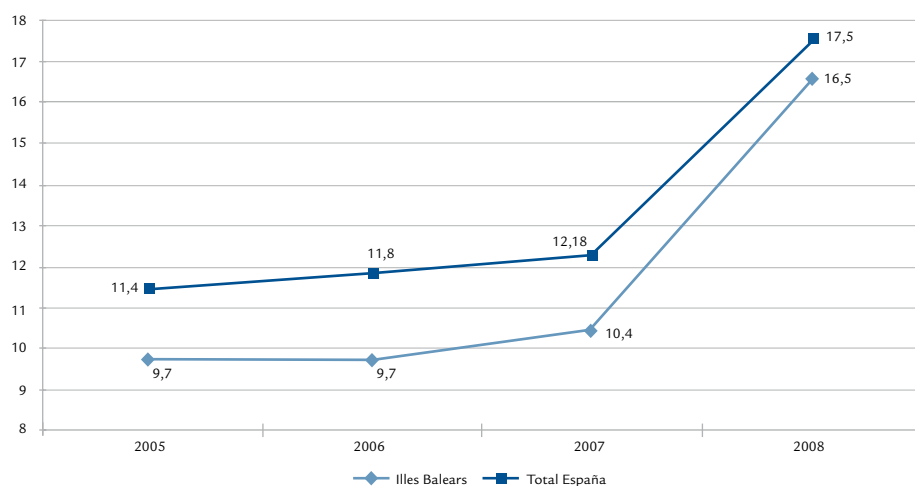
Se ha visto que los extranjeros sufren más la crisis que los nacionales, este hecho se refleja en las tasas de paro: el año 2008 la más elevada corresponde a los comunitarios (18,1%) seguida de la de los no comunitarios (15,8%), y de los nacionales (8%). Cabe destacar que hasta ese año el orden entre los dos primeros grupos era inverso y que el aumento de la tasa de los comunitarios destaca por su aumento súbito (desde el 6,8% en 2007).

Gráfico 70 Evolución de la tasa de paro por grandes grupos de nacionalidades (2005-2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del INE (EPA)

Gráfico 71 Tasa de paro de los extranjeros en las Illes Balears y media española (2005-2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del INE (EPA)

Si comparamos la tasa global de paro de los extranjeros en las Illes Balears con la media estatal, podemos observar que su subida en las islas ha provocado un acercamiento a la media española, y se ha situado tan solo a un punto porcentual por debajo, mientras que en años anteriores la diferencia era mayor.

6.5 DURACIÓN DE LA DEMANDA

En relación a la duración de la demanda, tanto los comunitarios como los extracomunitarios presentan más dinamismo que los nacionales para salir de la situación de paro.

El 65,7% de los extracomunitarios y el 60,2% de los comunitarios llevan menos de tres meses en paro, mientras que en el caso de los nacionales este porcentaje baja al 46,6%. En el otro extremo, en el paro de larga duración, los nacionales presentan una incidencia del 18,5%, frente a un 6,9% de los comunitarios y un 2,6% de los extracomunitarios. Este dinamismo de la población extranjera se debe

relacionar tanto con la dependencia de ingresos mensuales constantes (no disponen como los españoles de una red familiar o social de apoyo), como con la obligación, en el caso de la mayoría, de renovar los permisos de trabajo con el fin de mantener vigente la autorización de residencia.

En cuanto a los cambios experimentados en comparación a 2007, el cuadro muestra como los nacionales y los extranjeros comunitarios disminuyen su porcentaje de paro de larga duración e incrementan el peso de las personas que llevan menos de tres meses en esta situación: han pasado de un 20,6% en el caso de los nacionales y un 8,2% en el caso de los comunitarios en paro con duración superior al año en 2007, a un 18,5% y un 6,9%, respectivamente, en 2008. Por su parte, los extracomunitarios han disminuido el porcentaje de parados de menos de tres meses de duración de un 68,9% en el año 2007, a un 65,7% en el año 2008, y han aumentado ligeramente los tramos intermedios de 4 a 9 meses, es decir, han alargado la situación de paro.

Cuadro 42 Paro registrado en las Illes Balears según duración de la demanda y grandes grupos de nacionalidades (2005-2008)

	2005	2006	2007	2008
Nacionales	31.887	28.970	28.759	36.228
< 3 meses	14.409	12.993	13.057	16.894
entre 4 y 6 meses	6.540	5.810	5.599	7.255
entre 7 y 9 meses	2.888	2.599	2.580	3.396
entre 10 y 12 meses	1.751	1.581	1.602	1.980
más de 12 meses	6.300	5.987	5.922	6.702
Extranjeros UE	2.266	2.364	2.906	4.135
< 3 meses	1.277	1.355	1.744	2.489
entre 4 y 6 meses	545	551	642	950
entre 7 y 9 meses	160	156	186	282
entre 10 y 12 meses	82	80	96	130
más de 12 meses	202	223	239	284
Extranjeros no UE	4.186	4.799	5.578	8.749
< 3 meses	2.832	3.342	3.841	5.749
entre 4 y 6 meses	865	973	1.185	1.984
entre 7 y 9 meses	255	251	298	590
entre 10 y 12 meses	100	105	117	202
más de 12 meses	134	128	137	224

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

7 CONDICIONES LABORALES DE LOS EXTRANJEROS

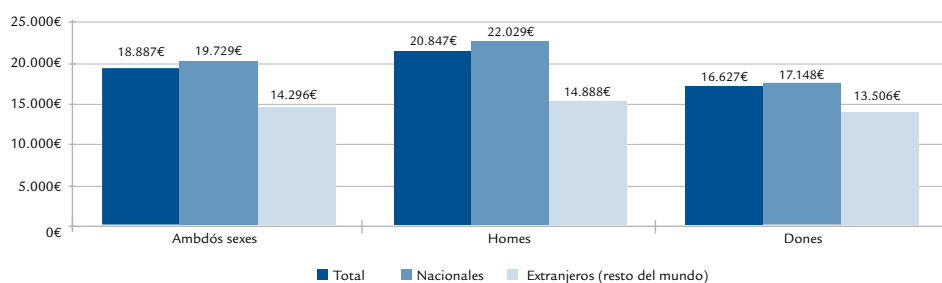
7.1 DIFERENCIAS SALARIALES

La única fuente disponible para analizar las diferencias salariales según la nacionalidad de los trabajadores de las islas es la Encuesta de Estructura Salarial del INE. Esta estadística tiene periodicidad cuatrienal, y la última es del año 2006. Desde 2004 y para los años en los que no se realiza la encuesta cuatrienal, la Encuesta Anual de Estructura Salarial obtiene estimaciones de la ganancia bruta anual por trabajador clasificada por tipo de jornada, sexo, actividad económica y ocupación. La última Encuesta Anual de Estructura Salarial publicada es la de 2007. En todo caso, hay que interpretar los datos

del segmento de extranjeros con cuidado ya que, en muchos casos, el número de observaciones muestrales está comprendido entre 100 y 500, hecho que limita la representatividad de este colectivo.

Según la encuesta, portanto, el salario bruto anual de los trabajadores extranjeros durante 2007 en las Illes Balears fue de 14.296 euros, un 1% más que en el año 2006, pero aún un 38% inferior al de los trabajadores nacionales. Estas diferencias se agudizan entre los hombres extranjeros y los nacionales: en 2007 los primeros ganaron un 48% menos que los nacionales, mientras que en el caso de las mujeres la diferencia fue menor, de un 27%.

Gráfico 72 Salario medio anual en euros en las Illes Balears por sexo, nacionales y extranjeros (2007)

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la encuesta anual de estructura salarial (INE 2007)

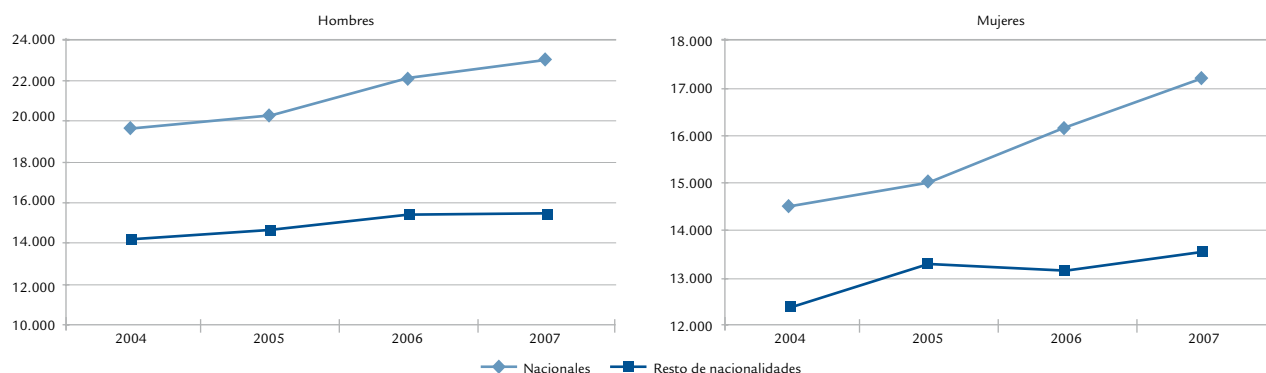
El gráfico 73 muestra como estas diferencias salariales entre nacionales y extranjeros han crecido los últimos años, tanto en el caso de los hombres como de las mujeres. Así, mientras que en el año 2004 los hombres nacionales ganaban un 38,5% más que los extranjeros, en el año 2007 la diferencia es del 48%. En cuatro años, la ganancia bruta media de los hombres nacionales ha crecido un 16,8% mientras que la de los extranjeros lo ha hecho en un 9,4%.

Por lo que respecta a las mujeres, las extranjeras han pasado de ganar un 17% menos que las nacionales en el año 2004 a una diferencia del 27% en 2007.

Mientras que el aumento del salario bruto anual de las nacionales desde 2004 ha sido del 18,6%, en el caso de las extranjeras ha sido del 9,3%.

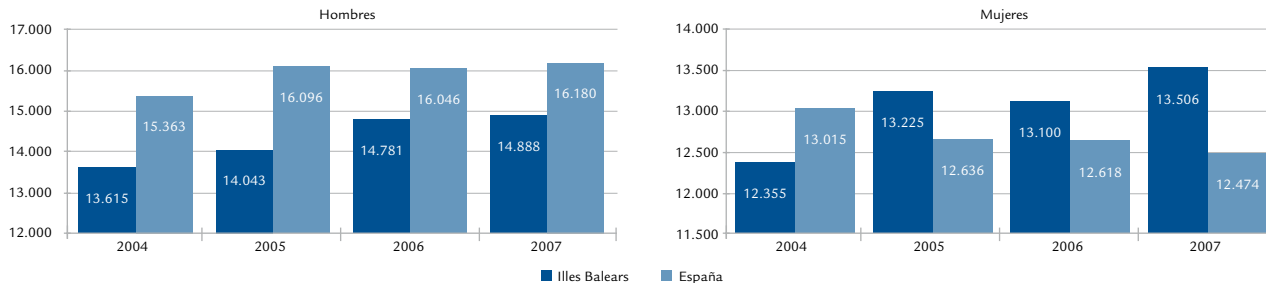
Si comparamos estos datos con la media estatal, podemos observar que los extranjeros en las Illes Balears ganan un 3% menos que la media de los extranjeros en España en 2007, aunque también podemos observar diferencias por sexos. Así pues, los hombres extranjeros en las Illes Balears tienen un salario un 8% inferior a la media española; en cambio, las mujeres extranjeras de las islas disponen de un 8,3% más de sueldo que la media española.

Gráfico 73 Salario medio anual en euros en las Illes Balears por sexos, nacionales y extranjeros (2004-2007)

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Encuesta Anual de Estructura Salarial (INE 2007)

Gráfico 74 Salario medio de los hombres y las mujeres extranjeros en España y en las Illes Balears (2004-2007)

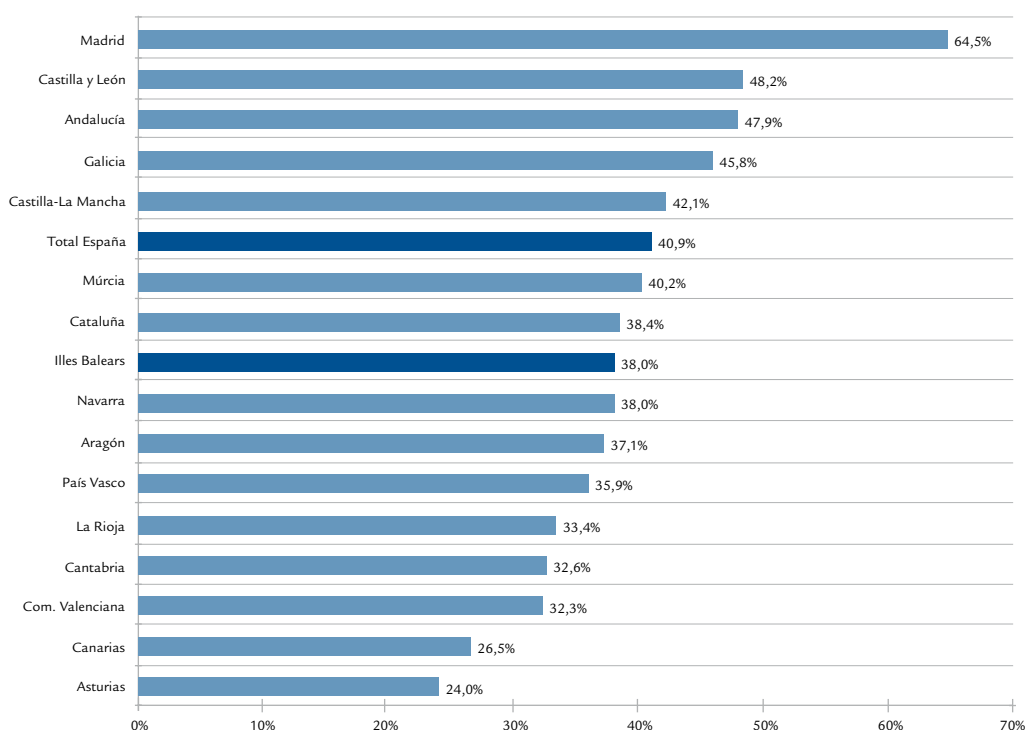
Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Encuesta Anual de Estructura Salarial (INE 2007)

Por comunidades autónomas, Madrid es la que muestra las diferencias salariales mayores entre nacionales y extranjeros en el año 2007 (64,5%, cuando la media española está en el 40,9%). Por otro lado, las Illes Balears están por debajo de la media española, con un 38% de diferencia salarial.

Estas diferencias pueden explicarse en parte,

como hemos visto en el apartado de empleo, por el agrupamiento de los trabajadores extracomunitarios en sectores (como la construcción) y en puestos de trabajo que requieren una cualificación menor. En cualquier caso, redundan en detrimento de la posición relativa de los extranjeros en el mercado laboral, y se añade un factor más de discriminación salarial a la mencionada segregación vertical y sectorial.

Gráfico 75 Ranking por comunidades autónomas de la diferencia relativa del salario bruto anual en euros de los españoles con respecto a los extranjeros (2007)

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Encuesta Anual de Estructura Salarial (INE 2007)

7.2 ACCIDENTES LABORALES

De acuerdo con los datos proporcionados por la Dirección General de Salud Laboral de la Consejería de Trabajo y Formación, durante el año 2008 la cifra de accidentes laborales con baja en las Illes Balears ha sido de 24.533, un 14,5% menos que en el año anterior. De estos accidentes, 5.301 los han sufrido extranjeros, lo que representa un 21,6% del total.

Por grupos de nacionalidad, la cifra de accidentes con baja de los comunitarios (1.202) es muy inferior a la de los extracomunitarios (4.099), aunque ambos colectivos han reducido el número con respecto a 2007. Efectivamente, si realizamos el análisis por islas, observaremos que en todas ellas disminuye la cifra de accidentes con la excepción de Formentera, donde aumenta en un 25,6%.

Cuadro 43 Accidentes laborales con baja en las Illes Balears por grandes grupos de nacionalidades e islas (2005-2008)

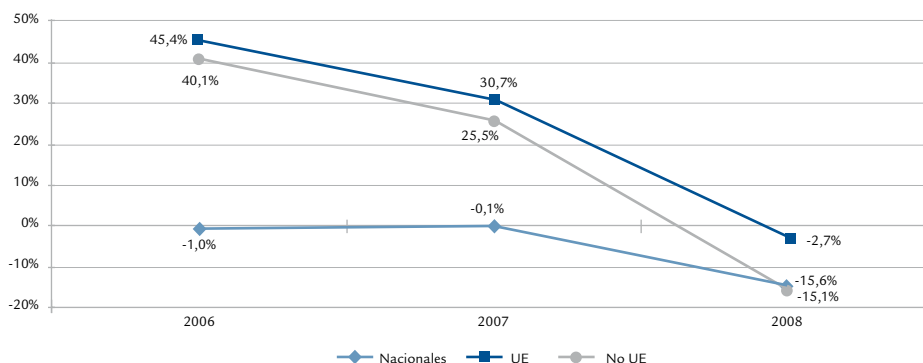
	2005	2006	2007	2008	Var. absoluta 07/08	Var. relativa 07/08
Total	26.571	27.935	28.700	24.533	-4.167	-14,5%
Nacionales	23.159	23.079	22.659	19.232	-3.427	-15,1%
Extranjeros	3.412	4.856	6.041	5.301	-740	-12,2%
UE	648	967	1.268	1.202	-66	-5,2%
No UE	2.764	3.889	4.773	4.099	-674	-14,1%

Fuente: elaboración propia a partir de los datos de la Consejería de Trabajo y Formación

En Mallorca, durante el año 2008 se han registrado 19.927 accidentes con baja, lo que supone una reducción del 14,6% con respecto al año anterior.

El colectivo de extranjeros reduce la cifra por primera vez este año, mientras que los nacionales ya tenían tasas negativas en 2006 y 2007.

Gráfico 76 Variación interanual de los accidentes laborales con baja en la isla de Mallorca por grandes grupos de nacionalidades (2006-2008)

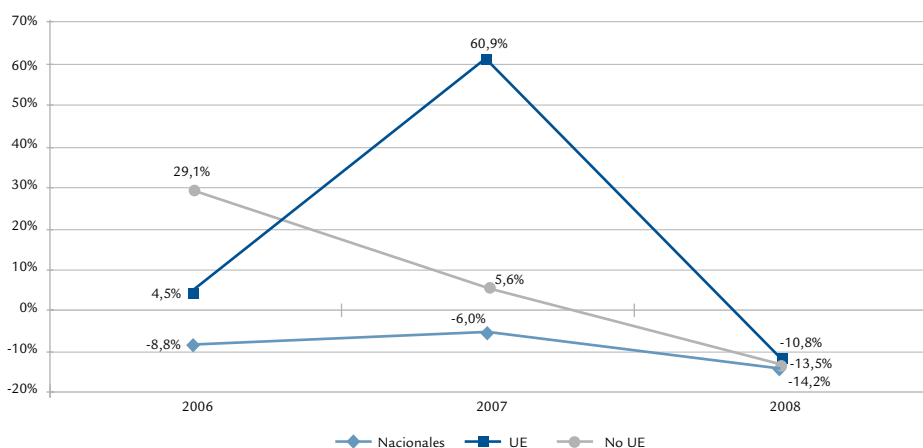

Fuente: elaboración propia a partir de los datos de la Consejería de Trabajo y Formación

En la isla de Menorca se han producido 1.695 accidentes de trabajo con baja durante el año 2008, un 14% menos que en el año anterior. Por grupos de nacionalidad, los nacionales han

sufrido 1.301 accidentes, 66, los comunitarios y 328, los extracomunitarios, lo que supone una bajada porcentual con respecto al año anterior del 14,2%, del 10,8% y del 13,5%, respectivamente.

Gráfico 77 Variación interanual de los accidentes laborales con baja en la isla de Menorca por grandes grupos de nacionalidades (2006-2008)

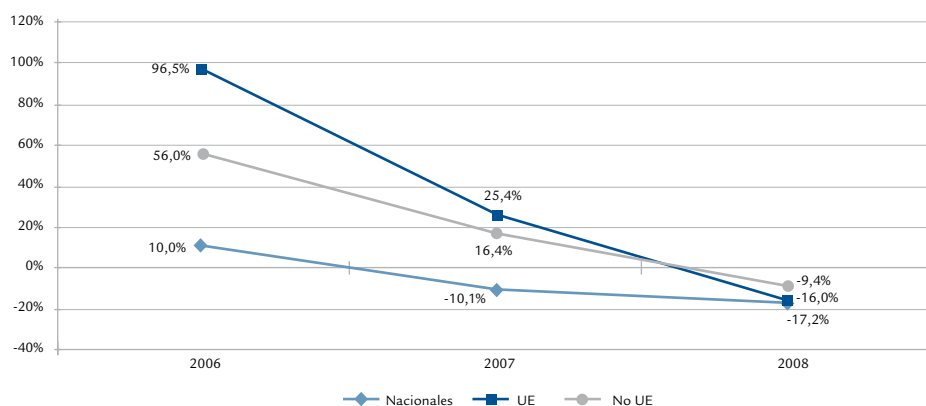

Fuente: elaboración propia a partir de los datos de la Consejería de Trabajo y Formación

En la isla de Ibiza se reducen los accidentes laborales con baja un 15,7% con respecto al año anterior, con un total de 2.656 durante el año

2008, de los cuales 1.958 son de nacionales, 178, de comunitarios y 520, de extracomunitarios.

Gráfico 78 Variación interanual de los accidentes laborales con baja en la isla de Ibiza por grandes grupos de nacionalidades (2006-2008)

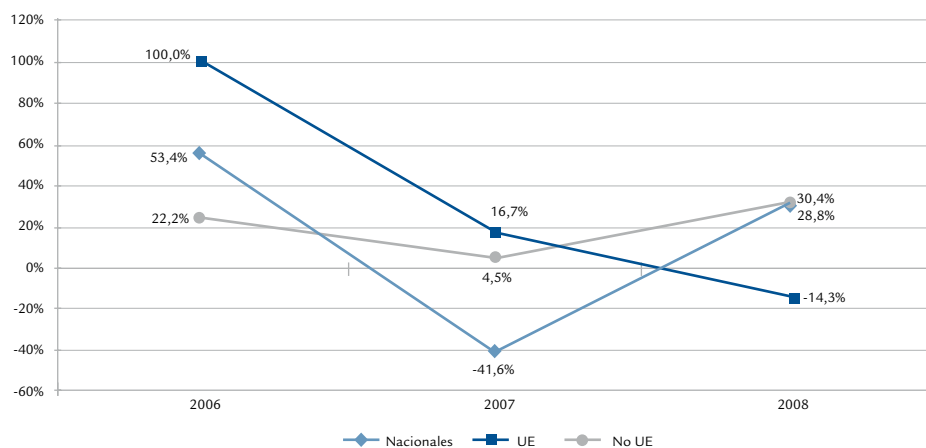

Fuente: elaboración propia a partir de los datos de la Consejería de Trabajo y Formación

Finalmente, la isla de Formentera es la única donde aumentan los accidentes, que llegan a los 103 con baja durante el año 2008, un 25,6% más que en el año anterior. Sin embargo, hay que destacar que

los comunitarios reducen la cifra de accidentes durante el año 2008 (14,3%) mientras que los nacionales y los extracomunitarios la aumentan (un 28,8% y un 30,4%, respectivamente).

Gráfico 79 Variación interanual de los accidentes laborales con baja en la isla de Formentera por grandes grupos de nacionalidades (2006-2008)

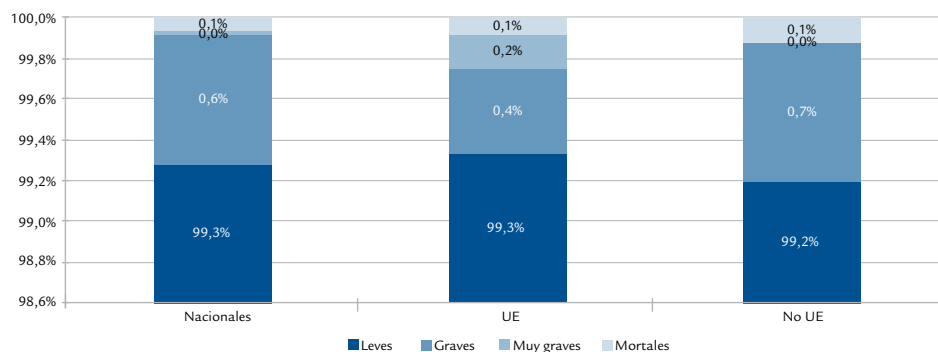

Fuente: elaboración propia a partir de los datos de la Consejería de Trabajo y Formación

En cuanto a la tipología de los accidentes laborales registrados durante el año 2008, debemos decir que de los 24.533, 24.354 son leves (un 99,3%); 155 son graves (un 0,6%); 6, muy graves y 18,

mortales (un 0,1%). Por grupos de nacionalidad, la distribución es similar y tampoco observamos diferencias significativas con respecto al año 2007.

Gráfico 80 Distribución de accidentes laborales con baja en las Illes Balears por grandes grupos de nacionalidades y grado (2008)

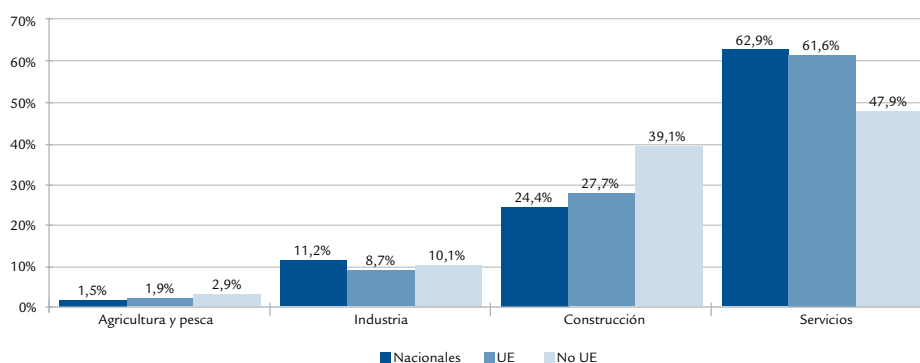
Fuente: elaboración propia a partir de los datos de la Consejería de Trabajo y Formación

Por sectores económicos, del total de accidentes laborales, 437 se producen en el sector de la agricultura y la pesca (un 1,8% del total); 2.670 se registran en el sector de la industria (un 10,9%); 6.626 en el sector de la construcción (un 27%) y 14.800, en el sector de servicios (un 60,3%).

El colectivo de extranjeros extracomunitarios destaca

por presentar una siniestralidad mayor en el sector de la construcción¹⁷: un 39,1% del total de accidentes, por encima de los extranjeros comunitarios (27,7%) y de los nacionales (24,4%). En cambio, en el sector servicios destacan los nacionales y los comunitarios, con porcentajes mayores que los extracomunitarios: el 62,9% y el 61,6% respectivamente, frente al 47,9% de los extracomunitarios.

Gráfico 81 Distribución de accidentes laborales con baja en las Illes Balears por sector económico y grandes grupos de nacionalidades (2008)

Fuente: elaboración propia a partir de los datos de la Consejería de Trabajo y Formación

El indicador más ajustado para medir la siniestralidad laboral es, sin embargo, el índice de incidencia, que relaciona el número de accidentes de trabajo con el número de trabajadores

afiliados con las contingencias cubiertas¹⁸. Este índice se calcula sobre la base de una media anual que permite evitar las fluctuaciones causadas por los efectos de la estacionalidad

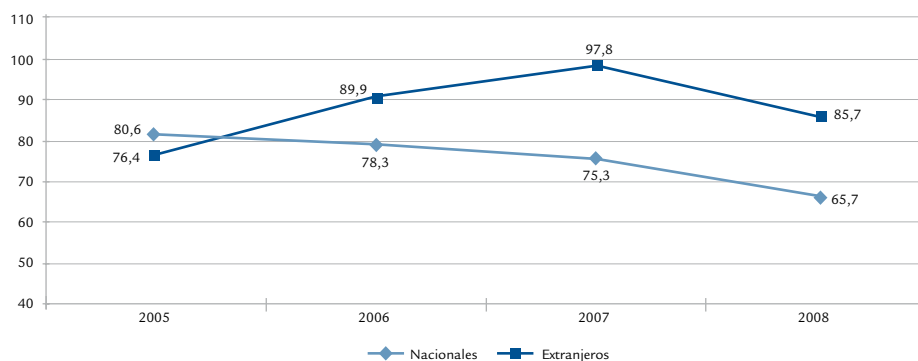
¹⁷ De hecho, hallamos ocupados en una proporción mayor en este sector.

¹⁸ Número de accidentes laborales por cada 1.000 trabajadores con las contingencias de accidente cubiertas (incluye todos los afiliados a los regímenes general, al Régimen Especial Agrario, al Régimen Especial del Mar y a una parte del Régimen de Autónomos).

y por el ritmo de mecanización de los registros administrativos. No obstante, no proporciona información de los trabajadores con contingencia cubierta desglosada por nacionalidad, lo que hace imposible el análisis diferenciado entre el colectivo extranjero y el nacional. Pese a ello, podemos realizar una aproximación a partir de los trabajadores de alta en el Régimen General, el Agrario y del Mar de la Seguridad Social.

En el gráfico 82 veremos como el índice de incidencia de los extranjeros ha crecido progresivamente durante los últimos años, hasta el punto de producirse un cambio de tendencia durante 2008, al bajar 12,1 puntos porcentuales con respecto a 2007. El colectivo de los nacionales continúa con la tendencia decreciente de años anteriores, un 65,7 durante 2008, es decir, 20 puntos por debajo de los extranjeros.

Gráfico 82 Evolución del índice de incidencia de los accidentes laborales de los trabajadores, nacionales y extranjeros, en las Illes Balears (2005-2008)

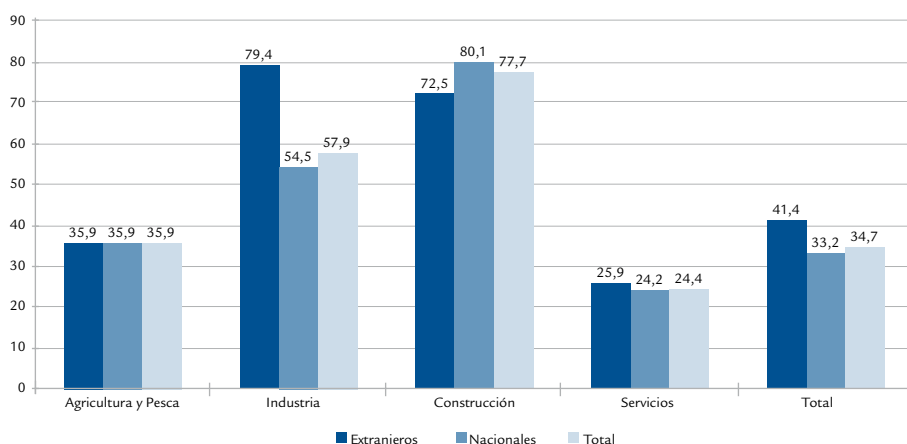

Fuente: elaboración propia a partir de los datos de la Consejería de Trabajo y Formación

Por sector económico, el índice mayor de incidencia durante el primer semestre de 2008 se ha producido en el sector de la construcción, con 77,7 accidentes por cada mil trabajadores afiliados en este sector. Le sigue el sector de la industria (57,9) y, ya con índices menores, el de agricultura y pesca (35,9) y el de servicios (24,4).

Hay que advertir que los trabajadores nacionales presentan un índice de incidencia mayor en el sector de la construcción (80,1), seguido del sector de la industria (54,8), mientras que los extranjeros presentan uno mayor en la industria (79,4), seguida de la construcción (72,5).

Gráfico 83 Índice de incidencia de los accidentes laborales (trabajadores nacionales y extranjeros) por sector económico (1º semestre 2008)

Fuente: elaboración propia a partir de los datos de la Consejería de Trabajo y Formación

En conclusión, podemos afirmar que se ha producido una reducción notable de la siniestralidad laboral, tanto en el colectivo de trabajadores nacionales como en el de extranjeros con respecto a 2007. Pero al mismo tiempo hay que señalar que el índice de incidencia para los extranjeros es todavía 20 puntos porcentuales superior al de los nacionales.

Es necesario, por tanto, seguir realizando una labor de concienciación en el sector de la construcción y en el de servicios -que acumulan a la mayoría de los trabajadores asalariados y, por tanto, de los accidentes laborales-, por encima de las diferencias culturales, idiomáticas o de cualificación específicas de la población extranjera.

10 RELACIONES DE FUENTES E INDICADORES

Para la elaboración de este informe se han consultado las siguientes fuentes:

- Encuesta de población activa (EPA) del INE
- Padrón Municipal del INE
- Datos de afiliación a la Tesorería General de la Seguridad Social
- Datos del Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB)
- Datos estadísticos del Servicio Público de Empleo Estatal
- Anuarios Estadísticos del Ministerio de Trabajo e Inmigración (MTIN)
- Extranjeros con certificado de registro o tarjeta de residencia en vigencia. Secretaría de Estado y Emigración. Ministerio de Trabajo e Inmigración.
- Inmigración y mercado de trabajo. Informe 2008. Observatorio Permanente de Inmigración. Miguel Pajares. Ministerio de Trabajo e Inmigración.
- International Migration Outlook: SOPEMI 2009 Edition. OCDE.
- Instituto de Evaluación. Ministerio de Educación, Política Social y Deporte.
- Encuesta nacional de inmigrantes 2007 del INE.
- Encuesta de estructura salarial anual 2007 del INE.
- Encuesta de estructura salarial cuatrienal 2006 del INE.
- Accidentes laborales de la Dirección General de Salud Laboral de la Consejería de Trabajo y Formación del Gobierno de las Illes Balears.